

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Ghid practic cu privire la admisibilitate

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă în întregime sau parțial acest raport, în format tipărit sau electronic (Web) se vor adresa către publishing@echr.coe.int pentru a primi detalii despre modalitățile de autorizare.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2014

Prezentul ghid a fost pregătit de Jurisconsultul Curții și nu obligă Curtea. Prima ediție a ghidului a fost publicată în 2009, iar cea de-a doua în 2011. Această a treia ediție a fost actualizată la 1 ianuarie 2014.

Ghidul poate fi descărcat de la următoarea adresă: www.echr.coe.int (Jurisprudence – Analyse jurisprudentielle – Guide pratique sur la recevabilité). Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

Cuprins

Cuvânt înainte	7
<i>Schema „Parcursul unei cereri”</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Schema simplificată a parcursul unei cereri în funcție de completul de judecată ...</i>	<i>Error!</i>
<i>Bookmark not defined.</i>	
Introducere	11
A. Cereri individuale.....	12
1. <i>Obiectul normei</i>	<i>12</i>
2. <i>Categoriile de reclamânți.....</i>	<i>13</i>
a) <i>Persoane fizice.....</i>	<i>13</i>
b) <i>Persoane juridice</i>	<i>13</i>
c) <i>Orice grup de persoane particulare.....</i>	<i>14</i>
3. <i>Calitatea de victimă.....</i>	<i>14</i>
a) <i>Noțiunea de „victimă”</i>	<i>14</i>
b) <i>Victima directă</i>	<i>14</i>
c) <i>Victima indirectă</i>	<i>14</i>
d) <i>Victime potențiale și actio popularis</i>	<i>16</i>
e) <i>Pierderea calității de victimă</i>	<i>16</i>
f) <i>Decesul victimei.....</i>	<i>18</i>
4. <i>Reprezentare</i>	<i>18</i>
B. Libera exercitare a dreptului la recurs individual.....	19
1. <i>Obligațiile statului pârât</i>	<i>20</i>
a) <i>Art. 39 din Regulamentul Curții.....</i>	<i>20</i>
b) <i>Stabilirea faptelor</i>	<i>21</i>
c) <i>Ancheta.....</i>	<i>22</i>
I. Inadmisibilitatea de natură procedurală.....	23
A. Neepuizarea căilor de recurs interne	23
1. <i>Scopul regulii</i>	<i>23</i>
2. <i>Aplicarea regulii</i>	<i>24</i>
a) <i>Flexibilitatea</i>	<i>24</i>
b) <i>Respectarea normelor interne și limite.....</i>	<i>24</i>
c) <i>Existența mai multor căi de recurs</i>	<i>24</i>
d) <i>Capete de cerere invocate pe fond</i>	<i>25</i>
e) <i>Existența și caracterul adecvat</i>	<i>25</i>
f) <i>Caracterul accesibil și efectiv.....</i>	<i>26</i>
3. <i>Limitele aplicării regulii.....</i>	<i>26</i>
4. <i>Repartizarea sarcinii probei.....</i>	<i>27</i>
5. <i>Aspecte procedurale.....</i>	<i>28</i>
6. <i>Crearea unor noi căi de recurs</i>	<i>29</i>
B. Nerespectarea termenului de șase luni.....	30
1. <i>Scopul regulii</i>	<i>31</i>

2.	<i>Data de la care începe să curgă termenul de 6 luni</i>	31
a)	Decizie definitivă.....	31
b)	Data de la care termenul începe să curgă.....	32
i.	Luarea la cunoștință a deciziei.....	32
ii.	Comunicarea deciziei.....	32
iii.	Absența comunicării deciziei.....	32
iv.	Lipsa căilor de atac.....	32
V.	Situația continuă.....	33
3.	<i>Expirarea termenului de șase luni</i>	33
4.	<i>Data introducerii unei cereri</i>	33
a)	Formularul de cerere completat.....	33
b)	Procură.....	34
c)	Data expedierii.....	34
d)	Trimiterea prin fax.....	34
e)	Încadrarea unui capăt de cerere.....	34
f)	Capete de cerere ulterioare.....	34
5.	<i>Situații specifice</i>	35
a)	Aplicabilitatea constrângerilor de timp situațiilor continue cu privire la dreptul la viață, la domiciliu și la respectarea bunurilor.....	35
b)	Condiții de aplicare a regulii termenului de 6 luni în cauzele privind perioade multiple de detenție în temeiul art. 5 § 3 din Convenție.....	35
C.	Cererea anonimă	36
1.	<i>Caracterul anonim al unei cereri</i>	36
2.	<i>Caracterul neanonim al unei cereri</i>	36
D.	Cererea în mod esențial aceeași	37
1.	<i>În mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte</i>	37
2.	<i>În mod esențial aceeași cu o cerere care a fost deja adresată unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare</i>	38
a)	Aprecierea similitudinii cauzelor.....	38
b)	Noțiunea de „altă instanță internațională de anchetă sau de reglementare”.....	39
E.	Cererea abuzivă	39
1.	<i>Definiția generală</i>	39
2.	<i>Dezinformarea Curții</i>	40
3.	<i>Limbajul ofensator</i>	40
4.	<i>Încălcarea obligației de confidențialitate în cazul soluționării pe cale amiabilă</i> ...	41
5.	<i>Cerere cu caracter vădit șicanator sau lipsită de orice miză reală</i>	41
6.	<i>Alte cazuri</i>	42
7.	<i>Atitudinea adoptată de guvernul pârât</i>	42
II.	Inadmisibilitatea legată de competența Curții	43
A.	Incompatibilitate <i>ratione personae</i>	43
1.	<i>Principii</i>	43
2.	<i>Competența</i>	44
3.	<i>Răspundere și imputabilitate</i>	44
4.	<i>Aspecte privind răspunderea eventuală a statelor părți la Convenție ca urmare a unor acțiuni sau omisiuni referitoare la apartenența acestora la o organizație internațională</i>	45

B. Incompatibilitate <i>ratione loci</i>	47
1. <i>Principii</i>	48
2. <i>Cazuri specifice</i>	48
C. Incompatibilitatea <i>ratione temporis</i>	49
1. <i>Principii generale</i>	49
2. <i>Aplicarea acestor principii</i>	50
a) Data critică prin raportare la ratificarea Convenției sau la acceptarea competenței organelor Convenției	50
b) Fapte instantanee anterioare sau posterioare intrării în vigoare sau declarației.....	50
3. <i>Situații specifice</i>	52
a) Încălcări continue	52
b) Obligația procedurală „continuă” decurgând din art. 2 de a investiga disparițiile care au avut loc înainte de data critică.....	52
c) Obligația procedurală, în temeiul art. 2, de a investiga un deces: proceduri cu privire la fapte care ies din competența temporală a Curții	53
d) Luarea în considerare a faptelor anterioare	54
e) Proceduri judiciare sau detenție în curs.....	54
f) Dreptul la despăgubire în caz de eroare judiciară	54
D. Incompatibilitate <i>ratione materiae</i>	54
1. <i>Noțiunea de „drepturi și obligații cu caracter civil”</i>	55
a) Condiții generale de aplicabilitate a art. 6 § 1	56
b) Noțiunea de „contestație”	56
c) Existența unui drept ce poate fi considerat întemeiat în legislația internă.....	57
d) Caracterul „civil” al dreptului	59
e) Dreptul cu caracter privat: dimensiunea patrimonială	59
f) Extinderea la alte tipuri de contestații	60
g) Materii excluse	61
h) Aplicabilitatea art. 6 unei alte proceduri decât cea principală	62
2. <i>Noțiunea de „acuză în materie penală”</i>	63
a) Principii generale.....	63
b) Aplicarea principiilor generale.....	65
i. Proceduri disciplinare.....	65
ii. Procedurile administrative, fiscale, vamale și în materie de dreptul concurenței	66
iii. Probleme politice.....	67
iv. Expulzare și extrădare	67
V. Diferitele etape ale procedurilor penale, procedurile conexe și căile de atac ulterioare.....	67
c) Relația cu alte articole din Convenție sau din Protocoalele sale.....	69
3. <i>Noțiunile de „viață privată” și de „viață de familie”</i>	69
a) Sfera de aplicare a art. 8	70
b) Sfera „vieții private”.....	70
i. Integritate fizică, morală sau psihică.....	70
ii. Intimitatea vieții private	72
iii. Identitatea și autonomia persoanei	73
c) Sfera „vieții de familie”.....	74
i. Dreptul de a deveni părinte	75

ii.	Cu privire la copiii.....	75
iii.	Cu privire la cupluri	76
iv.	Cu privire la celelalte relații	77
v.	Interese materiale	77
4.	<i>Noțiunile de „domiciliu” și de „corespondență”</i>	77
a)	Sfera de aplicare a art. 8	78
b)	Întinderea noțiunii de „domiciliu”	78
c)	Situații cu privire la „domiciliu”	79
d)	Sfera de aplicare a noțiunii de „corespondență”	81
e)	Exemple de ingerințe.....	82
5.	<i>Noțiunea de „bunuri”</i>	82
a)	Bunuri protejate	82
b)	Sfera de aplicare autonomă	83
c)	Bunuri actuale	83
d)	Creanțe	83
e)	Restituirea bunurilor.....	84
f)	Venituri viitoare	85
g)	Clientela	85
h)	Licențe de desfășurare a unei activități comerciale.....	85
i)	Inflația	85
j)	Proprietatea intelectuală	85
k)	Acțiunile	85
l)	Prestațiile de securitate socială.....	86

III. Temeiuri de inadmisibilitate legate de examinarea pe fond.....87

A. Lipsa vădită de fundament **87**

1.	<i>Introducere generală</i>	87
2.	<i>„Instanță de gradul patru de jurisdicție”</i>	88
3.	<i>Lipsa aparentă sau evidentă a încălcării</i>	89
a)	Nicio aparență de arbitrar sau inechitate	90
b)	Nicio aparență de disproporție între scopuri și mijloace	90
c)	Alte aspecte de fond relativ simple	91
4.	<i>Capete de cerere nesuținute: lipsa probelor</i>	92
5.	<i>Capete de cerere confuze sau fanteziste</i>	93

B. Absența unui prejudiciu important **93**

1.	<i>Contextul adoptării noului criteriu</i>	93
2.	<i>Obiect</i>	94
3.	<i>Cu privire la stabilirea aspectului dacă reclamantul a suferit un prejudiciu important</i>	94
a)	Lipsa unui prejudiciu financiar important	95
b)	Prejudiciu financiar important.....	96
c)	Lipsa unui prejudiciu nepecuniar important.....	96
d)	Prejudiciu nepecuniar important	97
4.	<i>Două clauze de salvagardare</i>	98
a)	În ceea ce privește clarificarea aspectului dacă respectarea drepturilor omului impune examinarea cererii pe fond	98
b)	În ceea ce privește clarificarea aspectului dacă respectiva cauză a fost deja examinată în mod corespunzător de o instanță internă	99

Cuvânt înainte

Dreptul de recurs individual este în mod îndreptățit considerat ca semnul distinctiv și principala reușită a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Persoanele care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale se pot adresa Curții Europene a Drepturilor Omului. Totodată, Convenția impune condiții imperative de admisibilitate, pe care cererile trebuie să le respecte pentru a putea fi examinate. De pildă, reclamantul trebuie să fi epuizat toate căile de atac de care dispun în temeiul legislației interne și să depună cererea în termen de 6 luni de la data hotărârii interne definitive.

La 1 noiembrie 2014, aproximativ 78 000 de cauze erau pendente în fața formațiunilor judiciare ale Curții. Deși numărul de cereri înscrise pe rolul Curții a scăzut cu aproape 50% în ultimii trei ani, acesta rămâne foarte important, fiind vorba despre cauze înaintate unei instanțe internaționale, și continuă să amenințe eficiența dreptului de recurs garantat de Convenție. Cunoaștem din experiență că marea majoritate a acestor cereri (92% din cele soluționate în 2013) se va lovi de un motiv de inadmisibilitate și vor fi, în consecință, respinse de Curte. Cu toate acestea, ele vor trebui să fie examinate de juriști și de judecători înainte de a fi respinse. Ele îngreunează rolul Curții și încetinesc astfel examinarea cererilor legitime care respectă condițiile de admisibilitate și care pot avea ca obiect încălcări grave ale drepturilor omului.

Experiența și statisticile sus-menționate arată în mod clar că majoritatea reclamanților individuali nu au o bună cunoaștere a condițiilor de admisibilitate. Se pare că acest lucru este valabil și pentru un număr mare de consilieri juridici și practicieni în domeniul dreptului. În cadrul conferinței de la Interlaken cu privire la reforma Curții, statele membre ale Consiliului Europei au identificat această problemă și au solicitat „statelor părți și Curții să asigure punerea la dispoziția potențialilor reclamanți a unor informații obiective și complete privitoare la convenție și la jurisprudența Curții, în special la procedura de depunere a cererilor și la criteriile de admisibilitate” (pct. 6 din Declarația de la Interlaken din 19 februarie 2010).

Pentru a da curs acestei recomandări, Curtea a elaborat prezentul Ghid practic cu privire la admisibilitate care detaliază normele și jurisprudența aplicabile admisibilității. Ghidul are ca obiect să permită avocaților să își sfătuiască cel mai bine clienții asupra șanselor de admisibilitate a cauzei și să reducă numărul de cereri vădit inadmisibile. Edițiile precedente ale acestui ghid au fost traduse în peste 20 de limbi și au fost publicate online, la nivel național și pe site-ul internet al Curții. Doresc să mulțumesc tuturor guvernelor și celorlalți parteneri care au contribuit la realizarea acestui proiect și îi rog să asigure traducerea și difuzarea acestei a treia ediții.

Noul art. 47 din Regulamentul Curții, care a înăspriț condițiile de sesizare a acesteia, a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2014. Această modificare, care este însoțită de o nouă instrucțiune practică, aduce două modificări majore la criteriile care permit să se stabilească dacă o cerere trebuie să fie respinsă sau atribuită unei formațiuni judiciare. În primul rând, noul formular de cerere simplificat trebuie să fie completat în integralitate și însoțit de toate documentele justificative relevante, sub sancțiunea de a nu fi examinat. În al doilea rând,

cererea va fi în principiu declarată inadmisibilă ca tardivă dacă formularul de cerere sau dosarul cauzei sunt completate după expirarea termenului de șase luni¹.

Pentru a-i informa pe potențialii reclamanți și/sau pe reprezentanții lor cu privire la noile condiții de sesizare, Curtea a mărit numărul de documente de informare, punându-le la dispoziția publicului în toate limbile oficiale ale statelor părți la Convenție. Printre aceste documente figurează și o listă interactivă de puncte de verificat, precum și videoclipuri care detaliază condițiile de admisibilitate și explică cum se completează corect formularul de cerere. Mai mult, paginile web care conțin informații utile pentru potențialii reclamanți sunt, în prezent, disponibile în toate limbile statelor părți la Convenție. De asemenea, trebuie să menționăm Ghidul întrebări/răspunsuri, publicat recent de Consiliul Barourilor Europene (CCBE).

Nu în ultimul rând, Curtea a lansat în 2012 un program de traducere a jurisprudenței sale care a permis publicarea în baza HUDOC a peste 12 000 de traduceri – în treizeci de limbi (altele decât engleza și franceza) – a hotărârilor și deciziilor pronunțate. Unele hotărâri și decizii deja traduse conțin analize importante asupra unor probleme de admisibilitate. Căutarea cauzelor publicate în HUDOC este posibilă cu ajutorul cuvintelor cheie raportate la condițiile de admisibilitate.

Avocații, consilierii și alții au datoria de a se asigura că toți justițiabilii, ale căror cauze respectă condițiile de admisibilitate enunțate în Convenție și criteriile procedurale sus-menționate, au acces la procedurile Curții. Deși numărul de cauze pendinte a cunoscut o scădere semnificativă în ultimii ani, Curtea continuă să primească mult prea multe cereri care nu ar fi trebuit să fie supuse controlului acesteia întrucât nu respectau diferite cerințe. Practicienilor în drept le este recomandat să citească cu atenție acest ghid practic înainte de a hotărî să formuleze o cerere în fața Curții. Astfel, vor contribui într-o mare măsură la eficiența Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Doresc să le mulțumesc Wolf Legal Publishers pentru publicarea celei de-a treia ediții tipărite a acestui ghid în engleză și în franceză, într-o formă atât de atractivă. Sunt convins că evoluția dreptului și recunoașterea utilității acestui ghid vor duce la numeroase reeditări.

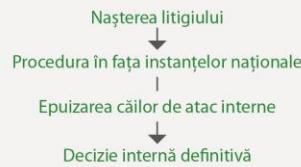
Strasbourg, noiembrie 2014

Dean Spielmann, Președintele Curții Europene a Drepturilor Omului

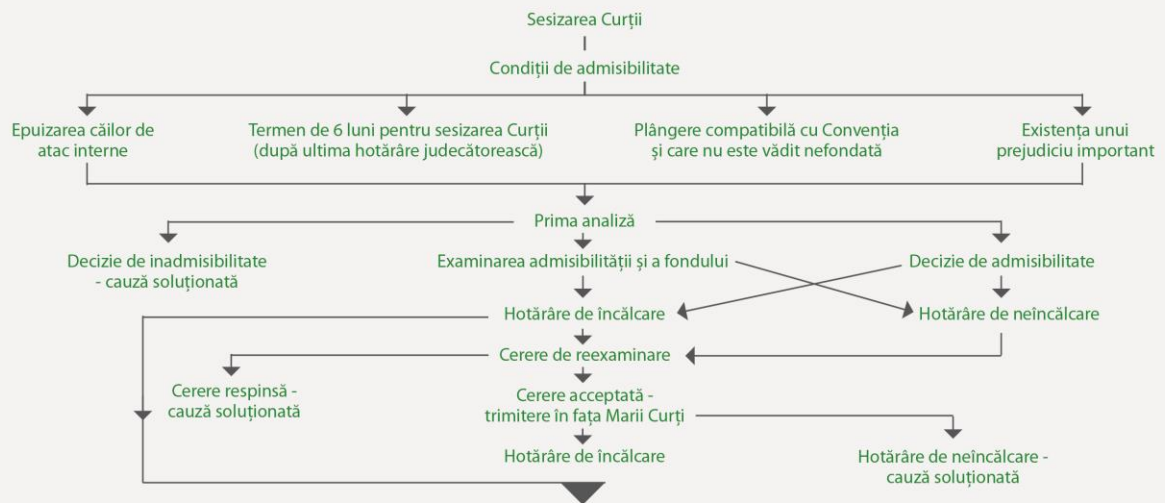
¹ Termenul de șase luni acordat reclamanților pentru a depune o cerere va fi stabilit la patru luni în momentul în care Protocolul nr. 15 din Convenție va intra în vigoare.

Parcursul unei cereri

Procedura la nivel național

Procedura în fața Curții Europene a drepturilor Omului

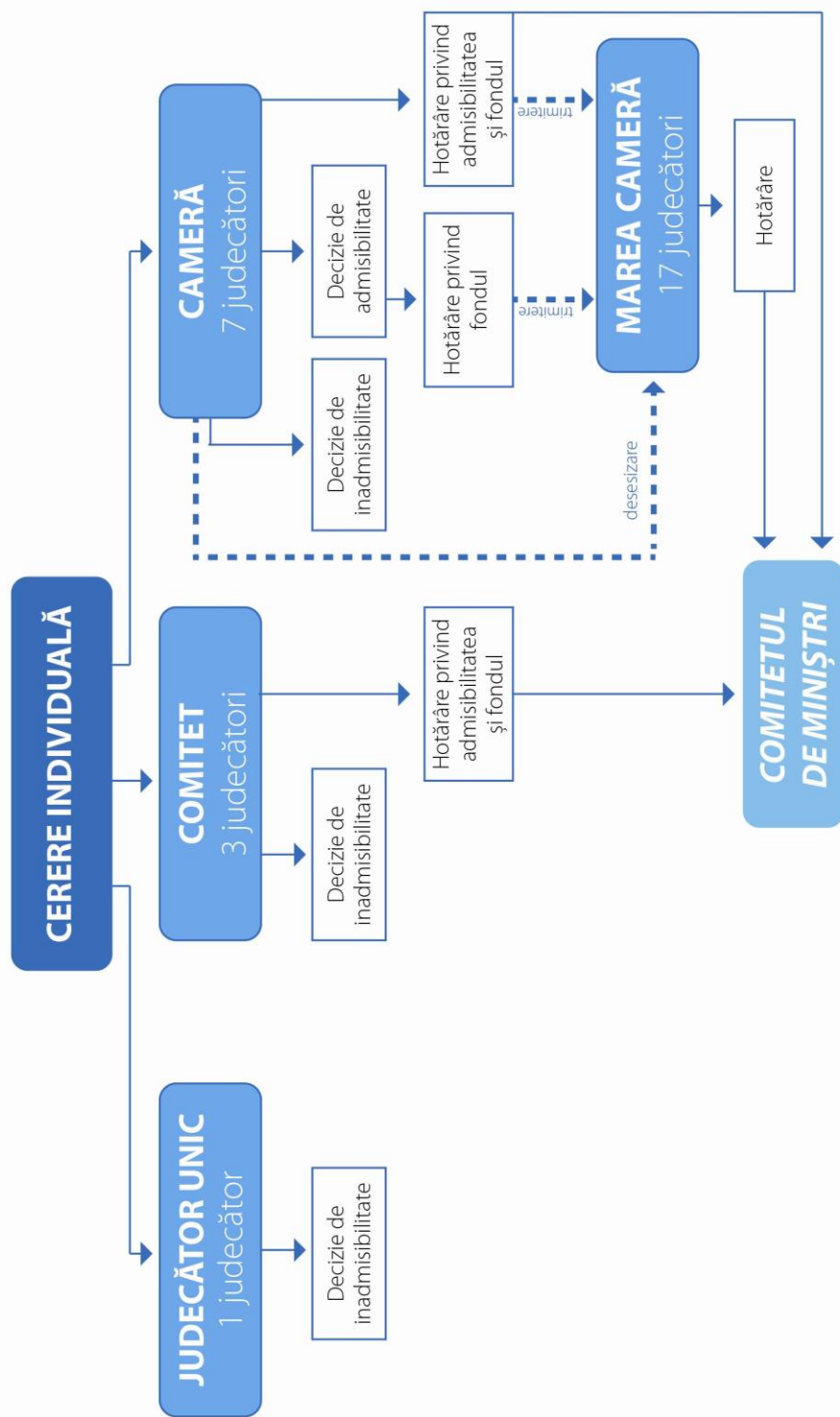

Executarea hotărârilor

Acest tabel nu oferă decât o privire schematică a procedurii și nu pretinde că acoperă toate situațiile (de exemplu, desesizarea unei Camere în favoarea Marii Camere sau regula conform căreia hotărârea unei Camere devine automat definitivă după 3 luni dacă nu s-a formulat o cerere de trimitere a cauzei în fața Marii Camere).

Schemă simplificată a parcursului unei cereri în funcție de completul de judecată

INTRODUCERE

1. Sistemul de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale instituit prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului („Convenția”) se întemeiază pe principiul subsidiarității. Este, în primul rând, de competența statelor părți la Convenție să garanteze aplicarea acesteia, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului („Curtea”) nu trebuie să intervină decât atunci când statele nu și-au respectat obligațiile.

Controlul exercitat la Strasbourg este activat, în principal, prin intermediul cererilor individuale, cu care Curtea poate fi sesizată de către orice persoană, fizică sau juridică, aflată sub jurisdicția statelor părți la Convenție. În consecință, numărul potențialilor reclamanți este imens: pe lângă cele opt sute de milioane de locuitori ai Europei Mari și cetățenii din țări terțe care își au reședința sau tranzitează pe teritoriul acesteia, trebuie să avem în vedere milioane de asociații, fundații, partide politice, întreprinderi etc. Nu trebuie uitate persoanele care, în urma unor acte extrateritoriale ale statelor părți la Convenție, săvârșite în afara teritoriilor lor, intră sub jurisdicția lor.

De mai mulți ani și ca urmare a unor factori diverși, Curtea este copleșită de numărul de cereri individuale (peste 99 900 erau pendinte la 31 decembrie 2013). Or, marea majoritate a acestor cereri (peste 95%) sunt respinse, fără să fie examinate pe fond, pentru că nu au îndeplinit unul din criteriile de admisibilitate prevăzute de Convenție. Această situație generează o dublă frustrare. Pe de o parte, având obligația de a răspunde fiecărei cereri, Curtea nu are posibilitatea de a se concentra, în termene rezonabile, pe cauzele care necesită o examinare pe fond, iar acest lucru nu are utilitate reală pentru justițiabili. Pe de altă parte, acțiunile a zeci de mii de reclamanți sunt respinse fără drept de apel, deseori după ani de așteptare.

2. Statele părți la Convenție, precum și Curtea și grefa acesteia nu au încetat niciodată să reflecteze asupra adoptării unor măsuri pentru a încerca să facă față acestei probleme și să garanteze o administrare eficientă a justiției. Printre măsurile cele mai vizibile se numără adoptarea Protocolului nr. 14 la Convenție care prevede, printre altele, posibilitatea ca cererile vădit inadmisibile să fie examinate de un judecător unic, asistat de raportori extrajudiciari, și nu de un comitet format din trei judecători. Acest instrument, intrat în vigoare la 1 iunie 2010, introduce, de asemenea, un nou criteriu de admisibilitate legat de gravitatea prejudiciului suferit de un reclamant. Criteriul are drept obiectiv să descurajeze introducerea unor cereri de către persoane care au suferit un prejudiciu nesemnificativ.

La 19 februarie 2010, reprezentanții celor patruzeci și șapte de state membre ale Consiliului Europei, toate având obligații în temeiul Convenției, s-au reunit la Interlaken, în Elveția, pentru a discuta despre viitorul Curții, în special despre blocajul datorat afluxului mare de cereri inadmisibile. Printr-o declarație solemnă, aceștia au reafirmat rolul central al Curții în sistemul european de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale și s-au angajat să îi consolideze eficacitatea, păstrând în același timp principiul cererii individuale.

Necesitatea de a asigura viabilitatea mecanismului Convenției pe termen scurt, mediu și lung a fost subliniată și în declarațiile adoptate în cadrul reuniunilor ulterioare care au avut loc la İzmir și Brighton, respectiv în 2011 și 2012.

3. Ideea de a pune la dispoziția potențialilor reclamanți informații obiective și complete referitoare la procedura de depunere a cererilor și la criteriile de admisibilitate este menționată în mod explicit la punctul C-6 lit. a) și b) din Declarația de la Interlaken. Prezentul ghid practic privitor la condițiile de admisibilitate a cererilor individuale trebuie considerat în același context. A fost conceput pentru a permite o lectură mai clară și mai detaliată a condițiilor de admisibilitate cu scopul, pe de o parte, de a limita, pe cât posibil, numărul de cereri care nu au nicio perspectivă de finalizare printr-o hotărâre pe fond și, pe de altă parte,

de a se asigura că trec testul privind admisibilitatea cererilor a căror examinare pe fond este justificată. În prezent, în cazul majorității cauzelor care trec acest test, admisibilitatea și fondul sunt examinate împreună, ceea ce simplifică și accelerează procedura.

Este vorba de un document destinat în principal practicienilor dreptului, în special avocaților care au vocația să reprezinte reclamantii în fața Curții.

Toate criteriile de admisibilitate prevăzute la art. 34 (cereri individuale) și la art. 35 (condițiile de admisibilitate) din Convenție au fost examinate în lumina jurisprudenței Curții. În mod evident, anumite noțiuni, precum termenul de șase luni și, într-o măsură mai mică, epuizarea căilor de recurs interne, sunt mai ușor de definit decât altele, precum „lipsa vădită de fundament”, care poate fi declinată aproape *ad infinitum*, sau competența Curții *ratione materiae* ori *ratione personae*. De altfel, unele articole sunt invocate mai des decât altele, iar unele state nu au ratificat toate Protocoalele adiționale la Convenție, pe când altele le-au semnat cu rezerve în privința aplicabilității anumitor prevederi. Rarele cazuri de cereri interstatale nu au fost luate în considerare, deoarece acest tip de cerere trebuie abordat în mod diferit. Prin urmare, acest ghid nu are pretenția de a fi exhaustiv și se concentrează pe ipotezele cele mai frecvente.

4. Ghidul a fost elaborat de Jurisconsultul Curții și nu obligă în niciun caz Curtea în interpretarea criteriilor de admisibilitate. Va fi actualizat în mod periodic. Redactat în limbile franceză și engleză, ghidul va fi tradus și într-o serie de alte limbi, cu prioritate în limbile oficiale ale statelor împotriva cărora sunt îndreptate cele mai multe cereri.

5. După definirea noțiunilor de „recurs individual” și „calitatea de victimă”, lucrarea privește motivele de inadmisibilitate legate de procedură (I), cele ce țin de competența Curții (II) și la motivele referitoare la fondul cauzelor (III).

A. Cereri individuale

Art. 34 – Cereri individuale

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în Convenție sau în protocoalele sale. [...]”

1. Obiectul normei

6. Art. 34, care instituie dreptul de recurs individual, conferă individului un veritabil drept de acțiune în plan internațional; acesta reprezintă, printre altele, unul dintre pilonii esențiali ai eficacității sistemului Convenției și face parte din „componentele de bază ale mecanismului” de apărare a drepturilor omului [*Mamatkoulou și Askarov împotriva Turciei* (MC)², pct. 100 și 122; *Loizidou împotriva Turciei* (excepții preliminare), pct. 70].

7. În calitate de instrument viu, Convenția trebuie să fie interpretată având în vedere condițiile de viață actuale; această jurisprudență constantă se aplică, de asemenea, în cazul dispozițiilor procedurale, precum art. 34 [*ibidem*, pct. 71].

2. Legăturile către cauzele citate în versiunea electronică a ghidului trimit către textul original în engleză sau în franceză – cele două limbi oficiale ale Curții – hotărâri și decizii pronunțate de aceasta, precum și la decizii și rapoarte ale Comisiei Europene privind Drepturile Omului. Dacă nu se specifică altfel după numele cauzei, referința citată este cea la o hotărâre pe fond pronunțată de o Cameră a Curții. Mențiunea „(dec.)” face trimitere la o decizie, iar mențiunea „(MC)” indică faptul că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

8. Pentru a se prevala de art. 34 din Convenție, un reclamant trebuie să îndeplinească două condiții: el trebuie să facă parte din una din categoriile de reclamanți menționate la această dispoziție și să se poată pretindea victima unei încălcări a Convenției [*Vallianatos și alții împotriva Greciei* (MC), pct. 47].

2. Categoriile de reclamanți

a) Persoane fizice

9. Orice persoană poate cere protecția Convenției împotriva unui stat parte atunci când încălcarea a avut loc în jurisdicția statului în cauză, conform art. 1 din Convenție (*Van der Tang împotriva Spaniei*, pct. 53), indiferent de naționalitate, loc de reședință, stare civilă, situație sau capacitate juridică. Pentru mama decăzută din drepturile părintești, a se vedea *Scozzari și Giunta împotriva Italiei* (MC), pct. 138; pentru cazul minorului, a se vedea *A. împotriva Regatului Unit*; pentru incapabilul care a sesizat Curtea fără acordul tutorelui, a se vedea *Zehentner împotriva Austriei*, pct. 39 și urm.

10. O cerere nu poate fi formulată decât de persoane în viață sau în numele lor. O persoană decedată nu poate formula o cerere înaintea Curții [*Aizpurua Ortiz și alții împotriva Spaniei*, pct. 30; *Dvořáček și Dvořáková împotriva Slovaciei*, pct. 41], nici prin intermediul unui reprezentant [*Kaya și Polat împotriva Turciei* (dec.); *Ciobanu împotriva României* (dec.)].

b) Persoane juridice

11. O persoană juridică ce se consideră victima unei încălcări de către una din Înaltele Părți contractante a drepturilor recunoscute de Convenție sau de Protocoalele sale poate formula o cerere în fața Curții numai dacă este vorba despre „o organizație nonguvernamentală” în sensul art. 34 din Convenție.

12. Trebuie calificate drept „organizații guvernamentale”, în opoziție cu „organizații nonguvernamentale” în sensul art. 34, nu numai organele centrale ale statului, ci și autoritățile descentralizate care exercită „atribuții de putere publică”, oricare ar fi gradul lor de autonomie în raport cu respectivele instituții; acest lucru este valabil și pentru colectivitățile teritoriale [*Radio France și alții împotriva Franței* (dec.), pct. 26], pentru municipalități [*Ayuntamiento de Mula împotriva Spaniei* (dec.)], sau pentru o parte a comunei care participă la exercitarea puterii publice [*Section de commune d'Antilly împotriva Franței* (dec.), care nu au calitatea de a introduce o cerere întemeiată pe art. 34 (a se vedea și *Döşemealtı Belediyesi împotriva Turciei* (dec.)].

13. În categoria „organizațiilor guvernamentale” intră persoanele juridice care participă la exercitarea puterii publice sau care administrează un serviciu public sub controlul autorităților. Pentru a stabili dacă aceasta este situația unei persoane juridice date, alta decât o colectivitate teritorială, este necesar să se ia în considerare statutul juridic al acesteia și, după caz, prerogativele pe care acesta i le acordă, natura activității pe care o desfășoară și contextul în care se înscrie aceasta, precum și gradul său de independență față de autoritățile politice [*Radio France și alții împotriva Franței* (dec.), pct. 26; *Kotov împotriva Rusiei* (MC), pct. 93]. În ceea ce privește persoanele juridice de drept public care nu exercită atribute ale puterii executive, a se vedea *Sfintele mănăstiri împotriva Greciei*, pct. 49; *Radio France și alții împotriva Franței* (dec.), pct. 24-26; *Österreichischer Rundfunk împotriva Austriei* (dec.). Pentru întreprinderile publice care se bucură de independență instituțională și operațională suficientă față de stat, a se vedea *Compania de navigație a Republicii Islamice a Iranului împotriva Turciei*, pct. 80-81; *Ucraina-Tyumen împotriva Ucrainei*, pct. 25-28; *Unédic împotriva Franței*, pct. 48-59; și, a contrario, *Zastava It Turs împotriva Serbiei* (dec.), *State*

Holding Company Luganksvugillya împotriva Ucrainei (dec.); a se vedea și *Transpetrol, a.s., împotriva Slovaciei* (dec.).

c) Orice grup de persoane particulare

14. Orice grup de persoane particulare poate formula o cerere. Cu toate acestea, nici administrațiile publice locale, nici celelalte organe publice nu pot formula cereri, prin intermediul persoanelor fizice din care sunt constituite sau care le reprezintă, pentru orice act sancționat de către statul de care depind sau în numele căruia aceștia exercită atribuție legate de puterea publică [*Demirbaş și alții împotriva Turciei* (dec.)].

3. Calitatea de victimă

a) Noțiunea de „victimă”

15. Prin „victimă”, art. 34 din Convenție desemnează victima sau victimele directe sau indirecte ale pretensei încălcări. Astfel, art. 34 nu se referă numai la victima sau victimele directe ale pretensei încălcări, ci la orice victimă indirectă căreia o încălcare i-ar pricinui un prejudiciu sau care ar avea un interes personal ca acesta să înceteze [*Vallianatos și alții împotriva Greciei* (MC), pct. 47)]. Noțiunea de „victimă” este interpretată în mod autonom și independent de normele de drept intern, precum interesul de a acționa sau calitatea procesuală (*Gorraiz Lizarraga și alții împotriva Spaniei*, pct. 35), chiar și în cazul în care Curtea trebuie să țină seama de faptul că reclamantul a fost parte în procedura internă [*Aksu împotriva Turciei* (MC), pct. 52; *Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 48]. Această noțiune nu implică existența unui prejudiciu [*Brumărescu împotriva României* (MC), pct. 50]. Un act care are doar efecte juridice temporare poate fi suficient (*Monnat împotriva Elveției*, pct. 33).

16. Noțiunea de „victimă” face obiectul unei interpretări evolutive din perspectiva condițiilor din societatea contemporană și trebuie aplicată fără un formalism excesiv (*ibidem*, pct. 30-33; *Gorraiz Lizarraga și alții împotriva Spaniei*, pct. 38; *Stukus și alții împotriva Poloniei*, pct. 35; *Ziętal împotriva Poloniei*, pct. 54-59). Curtea a considerat că problema privind calitatea de victimă poate fi conexată cu fondul cauzei [*Siliadin împotriva Franței*, pct. 63; *Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei* (MC), pct. 111].

b) Victima directă

17. Pentru a putea formula o cerere în temeiul art. 34, reclamantul trebuie să poată demonstra că i „s-a adus atingere în mod direct” prin măsura incriminată [*Tănase împotriva Moldovei* (MC), pct. 104; *Burden împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 33]. Această condiție este indispensabilă pentru aplicarea mecanismului de protecție al Convenției (*Hristozov și alții împotriva Bulgariei*, pct. 73), chiar dacă acest criteriu nu trebuie aplicat în mod rigid, mecanic și inflexibil în cursul procedurii [*Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 45; *Karner împotriva Austriei*, pct. 25; *Aksu împotriva Turciei* (MC), pct. 51].

c) Victima indirectă

18. Dacă pretensoarea victimă a unei încălcări a decedat înainte de introducerea cererii, o persoană care are interesul legitim cerut în calitate de rudă a defunctului, poate depune o cerere ridicând capete de cerere legate de deces sau de dispariție [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 112]. Este vorba despre o situație deosebită reglementată prin natura pretensei încălcări și prin considerente legate de aplicarea uneia dintre prevederile fundamentale ale sistemului Convenției [*Fairfield împotriva Regatului Unit* (dec.)].

19. Într-un astfel de caz, Curtea a admis ca rudele apropiate, precum părinții, ale unei persoane despre al cărui deces sau dispariție se afirmă că angajează răspunderea statului, pot să se pretindă chiar ei victime ale încălcării art. 2, problema identificării moștenitorilor persoanei decedate nefiind relevantă (*Van Colle împotriva Regatului Unit*, pct. 86).

20. Ruda apropiată a persoanei decedate sau dispărute poate formula în numele acesteia și alte capete de cerere, de exemplu în temeiul art. 3 și art. 5 din Convenție, cu condiția ca încălcarea pretinsă să fie strâns legată de deces sau de dispariție, dând naștere capătului de cerere întemeiat pe art. 2

21. Următoarele cauze prezintă interes: pentru un cuplu căsătorit, a se vedea *McCann și alții împotriva Regatului Unit* (MC), *Salman împotriva Turciei* (MC); pentru un cuplu necăsătorit, a se vedea *Velikova împotriva Bulgariei* (dec.); pentru părinți, a se vedea *Ramsahai și alții împotriva Țărilor de Jos* (MC), *Giuliani și Gaggio împotriva Italiei* (MC); pentru frați și surori, a se vedea *Andronicou și Constantinou împotriva Ciprului*; pentru copii, a se vedea *McKerr împotriva Regatului Unit*; pentru nepoți, a se vedea *Yaşa împotriva Turciei*.

22. În cazurile în care încălcarea pretinsă nu este strâns legată de decesul sau de dispariția victimei directe, Curtea a refuzat, în general, să recunoască unei alte persoane calitatea de victimă, decât dacă aceasta putea, în mod excepțional, să demonstreze că avea personal un interes pentru a acționa [*Nassau Verzekering Maatschappij N.V. împotriva Țărilor de Jos* (dec.), pct. 20]. A se vedea, cu titlu de exemplu, decizia *Sanles Sanles împotriva Spaniei*, care privește interdicția sinuciderii asistate din punctul de vedere al art. 2, art. 3, art. 5, art. 8, art. 9 și art. 14 și în care Curtea a decis că drepturile revendicate de reclamantă, sora vitregă și moștenitoarea persoanei decedate, erau drepturi netransferabile, motiv pentru care nu putea să pretindă că este victima unei încălcări în numele fratelui său vitreg defunct; a se vedea și deciziile *Bic și alții împotriva Turciei* și *Fairfield împotriva Regatului Unit*.

23. În cazurile în care calitatea de victimă este recunoscută pentru rudele apropiate ale victimei directe, ceea ce le permite să adreseze o cerere pentru a formula capete de cerere întemeiate, de pildă, pe art. 5, art. 6 sau art. 8, Curtea a luat în considerare faptul că au demonstrat că aveau un interes moral să o vadă pe persoana decedată achitată de orice acuzație (*Nölkenbockhoff împotriva Germaniei*, pct. 33; *Grădinar împotriva Moldovei*, pct. 95 și 97-98) sau să apere reputația lor și a familiei (*Brudnicka și alții împotriva Poloniei*, pct. 27-31; *Armonienė împotriva Lituaniei*, pct. 29; *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, pct. 31-33), sau au un interes material ca urmare a unor consecințe directe asupra drepturilor lor patrimoniale [*Nölkenbockhoff împotriva Germaniei*, pct. 33; *Grădinar împotriva Moldovei*, pct. 97; *Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 48]. A fost luată în considerare și existența unui interes general care face necesară examinarea capetelor de cerere [*ibidem*, pct. 46 și 50; a se vedea și *Bic și alții împotriva Turciei* (dec.), pct. 22-23].

24. Curtea a considerat că participarea reclamantului la procedura internă nu era decât unul dintre criteriile relevante [*Nölkenbockhoff împotriva Germaniei*, pct. 33; *Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 48-49; *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, pct. 31; *Grădinar împotriva Moldovei*, pct. 98-99]; a se vedea și cauza *Kaburov împotriva Bulgariei* (dec.), pct. 57-58, unde Curtea a considerat că, într-o cauză privind caracterul transferabil al art. 3 din Convenție, reclamantul, neavând interes moral în cadrul procedurii și nicio altă motivație imperioasă, nu putea fi considerat victimă, pe motiv că dreptul intern i-a permis să participe la un proces unde s-a invocat răspunderea civilă delictuală, în calitate de moștenitor al dl. Kabukov, precum și decizia *Nassau Verzekering Maatschappij N.V. împotriva Olandei*, în care Curtea a respins cererea societății reclamante de a i se acorda calitatea de victimă, deoarece considera că un titlu de cesiune îi conferea dreptul la formularea unui capăt de cerere în temeiul Convenției].

25. În ceea ce privește capetele de cerere cu referire la societăți, Curtea a considerat că o persoană se poate plânde de încălcarea drepturilor sale, în cadrul unei proceduri din care nu a

făcut parte, chiar dacă este acționară și/sau conducătorul unei societăți care a participat la această procedură. Dacă în anumite circumstanțe, acționarul unic al unei societăți se poate pretinde „victimă” în sensul art. 34 din Convenție, atunci când au fost luate măsuri litigioase împotriva societății sale, în caz contrar, neluarea în neconsiderare a personalității juridice a unei societăți nu se justifică decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când s-a stabilit în mod clar că societatea se află în imposibilitatea de a sesiza organele Convenției prin intermediul organelor sale statutare sau – în caz de lichidare – prin lichidatorii săi [*Centro Europa 7 S.r.l și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 92].

d) Victime potențiale și *actio popularis*

26. În anumite cazuri specifice, Curtea a admis că un reclamant poate fi o victimă potențială, de pildă, atunci când nu este în măsură să stabilească dacă legislația pe care o denunță i s-a aplicat într-adevăr, din cauza caracterului secret al măsurilor pe care le autoriza (*Klass și alții împotriva Germaniei*), sau în cazul în care un străin face obiectul unei decizii de expulzare care încă nu a fost executată, iar din cauza acestei expulzări riscă să fie supus în țara de destinație unor tratamente contrarii art. 3 din Convenție sau să sufere o încălcare a drepturilor garantate de art. 8 din Convenție (*Soering împotriva Regatului Unit*).

27. Cu toate acestea, pentru ca un reclamant să se poată declara victimă a unei astfel de situații, trebuie să prezinte dovezi plauzibile și convingătoare ale probabilității survenirii unei încălcări, la care ar fi supus personal; în această privință, nu sunt suficiente niște simple bănueli sau conjuncturi [*Senator Lines GmbH împotriva a cincisprezece state membre ale Uniunii Europene* (dec.) (MC)]. A se vedea, de exemplu, *Vijayanathan și Pusparajah împotriva Franței*, pct. 46, pentru lipsa unui ordin formal de expulzare; *Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de France împotriva Franței* (dec.) pentru pretinsele consecințe ale unui raport parlamentar; *Rossi și alții împotriva Italiei* (dec.) pentru pretinsele consecințe ale unei hotărâri judecătorești cu privire la un terț aflat în comă.

28. Un reclamant nu se poate pretinde victimă în cazul în care este parțial răspunzător de pretinsa încălcare (*Paşa și Erkan Erol împotriva Turciei*).

29. Curtea a subliniat și faptul că în Convenție nu este prevăzută posibilitatea de a angaja o *actio popularis* în scopul interpretării drepturilor recunoscute în Convenție; aceasta nu autorizează nici persoanele particulare să se plângă în legătură cu o dispoziție de drept intern doar pentru aceștia consideră, fără să fi suportat în mod direct efectele, că dispoziția respectivă încalcă Convenția [*Aksu împotriva Turciei* (MC), pct. 50; *Burden împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 33].

30. Cu toate acestea, o persoană poate susține că un act normativ îi încalcă drepturile, în lipsa unei acțiuni individuale de execuție, dacă persoana interesată este obligată să își schimbe comportamentul sub amenințarea trimiterii în judecată sau dacă face parte dintr-o categorie de persoane care riscă să suporte direct efectele legislației [*ibidem*, pct. 34; *Tănase împotriva Moldovei* (MC), pct. 104; *Michaud împotriva Franței*, pct. 51-52; *Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei* (MC), pct. 28)].

e) Pierderea calității de victimă

31. Este, în primul rând, sarcina autorităților naționale să repare o pretinsă încălcare a Convenției. Așadar, problema de a clarifica dacă un reclamant se poate pretinde victimă a unei pretinse încălcări este relevantă în toate stadiile procedurii în sensul Convenției [*Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 179]. În această privință, reclamantul trebuie să fie în măsură să își justifice calitatea de victimă, în toate etapele procedurii [*Bourdov împotriva Rusiei*, pct. 30; *Centro Europa 7 S.r.l și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 80].

32. Clarificarea aspectului dacă o persoană se mai poate pretinde victima unei încălcări a Convenției, presupune în mod esențial, examinarea de către Curte *a posteriori* a situației persoanei în cauză [*ibidem*, pct. 82].

33. O hotărâre sau o măsură favorabilă reclamantului nu este, în principiu, suficientă pentru a-i retrage calitatea de „victimă” în sensul art. 34 din Convenție, decât în cazul în care autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în substanță, și au reparat încălcarea Convenției [*Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 180; *Gäfgen împotriva Germaniei* (MC), pct. 115; *Nada împotriva Elveției* (MC), pct. 128]. Numai atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, natura subsidiară a mecanismului de protecție din Convenție se opune examinării cererii [*Jensen și Rasmussen împotriva Danemarcei* (dec.); *Albayrak împotriva Turciei*, pct. 32].

34. Reclamantul rămâne o victimă dacă autoritățile nu au recunoscut, nici explicit, nici în esență, încălcarea pretinsă de reclamant [*ibidem*, pct. 33; *Jensen împotriva Danemarcei* (dec.)], chiar dacă persoana în cauză a primit o anumită despăgubire [*Centro Europa 7 S.r.l și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 88].

35. În plus, reparația oferită trebuie să fie adecvată și suficientă. Aceasta depinde de toate circumstanțele cauzei, ținând seama, în special, de natura încălcării respective a Convenției [*Gäfgen împotriva Germaniei* (MC), pct. 116].

36. De exemplu, o persoană nu se poate pretinde victimă, în sensul art. 6 din Convenție, ca urmare a încălcării dreptului la un proces echitabil, care ar fi avut loc în cursul unui proceduri finalizate prin achitare sau încetarea urmăririi penale [*Oleksy împotriva Poloniei* (dec.), *Koç și Tambaş împotriva Turciei* (dec.), *Bouglame împotriva Belgiei* (dec.)], cu excepția capetelor de cerere privind durata procedurii în cauză [*Osmanov și Husseinov împotriva Bulgariei* (dec.)].

37. În alte cazuri, statutul de victimă poate să depindă de cuantumul despăgubirii acordate de instanța națională și de efectivitatea (inclusiv celeritatea) recursului care permite acordarea unei asemenea despăgubiri [*Normann împotriva Danemarcei* (dec.); *Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 202; a se vedea și *Jensen și Rasmussen împotriva Danemarcei* (dec.)].

38. Pentru alte situații specifice, a se vedea cauzele *Arat împotriva Turciei*, pct. 47 (art. 6); *Constantinescu împotriva României*, pct. 40-44 (art. 6 și art. 10); *Guisset împotriva Franței*, pct. 66-70 (art. 6); *Chevrol împotriva Franței*, pct. 30 și urm. (art. 6); *Moskovets împotriva Rusiei*, pct. 50 (art. 5); *Moon împotriva Franței*, pct. 29 și urm. (art. 1 din Protocolul nr. 1); *D.J. și A.-K.R. împotriva României* (dec.), pct. 77 și urm. (art. 2 din Protocolul nr. 4); *Serguei Zolotoukhine împotriva Rusiei* (MC), pct. 115 (art. 4 din Protocolul nr. 7); *Dalban împotriva României* (MC), pct. 44 (art. 10); *Güneş împotriva Turciei* (dec.) (art. 10).

39. Radierea de pe rol poate interveni ca urmare a pierderii calității de victimă/*locus standi* a reclamantului. În ceea ce privește soluționarea cauzei la nivel intern după pronunțarea deciziei de admisibilitate, a se vedea *Ohlen împotriva Danemarcei* (radiere); pentru o convenție de cesiune a drepturilor care fac obiectul unor cereri aflate în curs de examinare de Curte, a se vedea *Dimitrescu împotriva României*, pct. 33-34.

40. De asemenea, Curtea analizează evenimentele care s-au produs după introducerea unei cereri pentru a verifica dacă respectiva cauză nu trebuie scoasă de pe rol pentru unul sau mai multe din motivele prevăzute la art. 37 din Convenție, în pofida faptului că reclamantul se poate pretinde în continuare „victimă” [*Pisano împotriva Italiei* (radiere) (MC), pct. 39], sau chiar independent de aspectul subzistenței calității de victimă a reclamantului. Pentru evenimente care survin după pronunțarea deciziei de desesizare în favoarea Marii Camere, a se vedea *El Majjaoui și Stichting Toubha Moskee împotriva Țărilor de Jos* (radiere) (MC), pct. 28-35; după ce o cerere a fost declarată admisibilă, a se vedea *Chevanova împotriva Letoniei* (radiere) (MC), pct. 44 și urm.; după adoptarea hotărârii camerei, a se vedea *Syssoyeva și alții împotriva Letoniei* (radiere) (MC), pct. 96.

f) Decesul victimei

41. În principiu, o cerere înaintată de un reclamant care a decedat după introducerea acesteia, poate fi menținută de moștenitorii săi sau de rudele apropiate, dacă își exprimă dorința și dacă au un interes suficient [*Hristozov și alții împotriva Bulgariei*, pct. 71; *Malhous împotriva Republicii Cehe* (dec.) (MC)].

42. Cu toate acestea, în cazul în care reclamantul a decedat în cursul procedurii și nu și-a exprimat nimeni dorința de a menține cererea sau persoanele care și-au exprimat această dorință nu sunt moștenitori sau rude suficient de apropiate reclamantului și nu pot demonstra că au un interes legitim pentru menținerea cererii, Curtea o radiază de pe rol [*Léger împotriva Franței* (radiere) (MC), pct. 50; *Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei* (MC), pct. 57], cu excepția cazurilor excepționale, în care Curtea consideră că respectarea drepturilor omului așa cum sunt definite de Convenție și Protocoalele sale impune continuarea examinării cauzei (*Karner împotriva Austriei*, pct. 25 și urm.)

43. A se vedea, de exemplu, următoarele cauze: *Raimondo împotriva Italiei*, pct. 2, și *Stojkovic împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, pct. 25 (văduvă și copii); *X împotriva Franței*, pct. 26 (părinți); *Malhous împotriva Republicii Cehe* (dec.) (MC) (nepot și potențial moștenitor); *Velikova împotriva Bulgariei* (partener necăsătorit sau de fapt); *a contrario, Thévenon împotriva Franței* (legatar universal, fără nicio legătură de rudenie cu reclamantul decedat); *Léger împotriva Franței* (radiere) (MC), pct. 50-51 (nepoată).

4. Reprezentare

44. În cazul în care reclamantii hotărăsc să acționeze prin intermediul unui reprezentant, în conformitate cu art. 36 § 1 din Regulamentul Curții, în loc să depună chiar ei cererile, art. 45 § 3 din Regulament stabilește cerința ca aceștia să prezinte o împuternicire scrisă. Este esențial ca reprezentanții să demonstreze că au primit instrucțiuni precise și explicite din partea persoanei care pretinde că este victimă în sensul art. 34 și în numele căreia înțeleg să acționeze înaintea Curții [*Post împotriva Țărilor de Jos* (dec.)]. Cu privire la validitatea împuternicirii, a se vedea *Aliiev împotriva Georgiei*, pct. 44-49, iar cu privire la autenticitatea cererii, a se vedea *Velikova împotriva Bulgariei*, pct. 48-52.

45. Cu toate acestea, pot interveni considerente speciale pentru victimele pretinselor încălcări ale art. 2, art. 3 și art. 8 din Convenție din partea autorităților naționale, cu privire la vulnerabilitatea victimelor, din perspectiva vârstei, a sexului sau a handicapului, considerente ce îi pot împiedica să adreseze o cerere Curții, precum și cu privire la legăturile între persoana care depune cererea și victima. În astfel de cazuri, cererile depuse de indivizi în numele uneia sau mai multor victime au fost declarate admisibile, chiar și în absența unei împuterniciri valabile. A se vedea, de pildă, cauza *Ilhan împotriva Turciei* (MC), pct. 55, în care reclamantul a depus cerere în numele fratelui său, care fusese supus la rele tratamente; cauza *Y.F. împotriva Turciei*, pct. 29, în care un soț se plânge de faptul că soția sa a fost constrânsă să se supună unui control ginecologic; decizia Comisiei *S.P., D.P. și A.T. împotriva Regatului Unit* în care un *solicitor* a formulat un capăt de cerere în numele copiilor pe care i-a reprezentat în cadrul procedurii interne, în calitate de tutor *ad litem*; și, *a contrario, Nencheva și alții împotriva Bulgariei*, pct. 93, unde Curtea nu a recunoscut calitatea de victimă asociației reclamante, care acționa în numele victimelor directe, considerând că această asociație nu a urmat procedura legală înaintea instanțelor naționale și că faptele litigioase nu aveau nicio consecință asupra activităților sale, întrucât putea continua să lucreze în vederea îndeplinirii scopurilor sale.

B. Libera exercitare a dreptului la recurs individual

Art. 34. Cereri individuale

„[...] Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

46. Dreptul de a sesiza Curtea este absolut și nu face obiectul vreunei limitări. Acest principiu implică libertatea de comunicare cu instituțiile Curții (pentru corespondența în detenție, a se vedea *Peers împotriva Greciei*, pct. 84; *Kornakovs împotriva Letoniei*, pct. 157 și urm.). A se vedea, de asemenea, în acest sens, Acordul european privind persoanele participante la proceduri în fața Curții Europene a Drepturilor Omului din 1996 (STCE nr. 161).

47. Autoritățile naționale urmează să se abțină de la orice formă de presiune asupra reclamantilor în sensul retragerii sau modificării plângerilor acestora. Potrivit Curții, presiunea poate lua forma unor intimidări directe și a actelor flagrante de intimidare a reclamantilor, familiilor acestora sau reprezentanților legali, precum și forma unor acte sau contacte improprii [*Mamatkoulov și Askarov împotriva Turciei* (MC), pct. 102].

Curtea examinează efectul disuasiv asupra exercitării dreptului de recurs individual (*Colibaba împotriva Moldovei*, pct. 68). În anumite condiții, ea poate ridica din oficiu problema stabilirii dacă reclamantul a făcut obiectul unor măsuri de intimidare, fiind un obstacol în calea exercitării exercițiului efectiv al dreptului la recurs individual (*Lopata împotriva Rusiei*, pct. 147).

Trebuie să se țină seama de vulnerabilitatea reclamantului și de riscul ca autoritățile să îl influențeze [*Iambor împotriva României (nr. 1)*, pct. 212]. Reclamantul se poate afla într-o situație deosebit de vulnerabilă atunci când se află în arest preventiv, iar contactele sale cu familia sau cu lumea exterioară sunt supuse restricțiilor (*Cotleț împotriva României*, pct. 71).

48. Exemple de reținut:

–interogatoriile efectuate de autorități cu privire la cerere: *Akdivar și alții împotriva Turciei*, pct. 105; *Tanrikulu împotriva Turciei* (MC), pct. 131;

–amenințarea cu punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva avocatului reclamantului: *Kurt împotriva Turciei*, pct. 159-165; plângere depusă de autorități împotriva avocatului care l-a apărat pe reclamant în procedura internă: *McShane împotriva Regatului Unit*, pct. 151; măsuri disciplinare și altele împotriva avocaților reclamantilor: *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, pct. 929-933;

–interogatoriul efectuat de poliție asupra avocatului și traducătorului reclamantei cu privire la cererea de reparație echitabilă: *Fedotova împotriva Rusiei*, pct. 49-51; anchetă dispusă de reprezentantul guvernului: *Riabov împotriva Rusiei*, pct. 53-65;

–imposibilitatea ca avocatul și medicul reclamantului să se întâlnească cu acesta: *Boicenco împotriva Moldovei*, pct. 158-159;

–nerespectarea confidențialității discuțiilor dintre societatea reclamantă și avocat într-o sală de reuniuni: *Oferta Plus SRL împotriva Moldovei*, pct. 156;

–amenințări din partea autorităților penitenciare: *Petra împotriva României*, pct. 44;

–refuzul administrației penitenciare de a trimite o cerere Curții, pe motiv că nu ar fi fost epuizate căile de recurs interne: *Nourmagomedov împotriva Rusiei*, pct. 61;

–presiuni exercitate asupra unui martor într-o cauză privind condițiile de detenție: *Novinski împotriva Rusiei*, pct. 119 și urm.;

–remarci disuasive ale autorităților penitenciare combinate cu omisiuni și întârzieri nejustificate în a pune la dispoziție deținutului materialele necesare pentru corespondența acestuia și documentele solicitate pentru susținerea cererii sale la Curte: *Gagiu împotriva României*, pct. 94 și urm.;

–refuzul autorităților de a pune la dispoziția reclamantului copiile documentelor necesare formulării cererii sale către Curte: *Naydyon împotriva Ucrainei*, pct. 68; *Vasiliy Ivashchenko împotriva Ucrainei*, pct. 107-110;

–pierderea de către autoritățile penitenciare a unor documente care nu pot fi înlocuite, în legătură cu cererea unei persoane lipsite de libertate, înaintate Curții: *Buldakov împotriva Rusiei*, pct. 48-50;

–măsuri de intimidare și presiuni asupra reclamantului, din partea autorităților, privind cererea sa către Curte: *Lopata împotriva Rusiei*, pct. 154-160.

49. Circumstanțele cauzei pot atenua cea mai puțin gravă pretinsă încălcare a dreptului la recurs individual [*Syssoyeva și alții împotriva Letoniei* (radiere) (MC), pct. 118 și urm.]. A se vedea, de asemenea, cauza *Holland împotriva Suediei* (dec.) în care Curtea a considerat că distrugerea înregistrărilor audio ale unei ședințe, conform legislației suedeze, înaintea expirării termenului de 6 luni prevăzut pentru introducerea unei cereri la Curte, nu a afectat exercitarea efectivă de către reclamant a dreptului de recurs, cauza *Farcaș împotriva României* (dec.), unde Curtea a considerat că imposibilitatea invocată de către reclamantul cu handicap fizic de a epuiza căile de recurs interne, datorată lipsei amenajărilor speciale care să permită accesul la servicii publice, nu a afectat exercitarea efectivă de către interesat a dreptului său de recurs; a se vedea *Yepishin împotriva Rusiei*, pct. 73-77, unde Curtea a considerat că refuzul administrației penitenciarului de a plăti cheltuielile de expediere a scrisorilor adresate de reclamant Curții nu afectase exercitarea eficientă de către partea în cauză a dreptului său de recurs.

1. Obligațiile statului pârât

a) Art. 39 din Regulamentul Curții

50. Curtea poate indica măsuri provizorii în temeiul art. 39 din Regulament [*Mamatkoulov și Askarov împotriva Turciei* (MC), pct. 99-129]. Art. 34 este încălcat dacă autoritățile unui stat contractant nu iau toate măsurile care puteau fi luate în considerare în mod rezonabil în vederea respectării măsurii indicate de Curte [*Paladi împotriva Moldovei* (MC), pct. 87-92].

51. Guvernul pârât trebuie să demonstreze Curții că măsura provizorie a fost respectată sau, în cazuri excepționale, că a existat un obstacol obiectiv care l-a împiedicat să se conformeze și că a întreprins toate demersurile previzibile în mod rațional pentru a elimina obstacolul și pentru a ține la curent Curtea cu privire la situație [a se vedea, de pildă, *A.N.H. împotriva Finlandei* (dec.), pct. 27].

52. Exemple recente:

–omisiunea autorităților de a asigura în timp util o întrevvedere între un solicitant de azil aflat în detenție și avocatul său, în ciuda măsurii provizorii indicate de Curte în acest sens, în conformitate cu art. 39 din Regulament: *D.B. împotriva Turciei*, pct. 67;

–predarea deținuților către autoritățile irakiene, în ciuda măsurii provizorii indicate de Curte: *Al-Saadoon și Mufdhi împotriva Regatului Unit*, pct. 162-165;

–expulzarea primului reclamant, în ciuda măsurii provizorii indicate de Curte: *Kamaliyevy împotriva Rusiei*, pct. 75-79;

–nerespectarea involuntară, dar nu iremediabilă a măsurii indicate cu privire la art. 8: *Hamidovic împotriva Italiei* (dec.);

–nerespectarea măsurii provizorii de plasare a persoanei lipsite de libertate într-o instituție medicală specializată: *Makharadze și Sikharulidze împotriva Georgiei*, pct. 100-105;

–nerespectarea măsurii provizorii indicate de Curte, având ca motiv un risc real de tortură în caz de extrădare: *Mannai împotriva Italiei*, pct. 54-57; *Labsi împotriva Slovaciei*, pct. 149-151;

–transferul secret al unei persoane care riscă să fie supusă unor rele tratamente în Uzbekistan și pentru care a fost indicată o măsură provizorie: *Abdulkhakov împotriva Rusiei*, pct. 226-231;

–transferul forțat în Tadjikistan al unei persoane, deși exista un risc real ca aceasta să fie supusă la rele tratamente și ca măsura provizorie să fie evitată: *Savridin Dzhurayev împotriva Rusiei*, pct. 218-219; neprotejarea, de către autoritățile ruse, a unui resortisant tadjik care se afla sub paza lor, împotriva unei întoarceri forțate în Tadjikistan, nerespectându-se măsura provizorie indicată: *Nizomkhon Dzhurayev împotriva Rusiei*, pct. 157-159.

53. Curtea controlează respectarea măsurii provizorii, în timp ce statul care consideră că este în posesia unor elemente materiale care pot convinge Curtea să anuleze măsura respectivă trebuie să o informeze cu privire la acestea [*Paladi împotriva Moldovei* (MC), pct. 90-92; *Olaechea Cahuas împotriva Spaniei*, pct. 70; *Groni împotriva Albaniei*, pct. 181 și urm.].

Depunerea unei simple cereri de aplicare a art. 39 nu este suficientă pentru a obliga statul să suspende executarea unei decizii de extrădare [*Al-Moayad împotriva Germaniei* (dec.), pct. 122 și urm.; a se vedea, de asemenea, obligația statului pârât de a coopera cu Curtea de bună-credință].

b) Stabilirea faptelor

54. În timp ce Curtea este responsabilă de stabilirea faptelor, părților le revine datoria de a o asista în mod activ, oferindu-i toate informațiile relevante. Comportamentul lor poate fi luat în considerare la momentul cercetării probelor (*Irlanda împotriva Regatului Unit*, pct. 161).

55. Curtea a statuat că, pentru anumite tipuri de cereri, procedura prevăzută de Convenție nu se pretează, în toate cazurile, unei aplicări riguroase a principiului „sarcina probei aparține reclamantului” și că este esențial, pentru buna funcționare a mecanismului recursului individual instituit prin art. 34, ca statele să ofere toate facilitățile necesare pentru a permite examinarea serioasă și efectivă a cererilor [*Bazorkina împotriva Rusiei*, pct. 170; *Tahsin Acar împotriva Turciei* (MC), pct. 253]. Această obligație le impune statelor contractante să furnizeze toate facilitățile necesare Curții și să organizeze o anchetă la fața locului sau să se achite de datoriile cu caracter general care le revin în cadrul examinării cererilor. Faptul că un guvern nu comunică informațiile pe care le deține, fără a oferi o justificare satisfăcătoare pentru aceasta, poate nu doar permite să se ajungă la concluzii cu privire la temeinicia susținerilor reclamantului, dar și să afecteze respectarea de către un stat pârât a obligațiilor care îi incumbă în temeiul art. 38 din Convenție [*ibidem*, pct. 254; *Imakaieva împotriva Rusiei*, pct. 200; *Janowiec și alții împotriva Rusiei* (MC), pct. 202].

56. Obligația de a depune elementele de probă solicitate de Curte se impune statului pârât încă de la formularea solicitării, fie că are loc în timpul comunicării inițiale a cererii către guvern sau într-o etapă ulterioară a procedurii [*ibidem*, pct. 203; *Enukidze și Guirgylani împotriva Georgiei*, pct. 295; *Bekirski împotriva Bulgariei*, pct. 111-113]. Este necesar ca documentele solicitate să fie prezentate în integralitate, fiind o cerință esențială în cazul în

care Curtea a stabilit o astfel de procedură, iar lipsa unui element, oricare ar fi el, trebuie justificată în mod corespunzător [*Janowiec și alții împotriva Rusiei* (MC), pct. 203]. În plus, orice document cerut trebuie să fie prezentat în cel mai scurt termen și în orice caz cu respectarea termenului stabilit de Curte, o întârziere substanțială și nejustificată putând să o determine să considere explicațiile statului pârât ca fiind neconvingătoare (*ibidem*).

57. Curtea a considerat anterior că guvernul pârât nu a respectat cerințele art. 38, în cazul în care nu a oferit explicații pentru a-și justifica refuzul de a depune documente care i-au fost cerute (a se vedea, de pildă, *Maslova și Nalbandov împotriva Rusiei*, pct. 128-129) sau la depunerea unei copii incomplete sau modificate, refuzând să predea originalul pentru examinarea lui de către Curte (a se vedea, de pildă, *Troubnikov împotriva Rusiei*, pct. 50-57).

58. În cazul în care guvernul pârât a invocat confidențialitatea sau considerente de securitate pentru a-și justifica refuzul de a prezenta documentele solicitate, Curtea trebuie să verifice dacă existau motive legitime și puternice pentru a trata documentele în cauză ca fiind secrete sau confidențiale [*Janowiec și alții împotriva Rusiei* (MC), pct. 205]. Pentru neprezentarea la Curte a unui raport clasat secret: *ibidem*, pct. 207 și urm.; *Nolan și K. împotriva Rusiei*, pct. 56 și urm.

Cu privire la legătura dintre art. 34 și 38, a se vedea *Bazorkina împotriva Rusiei*, pct. 170 și urm. și pct. 175. Art. 34, care urmărește să asigure o aplicare efectivă a dreptului de recurs individual, poate fi privit ca *lex generalis*, în timp ce art. 38 obligă în mod specific statele să coopereze cu Curtea.

c) Ancheta

59. Statul pârât trebuie să faciliteze ancheta (art. 38 din Convenție), căci este datorია acestuia din urmă să asigure toate „facilitățile necesare” pentru a permite examinarea eficientă a cererilor [*Çakıcı împotriva Turciei* (MC), pct. 76]. Obstacolele în calea derulării unei anchete reprezintă o încălcare a art. 38 (*Chamaiev și alții împotriva Georgiei și a Rusiei*, pct. 504).

I. INADMISIBILITATEA DE NATURĂ PROCEDURALĂ

A. Neepuizarea căilor de recurs interne

Art. 35 § 1 – Condiții de admisibilitate

„1. Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute [...]”

60. Condițiile de admisibilitate sunt întemeiate pe principiile dreptului internațional, general recunoscute, după cum indică însuși textul art. 35. Obligația de epuizare a căilor de recurs interne aparține dreptului internațional cutumiar, recunoscut ca atare în jurisprudența Curții Internaționale de Justiție [de exemplu, cauza *Interhandel (Elveția împotriva Statelor Unite)*, 21 martie 1959]. Aceasta este inclusă și în alte tratate internaționale privind drepturile omului: Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice [art. 41 alin. (1) lit. c)] și Protocolul său facultativ [art. 2 și art. 5 alin. (2) lit. b)], Convenția americană a drepturilor omului (art. 46) și Carta africană a drepturilor omului și popoarelor [art. 50 și art. 56 alin. (5)]. După cum a observat Curtea în cauza *De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, statul poate renunța la beneficiul regulii privind epuizarea căilor de recurs interne, întrucât există o îndelungată practică internațională consacrată în acest sens (pct. 55).

61. Curtea este menită să joace un rol subsidiar în raport cu sistemele naționale de protecție a drepturilor omului și este de dorit ca instanțele naționale să aibă inițial posibilitatea de a se pronunța cu privire la aspectele referitoare la compatibilitatea dreptului intern cu Convenția [*A, B și C împotriva Irlandei* (MC), pct. 142]. Dacă, totuși, o cerere este introdusă ulterior la Strasbourg, Curtea europeană trebuie să poată beneficia de deciziile acestor instanțe, care se află în contact direct și permanent cu forțele vitale din propriile țări [*Burden împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 42].

62. Art. 35 § 1 nu privește decât recursurile *interne*; el nu impune folosirea căile de atac prevăzute în cadrul organizațiilor internaționale. Din contra, în cazul în care reclamantul a înaintat deja cererea unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare, poate fi respinsă în temeiul art. 35 § 2, lit. b) din Convenție (a se vedea secțiunea I.E.). Este de competența Curții să stabilească natura internă sau internațională a unei anumite instanțe, luând în considerare toți factorii relevanți, și anume natura sa juridică, instrumentul care a prevăzut înființarea acesteia, competența sa, poziția (dacă este cazul) în sistemul judiciar existent și finanțarea acesteia [*Jeličić împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.); *Peraldi împotriva Franței* (dec.) (a se vedea secțiunea I.E.)].

1. Scopul regulii

63. Logica regulii privind epuizarea căilor de recurs interne este de a conferi autorităților naționale și, în principal, instanțelor oportunitatea de a preveni sau de a repara pretinsele încălcări ale Convenției. Aceasta se întemeiază pe ipoteza, reflectată la art. 13, că ordinea juridică internă va asigura o cale de atac efectivă împotriva încălcărilor unor drepturi consacrate de Convenție. Aceasta reprezintă un aspect important al caracterului subsidiar al mecanismului introdus de Convenție [*Selmouni împotriva Franței* (MC), pct. 74; *Kudła împotriva Poloniei* (MC), pct. 152; *Andrášik și alții împotriva Slovaciei* (dec.)]. Ipoteza se aplică independent de încorporarea prevederilor Convenției în legislația națională (*Eberhard*

și M. împotriva Sloveniei). Curtea a reiterat recent faptul că regula epuizării căilor de recurs interne este indispensabilă funcționării sistemului de protecție instituit de Convenție și este un principiu de bază al acesteia [*Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 69 și 97].

2. Aplicarea regulii

a) Flexibilitatea

64. Epuizarea căilor de recurs interne este mai degrabă o regulă de aur decât un principiu gravat în marmură. Comisia și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au subliniat în mod frecvent necesitatea de aplicare a regulii cu o anumită flexibilitate și fără formalism excesiv, având în vedere contextul protecției drepturilor omului [*Ringeisen împotriva Austriei*, pct. 89; *Lehtinen împotriva Finlandei* (dec.)]. Regula nu este absolută și nici nu se poate aplica în mod automat [*Kozacioğlu împotriva Turciei* (MC), pct. 40]. De exemplu, Curtea a decis că ar fi prea formalist să solicite reclamantilor să folosească o cale de atac pe care nici măcar instanța supremă a țării nu îi obliga să o exercite [*D.H. și alții împotriva Republicii Cehe* (MC), pct. 116-118]. Curtea a luat în considerare, într-o cauză, faptul că termenele impuse reclamantului au fost foarte scurte, subliniindu-se „graba” cu care reclamanții erau nevoiți să își prezinte argumentele (*Financial Times Ltd și alții împotriva Regatului Unit*, pct. 43-44). Cu toate acestea, epuizarea unor căi de atac, în conformitate cu procedura internă, și respectarea formalităților impuse de dreptul intern, au cu atât mai multă importanță cu cât principiile precum claritatea și securitatea juridică sunt luate în calcul (*Saghinadze și alții împotriva Georgiei*, pct. 83-84).

b) Respectarea normelor interne și limite

65. Reclamanții trebuie să respecte normele și procedurile aplicabile în legislația internă, în caz contrar cererea lor riscă să fie respinsă, pe motiv că nu îndeplinește condiția prevăzută la art. 35 [*Ben Salah Adraqui și Dhaima împotriva Spaniei* (dec.), *Merger și Cros împotriva Franței* (dec.), *MPP Golub împotriva Ucrainei* (dec.), *Agbovi împotriva Germaniei* (dec.)]. S-a considerat că art. 35 nu a fost respectat, atunci când recursul a fost respins din cauza unei erori de procedură a reclamantului [*Gäfgen împotriva Germaniei* (MC), pct. 143].

Totuși, este necesar să se observe că, atunci când o instanță de recurs examinează fondul recursului, chiar dacă îl consideră inadmisibil, art. 35 § 1 este respectat (*Voggenreiter împotriva Germaniei*). Este și cazul recursului care nu a respectat formele impuse de legislația internă, chiar dacă fondul a fost examinat de autoritatea competentă (*Vladimir Romanov împotriva Rusiei*, pct. 52). Același lucru este valabil și pentru recursul formulat foarte sumar, la limita cerințelor legale, asupra fondul căruia instanța s-a pronunțat, chiar și pe scurt [*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției (nr. 2)* (MC) pct. 43-45].

c) Existența mai multor căi de recurs

66. Dacă reclamantul dispune eventual de mai multe căi de recurs potențial efective, acesta are obligația de a utiliza doar una dintre ele [*Moreira Barbosa împotriva Portugaliei* (dec.); *Jeličić împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.); *Karakó împotriva Ungariei*, pct. 14; *Aquilina împotriva Maltei* (MC), pct. 39]. Într-adevăr, atunci când a fost folosită o cale de recurs, nu mai este impusă utilizarea alteia al cărei scop este practic același [*Riad și Idiab împotriva Belgiei*, pct. 84; *Kozacioğlu împotriva Turciei* (MC), pct. 40 și urm.; *Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 58]. Reclamantul trebuie să decidă care este cea mai potrivită

cale de atac în cazul său. În sinteză, dacă dreptul intern prevede mai multe căi de recurs paralele din diferite domenii de drept, reclamantul care a încercat să obțină o reparație pentru o pretinsă încălcare a Convenției printr-una din aceste căi de atac nu este obligat să utilizeze și alte căi, dacă acestea urmăresc, în esență, același scop (*Jasinskis împotriva Letoniei*, pct. 50 și 53-54).

d) Capete de cerere invocate pe fond

67. Nu este necesar ca dreptul consacrat prin Convenție să fie invocat în mod explicit în procedura internă, cu condiția ca respectivul capăt de cerere să fie invocat „cel puțin pe fond” [*Castells împotriva Spaniei*, pct. 32; *Ahmet Sadik împotriva Greciei*, pct. 33; *Fressoz și Roire împotriva Franței*, pct. 38; *Azinas împotriva Ciprului* (MC), pct. 40-41]. În cazul în care reclamantul nu a invocat prevederile Convenției, este necesar ca acesta să fi invocat capete de cerere cu efect echivalent sau similare, fundamentate pe prevederile dreptului intern, pentru a da ocazia instanțelor naționale să remedieze încălcarea pretinsă [*Gäfgen împotriva Germaniei* (MC), pct. 142, 144 și 146; *Karapanagiotou și alții împotriva Greciei*, pct. 29; chiar și pentru un capăt de cerere care n-a fost invocat în fața instanței naționale de ultim grad de jurisdicție, chiar și în mod subsidiar, *Association Les témoins de Jéhovah împotriva Franței* (dec.)].

e) Existența și caracterul adecvat

68. Reclamantilor le revine sarcina de a epuiza căile de recurs interne disponibile – care pot fi angajate de aceștia personal – și efective atât în teorie, cât și în practică la momentul faptelor, și anume cele care erau accesibile, de natură să le ofere reparația prejudiciilor și care prezentau perspective rezonabile de reușită [*Sejdovic împotriva Italiei* (MC), pct. 46; *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 75].

69. Nu este necesară epuizarea căilor de recurs discreționare sau extraordinare, de exemplu solicitând revizuirea deciziei unei instanțe [*Çınar împotriva Turciei* (dec.), *Prystavka împotriva Ucrainei* (dec.)] sau cerând redeschiderea procedurilor, cu excepția circumstanțelor unde, de exemplu, a fost constatată, potrivit legislației naționale, că un astfel de demers constituie în fapt o cale de atac efectivă (*K.S. și K.S. AG împotriva Elveției* (dec.)), sau în care anularea unei hotărâri care a intrat în puterea lucrului judecat constituie singura posibilitate prin care statul pârât ar putea să soluționeze problemele în cadrul sistemului său legislativ intern [*Kiiskinen împotriva Finlandei* (dec.), *Nikula împotriva Finlandei* (dec.)]. În mod similar, o plângere pe cale ierarhică nu reprezintă o cale de recurs efectivă (*Horvat împotriva Croației*, pct. 47; *Hartman împotriva Republicii Cehe*, pct. 66), nici un exercițiu juridic care nu este direct accesibil reclamantului și depinde de exercițiul puterii discreționare a unui intermediar [*Tănase împotriva Moldovei* (MC), pct. 122]. Printre altele, cu privire la caracterul efectiv în speță al unei căi de atac care, în principiu, nu trebuia epuizată (mediere), a se vedea raționamentul Curții în hotărârea *Egmez împotriva Ciprului*, pct. 66-73. În fine, nu poate fi considerată ca fiind o cale de recurs efectivă aceea care nu este condiționată de niciun termen clar definit și, respectiv, creează o incertitudine [*Williams împotriva Regatului Unit* (dec.) și referințele citate].

70. Răspunsul la problema de stabilit dacă recursul individual în fața instanței constituționale se impune în temeiul art. 35 § 1 din Convenție depinde în mare parte de particularitățile sistemului juridic al statului pârât și de sfera competențelor instanței sale constituționale. Astfel, într-un stat în care competențele sale se limitează la controlul constituționalității și compatibilității ierarhice a normelor juridice, recursul înaintea Curții Constituționale nu este o cale de atac decât atunci când reclamantul contestă o prevedere legislativă sau act normativ, ca fiind contrară Convenției [*Griřankova și Griřankovs*

împotriva Letoniei (dec.), *Liepājnieks împotriva Letoniei* (dec.)]. În schimb, acest recurs nu este efectiv în cazul în care reclamantul nu pretinde decât o interpretare sau o aplicare greșită a unei legi sau al unui act normativ care nu sunt neconstituționale [*Smirnov împotriva Rusiei* (dec.), *Szott-Medyńska împotriva Poloniei* (dec.)].

71. Când reclamantul a încercat să folosească o cale de recurs pe care Curtea o consideră puțin adecvată, perioada de timp scursă nu împiedică termenul de 6 luni să curgă, ceea ce poate duce la respingerea cererii pentru nerespectarea acestui termen [*Rezgui împotriva Franței* (dec.) și *Prystavka împotriva Ucrainei* (dec.)].

f) Caracterul accesibil și efectiv

72. Existența căilor de atac trebuie să facă obiectul unui grad suficient de certitudine, atât în teorie, cât și în practică. Pentru a stabili dacă o anumită cale de recurs îndeplinește sau nu condiția caracterului accesibil și efectiv, este necesar să se ia în considerare circumstanțele specifice ale respectivei cauze (a se vedea *infra*, pct. 4). Jurisprudența națională trebuie să fie suficient de consolidată în ordinea juridică internă. Astfel, Curtea a reținut că o cale de atac la o instanță superioară își pierde din caracterul său „efectiv” dacă există divergențe în practica acelei instanțe, precum și dacă acele inconsistențe ale practicii persistă [*Ferreira Alves împotriva Portugaliei (nr. 6)*, pct. 28-29].

73. Astfel, de exemplu, Curtea a considerat că, atunci când un reclamant se plânge de condițiile de detenție după încetarea acesteia, o cale de atac pentru obținerea de despăgubiri disponibilă și adecvată – cu alte cuvinte, având perspective rezonabile de reușită pentru reclamant – este o cale de atac care trebuie urmată conform art. 35 § 1 din Convenție [*Lienhardt împotriva Franței* (dec.), *Rhazali și alții împotriva Franței* (dec.), *Ignats împotriva Letonei* (dec.)].

74. Curtea trebuie să țină seama în mod realist nu numai de căile de atac prevăzute în sistemul juridic intern, ci și de contextul juridic și politic general în care acestea se situează, precum și de situația personală a reclamantului (*Akdivar și alții împotriva Turciei*, pct. 68-69; *Khachiev și Akaieva împotriva Rusiei*, pct. 116-117). Trebuie analizat dacă, având în vedere ansamblul circumstanțelor speței, reclamantul a făcut tot ce se putea face în mod rezonabil pentru a epuiza căile de atac interne [*D.H. și alții împotriva Republicii Cehe* (MC), pct. 116-122].

Este de menționat că frontierele, de fapt sau de drept, nu sunt un obstacol *per se* pentru epuizarea căilor de recurs interne; de regulă reclamantii care locuiesc în afara jurisdicției unui stat contractant nu sunt exonerati de la regula epuizării căilor de recurs interne în acel stat, indiferent de inconvenientele practice sau de o reticență personală de înțeles [*Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 98 și 101, în cazul unor reclamanți care nu se supuseseră în mod voluntar jurisdicției statului pârât]

3. Limitele aplicării regulii

75. Potrivit „principiilor de drept internațional general recunoscute”, pot exista anumite circumstanțe specifice care să îl exonereze pe reclamant de obligația de epuizare a căilor de recurs interne disponibile [*Sejdovic împotriva Italiei* (MC), pct. 55) (a se vedea *infra*, pct. 4.)]

Această regulă nu se aplică nici în situația în care se face dovada unei practici administrative care constă în repetarea unor acte incompatibile cu Convenția și a toleranței oficiale a autorităților de stat, astfel încât orice procedură ar fi inutilă sau inefectivă (*Aksoy împotriva Turciei*, pct. 52).

În cazul în care condiția epuizării unei căi de recurs specifice ar fi nerezonabilă în practică pentru reclamant și ar constitui un obstacol disproportionat pentru o exercitare

efectivă a dreptului de recurs individual potrivit art. 34 din Convenție, Curtea concluzionează că reclamantul este scutit de a îndeplini această condiție (*Veriter împotriva Franței*, pct. 27; *Gaglione și alții împotriva Italiei*, pct. 22).

Aplicarea unei amenzi pe baza rezultatului unui recurs, despre care nu se susține că ar fi greșit sau abuziv, exclude această cale de atac din cadrul celor care trebuie să fie epuizate (*Prencipe împotriva Monaco*, pct. 95-97).

4. Repartizarea sarcinii probei

76. Revine guvernului care invocă neepuizarea căilor de recurs interne sarcina de a dovedi că reclamantul nu a utilizat o cale de recurs care era atât efectivă, cât și disponibilă [*Dalia împotriva Franței*, pct. 38; *McFarlane împotriva Irlandei* (MC), pct. 107]. Caracterul accesibil al unei asemenea căi de recurs trebuie să fie suficient de cert în drept și în practică (*Vernillo împotriva Franței*). Prin urmare, baza căii de atac în legislația internă trebuie să fie clară [*Scavuzzo-Hager și alții împotriva Elveției* (dec.); *Norbert Sikorski împotriva Poloniei*, pct. 117; *Sürmeli împotriva Germaniei* (MC), pct. 110-112]. Calea de atac trebuie să fie capabilă să asigure repararea pretențiilor reclamantului și să aibă șanse rezonabile de succes [*Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), pct. 71]. Evoluția și disponibilitatea căii de atac invocate, inclusiv a scopului și aplicabilității acesteia, trebuie să fie cert stabilite și confirmate prin practică sau jurisprudență (*Mikolajová împotriva Slovaciei*, pct. 34). Acest lucru se aplică chiar și în contextul sistemelor de drept inspirate din *common law* cu o Constituție scrisă și care garantează implicit un drept invocat de reclamant [*McFarlane împotriva Irlandei* (MC), pct. 117 și 120 și care se referă la o cale de atac care a existat în teorie aproape douăzeci și cinci de ani, dar care nu a fost niciodată utilizată].

Argumentele guvernului sunt în mod clar mai solide dacă sunt oferite exemple din jurisprudența națională [*Doran împotriva Irlandei*, *Andrášik și alții împotriva Slovaciei* (dec.), *Di Sante împotriva Italiei* (dec.), *Giummarra și alții împotriva Franței* (dec.), *Paulino Tomás împotriva Portugaliei* (dec.), *Johti Sappmelaccat Ry și alții împotriva Finlandei* (dec.)]. Această jurisprudență trebuie în principiu să fie anterioară datei de depunere a cererii (*Norbert Sikorski împotriva Poloniei*, pct. 115), și relevantă în speță (*Sakhnovski împotriva Rusiei* (MC), pct. 43-44); a se vedea totuși și principiile cu privire la crearea unei noi căi de atac când procedura este pendinte în fața Curții.

77. În cazul în care Guvernul susține că reclamantul ar fi putut invoca în mod direct Convenția în fața instanțelor naționale, trebuie să demonstreze cu exemple concrete gradul de certitudine a acestei căi de recurs [*Slavgorodski împotriva Estoniei* (dec.)]. Acest lucru este valabil și pentru o cale de atac întemeiată direct pe anumite prevederi generale ale Constituției naționale (*Kornakovs împotriva Letoniei*, pct. 84).

78. Curtea a fost mai receptivă la argumentele invocate atunci când parlamentul național a introdus o cale de recurs specifică pentru a soluționa durata excesivă a procedurii judiciare [*Brusco împotriva Italiei* (dec.), *Slaviček împotriva Croației* (dec.)]. A se vedea, de asemenea, *Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 136-148. A se compara cu *Merit împotriva Ucrainei*, pct. 65.

79. Odată ce guvernul s-a achitat de obligația sa privind sarcina probei, arătând că exista o cale de recurs adecvată și efectivă, accesibilă reclamantului, este sarcina acestuia din urmă să demonstreze că:

– această cale de recurs a fost, de fapt, epuizată [*Grässer împotriva Germaniei* (dec.)];
sau

– această cale de atac era pentru un motiv sau altul, neadecvată și lipsită de caracter efectiv în speță [*Selmouni împotriva Franței* (MC), pct. 76] – de exemplu, în cazul unei durate excesive a desfășurării unei anchete (*Radio France și alții împotriva Franței* (dec.),

pct. 34 sau a unei căi de atac în mod normal disponibilă, precum recursul în casație, dar care în speță este lipsită de caracter efectiv, ținând seama de jurisprudența din cauze similare (*Scordino împotriva Italiei* (dec.); *Pressos Compania Naviera S.A. și alții împotriva Belgiei*, pct. 26-27), și chiar dacă este vorba despre o jurisprudență recentă (*Gas și Dubois împotriva Franței* (dec.)). Acesta este și cazul reclamantului care nu a putut sesiza direct o instanță competentă [*Tănase împotriva Moldovei* (MC), pct. 122)]. Poate fi vorba și despre reclamanți care se află în situații similare, dintre care unii nu au sesizat instanța indicată de Guvern, dar nu au făcut acest lucru în mod justificat, deoarece calea de atac utilizată de unii dintre ei s-a dovedit a fi inefficientă, ceea ce ar fi fost valabil și pentru restul reclamanților (*Vasilkoski și alții împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, pct. 45-46; *Laska și Lika împotriva Albaniei*, pct. 45-48). Cu toate acestea, este vorba despre cazuri precise (a se compara cu *Saghinadze și alții împotriva Georgiei*, pct. 81-83); sau

– circumstanțe specifice îl scuteau de această obligație [*Akdivar și alții împotriva Turciei*, pct. 68-75; *Sejdovic împotriva Italiei* (MC), pct. 55; *Veriter împotriva Franței*, pct. 60].

80. Una dintre aceste circumstanțe îl poate reprezenta inactivitatea totală a autorităților naționale față de acuzațiile serioase, potrivit cărora reprezentanții statului au comis infracțiuni sau au cauzat un prejudiciu, de exemplu în situația în care nu au deschis o anchetă sau nu au oferit niciun sprijin. În aceste condiții, putem susține că sarcina probei este, din nou, transferată și îi revine statului pârât sarcina de a arăta care au fost măsurile luate față de amploarea și gravitatea faptelor denunțate [*Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 70].

81. Simplul fapt de a avea îndoieli nu îl scutește pe reclamant de a încerca să folosească o anumită cale de recurs [*Epözdemir împotriva Turciei* (dec.), *Milošević împotriva Țărilor de Jos* (dec.), *Pellegriti împotriva Italiei* (dec.), *MPP Golub împotriva Ucrainei* (dec.)]. Din contră, reclamantul are interesul de a sesiza instanța competentă, pentru a-i permite să dezvolte drepturile existente, folosind puterea sa de interpretare (*Ciupercescu împotriva României*, pct. 169). Într-o ordine juridică în care drepturile fundamentale sunt protejate prin Constituție, îi revine individului lezat sarcina de a explora amploarea acestei protecții, persoana în cauză trebuind, într-un sistem de drept de tip *common law*, să ofere instanțelor naționale șansa de a extinde aceste drepturi, prin interpretare [*A, B și C împotriva Irlandei* (MC), pct. 142]. Cu toate acestea, atunci când, de fapt, o cale de recurs propusă nu oferă perspective rezonabile de reușită, din cauza, de exemplu, jurisprudenței interne consacrate, faptul că reclamantul nu a declarat apel nu reprezintă un obstacol în calea admisibilității [*Pressos Compania Naviera S.A. și alții împotriva Belgiei*, pct. 27; *Carson și alții împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 58].

5. Aspecte procedurale

82. Obligația reclamantului de a epuiza căile de recurs interne se apreciază, de regulă, la data introducerii cererii în fața Curții (*Baumann împotriva Franței*, pct. 47), cu excepția cazurilor justificate de circumstanțele unei anumite cauze (a se vedea *infra*, pct. 6). Cu toate acestea, Curtea acceptă parcurgerea ultimei etape a unei căi de atac interne imediat după trimiterea cererii, dar înainte de a se pronunța asupra admisibilității (*Karoussiotis împotriva Portugaliei*, pct. 57).

83. În cazul în care guvernul intenționează să invoce excepția de neepuizare, acesta trebuie să facă acest lucru, în măsura permisă de natura excepției și de circumstanțe, în observațiile sale anterioare pronunțării unei decizii privind admisibilitatea; numai

circumstanțele excepționale îl dispensează de obligația menționată [*Mooren împotriva Germaniei* (MC), pct. 57 și referințele citate, precum și pct. 58-59].

Nu este neobișnuit ca excepția de neepuizare să fie unită cu fondul, în special în cauzele referitoare la obligații sau garanții procedurale, de exemplu cererile privind aspectul procedural al art. 2 (*Dink împotriva Turciei*, pct. 56-58) sau art. 3; în ceea ce privește art. 6, a se vedea *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), pct. 126; în ceea ce privește art. 8, a se vedea *A, B și C împotriva Irlandei* (MC), pct. 155; în ceea ce privește art. 13, a se vedea *Sürmeli împotriva Germaniei* (MC), pct. 78, și *M.S.S. împotriva Belgiei și Greciei* (MC), pct. 336.

6. Crearea unor noi căi de recurs

84. Epuizarea căilor de recurs interne este, în mod normal, evaluată în raport cu stadiul procedurii la data de introducere a cererii în fața Curții. Această regulă admite totuși și excepții [*İçyer împotriva Turciei* (dec.), pct. 72 și urm.]. Curtea a ignorat această regulă în special în cauze privind durata procedurii, ca urmare a unor noi căi de atac [*Predil Anstalt împotriva Italiei* (dec.); *Bottaro împotriva Italiei* (dec.); *Andrášik și alții împotriva Slovaciei* (dec.); *Nogolica împotriva Croației* (dec.); *Brusco împotriva Italiei* (dec.); *Korenjak împotriva Sloveniei* (dec.), pct. 66-71; *Techniki Olympiaki A.E. împotriva Greciei* (dec.)], sau cu privire la o nouă cale de atac pentru obținerea de despăgubiri pentru ingerință în dreptul de proprietate [*Charzyński împotriva Poloniei* (dec.), *Michalak împotriva Poloniei* (dec.) și *Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), sau pentru neexecutarea hotărârilor interne [*Nagovitsyn și Nalgiyev împotriva Rusiei* (dec.), pct. 36-40; *Balan împotriva Moldovei* (dec.)], sau în materie de suprapopulare carcerală [*Latak împotriva Poloniei* (dec.)].

Curtea ia în considerare eficacitatea și accesibilitatea căilor de recurs nou create [*Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 88]. Pentru un caz în care noua cale de atac nu se dovedește efectivă în speță, a se vedea *Parizov împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, pct. 41-47; pentru cazul unei noi căi de atac constituționale efective, a se vedea *Cvetković împotriva Serbiei*, pct. 41.

Cu privire la momentul după care devine echitabil să-i fie opusă reclamantului o cale de recurs nou integrată în sistemul juridic al unui stat, ca urmare a schimbării practicii judiciare, Curtea a statuat că principiul echității impune luarea în considerare a unui termen rezonabil, necesar justițiabililor pentru a lua cunoștință efectiv de decizia internă care o consacră (*Broca și Texier-Micault împotriva Franței*, pct. 20). Durata acestui termen variază în funcție de circumstanțe, dar Curtea l-a estimat în general, la aproximativ șase luni. [*ibidem* și *Depauw împotriva Belgiei* (dec.)]. În cauza *Leandro Da Silva împotriva Luxemburgului*, pct. 50, de exemplu, termenul era de 8 luni de la momentul adoptării deciziei interne în cauză și de 3 luni și jumătate de la publicarea sa. A se vedea și *McFarlane împotriva Irlandei* (MC), pct. 117; pentru o cale de atac recent introdusă după o hotărâre pilot, a se vedea *Fakhretdinov și alții împotriva Rusiei* (dec.), pct. 36-44), iar pentru intervenția unui reviriment al jurisprudenței naționale, a se vedea *Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 147.

În hotărârile Marii Camere *Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* și *Cocchiarella împotriva Italiei*, Curtea a oferit precizări cu privire la caracteristicile pe care trebuie să le prezinte căile interne de atac pentru a fi efective în cauzele privind durata procedurii (și recent *Vassilios Athanasiou și alții împotriva Greciei*, pct. 54-56). De regulă, o cale internă de atac, fără efect preventiv și compensatoriu în ceea ce privește durata procedurilor, nu trebuie să fie utilizată (*Puchstein împotriva Austriei*, pct. 31). O cale internă de atac ce denunță durata

procedurii trebuie, în special, să funcționeze fără o tergiversare excesivă și să acorde o reparație corespunzătoare [*Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 195 și 204-207].

85. În cazul în care constată lacune structurale sau generale în dreptul sau în practica națională, Curtea poate solicita statului pârât să examineze situația și, dacă este necesar, să ia măsuri efective pentru a evita sesizarea Curții cu cauze similare (*Lukenda împotriva Sloveniei*, pct. 98). Ea poate constata că statul va trebui să modifice sistemul actual al căilor de atac, fie să creeze unele noi astfel încât încălcările drepturilor prevăzute în Convenție să poată fi remediate într-un mod cu adevărat efectiv [a se vedea, de exemplu, cauzele pilot *Xenides-Arestis împotriva Turciei*, pct. 40, și *Bourdiv împotriva Rusiei (nr. 2)*, pct. 42, 129 și urm. și 140]. O atenție sporită trebuie acordată necesității asigurării unor căi interne de atac efective (a se vedea hotărârea pilot *Vassilios Athanasiou și alții împotriva Greciei*, pct. 41).

În cazul în care statul pârât a introdus o nouă cale de recurs, Curtea se asigură că aceasta este efectivă [a se vedea, de exemplu, *Robert Lesjak împotriva Sloveniei*, pct. 34-55; *Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 87]. În acest scop, Curtea ia în considerare circumstanțele fiecărei cauze; într-adevăr, constatarea eficacității sau a ineficacității noului dispozitiv legislativ, trebuie să se întemeieze pe aplicarea sa concretă [*Nogolica împotriva Croației* (dec.)]. Cu toate acestea, nici faptul că practica judiciară și administrativă cu privire la aplicarea respectivului dispozitiv nu s-a putut dezvolta încă și nici riscul unor amânări considerabile nu sunt de natură să caracterizeze noua cale de atac ca fiind ineficace [*Nagovitsyn și Nalgiyev împotriva Rusiei* (dec.), pct. 30].

86. În cazul în care constată că noua cale de recurs este efectivă, Curtea apreciază că alți reclamânți în cauze similare trebuie să epuizeze această nouă cale de atac, cu condiția ca aceștia să nu fie împiedicați de termen. Prin urmare, aceste cereri vor fi declarate inadmisibile în baza art. 35 § 1, chiar dacă au fost introduse înainte de crearea acestei noi căi, cu condiția să nu fie împiedicate de probleme legate de amânări [*Grzinčič împotriva Sloveniei*, pct. 102-110; *İçyer împotriva Turciei* (dec.), pct. 74 și urm.].

Prin urmare, acestea reprezintă căi interne de atac, care au devenit disponibile după depunerea cererilor. Aprecierea dacă există ori nu circumstanțe excepționale, care ar impune reclamantilor să utilizeze această cale de atac, va trebui să ia în considerare, în special, natura noilor reglementări naționale și contextul în care acestea au fost adoptate [*Fakhretdinov și alții împotriva Rusiei* (dec.), pct. 30]. În această cauză, Curtea a susținut că recursul intern efectiv, introdus în urma unei hotărâri-pilot a Curții de la Strasbourg prin care s-a dispus înființarea unei asemenea căi de atac, trebuia să fie utilizat înainte de momentul în care reclamantii au sesizat-o.

Curtea a specificat, de asemenea, condițiile pentru aplicarea art. 35 § 1 în raport cu data introducerii cererii la Curte [*ibidem*, pct. 31-33; precum și *Nagovitsyn și Nalgiyev împotriva Rusiei* (dec.), pct. 29 și urm. și 42].

B. Nerespectarea termenului de șase luni

Art. 35 § 1 – Condiții de admisibilitate

„1. Curtea nu poate fi sesizată decât [...] într-un termen de șase luni, începând cu data deciziei interne definitive.”

1. Scopul regulii

87. Regula termenului de 6 luni are ca scop susținerea securității juridice și asigurarea că acele cauze care ridică probleme privitoare la Convenție sunt examinate într-un termen rezonabil, evitând în același timp ca autoritățile și alte persoane implicate să rămână mult timp în stare de incertitudine. De asemenea, această regulă acordă potențialului reclamant o perioadă de reflecție suficientă pentru a-i permite să aprecieze oportunitatea de a introduce o cerere și, după caz, de a stabili capetele de cerere și argumentele precise care trebuie prezentate și facilitează stabilirea faptelor într-o cauză, deoarece, odată cu trecerea timpului, examinarea echitabilă a problemelor invocate devine problematică [*Sabri Güneş împotriva Turciei* (MC), pct. 39].

88. Această regulă marchează limita în timp a controlului efectuat de Curte și indică atât persoanelor particulare, cât și autorităților perioada dincolo de care acest control nu se mai exercită. Existența unui astfel de termen se explică prin preocuparea Înalțelor Părți Contractante de a împiedica contestarea constantă a faptelor din trecut și este vorba aici de o preocupare legitimă pentru ordine, stabilitate și pace [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), pct. 128; *Sabri Güneş împotriva Turciei*, pct. 40].

89. Regula termenului de 6 luni este o normă de ordine publică, pe care Curtea poate să o aplice din oficiu, chiar dacă Guvernul nu a invocat-o [*ibidem*, pct. 29].

90. Regula termenului de 6 luni nu poate fi interpretată ca obligând un reclamant să sesizeze Curtea cu cererea sa înainte ca situația referitoare la aspectul respectiv să fi făcut obiectul unei decizii definitive la nivel intern [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 157; *Chapman împotriva Belgiei* (dec.), pct. 34].

2. Data de la care începe să curgă termenul de 6 luni

a) Decizie definitivă

91. Termenul de 6 luni începe să curgă odată cu pronunțarea deciziei definitive în cadrul procesului de epuizare a căilor de recurs interne [*Paul și Audrey Edwards împotriva Regatului Unit* (dec.)]. Persoana în cauză trebuie să fi recurs în mod normal la căile de atac interne care sunt, după toate probabilitățile, eficiente și suficiente, pentru soluționarea capetelor sale de cerere [*Moreira Barbosa împotriva Portugaliei* (dec.)].

92. Pot fi luate în considerare doar căile de atac normale și efective, întrucât un reclamant nu poate extinde termenul strict impus de Convenție, încercând să adreseze cereri inoportune sau abuzive unor instanțe sau instituții care nu au atribuțiile sau competențele necesare pentru a acorda, în temeiul Convenției, o reparație efectivă privind capătul de cerere în cauză [*Fernie împotriva Regatului Unit* (dec.)].

93. Nu pot fi luate în considerare căile de atac a căror utilizare depinde de puterea discreționară a funcționarilor și care, în consecință, nu sunt direct accesibile reclamantilor. De asemenea, recursurile care nu prevăd termene precise duc la incertitudine și fac inoperantă regula celor 6 luni prevăzută de art. 35 § 1 [*Williams împotriva Regatului Unit* (dec.)].

94. În principiu, art. 35 § 1 nu impune reclamantilor să fi recurs la procedura de revizuire sau la un recurs extraordinar similar și nu permite prelungirea termenului de 6 luni pe motivul utilizării unor asemenea căi de recurs [*Berdzenichvili împotriva Rusiei* (dec.), *Tucka împotriva Regatului Unit (nr. 1)* (dec.)]. Cu toate acestea, dacă o cale extraordinară de atac reprezintă singura cale de atac judiciară disponibilă persoanei în cauză, termenul de 6 luni poate fi calculat de la data pronunțării deciziei cu privire la calea de atac respectivă [*Ahtinen împotriva Finlandei* (dec.)].

O cerere în care un reclamant formulează pretențiile sale în termen de 6 luni de la pronunțarea deciziei prin care îi este respinsă cererea de redeschidere a procedurii este inadmisibilă, întrucât această decizie nu este o „decizie definitivă” (*Sapeyan împotriva Armeniei*, pct. 23).

În cazul redeschiderii procedurii sau al reexaminării unei decizii definitive, curgerea perioadei de șase luni în raport cu procedura inițială sau cu decizia definitivă este întreruptă doar în ceea ce privește problemele invocate în temeiul Convenției care au stat la baza reexaminării sau a redeschiderii și care au fost examinate de instanța extraordinară de recurs (*ibidem*, pct. 24).

b) Data de la care termenul începe să curgă

95. Termenul de 6 luni constituie o regulă autonomă care trebuie să fie interpretată și aplicată în fiecare cauză astfel încât să se asigure exercitarea eficientă a dreptului de recurs individual. Luarea în considerare a dreptului și practicii interne relevante constituie un element cu siguranță important, dar nedecisiv în determinarea momentului de la care începe să curgă termenul de șase luni [*Sabri Güneş împotriva Turciei* (MC), pct. 52 și 55].

i. Luarea la cunoștință a deciziei

96. Termenul de șase luni începe să curgă de la data la care reclamantul și/sau reprezentantul acestuia a luat cunoștință de decizia internă definitivă [*Koç și Tosun împotriva Turciei* (dec.)].

97. Sarcina de a stabili data la care reclamantul a luat cunoștință de decizia internă definitivă îi revine statului care invocă nerespectarea termenului de 6 luni [*Şahmo împotriva Turciei* (dec.)].

ii. Comunicarea deciziei

98. Comunicarea către reclamant: când un reclamant are dreptul de a obține din oficiu o copie a deciziei interne definitive, obiectul și scopul art. 35 § 1 din Convenție sunt respectate prin calcularea termenului de 6 luni de la data comunicării copiei deciziei (*Worm împotriva Austriei*, pct. 33).

99. Comunicarea către avocat: termenul de 6 luni curge de la data la care avocatul reclamantului a luat cunoștință de decizia prin care s-au epuizat căile de atac interne, în pofida faptului că reclamantul a luat cunoștință de aceasta ulterior [*Çelik împotriva Turciei* (dec.)].

iii. Absența comunicării deciziei

100. În cazul în care comunicarea nu este prevăzută în legislația internă, este necesar să se țină seama de data redactării deciziei, dată de la care părțile pot lua efectiv cunoștință de conținutul acesteia [*Papachelas împotriva Greciei* (MC), pct. 30]. Reclamantul sau avocatul acestuia trebuie să dea dovadă de diligență în vederea obținerii unei copii a deciziei depuse la grefă [*Ölmez împotriva Turciei* (dec.)].

iv. Lipsa căilor de atac

101. În cazul în care este clar că reclamantul nu dispune de nicio cale de atac efectivă, termenul de 6 luni începe să curgă de la data la care au avut loc actele sau măsurile denunțate sau de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință despre acestea sau le-a resimțit efectele ori prejudiciul cauzat de ele [*Dennis și alții împotriva Regatului Unit* (dec.); *Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 157].

102. În cazul în care un reclamant recurge la o cale de atac aparent disponibilă și nu observă decât ulterior existența unor circumstanțe care o fac inefficientă, poate fi indicat să se considere că termenul de 6 luni a început să curgă la data la care reclamantul a luat sau ar fi trebuit să ia cunoștință prima dată de această situație (*ibidem*, pct. 158).

V. Situația continuă

103. Conceptul de „situație continuă” desemnează o stare de lucruri rezultată în urma unor acțiuni continue efectuate de stat sau în numele său, ale căror victime sunt reclamanții. Faptul că un eveniment are consecințe importante în timp nu înseamnă că a generat o „situație continuă” (*Iordache împotriva României*, pct. 49).

104. În cazul în care încălcarea pretinsă constituie o situație continuă împotriva căreia nu există nicio cale de atac în dreptul intern, termenul de 6 luni începe să curgă din momentul în care această situație continuă a luat sfârșit [*Sabri Güneş împotriva Turciei* (MC), pct. 54; *Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 159; *Ülke împotriva Turciei* (dec.)]. Câtă vreme situația persistă, regula termenului de 6 luni nu este aplicabilă (*Iordache împotriva României*, pct. 50).

3. Expirarea termenului de șase luni

105. Termenul începe să curgă în ziua următoare pronunțării publice a deciziei interne definitive sau în ziua următoare în care reclamantul sau reprezentantul său a luat la cunoștință despre acest lucru și expiră după 6 luni calendaristice, oricare ar fi durata veritabilă a acestora [*Otto împotriva Germaniei* (dec.)].

106. Respectarea termenului de 6 luni este apreciată în conformitate cu criteriile Convenției și nu în funcție de modalitățile prevăzute de legislația internă a fiecărui stat pârât [*Benet Praha, spol. s r.o., împotriva Republicii Cehe* (dec.), *Poslu și alții împotriva Turciei*, pct. 10]. Aplicarea de către Curte a propriilor sale criterii de calculare a termenelor, independent de normele naționale, tinde să asigure securitatea juridică, o bună administrare a justiției și, astfel, funcționarea practică și efectivă a mecanismului Convenției [*Sabri Güneş împotriva Turciei* (MC), pct. 56].

107. Faptul că ultima zi a termenului de șase luni era o sâmbătă, o duminică sau o zi liberă și că, într-un astfel de caz, în dreptul intern, termenele se prelungesc până la următoarea zi lucrătoare nu are nicio incidență asupra stabilirii *dies ad quem* [*ibidem*, pct. 43 și 61].

108. Curtea are posibilitatea de a stabili o dată de expirare a termenului de 6 luni care să fie diferită de cea indicată de statul pârât [*Ipek împotriva Turciei* (dec.)].

4. Data introducerii unei cereri

a) Formularul de cerere completat

109. În conformitate cu art. 47 din Regulamentul Curții așa cum a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2014, cererea este considerată ca fiind introdusă, în sensul art. 35 § 1 din Convenție, la data la care formularul de cerere îndeplinește cerințele impuse de acest articol este trimis Curții. O cerere trebuie să conțină toate informațiile solicitate în părțile relevante ale formularului de cerere și trebuie însoțită de copii ale documentelor justificative necesare. Cu excepția cazurilor prevăzute de art. 47 din Regulament, numai un formular de cerere complet întrerupe scurgerea termenului de șase luni (Instrucțiuni practice cu privire la introducerea cererilor, pct. 1).

b) Procură

110. Dacă reclamantul are un reprezentant, acesta trebuie să prezinte Curții procura în original sau împuternicirea semnată de el [art. 47 § 3.1 lit. d) din Regulament; a se vedea și *Kaur împotriva Țărilor de Jos* (dec.), pct. 11 *in fine*]. Dacă nu este prezentat un astfel de document, cererea nu poate fi considerată valabilă, iar Curtea o va respinge pentru lipsa „victimelor” și chiar pentru abuz de drept [*Kokhreizze și Ramishvili împotriva Georgiei* (dec.), pct. 16].

111. O procură completată corespunzător face parte dintr-o cerere în sensul art. 45 și art. 47 din Regulamentul Curții, iar necomunicarea unui astfel de document poate avea consecințe directe asupra datei de introducere a cererii [*ibidem*, pct. 17].

c) Data expedierii

112. Se consideră că cererea este introdusă la data la care un formular de cerere completat corespunzător este trimis Curții, ștampila poștei atestând respectarea art. 47 § lit. a) din Regulament; a se vedea și *Abdulrahman împotriva Țărilor de Jos* (dec.); *Brežec împotriva Croației*, pct. 29.

113. Numai niște împrejurări excepționale – precum imposibilitatea de a stabili data expedierii cererii – pot justifica adoptarea unei abordări diferite: de exemplu, considerarea ca dată de introducere a cererii data care figurează pe formularul cererii sau, în lipsa acesteia, data de primire la grefa Curții (*Bulinwar OOD și Hrusanov împotriva Bulgariei*, pct. 30-32).

114. Reclamantii nu pot fi considerați răspunzători pentru întârzierile care pot afecta corespondența acestora în curs de trimitere către Curte (*Anchugov și Gladkov împotriva Rusiei*, pct. 70).

d) Trimiterea prin fax

115. Trimiterea unei cereri prin fax nu întrerupe curgerea termenului de 6 luni. Este necesar ca reclamantii, înainte de expirarea acestui termen, să trimită prin poștă originalul formularului trimis prin fax semnat (*Instrucțiunile practice cu privire la introducerea cererilor*, pct. 3).

e) Încadrarea unui capăt de cerere

116. Un capăt de cerere se caracterizează prin faptele pe care le denunță și nu doar prin motivele sau argumentele de drept invocate [*Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), pct. 54].

f) Capete de cerere ulterioare

117. În ceea ce privește capetele de cerere care nu fac parte din cererea inițială, cursul termenului de 6 luni nu este întrerupt decât la data primei prezentări a capătului de cerere în fața unui organ al Convenției [*Allan împotriva Regatului Unit* (dec.)].

118. Capetele de cerere formulate după expirarea termenului de 6 luni nu pot fi examinate decât dacă prezintă aspecte specifice ale capetelor de cerere inițiale invocate în termen [*Parohia Greco-Catolică Sâmbăta Bihor împotriva României* (dec.)].

119. Simplul fapt că reclamantul a invocat art. 6 în cererea sa nu este suficient pentru a constitui introducerea tuturor capetelor de cerere ulterioare, formulate în temeiul dispoziției respective, atunci când nu s-a făcut inițial nicio precizare cu privire la baza factuală și la

natura pretinsei încălcări [*Allan împotriva Regatului Unit* (dec.), *Adam și alții împotriva Germaniei* (dec.)].

120. Prezentarea unor documente din cadrul procedurii interne nu este suficientă pentru a constitui introducerea tuturor capetelor de cerere ulterioare, întemeiate pe această procedură. Este necesară cel puțin o precizare sumară cu privire la natura încălcării pretinse în temeiul Convenției pentru a introduce un capăt de cerere și a întrerupe cursul termenului de 6 luni [*Božinovski împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (dec.)].

5. Situații specifice

a) Aplicabilitatea constrângerilor de timp situațiilor continue cu privire la dreptul la viață, la domiciliu și la respectarea bunurilor

121. Deși nu se poate stabili un punct precis în timp pentru situațiile continue de la care să înceapă să curgă termenul de 6 luni, Curtea a impus totuși o obligație de diligență și de inițiativă reclamantilor care doresc să se plângă de lipsa anchetei asupra disparițiilor survenite în circumstanțe care pun în pericol viața persoanelor în cauză. Într-un astfel de caz, reclamantii nu pot aștepta o perioadă nedefinită pentru a sesiza Curtea. Trebuie să își introducă capetele de cerere fără o întârziere excesivă [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 161-166].

122. De asemenea, în cazul unor acuzații de încălcare continuă a dreptului de proprietate sau a dreptului la respectarea domiciliului în cadrul unui conflict de lungă durată, poate sosi un moment în care reclamantul trebuie să sesizeze Curtea, căci nu s-ar mai justifica dacă ar rămâne pasiv cu privire la o situație care nu evoluează. Odată ce reclamantul și-a dat seama sau ar fi trebuit să își dea seama că nu există o perspectivă realistă de a-și recupera accesul la bunurile și domiciliul lui într-un viitor previzibil, acesta riscă, dacă întârzie prea mult sau fără un motiv aparent să sesizeze Curtea, să-i fie respinsă cererea ca tardivă. Într-o situație care a urmat unui conflict complex, trebuie să se prevadă termene generale pentru a permite clarificarea situației și reclamantilor să strângă informații complete privind șansele de a obține o soluționare la nivel intern [*Sargsyan împotriva Azerbaidjanului* (dec.) (MC), pct. 140-141, și *Chiragov și alții împotriva Armeniei* (MC) (dec.), pct. 141-142].

b) Condiții de aplicare a regulii termenului de 6 luni în cauzele privind perioade multiple de detenție în temeiul art. 5 § 3 din Convenție

123. Perioadele multiple și consecutive de detenție trebuie să fie privite în ansamblu, iar termenul de 6 luni ar trebui să înceapă să curgă doar de la sfârșitul ultimei perioade de detenție (*Solmaz împotriva Turciei*, pct. 36).

124. În cazul în care arestarea preventivă a unui acuzat se împarte în mai multe perioade neconsecutive, acestea nu trebuie considerate ca un întreg, ci separat. Odată pus în libertate, reclamantul este obligat, în cele 6 luni de la data eliberării efective, să formuleze orice capăt de cerere pe care îl poate avea cu privire la arestul său preventiv. Cu toate acestea, dacă diferitele perioade se înscriu în cadrul aceluiași proces penal, când examinează caracterul rezonabil al detenției în sensul art. 5 § 3, Curtea poate lua în considerare faptul că persoana în cauză a fost deja o anumită perioadă arestată preventiv [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), pct. 129-130].

C. Cererea anonimă

Art. 35 § 2 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„2. Curtea nu reține nicio cerere individuală introdusă în aplicarea art. 34, dacă:
a) ea este anonimă; [...]”³

125. Reclamantul trebuie să fie identificat corespunzător în formularul său de cerere [art. 47 § 1 lit. a) din Regulamentul Curții]. Curtea poate decide ca identitatea acestuia poate să nu fie dezvăluită publicului (art. 47 § 4 din Regulament); în aceste condiții, reclamantul va fi desemnat public prin inițialele sale sau printr-o simplă literă.

126. Numai Curtea are competența de a tranșa problema caracterului anonim sau nu, în sensul art. 35 § 2 lit. a) din Convenție [*Sindicatul Păstorul cel Bun împotriva României* (MC), pct. 69]. În cazul în care guvernul pârât are îndoieli cu privire la autenticitatea unei cereri, trebuie să anunțe Curtea în timp util [*ibidem*].

1. Caracterul anonim al unei cereri

127. O cerere în fața Curții este considerată anonimă atunci când nu se menționează în dosarul cauzei niciun element care să permită Curții să îl identifice pe reclamant [*„Blondje” împotriva Țărilor de Jos* (dec.)]. Nici formularul și nici documentele prezentate nu conțin vreo mențiune a numelui, ci numai o referință și nume false, iar procura reprezentantului este semnată „X”: identitatea reclamantului nu este divulgată.

128. A fost considerată anonimă o cerere introdusă de o asociație în numele unor persoane neidentificate, întrucât asociația respectivă nu a pretins calitatea de victimă, ci s-a plâns de o încălcare a dreptului la respectarea vieții private în numele acestor persoane particulare neidentificate, devenite, astfel, reclamanții pe care asociația a declarat că îi reprezenta (*Confédération des syndicats médicaux français și Fédération nationale des infirmiers împotriva Franței*, decizia Comisiei).

2. Caracterul neanonim al unei cereri

129. Art. 35 § 2 lit. a) din Convenție nu este aplicabil în cazul în care reclamantul a oferit elemente de fapt și juridice care îi permit Curții să îl identifice și să stabilească legături cu faptele de care se plânge și capătul de cerere invocat [*Sindicatul Păstorul cel Bun împotriva României* (MC), pct. 71].

130. Cereri introduse cu nume fictive: cazul unor persoane folosind pseudonime, explicând Curții că erau obligate de contextul unui conflict armat să nu își dezvăluie numele adevărate pentru a-și proteja familiile și rudele. Constatând că „dincolo de tacticile de disimulare a identităților reale din motive ușor de înțeles, se află persoane reale, concrete și care pot fi identificate printr-un număr suficient de indicii, altele decât propriile nume [...]” și „existența unei legături suficient de strânse între reclamanți și evenimentele în cauză”,

3. O cerere anonimă în sensul art. 35 § 2 (a) din Convenție se deosebește atât de problema nedivulgării identității unui reclamant, prin derogare de la regula accesului public la informația despre procedurile în fața Curții, cât și de problema confidențialității procedurii în fața Curții (a se vedea art. 33 și art. 47 § 3 din Regulamentul Curții și Instrucțiunile practice în anexă).

Curtea nu a considerat că cererea era anonimă [*Chamaïev și alții împotriva Georgiei și a Rusiei* (dec.); a se vedea și hotărârea *Chamaïev și alții*, pct. 275].

131. O cerere introdusă de un organ ecleziastic sau de o asociație religioasă și filozofică, în care identitatea membrilor nu este divulgată, nu a fost respinsă ca fiind anonimă (art. 9, art. 10 și art. 11 din Convenție): a se vedea *Omkarananda și Divine Light Zentrum împotriva Elveției*, decizia Comisiei.

D. Cererea în mod esențial aceeași

Art. 35 § 2 lit. b) – Condiții de admisibilitate

„2. Curtea nu reține nicio cerere individuală introdusă în aplicarea art. 34, dacă:

[...]

b) ea este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă nu conține fapte noi.”

132. Curtea respinge, în temeiul art. 35 § 2 lit. b) din Convenție, orice cerere care este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de Curte sau care a fost deja supusă spre examinare unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de soluționare și dacă nu conține fapte noi.

1. În mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte

133. Prima teză a art. 35 § 2 lit. b) vizează garantarea caracterului definitiv al deciziilor Curții și împiedicarea reclamațiilor de a se raporta la decizii sau hotărâri precedente ale Curții, depunând o nouă cerere [*Kafkaris împotriva Ciprului* (dec.), pct. 67; *Lowe împotriva Regatului Unit* (dec.)].

134. O cerere sau o plângere este declarată inadmisibilă dacă „este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte [...] și dacă nu conține fapte noi.” Aceasta cuprinde cauzele în care Curtea a șters de pe rol cererea anterioară în baza unei soluționări amiabile [*Kezer și alții împotriva Turciei* (dec.)]. Cu toate acestea, dacă cererea precedentă nu a făcut niciodată obiectul unei decizii formale, acest lucru nu poate împiedica examinarea de către Curte a cererii recente [*Sürmeli împotriva Germaniei* (dec.)].

135. Curtea verifică dacă cele două cereri prin care a fost sesizată se referă la aceeași persoană, la aceleași fapte și la aceleași capete de cerere [*Vojnović împotriva Croației* (dec.), pct. 28; *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției (nr. 2)* (MC), pct. 63].

136. O cerere interstatală nu privează o persoană particulară de posibilitatea de a introduce sau de a-și susține propriile capete de cerere [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 118.]

137. O cerere nu răspunde, în general, cerințelor art. 35, atunci când are aceeași bază factuală ca o altă cerere precedentă. Nu se poate spune că un reclamant prezintă fapte noi, atunci când se limitează la a invoca vechile capete de cerere prin argumente juridice noi [*I.J.L. împotriva Regatului Unit* (dec.), *Mann împotriva Regatului Unit și Portugaliei* (dec.)] sau la a oferi informații complementare cu privire la dreptul intern, care nu sunt de natură să modifice motivele respingerii cererii sale anterioare (*X. împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei din 10 iulie 1981). Pentru examinarea unei cereri care se raportează la fapte identice cu cele care sunt la originea unei cereri anterioare, reclamantul trebuie să prezinte într-adevăr un nou capăt de cerere sau noi informații care nu au fost încă analizate de Curte [*Kafkaris împotriva Ciprului* (dec.), pct. 68].

138. Curtea a considerat că o cerere sau o plângere nu este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior în cauzele următoare: *Massuero împotriva Italiei* (dec.); *Riener împotriva Bulgariei*, pct. 103; *Chappex împotriva Elveției* (dec.); *Yurttas împotriva Turciei*, pct. 36-37; *Sadak împotriva Turciei*, pct. 32-33; *Patera împotriva Republicii Cehe* (dec.) (capetele de cerere cu privire la faptele pretinse în fața unui alt organ internațional sunt inadmisibile, dar informațiile noi cu privire la fapte care au avut loc ulterior sunt admisibile). În schimb, Curtea a considerat că o cerere sau o plângere este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior în cauzele următoare: *Moldovan și alții împotriva României* (dec.), *Hokkanen împotriva Finlandei* (dec.), *Adesina împotriva Franței* (dec.), *Bernardet împotriva Franței* (dec.), *Gennari împotriva Italiei* (dec.) și *Manuel împotriva Portugaliei* (dec.).

2. *În mod esențial aceeași cu o cerere care a fost deja adresată unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare*

139. Scopul celei de-a doua teze a art. 35 § 2 lit. b) este de a evita ca mai multe organe internaționale să se pronunțe simultan cu privire la cereri în mod esențial aceleași, ceea ce ar fi incompatibil cu spiritul și scopul Convenției, care caută să evite multitudinea de proceduri internaționale referitoare la aceleași cauze (*OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, pct. 520; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası împotriva Turciei*, pct. 37). Din acest motiv, este uneori necesar ca Curtea să se pronunțe din oficiu asupra acestui aspect [*POA și alții împotriva Regatului Unit* (dec.), pct. 27].

140. Pentru a stabili dacă are competența de a se pronunța cu privire la această prevedere din Convenție, Curtea trebuie să decidă dacă acea cauză care i-a fost adusă în atenție este în mod esențial aceeași cu o cerere depusă deja în paralel pe rolul altei instanțe și, în caz afirmativ, dacă poate fi considerată „o altă instanță internațională de anchetă sau de reglementare” în sensul art. 35 § 2 lit. b) din Convenție (*OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, pct. 520).

141. Curtea a subliniat faptul că nu data introducerii cererii la o altă instanță este hotărâtoare, ci trebuie luată în considerare existența prealabilă a unei hotărâri pe fond, în momentul în care Curtea examinează cauza [*Peraldi împotriva Franței* (dec.)].

a) **Aprecierea similitudinii cauzelor**

142. Pentru a verifica dacă două cauze sunt în mod esențial aceleași, Curtea compară în general părțile la diferitele proceduri, prevederile de drept invocate de acestea, întinderea capetelor de cerere și tipul de reparație solicitat [*OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, pct. 521; *Federația elenă a Sindicatelor Funcționarilor din Sectorul Bancar împotriva Greciei* (dec.), pct. 39].

143. Curtea trebuie deci să cerceteze, așa cum o face cu privire la prima teză a art. 35 § 2 lit. b) sus-menționată, dacă cererile care au fost adresate altor instanțe internaționale privesc fapte, persoane și plângeri identice în substanță (*Karoussiotis împotriva Portugaliei*, pct. 63; *Pauger împotriva Austriei*, decizia Comisiei).

144. De exemplu, în cazul în care reclamanții înaintea a două instanțe nu sunt identici, „cererea” adresată Curții nu poate fi considerată „în mod esențial aceeași cu o cerere deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare” [*Folgero și alții împotriva Norvegiei* (dec.)]. Astfel, Curtea a considerat că nu o împiedica nimic să examineze cererea prin care a fost sesizată, atunci când cealaltă procedură internațională fusese declanșată de o organizație neguvernamentală [*Celniku împotriva Greciei*, pct. 39-41; *Illiu și alții împotriva Belgiei* (dec.)] sau de confederația de sindicate din care făcea parte

reclamantul (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası împotriva Turciei*, pct. 38), și nu de către reclamanți.

145. Cu toate acestea, Curtea a declarat recent că o cerere introdusă pe rolul ei și aproape identică cu o cerere adresată anterior unei alte instanțe internaționale (OIM), dar prezentată de persoane care nu erau și nu puteau fi parte din procedura anterioară, de natură colectivă și rezervată sindicatelor și organizațiilor patronale, era în mod esențial aceeași cu cea adresată celeilalte instanțe. Acest lucru ține de faptul că reclamanții trebuiau considerați ca fiind strâns asociați procedurii și capetelor de cerere invocate înaintea instanței, pentru că erau delegați ai sindicatului în cauză. Prin urmare, menținerea cererii înaintea Curții ar fi echivalat cu nerespectarea art. 35 § 2 lit. b) din Convenție [*POA și alții împotriva Regatului Unit* (dec.), pct. 30].

b) Noțiunea de „altă instanță internațională de anchetă sau de reglementare”

146. În cadrul examinării pe care o realizează din perspectiva art. 35 § 2 lit. b), Curtea trebuie să stabilească dacă instanța înaintea căreia procedura este realizată în paralel, reprezintă o altă instanță internațională în sensul acestei condiții de admisibilitate [*ibidem* (dec.), pct. 28].

147. În această privință, examinarea realizată de Curte nu se limitează la o simplă verificare formală, ci vizează, la nevoie, să stabilească dacă natura organului de control, procedura urmată de acestea și efectele deciziei sale sunt de excludere a competenței Curții, în conformitate cu art. 35 § 2 lit. b) [*OAQ Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, pct. 522; *Karoussiotis împotriva Portugaliei*, pct. 62; *Federația elenă a Sindicatelor Funcționarilor din Sectorul Bancar împotriva Greciei* (dec.), pct. 33].

E. Cererea abuzivă

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este [...] abuzivă.”

1. Definiția generală

148. Noțiunea de „abuz”, în sensul art. 35 § 3 lit. a), trebuie să fie înțeleasă în sensul obișnuit, în conformitate cu teoria generală a dreptului – și anume exercitarea unui drept de către titularul acestuia în alte scopuri decât cele pentru care este destinat, în mod prejudiciabil. În consecință, este abuziv orice comportament al unui reclamant, care este în mod vădit contrar vocației dreptului de recurs stabilit de Convenție și care constituie un obstacol în calea bunei funcționări a Curții sau a bunei desfășurări a procedurii în fața sa (*Miroľubovs și alții împotriva Letoniei*, pct. 62 și 65).

149. Din punct de vedere tehnic, din formularea art. 35 § 3 lit. a) reiese că o cerere abuzivă trebuie mai degrabă să fie declarată inadmisibilă decât să fie radiată de pe rol. De altfel, Curtea a subliniat că respingerea unei cereri pentru abuz al dreptului de recurs este o măsură excepțională (*ibidem*, pct. 62). Ipotezele în care Curtea a constatat caracterul abuziv al unei cereri pot fi repartizate în cinci categorii tipice: dezinformarea Curții; utilizarea unui limbaj ofensator; încălcarea obligației de confidențialitate a soluționării pe cale amiabilă;

cererea cu caracter vădit șicanator sau lipsită de orice miză reală; precum și toate celelalte cazuri care nu pot face obiectul unei liste exhaustive.

2. Dezinformarea Curții

150. O cerere este abuzivă dacă se întemeiază în mod deliberat pe fapte inventate cu scopul de a induce în eroare Curtea (*Varbanov împotriva Bulgariei*, pct. 36). Exemplele cel mai grave și mai concludente al unui asemenea abuz sunt, în primul rând, introducerea cererii sub o identitate falsă [*Drijfhout împotriva Țărilor de Jos* (dec.), pct. 27-29] și, în al doilea rând, falsificarea documentelor trimise Curții [*Jian împotriva României* (dec.), *Bagheri și Maliki împotriva Țărilor de Jos* (dec.), *Poznanski și alții împotriva Germaniei* (dec.)]. Acest tip de abuz poate fi comis, de asemenea, prin inacțiune, atunci când reclamantul omite de la început să informeze Curtea cu privire la un element esențial pentru examinarea cauzei [*Al-Nashif împotriva Bulgariei*, pct. 89; *Kérétschavili împotriva Georgiei* (dec.)]. În mod similar, dacă survin aspecte importante în cursul procedurii în fața Curții și dacă – în pofida obligației explicite care îi revine în temeiul regulamentului – reclamantul nu informează Curtea în acest sens, împiedicând-o, astfel, să se pronunțe cu privire la cauză în deplină cunoștință a faptelor, cererea acestuia poate fi respinsă ca fiind abuzivă (*Hadrabová și alții împotriva Republicii Cehe* (dec.); *Predescu împotriva României*, pct. 25-27).

151. De altfel, din acest punct de vedere, reclamantul este deplin răspunzător pentru comportamentul avocatului său sau al oricărei alte persoane care îl reprezintă înaintea Curții. Omisiunile acestuia sunt, în principiu, imputabile chiar reclamantului și pot duce la respingerea cererii ca abuzivă [*Bekauri împotriva Georgiei* (excepții preliminare), pct. 22-25; *Migliore și alții împotriva Italiei* (dec.)].

152. Intenția reclamantului de a induce Curtea în eroare trebuie să fie întotdeauna stabilită cu suficientă certitudine [*Melnik împotriva Ucrainei*, pct. 58-60; *Nold împotriva Germaniei*, pct. 87; *Miszczynski împotriva Poloniei* (dec.)].

153. Chiar și în cazul în care hotărârea Curții cu privire la fond a devenit deja definitivă, iar ulterior se demonstrează că reclamantul a ținut ascuns un fapt relevant pentru examinarea cererii, Curtea poate reveni asupra hotărârii sale prin procedura de revizuire (prevăzută de art. 80 din Regulament) și să respingă cererea ca abuzivă [*Gardean și S.C. Grup 95 SA împotriva României* (revizuire), pct. 12-22]. O astfel de revizuire nu este posibilă decât dacă guvernul pârât nu putea cunoaște în mod rezonabil faptul în litigiu în momentul examinării cauzei de către Curte și dacă a formulat cererea de revizuire în termen de 6 luni din momentul în care a luat cunoștință de acest fapt, în conformitate cu art. 80 § 1 din Regulament [*Grossi și alții împotriva Italiei* (revizuire), pct. 17-24].

3. Limbajul ofensator

154. Există abuz al dreptului de recurs în cazul în care reclamantul utilizează, în corespondența sa cu instanța europeană, expresii deosebit de ofensatoare, jignitoare, amenințătoare sau impertinente – fie împotriva guvernului pârât, a agentului acestuia, a autorităților statului pârât, a Curții înseși, a judecătorilor acesteia, a grefei acesteia sau a agenților acesteia din urmă [*Řehák împotriva Republicii Cehe* (dec.), *Duringer și Grunge împotriva Franței* (dec.), *Stamoulakatos împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei].

155. Nu este suficient ca limbajul reclamantului să fie doar critic, polemic sau sarcastic; acesta trebuie să depășească „limitele unei critici normale, civice și legitime” pentru a fi considerat ofensator [*Di Salvo împotriva Italiei* (dec.), *Apinis împotriva Letoniei* (dec.); pentru un exemplu contrar, a se vedea *Alexanian împotriva Rusiei*, pct. 116-18]. Dacă, în

cursul procedurii, reclamantul încetează să mai folosească expresiile respective, după ce a fost avertizat în mod expres de Curte, le retrage de manieră expresă sau, mai bine, își prezintă scuzele, cererea nu mai este respinsă ca abuzivă (*Tchernitsine împotriva Rusiei*, pct. 25-28).

4. Încălcarea obligației de confidențialitate în cazul soluționării pe cale amiabilă

156. O încălcare intenționată din partea reclamantului a obligației de confidențialitate a negocierilor în cazul soluționării pe cale amiabilă, impusă părților în temeiul art. 39 § 2 din Convenție și al art. 62 § 2 din Regulament, poate să fie considerată abuz al dreptului de recurs și să conducă la respingerea cererii [*Hadrabová și alții împotriva Republicii Cehe* (dec.); *Popov împotriva Moldovei*, pct. 48; *Miroļubovs și alții împotriva Letoniei*, pct. 66].

157. Pentru a stabili dacă reclamantul și-a încălcat obligația de confidențialitate, trebuie mai întâi să fie definite limitele acestei obligații. Într-adevăr, aceasta trebuie să fie întotdeauna interpretată ținând seama de obiectivul său general, și anume facilitarea soluționării pe cale amiabilă, prin protejarea părților și a Curții împotriva unor eventuale presiuni. În consecință, deși comunicarea către un terț a conținutului documentelor referitoare la soluționarea pe cale amiabilă poate, în principiu, să constituie un abuz în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție, nu se poate ajunge astfel la o interdicție absolută și necondiționată de a arăta aceste documente unui terț oarecare sau de a-i vorbi despre acestea. Într-adevăr, o interpretare atât de generală și de riguroasă ar risca să aducă atingere apărării intereselor legitime ale reclamantului – de exemplu, atunci când încearcă să obțină informații relevante, într-o cauză în care acesta este autorizat să se reprezinte singur în fața Curții. În plus, ar fi prea dificil, dacă nu chiar imposibil, pentru Curte să controleze respectarea unei asemenea interdicții. Ceea ce art. 39 § 2 din Convenție și art. 62 § 2 din Regulament interzic părților este de a face publice informațiile în litigiu, fie prin intermediul mijloacelor de informare în masă, într-o corespondență care poate fi citită de un mare număr de persoane sau în orice alt mod (*ibidem*, pct. 68). Prin urmare, este considerat abuziv acest tip de comportament care prezintă un anumit grad de gravitate.

158. Pentru a fi considerată abuzivă, divulgarea informațiilor confidențiale trebuie să fie intenționată. Răspunderea directă a reclamantului în cazul acestei divulgări trebuie întotdeauna stabilită cu suficientă certitudine, o simplă suspiciune nefiind suficientă în această privință (*ibidem*, pct. 66 *in fine*). Pentru exemple concrete de aplicare a acestui principiu: referitor la un exemplu pozitiv, a se vedea hotărârea *Hadrabová și alții împotriva Republicii Cehe*, în care reclamantii au citat în mod expres propunerile de soluționare amiabilă formulate de Grefa Curții în corespondența lor cu Ministerul de Justiție din țara acestora, ceea ce a dus la respingerea cererii lor ca abuzivă; pentru un exemplu negativ, a se vedea cauza *Miroļubovs și alții împotriva Letoniei*, în care nu s-a stabilit cu certitudine dacă divulgarea informațiilor confidențiale fusese făcută de toți cei trei reclamânți, ceea ce a determinat Curtea să respingă excepția preliminară a Guvernului.

5. Cerere cu caracter vădit șicanator sau lipsită de orice miză reală

159. Este abuzivă fapta reclamantului de a formula în mod repetat, în fața Curții, cereri șicanatorii și în mod vădit nefondate, identice cu o cerere deja declarată în trecut inadmisibilă (*M. împotriva Regatului Unit* și *Philis împotriva Greciei*, deciziile Comisiei). Curtea nu poate avea în atribuțiile sale soluționarea plângerilor nefondate și șicanatorii sau confruntarea cu un comportament vădit abuziv, din alte motive, din partea reclamantilor sau a reprezentanților lor autorizați, căci acest lucru ar crea o sarcină suplimentară

incompatibilă cu adevăratele funcții pe care le are Curtea în temeiul Convenției [*Bekauri împotriva Georgiei* (excepții preliminare), pct. 21; a se vedea și *Migliore și alții împotriva Italiei* (dec.) și *Simitzi-Papachristou și alții împotriva Greciei* (dec.)].

160. De asemenea, Curtea poate declara abuzivă o cerere care este în mod vădit lipsită de orice miză reală și/sau se referă la o sumă de bani derizorie sau care, în general, nu are legătură cu interesele legitime și obiective ale reclamantului [*ibidem*, *Bock împotriva Germaniei* (dec.)]. De la intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14, la 1 iunie 2010, acest tip de cereri intră mai degrabă sub incidența art. 35 § 3 lit. b) din Convenție (lipsa unui prejudiciu important).

6. Alte cazuri

161. Uneori, hotărârile și deciziile Curții, precum și cauzele pendinte în fața acesteia sunt folosite în cadrul discursului politic la nivel național în statele contractante. O cerere inspirată de o dorință de publicitate sau de propagandă nu este, numai din acest motiv, abuzivă (*McFeeley și alții împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei; *Khadjialiyev și alții împotriva Rusiei*, pct. 66-67). Cu toate acestea, poate exista abuz în cazul în care reclamantul, motivat de interese politice, acordă presei sau televiziunii interviuri în care exprimă o atitudine iresponsabilă și frivolă în privința procedurii din fața Curții (*Partidul Muncitoresc Georgian împotriva Georgiei*).

7. Atitudinea adoptată de guvernul pârât

162. În cazul în care guvernul pârât consideră că reclamantul a săvârșit un abuz al dreptului de recurs, trebuie să informeze Curtea în consecință și să îi comunice informațiile relevante de care dispune, astfel încât aceasta să ajungă la concluziile potrivite. În fapt, este sarcina Curții, și nu a guvernului pârât, să supravegheze respectarea obligațiilor procedurale impuse reclamantului în temeiul Convenției și al Regulamentului său. În schimb, amenințările din partea guvernului și a organismelor sale de a iniția o anchetă penală sau disciplinară împotriva unui reclamant pentru o pretinsă încălcare a obligațiilor procedurale ale acestuia în fața Curții ar putea reprezenta o problemă din perspectiva art. 34 *in fine* din Convenție, care interzice orice împiedicare a exercițiului eficace al dreptului de recurs individual (*Miroļubovs și alții împotriva Letoniei*, pct. 70).

II. INADMISIBILITATEA LEGATĂ DE COMPETENȚA CURȚII

A. Incompatibilitate *ratione personae*

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este incompatibilă cu prevederile Convenției sau ale Protocoalelor sale [...].”

Art. 32 – Competența Curții

„1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea Convenției și a Protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.”

1. Principii

163. Compatibilitatea *ratione personae* presupune ca pretinsa încălcare a Convenției să fi fost săvârșită de un stat contractant sau ca aceasta să îi fie imputabilă într-un fel sau altul.

164. Chiar dacă statul pârât nu a ridicat obiecții cu privire la competența *ratione personae* a Curții, acest aspect necesită o examinare din oficiu din partea Curții [*Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei* (MC), pct. 27].

165. Drepturile fundamentale protejate de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului trebuie garantate persoanelor care locuiesc pe teritoriul statului parte implicat, indiferent de dizolvarea sau succesiunea sa ulterioară (*Bijelić împotriva Muntenegrului și Serbiei*, pct. 69).

166. O societate comercială cu capital de stat trebuie să se bucure de o independență instituțională și operațională suficientă față de stat, pentru a-l exonera pe acesta de răspundere, din punctul de vedere al Convenției, pentru actele sau omisiunile acelei societăți (*Mikhailenki și alții împotriva Ucrainei*, pct. 43-45; *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei împotriva Moldovei*, pct. 19).

167. Cererile vor fi declarate incompatibile *ratione personae* pentru următoarele motive:

–dacă reclamantul nu are calitate procesuală în sensul art. 34 din Convenție [*Section de commune d'Antilly împotriva Franței* (dec.), *Döşemealtı Belediyesi împotriva Turciei* (dec.), *Moretti și Benedetti împotriva Italiei*];

–dacă reclamantul nu este în măsură să demonstreze că este victima pretinsei încălcări;

–dacă cererea este îndreptată împotriva unei persoane particulare (*X. împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei din 10 decembrie 1976; *Durini împotriva Italiei*, decizia Comisiei);

–dacă cererea este îndreptată împotriva unui stat care nu a ratificat Convenția [*E.S. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei]; sau direct împotriva unei organizații internaționale care nu a aderat la Convenție [*Stephens împotriva Ciprului, Turciei și Organizației Națiunilor Unite* (dec.), ultimul pct.];

–dacă cererea are ca obiect un Protocol la Convenție pe care statul pârât nu l-a ratificat (*Horsham împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei; *De Saedeleer împotriva Belgiei*, pct. 68).

2. Competența

168. Constatarea lipsei de competență *ratione loci* nu scutește Curtea de la a examina dacă reclamanții se află sub jurisdicția unuia sau mai multor state contractante în sensul art. 1 din Convenție (*Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, pct. 90). În consecință, excepțiile conform cărora reclamanții nu se află sub jurisdicția unui stat pârât, trebuie în principiu, ridicate prin invocarea incompatibilității *ratione personae* cu Convenția [a se vedea argumentele guvernelor pârâte în cauzele *Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 35; *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 300; *Weber și Saravia împotriva Germaniei* (dec.)].

169. Compatibilitatea *ratione personae* cere, printre altele, ca pretinsa încălcare să fie imputabilă unui stat contractant (*Gentilhomme, Schaff-Benhadji și Zerouki împotriva Franței*, pct. 20). Cu toate acestea, în cauze recente, problemele privind imputabilitatea/răspunderea au fost examinate fără referire explicită la compatibilitatea *ratione personae* [*Assanidzé împotriva Georgiei* (MC), pct. 144 și urm.; *Hussein împotriva Albaniei și altor 20 state contractante* (dec.); *Isaak și alții împotriva Turciei* (dec.); *Stephens împotriva Maltei (nr. 1)*, pct. 45].

3. Răspundere și imputabilitate

170. Statele pot fi considerate răspunzătoare pentru acte ale propriilor autorități și care își produc efectele în afara teritoriului lor, indiferent că sunt realizate în interiorul sau în exteriorul granițelor lor [*Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, pct. 91; *Soering împotriva Regatului Unit*, pct. 86 și 91; *Loizidou împotriva Turciei* (excepții preliminare), pct. 62]. Totuși, aceasta reprezintă o excepție [*Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 71; *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 314]. Acesta ar fi cazul dacă un stat contractant exercită un control efectiv sau, cel puțin, o influență decisivă asupra unui teritoriu [*ibidem*, pct. 314-316 și 392; *Catan și alții împotriva Republicii Moldova și Rusiei* (MC), pct. 106-107; *Al-Skeini și alții împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 138-140; *Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), pct. 63-64]. Cu privire la noțiunea de „control global”, a se vedea *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 315-316; a se vedea și *Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 67 și urm. și pct. 79-82; *Cipru împotriva Turciei* [(MC), pct. 75-81; *Loizidou împotriva Turciei* (excepții preliminare), pct. 52; *Markovic și alții împotriva Italiei* (MC), pct. 54; cu privire la noțiunea de control efectiv exercitat nu în mod direct, ci prin intermediul unei administrații locale subordonate care supraviețuiește datorită sprijinului din partea statului, a se vedea *Catan și alții împotriva Republicii Moldova și Rusiei* (MC), pct. 122.

171. Un stat poate fi considerat răspunzător pentru încălcări ale drepturilor, în temeiul Convenției, ale persoanelor aflate pe teritoriul unui alt stat, dar care se dovedesc a fi sub autoritatea sau controlul primului dintre aceste state, prin intermediul agenților săi care acționează – în mod legal sau ilegal – în al doilea stat [*Issa și alții împotriva Turciei*, pct. 71; *Sánchez Ramírez împotriva Franței*, decizia Comisiei; *Öcalan împotriva Turciei* (MC), pct. 91; *Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), pct. 66-67; pentru operațiunile militare în străinătate, a se vedea *Al-Skeini și alții împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 149].

În ceea ce privește acte săvârșite de soldați ai forței multinaționale a ONU și clarificarea dacă aceste acte țin de răspunderea statului, atunci când organizația internațională nu are un control efectiv și nici o autoritate supremă asupra acestui comportament, a se vedea *Al-Jedda împotriva Regatului Unit*, pct. 84-85. Pentru acte care au avut loc într-o zonă-tampon a ONU, a se vedea *Isaak și alții împotriva Turciei* (dec.).

172. Pentru teritoriile care se află din punct de vedere juridic sub jurisdicția unui stat contractant, dar care nu se află sub autoritatea/controlul efectiv al statului respectiv, cererea poate fi considerată incompatibilă cu prevederile Convenției (*An și alții împotriva Ciprului*, decizia Comisiei), dar trebuie să se țină seama de obligațiile pozitive ale statului în temeiul Convenției [*Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 312-313 și pct. 333 și urm.]; a se vedea și *Stephens împotriva Ciprului, Turciei și Organizației Națiunilor Unite* (dec.); *Azemi împotriva Serbiei* (dec.); *Ivanțoc și alții împotriva Moldovei și Rusiei*, pct. 105-106; *Catan și alții împotriva Republicii Moldova și Rusiei* (MC), pct. 109-110.

173. Există excepții de la principiul conform căruia prezența fizică a unei persoane pe teritoriul uneia din părțile contractante are efectul de a plasa persoana sub jurisdicția statului respectiv, de exemplu dacă este vorba despre un stat unde își are sediul o organizație internațională, iar plângerile reclamantului sunt împotriva acesteia. Simplul fapt că sediul și clădirile Tribunalului Penal Internațional se află în Țările de Jos nu reprezintă un motiv suficient pentru ca statului respectiv să îi fie imputate acțiuni sau omisiuni denunțate împotriva instanței internaționale care îi condamnase pe reclamanți [*Galić împotriva Țărilor de Jos* (dec.), *Blagojević împotriva Țărilor de Jos* (dec.), *Djokaba Lambi Longa împotriva Țărilor de Jos* (dec.)]. Pentru o cerere îndreptată împotriva statului pârât, în calitatea sa de stat pe teritoriul căruia se află sediul permanent al unei organizații internaționale, a se vedea *Lopez Cifuentes împotriva Spaniei* (dec.), pct. 25-26. Pentru acceptarea unei administrații civile internaționale pe teritoriul statului pârât, a se vedea *Berić și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.), pct. 30.

174. Participarea unui stat la o procedură îndreptată împotriva sa într-un alt stat nu reprezintă în sine o exercitare extrateritorială a jurisdicției sale [*McElhinney împotriva Irlandei și Regatului Unit* (dec.) (MC); *Treska împotriva Albaniei și Italiei* (dec.); *Manoilescu și Dobrescu împotriva României și Rusiei* (dec.), pct. 99-111].

175. Răspunderea statelor contractante pentru acțiunile persoanelor particulare, deși este, în mod obișnuit, examinată din perspectiva compatibilității *ratione personae*, poate depinde, de asemenea, de conținutul drepturilor individuale garantate de Convenție și de sfera obligațiilor pozitive asociate acestor drepturi [a se vedea, de exemplu, *Söderman împotriva Suediei* (MC), pct. 78; *Aksu împotriva Turciei* (MC), pct. 59; *Siliadin împotriva Franței*, pct. 77-81; *Beganović împotriva Croației*, pct. 69-71]. Răspunderea statului poate fi angajată în temeiul Convenției dacă autoritățile sale aprobă, în mod formal sau tacit, acțiuni ale unor persoane particulare care încalcă drepturile garantate de Convenție ale altor persoane particulare care se află sub jurisdicția sa [*Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 318] sau chiar și atunci când astfel de acte sunt săvârșite de resortisanți străini pe teritoriul său [*El-Masri împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (MC), pct. 206].

176. De asemenea, Curtea a enunțat principii cu privire la răspunderea extrateritorială pentru fapte privind arestarea și detenția în contextul unei proceduri de extrădare [*Stephens împotriva Maltei (nr. 1)*, pct. 52].

4. Aspecte privind răspunderea eventuală a statelor părți la Convenție ca urmare a unor acțiuni sau omisiuni referitoare la apartenența acestora la o organizație internațională

177. Convenția nu poate fi interpretată în sensul că ar supune controlului Curții acțiunile și omisiunile statelor contractante care sunt reglementate de rezoluții ale Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite și care au loc înainte sau în timpul misiunilor Organizației Națiunilor Unite de menținere a păcii și a securității internaționale, deoarece acest lucru s-ar interpreta ca o ingerință în îndeplinirea unei misiuni esențiale a Organizației Națiunilor Unite [*Behrami împotriva Franței și Saramati împotriva Franței, Germaniei și*

Norvegiei (dec.) (MC), pct. 146-152]. Cu toate acestea, Curtea adoptă o abordare diferită, fiind vorba despre măsuri luate la nivel național pentru punerea în aplicare a rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU, căci aceste măsuri nu sunt direct imputabile Organizației Națiunilor Unite și pot deci angaja răspunderea statului [*Nada împotriva Elveției* (MC), pct. 120-122].

178. În ceea ce privește deciziile instanțelor internaționale, Curtea și-a declinat, prin extensie, competența *ratione personae* pentru a se pronunța cu privire la cererile referitoare la procedura în fața Tribunalului Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie, care a fost înființat în temeiul unei rezoluții a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite [*Galić împotriva Țărilor de Jos* (dec.), *Blagojević împotriva Țărilor de Jos* (dec.)]. Pentru revocarea funcționarilor publici prin decizia Înaltului Reprezentant pentru Bosnia și Herțegovina, a cărui autoritate decurge din rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, a se vedea *Berić și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.), pct. 26 și urm.

179. Unui stat contractant nu i se poate imputa o pretinsă încălcare a Convenției ca urmare a unei decizii sau a unei măsuri adoptate de un organ al unei organizații internaționale al cărei membru este, în măsura în care nu s-a stabilit și nici nu s-a susținut că protecția drepturilor fundamentale, conferită în general de această organizație internațională, nu ar fi „echivalentă” celei asigurate de Convenție și în măsura în care statul respectiv nu a fost implicat nici direct, nici indirect în săvârșirea actului în litigiu [*Gasparini împotriva Italiei și Belgiei* (dec.)].

180. Astfel, Curtea și-a declinat competența *ratione personae* în ceea ce privește plângerile îndreptate împotriva unor decizii individuale, adoptate de organul competent al unei organizații internaționale, în contextul unui litigiu de muncă care face parte, în întregime, din ordinea juridică internă a organizației internaționale ce deține personalitate juridică distinctă de cea a statelor sale membre, care nu au intervenit în niciun fel, direct sau indirect, în litigiu și ale căror acțiuni sau omisiuni nu le-ar angaja în vreun fel răspunderea în temeiul Convenției [*Boivin împotriva a 34 state membre ale Consiliului Europei* (dec.) pentru un litigiu individual de muncă în cadrul Eurocontrol; *Lopez Cifuentes împotriva Spaniei* (dec.), pct. 28-29, pentru o procedură disciplinară inițiată în cadrul Consiliului Oleicol Internațional; *Beygo împotriva a 46 state membre ale Consiliului Europei* (dec.) pentru o procedură disciplinară în cadrul Consiliului Europei]. În ceea ce privește preținse încălcări ale Convenției rezultate din revocarea unui funcționar al Comisiei Europene și procedura de acțiune în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene și a Curții de Justiție a Comunităților Europene, a se vedea *Connolly împotriva a 15 state membre ale Uniunii Europene* (dec.). De asemenea, pentru o procedură în fața Oficiului European de Brevete, a se vedea *Rambus Inc. împotriva Germaniei* (dec.).

Este util să se compare aceste constatări cu examinarea efectuată de Curte privind pretențiile de deficiență structurală a unui mecanism intern al unei organizații internaționale – care nu ar acorda drepturilor fundamentale o protecție „echivalentă” celei asigurate de Convenție –, căreia statele părți implicate i-au transferat o parte din puterile lor suverane [*Gasparini împotriva Italiei și Belgiei* (dec.)].

181. Curtea distinge situațiile care implică o intervenție directă sau indirectă a statului pârât în litigiul în cauză, a cărui răspundere internațională este pusă în discuție [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), pct. 153; *Michaud împotriva Franței*, pct. 102-104; *Nada împotriva Elveției* (MC), pct. 120-122; a se compara cu *Behrami împotriva Franței și Saramati împotriva Franței, Germaniei și Norvegiei* (dec.) (MC), pct. 151]. A se vedea și exemplele următoare:

–decizia de a exclude reclamanta din corpul electoral pe baza unui tratat elaborat în cadrul Uniunii Europene [(*Matthews împotriva Regatului Unit* (MC))];

–aplicarea în cazul reclamantului a unei legi franceze care transpunea o directivă europeană [*Cantoni împotriva Franței* (MC)];

–refuzul de acces la instanțele germane [*Beer și Regan împotriva Germaniei* (MC), *Waite și Kennedy împotriva Germaniei* (MC)];

–sechestrul instituit pe teritoriul statului pârât de autorități, în urma unui ordin de ministru, în conformitate cu obligațiile sale juridice ce rezultă din dreptul european; [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC) – un regulament european adoptat în aplicarea unei rezoluții a Consiliului de Securitate al ONU, pct. 153-154];

–sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene de o instanță internă [*Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. împotriva Țărilor de Jos* (dec.)].

182. Astfel, în ceea ce privește Uniunea Europeană, cererile îndreptate împotriva unor state membre în privința modului în care acestea aplică dreptul comunitar nu vor fi neapărat inadmisibile din acest motiv [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), pct. 137; *Matthews împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 26-35].

183. În ceea ce privește cererile îndreptate direct împotriva instituțiilor Uniunii Europene, care nu sunt parte la Convenție, o jurisprudență mai veche permite ca acestea să fie declarate inadmisibile *ratione personae* [*Confédération Française Démocratique du Travail împotriva Comunităților Europene*, decizia Comisiei, în mod alternativ: grupul statelor sale membre și statele membre considerate individual; a se vedea și celelalte referințe citate în *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), pct. 152; a se vedea mai recent, *Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. împotriva Țărilor de Jos* (dec.)].

Această jurisprudență este, de asemenea, valabilă în cazul Oficiului European de Brevete [*Lenzing AG împotriva Germaniei* (dec.)].

184. Cu privire la problema de clarificat dacă răspunderea unei țări poate fi angajată pe baza Constituției sale, care este o anexă la un tratat internațional, a se vedea *Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei* (MC), pct. 30.

B. Incompatibilitate *ratione loci*

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoalelor sale [...].”

Art. 32 – Competența Curții

„1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea Convenției și a Protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.”

1. Principii

185. Compatibilitatea *ratione loci* presupune ca pretinsa încălcare a Convenției să fi avut loc în jurisdicția statului pârât sau pe teritoriul controlat în mod efectiv de acest stat [*Cipru împotriva Turciei* (MC), pct. 75-81; *Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, pct. 84-90].

186. În cazul în care cererile se referă la fapte care s-au produs pe un teritoriu exterior celui al statului contractant și nu există nicio legătură între aceste fapte și orice autoritate aflată sub jurisdicția statului contractant, aceste cereri vor fi respinse ca fiind incompatibile *ratione loci*.

187. În cazul în care cererile se referă la acțiuni care s-au desfășurat în afara teritoriului unui stat contractant, Guvernul poate invoca o excepție preliminară privind incompatibilitatea *ratione loci* a cererii [*Loizidou împotriva Turciei* (excepții preliminare), pct. 55; *Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei*, pct. 203]. O asemenea excepție va fi examinată în temeiul art. 1 din Convenție [cu privire la întinderea noțiunii de „jurisdicție”, conform acestui articol, a se vedea *Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 75].

188. Se poate întâmpla ca guvernul pârât să invoce excepția inadmisibilității unei cereri pentru incompatibilitate *ratione loci* cu prevederile Convenției, pe motiv că, pe parcursul procedurii, reclamantul a fost domiciliat într-un alt stat parte și că a declanșat procedura în statul pârât, pe motivul existenței unei reglementări mai favorabile. Curtea examinează astfel de cereri și prin prisma art. 1 [*Haas împotriva Elveției* (dec.)].

189. Cu toate acestea, este clar că un stat este răspunzător de actele reprezentanților săi diplomați și consulari în străinătate și că nu poate fi vorba de incompatibilitate *ratione loci* în privința misiunilor diplomatice [*X. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei; *Al-Skeini și alții împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 134; *M. împotriva Danemarcei*, decizia Comisiei, pct. 1 și referințele citate] sau a actelor săvârșite la bordul unor aeronave înmatriculate în statul respectiv sau pe nave care arborează pavilionul acestuia [*Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 73; *Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei* (MC), pct. 77 și 81].

190. În cele din urmă, constatarea lipsei de competență *ratione loci* nu scutește Curtea de la a examina dacă reclamanții se află sub jurisdicția unuia sau mai multor state contractante în sensul art. 1 din Convenție (*Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, pct. 90).

În consecință, excepțiile conform cărora reclamanții nu se află sub jurisdicția unui stat pârât vor fi, de regulă, ridicate invocând incompatibilitatea *ratione personae* cu prevederile Convenției [a se vedea argumentele susținute de guvernele pârâte în *Banković și alții împotriva Belgiei și altora* (dec.) (MC), pct. 35; *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 300; *Weber și Saravia împotriva Germaniei* (dec.)].

2. Cazuri specifice

191. În ceea ce privește cererile referitoare la teritorii dependente, în cazul în care statul contractant nu a emis o declarație în temeiul art. 56 din Convenție care să extindă aplicarea Convenției și în cazul teritoriului respectiv, cererea va fi incompatibilă *ratione loci* [*Gillow împotriva Regatului Unit*, pct. 60-62; *Bui Van Thanh și alții împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei; *Yonghong împotriva Portugaliei* (dec.); *Locuitorii insulelor Chagos împotriva Regatului Unit* (dec.), pct. 60-76]. Generalizând, acest lucru se aplică, de asemenea, Protocoloalelor Convenției [*Quark Fishing Ltd împotriva Regatului Unit* (dec.)].

În cazul în care statul contractant a emis o asemenea declarație, în temeiul art. 56, nu poate fi vorba despre incompatibilitate în acest sens (*Tyrrer împotriva Regatului Unit*, pct. 23).

192. Dacă teritoriul dependent devine independent, declarația expiră în mod automat. Cererile ulterioare îndreptate împotriva statului metropolitan vor fi declarate incompatibile *ratione personae* (*Biserica din X împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei).

193. Atunci când teritoriul dependent devine parte a teritoriului metropolitan al unui stat contractant, Convenția se aplică în mod automat teritoriului fost dependent [*Hingitaq 53 și alții împotriva Danemarcei* (dec.)].

C. Incompatibilitatea *ratione temporis*

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoalelor sale [...].”

Art. 32 – Competența Curții

„1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea Convenției și a Protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.”

1. Principii generale

194. În conformitate cu principiile generale ale dreptului internațional (principiul neretroactivității tratatelor), dispozițiile Convenției nu obligă o parte contractantă nici în ceea ce privește un act sau un fapt care a avut loc înainte de data de intrare în vigoare a Convenției în privința părții respective, nici în ceea ce privește o situație care a încetat să existe înainte de această dată [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 70; *Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 140; *Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 130].

195. Competența *ratione temporis* acoperă doar perioada ulterioară ratificării Convenției sau a Protocoalelor sale de către statul pârât. Convenția nu impune totuși statelor contractante vreo obligație specifică de a repara o nedreptate sau un prejudiciu cauzat înainte de data respectivă [*Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 38].

196. De la data ratificării, toate actele sau omisiunile despre care se pretinde că sunt imputabile statului trebuie să se conformeze Convenției sau Protocoalelor sale, iar faptele ulterioare sunt de competența Curții, chiar dacă reprezintă doar prelungirea unei situații deja existente (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão și alții împotriva Portugaliei*, pct. 43). De la data ratificării, toate actele sau omisiunile despre care se pretinde că sunt imputabile statului trebuie să se conformeze Convenției sau Protocoalelor sale, iar faptele ulterioare sunt de competența Curții, chiar dacă reprezintă doar prelungirea unei situații deja existente [*Hutten-Czapska împotriva Poloniei* (MC), pct. 147-153; *Kurić și alții împotriva Sloveniei* (MC), pct. 240-241].

197. Curtea are obligația de a-și examina din oficiu și în toate etapele procedurii competența *ratione temporis*, întrucât este vorba mai degrabă de o problemă de competență a Curții decât de admisibilitate în sensul strict al termenului [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 67].

2. Aplicarea acestor principii

a) Data critică prin raportare la ratificarea Convenției sau la acceptarea competenței organelor Convenției

198. În principiu, data critică în sensul stabilirii competenței temporale a Curții este data intrării în vigoare a Convenției și a Protocoalelor în privința părții respective [a se vedea, cu titlu de exemplu, *Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 164].

199. Cu toate acestea, Convenția din 1950 prevedea competența Comisiei de a examina cereri individuale (art. 25), precum și competența Curții (art. 46) în temeiul declarațiilor emise în acest sens de părțile contractante. Într-adevăr, aceste declarații puteau să prevadă limitări, în special temporale. În ceea ce privește statele care au făcut astfel de declarații după data ratificării Convenției, Curtea și Comisia au admis limitarea temporală a competenței lor pentru fapte ce au survenit între intrarea în vigoare a Convenției și declarația pertinentă [*X. împotriva Italiei*, decizia Comisiei; *Stamoulakatos împotriva Greciei (nr. 1)*, pct. 32].

200. Atunci când nu există asemenea limitări temporale prevăzute de declarația Guvernului (a se vedea declarația Franței din 2 octombrie 1981), organele Convenției admit efectul retroactiv al acceptării competenței lor (*X. împotriva Franței*, decizia Comisiei).

Restricțiile temporale incluse în aceste declarații rămân valabile pentru determinarea competenței Curții de a se pronunța cu privire la cererile individuale introduse în temeiul actualului art. 34 din Convenție, în conformitate cu art. 6 din Protocolul nr. 11 [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 72]. Analizând fostul sistem în ansamblul său, Curtea apreciază că este competentă din momentul primei declarații în care se recunoaște dreptul de recurs individual în fața Comisiei, în pofida timpului scurs între declarație și recunoașterea competenței Curții [*Cankoçak împotriva Turciei*, pct. 26; *Yorgiyadis împotriva Turciei*, pct. 24; *Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 133].

b) Fapte instantanee anterioare sau posteroare intrării în vigoare sau declarației

201. Competența temporală a Curții trebuie să fie stabilită în raport cu faptele constitutive ale pretensei ingerințe. În acest sens, este esențial să se identifice în fiecare cauză specifică localizarea exactă în timp a pretensei ingerințe. În această privință, Curtea trebuie să țină seama atât de faptele de care se plânge reclamantul, cât și de sfera de aplicare a dreptului garantat de Convenție, a cărui încălcare este invocată [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 82; *Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 131].

202. Atunci când aplică acest criteriu diferitelor decizii judecătorești anterioare și posteroare datei critice, Curtea are în vedere hotărârea definitivă ce poate aduce atingere drepturilor reclamantului [hotărârea Curții Supreme prin care s-a decis rezilierea contractului de închiriere al reclamantei, *Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 85; hotărârea curții de apel în cauza *Mrkić împotriva Croației*], în pofida existenței unor căi de atac ulterioare, al căror singur efect a fost permiterea prelungirii acestei ingerințe [hotărârea ulterioară a Curții Constituționale, care confirma hotărârea Curții în cauza *Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 85; două hotărâri pronunțate de Curtea Supremă și de Curtea Constituțională în cauza *Mrkić împotriva Croației*].

Eșecul ulterior al căilor de atac introduse în sensul remedierii ingerinței nu poate determina includerea acesteia în competența temporală a Curții [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 77-79]. Curtea a reafirmat că instanțele naționale nu au obligația de a aplica retroactiv Convenția în cazul unor încălcări care au avut loc înainte de data critică [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 130].

203. Exemple de cauze examinate:

- ingerințe anterioare datei critice și hotărâri judecătorești definitive pronunțate ulterior: [*Meltex Ltd împotriva Armeniei* (dec.)];
- ingerințe posterioare datei critice (*Lepojić împotriva Serbiei*, pct. 45; *Filipović împotriva Serbiei*, pct. 33);
- folosirea unor probe obținute în urma unor rele tratamente anterioare datei critice în hotărâri judecătorești pronunțate ulterior (*Haroutyunian împotriva Armeniei*, pct. 50);
- acțiunea în anulare a unui titlu de proprietate, inițiată înainte de data critică, dar soluționată ulterior (*Turgut și alții împotriva Turciei*, pct. 73);
- data anulării definitive a unui titlu de proprietate [*Fener Rum Patrikliği (Patriarhatul ecumenic) împotriva Turciei* (dec.)]

204. A se vedea, de asemenea:

- condamnarea reclamantului *in absentia*, pronunțată de instanțele grecești înainte de declarația formulată de Grecia în temeiul art. 25, în pofida existenței unei căi de atac, respinse în cele din urmă, introduse împotriva condamnării după data respectivă [*Stamoulakatos împotriva Greciei (nr. 1)*, pct. 33];
- decizia implicită, pronunțată de Comisia Electorală Centrală, înainte de ratificare, prin care era respinsă cererea reclamantului de a semna o petiție fără aplicarea unei ștampile pe pașaportul său, în timp ce procedura declanșată în urma acțiunii sale se desfășurase după data respectivă [*Kadiķis împotriva Letoniei* (dec.)];
- concedierea reclamantului și acțiunea civilă declanșată de acesta înainte de ratificare, urmată de hotărârea pronunțată de Curtea Constituțională după data respectivă [*Jovanović împotriva Croației* (dec.)];
- ordin al ministrului prin care conducerea societății reclamantilor era transferată unui consiliu numit de ministrul economiei, privându-i, astfel, pe aceștia de dreptul lor de acces la instanță, în timp ce hotărârea Curții Supreme prin care era respins recursul reclamantilor a fost pronunțată după data critică (*Kefalas și alții împotriva Greciei*, pct. 45);
- condamnarea reclamantului, după declarația relevantă emisă în temeiul art. 46, pentru afirmații făcute în fața unor jurnaliști înainte de această dată (*Zana împotriva Turciei*, pct. 42);
- percheziția sediului societății reclamantului și confiscarea unor documente, deși procedura subsecventă a avut loc după ratificare [*Veeber împotriva Estoniei (nr. 1)*, pct. 55; a se vedea și *Kikots și Kikota împotriva Letoniei* (dec.)].

205. Cu toate acestea, în cazul în care reclamantul prezintă un capăt de cerere separat privind compatibilitatea procedurilor ulterioare cu un articol din Convenție, Curtea își poate recunoaște competența *ratione temporis* cu privire la căile de recurs în cauză [recurs în fața Curții Supreme împotriva deciziei instanței de fond de a pune capăt producției și distribuirii unui ziar în cauza *Kerimov împotriva Azerbaidjanului*; repartizarea ilegală a activelor bancare care a avut loc înainte de data critică și acțiunea în răspundere delictuală introdusă după această dată în cauza *Kotov împotriva Rusiei* (MC), pct. 68-69].

206. Principiul și criteriile stabilite în hotărârea *Blečić împotriva Croației* (MC) sunt de ordin general; caracterul specific al anumitor drepturi, precum cele garantate de art. 2 și art. 3 din Convenție, trebuie avut în vedere la aplicarea acestor criterii [*Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 147].

3. Situații specifice

a) Încălțări continue

207. Organele Convenției admit extinderea competenței lor *ratione temporis* la situațiile privind încălțări continue, care au început înainte de intrarea în vigoare a Convenției, însă persistă după această dată (*De Becker împotriva Belgiei*, decizia Comisiei).

208. Curtea a reținut această abordare în mai multe cauze privind dreptul de proprietate:

– ocuparea ilegală și continuă a unui teren aparținând reclamantilor de către Marină, fără despăgubire (*Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei*, pct. 40);

– imposibilitatea reclamantului de a avea acces la propriul imobil, situat în partea de nord a Ciprului [*Loizidou împotriva Turciei* (excepții preliminare), pct. 46-47];

– absența unei despăgubiri definitive pentru bunuri naționalizate (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão și alții împotriva Portugaliei*, pct. 43);

– imposibilitatea continuă a reclamantei de a reintra în posesia bunului său imobil și de a percepe o chirie corespunzătoare pentru închirierea casei sale, imposibilitate rezultată dintr-o legislație în vigoare înainte și după ratificarea Protocolului nr. 1 de Polonia [*Hutten-Czapska împotriva Poloniei* (MC), pct. 152-153].

209. Limite: simpla privare a unei persoane de domiciliul sau de bunul său este, în principiu, un „act instantaneu”, care nu produce o situație continuă de „privare” de propriile drepturi [*Blečić împotriva Croației* (MC), pct. 86 și referințele citate]. Pentru cazul specific al deposedărilor care au urmat după anul 1945, în temeiul unui regim anterior, a se vedea referințele citate în *Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. împotriva Poloniei* (dec.), pct. 55-62.

210. Caracterul continuu al unei încălțări poate fi, de asemenea, constatat în legătură cu orice alt articol din Convenție [cu privire la art. 2 și la pedeapsa capitală la care fuseseră condamnați reclamantii înainte de data critică, a se vedea *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), pct. 406-408; cu privire la art. 8 și nereglementarea dreptului de ședere al persoanelor care au fost „șterse” din registrul rezidenților permanenți înainte de data critică, a se vedea *Kurić și alții împotriva Sloveniei* (MC), pct. 240-241].

b) Obligația procedurală „continuă” decurgând din art. 2 de a investiga disparițiile care au avut loc înainte de data critică

211. Dispariția nu este un act sau un eveniment „instantaneu”. Din contră, Curtea consideră că o dispariție este un fenomen distinct, care se caracterizează printr-o situație în care cei apropiați sunt confrunțați în mod continuu cu incertitudinea și cu lipsa de explicații și informații despre ceea ce s-a întâmplat, elementele relevante în această privință putând fi uneori chiar în mod deliberat disimulate sau acoperite. În plus, lipsa ulterioară a explicațiilor asupra a ceea ce s-a întâmplat cu persoana dispărută și asupra locului unde aceasta se află creează o situație de continuitate. Astfel, atât timp cât soarta persoanei dispărute nu este clarificată, obligația procedurală de a investiga subzistă în mod potențial; absența persistentă a anchetei solicitate va fi considerată ca antrenând o încălțarea continuă, chiar și când ar fi posibil ca decesul să fie prezumat [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 148-149]. Pentru o aplicare a jurisprudenței *Varnava*, a se vedea *Palić împotriva Bosniei și Herțegovinei*, pct. 46.

c) **Obligația procedurală, în temeiul art. 2, de a investiga un deces: proceduri cu privire la fapte care ies din competența temporală a Curții**

212. Curtea face o distincție între obligația de anchetă a deceselor suspecte sau a omuciderilor și obligația de anchetă asupra unei dispariții suspecte.

Astfel, Curtea consideră obligația pozitivă de a desfășura o anchetă efectivă, în temeiul art. 2 din Convenție, o obligație detașabilă care se poate impune statului, chiar și când decesul a fost anterior datei decisive [*Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 159, cauza privește un deces anterior datei decisive, în timp ce lacunele sau omisiunile referitoare la anchetă sunt posterioare]. Competența sa temporală pentru a verifica respectul unor astfel de obligații se exercită în cadrul anumitor limite pe care le-a stabilit, ținând seama de principiul securității juridice [*ibidem*, pct. 161-163]. În primul rând, doar actele și/sau omisiunile de natură procedurală, ulterioare datei critice pot fi încadrate în competența temporală a Curții [*ibidem*, pct. 162]. În al doilea rând, Curtea a precizat că, pentru a atrage aplicabilitatea obligațiilor procedurale, trebuie să existe o legătură veritabilă între deces și intrarea în vigoare a Convenției față de statul pârât. Astfel, pentru a stabili existența unei astfel de legături, trebuie îndeplinite două condiții: în primul rând, perioada de timp care s-a scurs între deces și intrarea în vigoare a Convenției trebuie să fie relativ scurtă (mai mică de 10 ani) și, în al doilea rând, trebuie să se stabilească că o parte importantă a măsurilor procedurale impuse – nu doar o anchetă efectivă cu privire la decesul persoanei respective, ci și declanșarea unei proceduri adecvate care vizează stabilirea cauzei decesului și obligarea persoanelor vinovate să răspundă pentru actele lor, au fost sau trebuiau puse în aplicare după ratificarea Convenției de statul în cauză [*Janowiec și alții împotriva Rusiei* (MC), pct. 145-48]. Totuși, Curtea nu exclude ca, în anumite circumstanțe, această legătură să se poată baza pe necesitatea verificării faptului că garanțiile oferite de Convenție și valorile pe care se bazează sunt protejate în mod real și efectiv [*Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 163]. Cu privire la aplicarea ulterioară a criteriului de „legătură veritabilă”, a se vedea de exemplu *Șandru și alții împotriva României*, pct. 57. Cu privire la aplicarea hotărârii *Šilih*, a se vedea *Çakir și alții împotriva Ciprului* (dec.).

213. În cauza *Tuna împotriva Turciei*, care se referă la un deces în urma torturii, Curtea a aplicat pentru prima dată principiile consacrate prin hotărârea *Šilih*, examinând capetele de cerere de natură procedurală ale reclamanților, sub aspectul art. 2 coroborat cu art. 3. Astfel, Curtea a reamintit principiile cu privire la „detașabilitatea” obligațiilor procedurale și, în special, cu privire la cele două criterii aplicabile pentru stabilirea competenței *ratione temporis*, atunci când faptele ce privesc latura materială a art. 2 și art. 3 se situează în afara perioadei acoperite de competența sa, iar faptele ce privesc latura procedurală, adică perioada ulterioară, se situează, cel puțin în parte, în interiorul acestei perioade.

Pentru o aplicare ulterioară în cazul unor capete de cerere întemeiate pe latura procedurală a art. 3, a se vedea, de exemplu, *Yatsenko împotriva Ucrainei* și *Jenița Mocanu împotriva României*.

214. Totuși, Curtea nu exclude ca, în anumite circumstanțe extraordinare, această legătură să nu corespundă criteriului de „legătură veritabilă” și să se poată baza pe necesitatea verificării faptului că garanțiile oferite de Convenție și valorile pe care se bazează sunt protejate în mod real și efectiv [*Šilih împotriva Sloveniei* (MC), pct. 163]. Criteriul de „valori ale Convenției”, care constituie o excepție de la regula generală care permite prelungirea competenței Curții în trecut, nu se poate aplica decât dacă faptul generator are o dimensiune mai amplă și constituie negarea chiar a fundamentelor Convenției (precum crimele grave de drept internațional) și numai evenimentelor ulterioare adoptării Convenției, care a avut loc la 4 noiembrie 1950. Prin urmare, răspunderea pe terenul Convenției a unei părți la aceasta nu poate fi angajată pentru nerealizarea unei anchete cu privire la o crimă de drept internațional, oricât de abominabilă ar fi, dacă aceasta este anterioară Convenției (*Janowiec și alții*

împotriva Rusiei (MC), pct. 149-151, această cauză privind ancheta privind masacrele săvârșite la Katyń în 1940 și neintrând din acest motiv în competența *ratione temporis* a Curții).

d) Luarea în considerare a faptelor anterioare

215. Curtea apreciază că poate „ține seama de fapte anterioare ratificării în măsura în care acestea pot fi considerate ca fiind la originea unei situații care s-a prelungit după această dată sau pot fi relevante pentru înțelegerea faptelor care au avut loc după această dată” [*Broniowski împotriva Poloniei* (dec.) (MC), pct. 74].

e) Proceduri judiciare sau detenție în curs

216. O situație specială rezultă din capetele de cerere privind durata procedurii judiciare (art. 6 § 1 din Convenție), inițiată înainte de ratificare, dar care continuă după această dată. Deși competența sa se limitează la perioada ulterioară datei critice, Curtea a luat în considerare, în mod frecvent, în vederea clarificării, fapte survenite înainte de această dată [de exemplu, *Humen împotriva Poloniei* (MC), pct. 58-59; *Foti și alții împotriva Italiei*, pct. 53].

De asemenea, acest lucru se aplică pentru cauzele privind arestarea preventivă în sensul art. 5 § 3 (*Klyakhin împotriva Rusiei*, pct. 58-59) sau privind condițiile de detenție legate de art. 3 (*Kalachnikov împotriva Rusiei*, pct. 36).

217. În ceea ce privește echitatea procedurii, Curtea poate examina dacă deficiențele procesului pot fi compensate de garanțiile procedurale oferite de investigația efectuată înainte de data critică (*Barberà, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei*, pct. 61 și 84). Acționând astfel, judecătorii de la Strasbourg analizează procedura în ansamblu (a se vedea, de asemenea, *Kerojärvi împotriva Finlandei*, pct. 41).

218. Capătul de cerere procedural întemeiat pe art. 5 § 5 nu poate intra sub jurisdicția temporală a Curții în cazul în care lipsirea de libertate a avut loc înainte de data intrării în vigoare a Convenției [*Korizno împotriva Letoniei* (dec.)].

f) Dreptul la despăgubire în caz de eroare judiciară

219. Curtea s-a declarat competentă pentru a se pronunța cu privire la un capăt de cerere întemeiat pe art. 3 din Protocolul nr. 7, potrivit căruia o persoană a fost condamnată înainte de data critică, dar condamnarea a fost anulată după data respectivă (*Matveiev împotriva Rusiei*, pct. 38).

D. Incompatibilitate *ratione materiae*

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoalelor sale [...].”

Art. 32 – Competența Curții

„1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea Convenției și a Protocoloalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.”

220. Compatibilitatea *ratione materiae* a unei cereri sau a unui capăt de cerere cu Convenția ține de competența materială a Curții. Pentru ca un capăt de cerere să fie compatibil *ratione materiae* cu Convenția, dreptul invocat de reclamant trebuie să fie protejat de Convenție și de Protocoloalele sale care au intrat în vigoare. De exemplu, sunt inadmisibile cererile privind dreptul de a obține un permis de conducere (*X. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei din 7 martie 1977), dreptul la autodeterminare (*X. împotriva Țărilor de Jos*, decizia Comisiei), precum și dreptul de a intra și de a avea reședința pe teritoriul unui stat contractant pentru persoanele care nu sunt cetățene ale statului respectiv [*Peñaafiel Salgado împotriva Spaniei* (dec.)], drepturi care nu figurează ca atare printre drepturile și libertățile garantate de Convenție.

221. Deși nu este competentă să examineze pretenziile violări ale drepturilor protejate de alte instrumente internaționale, atunci când Curtea definește sensul termenilor și noțiunilor ce figurează în textul Convenției, ea poate și trebuie să țină seama de elemente de drept internațional altele decât Convenția [*Demir și Baykara împotriva Turciei* (MC), pct. 85].

222. Curtea trebuie să examineze competența sa *ratione materiae* la fiecare stadiu al procedurii, indiferent de situația în care Guvernul este sau nu decăzut din dreptul de a formula o excepție în această privință [*Tănase împotriva Moldovei* (MC), pct. 131].

223. Sunt declarate incompatibile *ratione materiae* cu Convenția cererile privind o dispoziție a Convenției care au făcut obiectul unei rezerve a statului pârât [a se vedea, de exemplu, *Kozlova și Smirnova împotriva Letoniei* (dec.)], cu condiția ca rezerva respectivă să fie considerată validă de Curte, în sensul art. 57 din Convenție (pentru o declarație interpretativă care nu a fost considerată validă, a se vedea, *Belilos împotriva Elveției*).

224. În plus, Curtea nu are competență *ratione materiae* pentru a examina dacă o parte contractantă a respectat obligațiile impuse de una din hotărârile Curții. Aceasta nu poate examina capete de cerere de acest tip, fără să aducă atingere competențelor Comitetului de Miniștri al Consiliului European, care supraveghează executarea hotărârilor Curții, în temeiul art. 46 § 2 din Convenție. Totuși, faptul că acest rol revine Comitetului de Miniștri în acest domeniu nu semnifică și că măsurile luate de statul pârât în vederea remedierii încălcării constatate de Curte nu ar putea ridica o problemă nouă, nesoluționată printr-o hotărâre, și care ar putea, prin urmare, face obiectul unei noi cereri pe care Curtea ar trebui să o analizeze [*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției (nr. 2)* (MC), pct. 62]. Cu alte cuvinte, Curtea poate admite un capăt de cerere, conform căruia redeschiderea unei proceduri la nivel intern, în vederea executării uneia din hotărârile sale, a generat o nouă încălcare a Convenției [*ibidem*; *Lyons împotriva Regatului Unit* (dec.)].

225. Astfel, marea majoritate a deciziilor de inadmisibilitate pe motiv de incompatibilitate *ratione materiae* se referă la limitele domeniului de aplicare a articolelor din Convenție sau din Protocoloalele sale, în special art. 6 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței) și art. 1 din Protocolul nr. 1 (protecția proprietății).

1. Noțiunea de „drepturi și obligații cu caracter civil”

Art. 6 § 1 – Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

a) Condiții generale de aplicabilitate a art. 6 § 1

226. Noțiunea „*drepturi și obligații cu caracter civil*” nu poate fi interpretată doar printr-o trimitere la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „*autonomă*”, care reiese din Convenție. Art. 6 § 1 din Convenție se aplică indiferent de calitatea părților sau de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „*contestației*” și al autorității competente în acest sens (*Georgiadis împotriva Greciei*, pct. 34).

227. Cu toate acestea, principiul potrivit căruia noțiunile autonome prevăzute în Convenție trebuie să fie interpretate în lumina condițiilor de viață actuale nu autorizează Curtea să interpreteze art. 6 § 1 în sensul că adjectivul „*civil*”, cu limitele pe care le impune în mod necesar acest adjectiv categoriei „*drepturi și obligații*” căreia i se aplică acest articol, nu ar fi menționat în text [*Ferrazzini împotriva Italiei* (MC), pct. 30].

228. Aplicabilitatea art. 6 § 1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei contestații (în engleză „*dispute*”). În al doilea rând, aceasta trebuie să se refere la „*drepturi și obligații*” despre care se poate afirma, cel puțin în mod întemeiat, că sunt recunoscute în legislația internă. În cele din urmă, aceste „*drepturi și obligații*” trebuie să aibă un „*caracter civil*” în sensul Convenției, deși art. 6 nu le conferă, în sine, niciun conținut material specific în ordinea juridică a statelor contractante (*James și alții împotriva Regatului Unit*, pct. 81).

b) Noțiunea de „contestație”

229. Este necesar ca termenului de „*contestație*” să i se confere o definiție mai degrabă materială decât formală (*Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei*, pct. 40). Trebuie să se consacre delimitarea realității astfel cum rezultă din circumstanțele fiecărei cauze, dincolo de aparențe și limbajul folosit [*ibidem*; *Gorou împotriva Greciei (nr. 2)* (MC), pct. 27 și 29]. Art. 6 nu se aplică unei proceduri necontencioase și unilaterale, rezervată doar cazurilor în care lipsește un litigiu privind drepturi, deci fără interese contradictorii aflate în joc [*Alaverdyan împotriva Armeniei* (dec.), pct. 33].

230. „*Contestația*” trebuie să fie reală și serioasă (*Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei*, pct. 81). Această condiție exclude, de exemplu, o acțiune civilă îndreptată împotriva administrației penitenciarelor doar din cauza simplei prezențe în penitenciar a unor deținuți contaminați cu HIV [*Skorobogatykh împotriva Rusiei* (dec.)]. Astfel, Curtea a considerat reală o „*contestație*” într-o cauză privind cererea prin care reclamanta solicita procurorului să formuleze recurs în casație; în fapt, Curtea a apreciat că acest demers făcea parte integrantă din ansamblul procedurii care viza despăgubirea persoanei în cauză, în calitate de parte civilă [*Gorou împotriva Greciei (nr. 2)* (MC), pct. 35].

231. *Contestația* poate avea, de asemenea, ca obiect atât existența dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile de exercitare (*Bentham împotriva Țărilor de Jos*, pct. 32). De asemenea, *contestația* poate să se refere la probleme de fapt.

232. Rezultatul procedurii trebuie să fie hotărâtor în mod direct pentru dreptul în cauză [de exemplu, *Ulyanov împotriva Ucrainei* (dec.)]. În consecință, o legătură subtilă sau repercusiuni îndepărtate nu sunt suficiente pentru invocarea art. 6 § 1. De exemplu, Curtea a considerat că acțiunea prin care reclamantii au contestat legalitatea prelungirii autorizației de exploatare a unei centrale nucleare nu intra sub incidența art. 6 § 1, legătura dintre decizia de prelungire a autorizației și dreptul reclamantilor la protecția vieții, a integrității lor fizice și a bunurilor lor fiind „*prea subtilă și îndepărtată*”, întrucât persoanele în cauză nu arătaseră că

erau personal expuse unui pericol nu doar specific, ci, mai presus de orice, iminent [*Balmer-Schafroth și alții împotriva Elveției*, pct. 40; *Athanassoglou și alții împotriva Elveției* (MC), pct. 46-55; a se vedea, mai recent, *Sdružení Jihočeské Matky împotriva Republicii Cehe* (dec.); pentru o acțiune care viza o uzină cu noxe sonore limitate, a se vedea *Zapletal împotriva Republicii Cehe* (dec.); pentru impactul ecologic ipotetic asupra mediului al funcționării unei uzine de tratare a deșeurilor miniere, a se vedea *Ivan Atanassov împotriva Bulgariei*, pct. 90-95]. În mod similar, procedura inițiată de doi funcționari publici pentru a contesta numirea unuia dintre colegii lor într-o funcție nu putea să aibă decât repercusiuni îndepărtate asupra drepturilor lor cu caracter civil – și anume, propriul lor drept la o numire [*Revel și Mora împotriva Franței* (dec.)].

233. În schimb, Curtea a hotărât că intrau sub incidența art. 6 § 1 o cauză privind construcția unui baraj care ar fi implicat inundarea satului reclamantilor (*Gorraiz Lizarraga și alții împotriva Spaniei*, pct. 46) și o cauză privind acordarea unei autorizații de exploatare a unei mine de aur care utiliza o tehnică de extracție bazată pe cianuri în apropierea satelor reclamantilor (*Taşkın și alții împotriva Turciei*, pct. 133; a se vedea și *Zander împotriva Suediei*, pct. 24-25). Mai recent, într-o cauză privind acțiunea formulată de o asociație locală de protecție a mediului în vederea anulării unui permis de urbanism, Curtea a constatat că există o legătură suficientă între contestație și dreptul revendicat de persoana juridică în cauză, ținând seama, în special, de statutul reclamantei și al membrilor săi fondatori, precum și de scopul limitat din punct de vedere material și geografic urmărit de aceasta (*L'Érablière A.S.B.L. împotriva Belgiei*, pct. 28-30). În plus, procedura de restabilire a capacității juridice a unei persoane este direct hotărâtoare pentru drepturile și obligațiile sale cu caracter civil [*Stanev împotriva Bulgariei* (MC), pct. 233].

c) Existența unui drept ce poate fi considerat întemeiat în legislația internă

234. Reclamantul trebuie să poată revendica, în mod întemeiat, un drept recunoscut de dreptul național [*Masson și Van Zon împotriva Țărilor de Jos*, pct. 48; *Gutfreund împotriva Franței*, pct. 41; *Boulois împotriva Luxemburgului* (MC), pct. 90-94; a se vedea și *Beaumartin împotriva Franței*, pct. 28, cu privire la un acord internațional]. Art. 6 § 1 nu asigură unui „drept” niciun conținut material specific în ordinea juridică a statelor contractante și, în principiu, Curtea trebuie să facă trimitere la dreptul intern pentru a stabili existența unui drept.

235. Caracterul discreționar al puterii de apreciere a autorităților le permite să ia în considerare o măsură solicitată de un reclamant, ceea ce se poate dovedi decisiv. Cu toate acestea, simpla prezență a unui element discreționar în formularea unei dispoziții legale nu exclude, în sine, existența unui drept. Între celelalte criterii de care Curtea poate ține cont figurează recunoașterea de către instanțele interne, în situații similare, a dreptului pretins sau examinarea de către acestea a temeiniciei cererii unui reclamant [*Boulois împotriva Luxemburgului* (MC), pct. 91-101].

236. Curtea poate decide că drepturi, precum dreptul la viață, la sănătate, la un mediu sănătos și la respectarea bunurilor sunt recunoscute în legislația internă [*Athanassoglou și alții împotriva Elveției* (MC), pct. 44].

237. Dreptul în cauză trebuie să aibă o bază legală în ordinea juridică internă (*Szücs împotriva Austriei*, pct. 33).

238. Cu toate acestea, trebuie precizate următoarele: existența unei pretenții aparent întemeiate în plan intern care poate da naștere unei acțiuni în justiție poate depinde nu doar de conținutul propriu-zis al dreptului cu caracter civil relevant, astfel cum este definit în dreptul național, ci și de existența impedimentelor de ordin procedural (în engleză „procedural bars”), care împiedică sau limitează posibilitățile de sesizare a unei instanțe cu eventuale plângeri (*Fayed împotriva Regatului Unit*, pct. 65). În această ultimă categorie de cazuri, art.

6 § 1 din Convenție poate fi aplicabil [*Al-Adsani împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 47; *Fogarty împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 25]. Totuși, în principiu, acesta nu poate fi aplicabil limitărilor materiale ale unui drept consacrat în temeiul legislației interne [*Roche împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 119]. În fapt, organismele Convenției nu pot crea, prin interpretarea art. 6 § 1, un drept material cu caracter civil care să nu aibă nicio bază legală în statul respectiv [*ibidem* (MC), pct. 117].

239. Pentru a aprecia dacă există un „drept” cu caracter civil și pentru a stabili care este încadrarea – materială sau procedurală – care trebuie aplicată unei restricții, trebuie, înainte de toate, să se țină seama de formularea dispozițiilor dreptului național și de modul în care le-au interpretat instanțele interne (*Masson și Van Zon împotriva Țărilor de Jos*, pct. 49). Dincolo de aparențe, este necesar să fie examinat modul în care dreptul intern încadrează o restricție specifică și discerne realitatea (*Van Droogenbroeck împotriva Belgiei*, pct. 38). În cele din urmă, o hotărâre judecătorească definitivă nu privează neapărat în mod retroactiv capetele de cerere ale reclamantilor de caracterul lor ce poate fi apărât în justiție (*Le Calvez împotriva Franței*, pct. 56). Astfel, sfera limitată de aplicare a controlului judecătoresc al unui act de politică externă (loviturile aeriene ale NATO asupra Serbiei) nu poate priva în mod retroactiv capetele de cerere îndreptate de reclamantii împotriva statului de caracterul lor ce poate fi apărât în justiție, întrucât instanțele interne erau solicitate pentru prima dată să se pronunțe în această privință [*Markovic și alții împotriva Italiei* (MC), pct. 100-102].

240. Aplicând distincția dintre limitări materiale și obstacole procedurale în lumina acestor criterii, Curtea a recunoscut, de exemplu, că intrau sub incidența art. 6 § 1 acțiuni civile pentru acte de neglijență îndreptate împotriva poliției (*Osman împotriva Regatului Unit*) sau împotriva autorităților locale [*Z. și alții împotriva Regatului Unit* (MC)] și a examinat dacă o limitare specifică (imunitate penală sau exonerare de răspundere) era proporțională din perspectiva art. 6 § 1. Pe de altă parte, aceasta a afirmat că exonerarea de răspundere civilă a Coroanei față de membrii forțelor armate decurgea dintr-o limitare materială și că dreptul intern nu recunoștea așadar un „drept” în sensul art. 6 § 1 din Convenție [*Roche împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 124; a se vedea și *Hotter împotriva Austriei* (dec.) și *Andronikashvili împotriva Georgiei* (dec.)].

241. În plus, Curtea a precizat că tolerarea unor acte ilegale de către autoritățile publice, în măsura respectării anumitor condiții, nu echivala cu o autorizație acordată de lege sau cu un „drept” recunoscut de legislația internă [*De Bruin împotriva Țărilor de Jos* (dec.), pct. 57].

242. Curtea a admis că și asociațiile puteau beneficia de protecția art. 6 § 1 atunci când urmăreau să apere drepturile și interesele specifice ale propriilor membri (*Gorraiz Lizarraga și alții împotriva Spaniei*, pct. 45), sau chiar drepturi specifice a căror respectare o puteau revendica în calitate de persoane juridice – precum dreptul „publicului” la informare sau de a lua parte la decizii privind mediul [*Collectif national d'information et d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox et Mox împotriva Franței* (dec.)] sau atunci când acțiunea asociației nu putea fi considerată *actio popularis* (*L'Érablière A.S.B.L. împotriva Belgiei*).

243. Atunci când legislația subordonează ocuparea de funcții sau profesii de îndeplinirea unor condiții de admitere, persoana respectivă care îndeplinește aceste condiții deține un drept de acces la funcția sau la profesia în cauză (*De Moor împotriva Belgiei*, pct. 43). De exemplu, în cazul în care un reclamant poate pretinde în mod întemeiat că îndeplinește condițiile stabilite de legislație pentru a fi înregistrat ca medic, se aplică art. 6 [*Chevrol împotriva Franței*, pct. 55; a se vedea, *a contrario*, *Bouilloc împotriva Franței* (dec.)]. În orice caz, atunci când legalitatea unei proceduri privind un drept cu caracter civil poate face obiectul unei căi de atac judiciare, care a fost exercitată de reclamant, trebuie să se concluzioneze că a fost formulată o „contestație” referitoare la un „drept cu caracter civil”, chiar dacă autoritățile interne au constatat în cele din urmă că reclamantul nu îndeplinea condițiile necesare (a se vedea, de exemplu, *Kök împotriva Turciei*, pct. 37, cu privire la dreptul de a continua

practicarea specializării medicale inițiată în străinătate) Astfel, trebuie stabilit dacă teza reclamantului prezintă un grad suficient de seriozitate (*Neves e Silva împotriva Portugaliei*, pct. 37; *Éditions Périscope împotriva Franței*, pct. 38).

d) Caracterul „civil” al dreptului

244. Considerarea unui drept ca având sau nu caracter civil în lumina Convenției se stabilește nu în funcție de încadrarea juridică, ci de conținutul material și de efectele pe care i le conferă dreptul intern al statului respectiv. Curtea, în exercitarea controlului său, trebuie să țină cont și de obiectul și scopul Convenției, precum și de sistemele de drept intern ale celorlalte state contractante (*König împotriva Germaniei*, pct. 89).

245. În principiu, aplicabilitatea art. 6 § 1 în cazul unor litigii între persoane particulare care sunt calificate ca fiind civile în legislația internă nu este contestată în fața Curții (pentru o cauză privind separarea de drept, a se vedea *Airey împotriva Irlandei*, pct. 21).

e) Dreptul cu caracter privat: dimensiunea patrimonială

246. Curtea consideră că intră în domeniul de aplicare a art. 6 § 1 procedurile care, potrivit dreptului intern, țin de competența „dreptului public” și al căror rezultat este decisiv pentru drepturi și obligații cu caracter privat. Aceste proceduri se pot referi, de exemplu, la autorizația de a vinde un teren (*Ringelsen împotriva Austriei*, pct. 94), la exploatarea unei clinici private (*König împotriva Germaniei*, pct. 94-95), la o autorizație de construcție (a se vedea, de pildă, *Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei*, pct. 79), la proprietatea și folosirea unui așezământ religios (*Parohia Greco-Catolică Sâmbăta Bihor împotriva României*, pct. 65), la o autorizație administrativă privind condițiile de exercitare ale unei activități (*Bentham împotriva Țărilor de Jos*, pct. 36), la o licență de comercializare a băuturilor alcoolice (*Tre Traktörer Aktiebolag împotriva Suediei*, pct. 43), sau la un litigiu având drept scop plata de despăgubiri în caz de boală sau accident de muncă (*Chaudet împotriva Franței*, pct. 30).

În mod similar, art. 6 se aplică procedurilor disciplinare desfășurate în fața unor organisme profesionale și în care este vorba despre dreptul de a practica profesia [*Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei*; *Philis împotriva Greciei (nr. 2)*, pct. 45], ținând seama de faptul că dreptul de a-și practica în mod liber și neîntrerupt profesia, reprezintă un drept civil (*Voggenreiter împotriva Germaniei*, pct. 44); de asemenea, se aplică în cazul unei acțiuni împotriva statului pentru neglijență (*X împotriva Franței*), unei acțiuni în anularea unei decizii administrative care aduce atingere drepturilor reclamantului (*De Geouffre de la Pradelle împotriva Franței*), unei proceduri administrative privind interdicția de a pescui în zone aparținând reclamantilor (*Alatulkkila și alții împotriva Finlandei*, pct. 49) și unei proceduri de vânzare prin licitație publică în care este vorba despre un drept cu caracter civil – precum dreptul de a nu face obiectul unei discriminări întemeiate pe convingerile religioase sau pe opiniile politice cu ocazia prezentării ofertelor pentru contracte de lucrări publice [*Tinnelly & Sons Ltd și alții și McElduff și alții împotriva Regatului Unit*, pct. 61; a se vedea, a contrario, *I.T.C. Ltd împotriva Maltei* (dec.)].

247. Art. 6 § 1 este aplicabil unei plângeri cu constituire de parte civilă, [*Perez împotriva Franței* (MC), pct. 71], cu excepția cazului în care acțiunea civilă inițiată are doar scop punitiv sau este făcută cu titlu de răzbunare personală [*Sigalas împotriva Greciei*, pct. 29; *Mihova împotriva Italiei* (dec.)]. Convenția nu conferă, în sine, dreptul de a începe urmărirea penală sau condamnarea penală a unor terți. Pentru a intra sub incidența Convenției, un astfel de drept trebuie în mod imperativ să fie însoțit de exercitarea de către victimă a dreptului său de a formula acțiunea civilă pe care i-o pune la dispoziție dreptul intern, chiar dacă o astfel de acțiune ar urmări obținerea unei reparații simbolice sau protejarea unui drept cu caracter civil, cum ar fi, de exemplu, dreptul de a se bucura de o „bună reputație” [*Perez împotriva Franței*

(MC), pct. 70; a se vedea, de asemenea, pentru o sumă simbolică, *Gorou împotriva Greciei (nr. 2)* (MC), pct. 24]. Prin urmare, art. 6 se aplică unei proceduri cu constituire de parte civilă începând cu momentul în care persoana se constituie parte civilă, cu excepția cazului în care persoana în cauză a renunțat în mod neechivoc la dreptul de a obține o despăgubire.

248. De asemenea, art. 6 § 1 se aplică unei acțiuni civile în despăgubire, pentru rele tratamente despre care se susține că au fost comise de agenți ai statului (*Aksoy împotriva Turciei*, pct. 92).

f) Extinderea la alte tipuri de contestații

249. Curtea a hotărât că art. 6 § 1 era aplicabil contestațiilor privind aspecte sociale, în special unei proceduri privind concedierea unui angajat de o întreprindere privată (*Buchholz împotriva Germaniei*), unei proceduri referitoare la acordarea unor prestații de asigurări sociale (*Feldbrugge împotriva Țărilor de Jos*) sau a unor alocații de ajutor social, chiar și în cadrul unui regim necontributiv (*Salesi împotriva Italiei*), precum și unei proceduri privind obligația de plată a unor cotizații de securitate socială (*Schouten și Meldrum împotriva Țărilor de Jos*). În aceste cauze, Curtea a considerat că elementele de drept privat aveau prioritate asupra celor de drept public. În plus, Curtea a hotărât că existau asemănări între dreptul la alocații de ajutor social și dreptul la despăgubiri din partea unei fundații private pentru persecuții naziste (*Woś împotriva Poloniei*, pct. 76).

250. Contestațiile privind funcționarii publici se încadrează, în principiu, în domeniul de aplicare a art. 6 § 1. În hotărârea *Pellegrin împotriva Franței* (MC), pct. 64-71, Curtea a adoptat un criteriu „funcțional”. În hotărârea *Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei* (MC), pct. 50-62, Curtea a decis să adopte o nouă abordare. Principiul actual este că va exista prezumția conform căreia art. 6 este aplicabil, iar statul pârât are sarcina să demonstreze, în primul rând, că, în conformitate cu legislația internă, un reclamant care este funcționar public nu are dreptul de acces la instanță și, în al doilea rând, că excluderea drepturilor garantate la art. 6 este întemeiată în privința acestui funcționar. Art. 6 este aplicabil în cazul în care reclamantul a avut acces la o instanță în temeiul dreptului național (chiar și în cazul ofițerilor militari activi și cererilor acestora în fața instanțelor militare; a se vedea, în acest sens, *Pridatchenko și alții împotriva Rusiei*, pct. 47). În ceea ce privește al doilea criteriu, excluderea trebuie să fie justificată de „*motive obiective în interesul statului*”, ceea ce obligă statul să demonstreze că obiectul litigiului în cauză este legat de exercitarea autorității publice sau ridică o problemă privind legătura specială dintre funcționarul public și stat. Astfel, nu există, în principiu, nicio justificare pentru excluderea din cadrul garanțiilor oferite de art. 6 a litigiilor de muncă obișnuite – precum cele referitoare la salariu, la indemnizare sau la alte drepturi similare – pe baza caracterului special al relației dintre funcționarul respectiv și statul în cauză [a se vedea, de exemplu, un litigiu privind dreptul personalului din cadrul serviciilor de poliție la o indemnizație specială în cauza *Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei* (MC)]. Recent, având în vedere criteriile prevăzute în hotărârea *Vilho Eskelinen*, Curtea a declarat art. 6 § 1 aplicabil procedurii pentru concediere abuzivă, inițiate de o angajată a unei ambasade [*Cudak împotriva Lituaniei* (MC), pct. 44-47, secretară și centralistă la Ambasada Poloniei], un prefect de poliție (*Šikić împotriva Croației*, pct. 18-20) sau un ofițer de armată trimis în fața instanțelor militare (*Vasilchenko împotriva Rusiei*, pct. 34-36), unei proceduri privind dreptul de a obține un post de asistent parlamentar (*Savino și alții împotriva Italiei*), unei proceduri disciplinare împotriva unui judecător (*Olujić împotriva Croației*), unei acțiuni a unui procuror împotriva unui decret prezidențial de transfer [*Zalli împotriva Albaniei* (dec.) și referințele citate] și unei proceduri privind cariera profesională a unui angajat vamal (*Fiume împotriva Italiei*, pct. 33-36, pentru dreptul de a concura pentru o promovare internă). Astfel, aplicabilitatea art. 6 § 1 nu poate fi exclusă numai în baza statutului reclamantului (*Di Giovanni împotriva Italiei*, pct. 37).

251. Litigiile prezentate în fața unei instanțe constituționale pot, de asemenea, să intre sub incidența art. 6, în cazul în care procedura constituțională are o incidență decisivă asupra rezultatului litigiului (cu privire la un drept „cu caracter civil”) în fața instanțelor ordinare (*Ruiz-Mateos împotriva Spaniei*). Aceasta nu se aplică în situația litigiilor referitoare la un decret prezidențial de acordare a cetățeniei unei persoane ca o măsură excepțională sau asupra constatării dacă președintele a încălcat jurământul său constituțional, din moment ce aceste proceduri nu se referă la drepturi și obligații cu caracter civil [*Paksas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 65-66]. Pentru aplicarea art. 6 § 1 în cazul unei măsuri provizorii luate de Curtea Constituțională, a se vedea *Kübler împotriva Germaniei*, pct. 47-48.

252. În sfârșit, art. 6 este aplicabil, de asemenea, altor aspecte care nu au caracter strict patrimonial, precum aspecte legate de mediu, în privința cărora pot fi introduse contestații privind dreptul la viață, la sănătate sau la un mediu sănătos (*Taşkin și alții împotriva Turciei*); plasamentul copiilor într-un centru de primire (*McMichael împotriva Regatului Unit*); modalitățile de școlarizare a copiilor (*Ellès și alții împotriva Elveției*, pct. 21-23); dreptul de a se stabili paternitatea [*Alaverdyan împotriva Armeniei* (dec.), pct. 33]; dreptul la libertate [*Laidin împotriva Franței (nr. 2)*]; modalitățile de detenție a persoanelor lipsite de libertate [de exemplu, litigiile privind restricțiile la care sunt supuse persoanele lipsite de libertate aflate în penitenciare de maximă siguranță: *Enea împotriva Italiei* (MC), pct. 97-107; sau în celulă de maximă siguranță: *Stegarescu și Bahrin împotriva Portugaliei*; sau o procedură disciplinară ca are ca rezultat limitarea vizitelor membrilor familiei la penitenciar: *Gülmez împotriva Turciei*, pct. 30]; dreptul la reputație (*Helmers împotriva Suediei*); dreptul la acces la documente administrative [*Loiseau împotriva Franței* (dec.)] sau o acțiune împotriva unei înregistrări într-un dosar de poliție care a încălcat dreptul la reputație, dreptul la protecția proprietății și posibilitatea de a găsi un loc de muncă și respectiv obținerea unui venit (*Pocius împotriva Lituaniei*, pct. 38-46; *Užkauskas împotriva Lituaniei*, pct. 32-40); dreptul de a face parte dintr-o asociație (*Sakellaropoulos împotriva Greciei* (dec.) – similar, procedurile referitoare la înregistrarea unei asociații referitoare la drepturile civile ale asociației, chiar dacă, potrivit legislației naționale, libertatea de asociere aparține dreptului public (*APEH Üldözötteinek Szövetsége și alții împotriva Ungariei*, pct. 34-35); în cele din urmă, dreptul la continuarea studiilor superioare (*Emine Araç împotriva Turciei*, pct. 18-25), o poziție care se aplică *a fortiori* în contextul educației primare [*Oršuš și alții împotriva Croației* (MC), pct. 104]. Această extindere a aplicării art. 6 permite Curții să includă sub aspectul civil al acestei dispoziții nu doar drepturi patrimoniale, ci și drepturi subiective.

g) Materii excluse

253. Faptul de a demonstra că un litigiu are caracter „patrimonial” nu este, în sine, suficient pentru a genera aplicabilitatea art. 6 § 1 sub aspect civil [*Ferrazzini împotriva Italiei* (MC), pct. 25].

254. Procedurile fiscale sunt incluse în materiile care se află în afara sferei de aplicare a art. 6: materia fiscală aparține în continuare nucleului solid al prerogativelor autorității publice, caracterul public al raportului dintre contribuabil și comunitate rămânând predominant (*ibidem*, pct. 29). Este, de asemenea, exclusă procedura ordonanței președințiale în legătură cu plata drepturilor vamale [*Emesa Sugar N.V. împotriva Țărilor de Jos* (dec.)].

255. Același lucru este valabil, în materie de imigrație, cu privire la intrarea, șederea și expulzarea străinilor, în cazul procedurilor de acordare a azilului politic sau expulzare [cerere de anulare a unui decret de expulzare: *Maaouia împotriva Franței* (MC), pct. 38; extrădare: *Peñafigiel Salgado împotriva Spaniei* (dec.) și *Mamatkoulov și Askarov împotriva Turciei* (MC), pct. 81-83; acțiune pentru acordarea de despăgubiri, inițiată de un solicitant de azil, ca urmare a refuzului de a i se acorda azil: *Panjeheighalehei împotriva Danemarcei* (dec.)], în pofida unor eventuale consecințe grave asupra vieții private sau de familie sau a

perspectivelor de angajare. Inaplicabilitatea se extinde asupra includerii unui resortisant străin în fișierele sistemului de informații al Acordului Schengen [*Dalea împotriva Franței* (dec.)]. Dreptul la un pașaport și dreptul la cetățenie nu sunt drepturi cu caracter civil în sensul art. 6 [*Smirnov împotriva Rusiei* (dec.)]. Cu toate acestea, dreptul unui resortisant străin de a solicita un permis de muncă poate intra sub incidența art. 6, atât în ceea ce privește angajatorul, cât și solicitantul, chiar dacă, potrivit dreptului intern, cel din urmă nu are calitatea de a solicita permisul, sub rezerva faptului că, în cauză, există doar un obstacol procedural care nu are nicio incidență asupra esenței dreptului (*Jurisc și Collegium Mehrerau împotriva Austriei*, pct. 54-62).

256. În conformitate cu hotărârea *Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei* (MC), litigiile privind funcționarii publici nu intră sub incidența art. 6 atunci când sunt îndeplinite cele două criterii stabilite (supra, pct. 234). Este cazul unui soldat exclus din armată din motive disciplinare, care nu poate contesta decizia de excludere în fața instanțelor, întrucât este contestată legătura specială dintre reclamant și stat [*Suküt împotriva Turciei* (dec.)]. Același lucru se aplică în cazul unei contestații privind reintegrarea în funcție a unui judecător după demisie [*Apay împotriva Turciei* (dec.)].

257. În cele din urmă, drepturile politice, precum dreptul de a candida la alegeri și de a-și păstra mandatul (*Pierre-Bloch împotriva Franței*, pct. 50, pentru un litigiu electoral), dreptul la pensie în calitate de fost deputat [*Papon împotriva Franței* (dec.)] sau dreptul unui partid politic de a desfășura activități politice [*Refah Partisi (Partidul Prosperității) și alții împotriva Turciei* (dec.) în cazul dizolvării unui partid] nu pot fi considerate drepturi civile cu privire la art. 6 § 1 din Convenție. În mod similar, procedura în cadrul căreia unei organizații neguvernamentale, responsabilă cu observarea alegerilor legislative, i-a fost refuzat accesul la documente care nu includeau informații referitoare la reclamantul însuși nu intră în domeniul de aplicare a art. 6 § 1 [*Geraguyn Khorhurd Patgamavorakan Akumb împotriva Armeniei* (dec.)].

În plus, Curtea a reafirmat recent că dreptul de a lua în considerare aspecte discutate în ședință publică nu are un caracter civil (*Mackay și BBC Scotland împotriva Regatului Unit*, pct. 20-22).

h) Aplicabilitatea art. 6 unei alte proceduri decât cea principală

258. Procedurile preliminare, precum procedura ordonanței președințiale nu se „pronunță”, de regulă, cu privire la contestații privind drepturi sau obligații cu caracter civil și nu beneficiază, prin urmare, în mod normal, de protecția art. 6 [a se vedea, mai ales, *Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei* (dec.) și *Libert împotriva Belgiei* (dec.)]. Cu toate acestea, Curtea s-a îndepărtat recent de jurisprudența sa anterioară, pentru a adopta o nouă abordare. În hotărârea *Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 83-86, a stabilit că aplicabilitatea art. 6 în cazul măsurilor provizorii depinde de respectarea anumitor condiții. În primul rând, dreptul respectiv, atât în procedura din acțiunea principală, cât și în acțiunea accesorie, trebuie să aibă „caracter civil”, în sensul Convenției. În al doilea rând, natura, obiectul și scopul măsurii provizorii, precum și efectele acesteia asupra dreptului la care face referire trebuie examinate cu atenție. Ori de câte ori o măsură provizorie este considerată decisivă pentru a stabili dreptul sau obligația cu caracter civil în cauză, indiferent de durata pe parcursul căreia aceasta a fost în vigoare, art. 6 va fi aplicabil.

Art. 6 este aplicabil unei proceduri provizorii care are același obiect cu procedura din acțiunea principală pendinte, în cazul în care ordonanța președințială este executorie de îndată și se pronunță asupra aceluiași drept (*RTBF împotriva Belgiei*, pct. 64-65).

259. Procedurile penale și civile consecutive. În cazul în care legislația internă a unui stat prevede o procedură care constă în două etape – prima în care instanța se pronunță cu privire la existența dreptului la despăgubire, iar a doua în care stabilește cuantumul acesteia – este

rezonabil, în sensul art. 6 § 1 din Convenție, să se considere că dreptul cu caracter civil nu devine „determinat” decât odată cu precizarea sumei respective: a determina un drept înseamnă a se pronunța nu doar cu privire la existența sa, ci și cu privire la întinderea și modalitățile sale de exercitare, ceea ce include în mod evident și valoarea despăgubirilor (*Torri împotriva Italiei*, pct. 19).

260. Executarea deciziilor judecătorești. Art. 6 § 1 din Convenție se aplică în toate etapele procedurilor judiciare în care se hotărăște asupra „contestațiilor privind drepturi și obligații cu caracter civil”, fără să poată fi excluse etapele ulterioare deciziilor pe fond. Executarea unei sentințe sau decizii, indiferent de gradul de jurisdicție, trebuie așadar să fie considerată ca făcând parte integrantă din „proces”, în sensul art. 6 (*Hornsby împotriva Greciei*, pct. 40; *Romańczyk împotriva Franței*, pct. 53, în ceea ce privește executarea unei hotărâri care autorizează recuperarea unei creanțe alimentare). Indiferent de aplicabilitatea art. 6 în cazul procedurii inițiale, nu este absolut necesar ca titlul executoriu prin care este soluționată o contestație privind drepturi cu caracter civil să rezulte dintr-o procedură căreia i se aplică art. 6 (*Buj împotriva Croației*, pct. 19). Hotărârea de *exequatur* a unei decizii de confiscare, pronunțată de o instanță străină, intră în domeniul de aplicare a art. 6 doar sub aspect civil [*Saccoccia împotriva Austriei* (dec.)].

261. Cereri de redeschidere a procedurii: art. 6 din Convenție nu garantează dreptul la redeschiderea unei proceduri și nu se poate aplica unei proceduri de examinare a unei cereri cu privire la revizuirea unui proces civil (*Sablon împotriva Belgiei*, pct. 86 – a se distinge de un caz specific: *San Leonard Band Club împotriva Maltei*, pct. 41). Acest raționament este valabil și pentru o cerere de revizuire formulată în urma unei hotărâri a Curții finalizate cu o constatare de încălcare [*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției (nr. 2)* (MC), pct. 24].

Dacă procedura este redeschisă, procedura ulterioară cererii de redeschidere sau de revizuire poate privi „drepturi și obligații cu caracter civil” [*Rizi împotriva Albaniei* (dec), pct. 47].

2. Noțiunea de „acuzăție în materie penală”

Art. 6 – Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. [...]

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: [...]

a) Principii generale

262. Conceptul de „acuzăție în materie penală” are o semnificație „autonomă”, independentă de clasificările utilizate de sistemele juridice naționale ale statelor membre (*Adolf împotriva Austriei*, pct. 30).

263. Conceptul de „acuzăție” trebuie înțeles în sensul Convenției. Astfel, el poate fi definit ca fiind „notificarea oficială, emanând de la autoritatea competentă, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni importante asupra situației [suspectului]” (a se vedea, de exemplu, *Deweer împotriva Belgiei*, pct. 42 și 46; *Eckle împotriva Germaniei*, pct. 73).

Astfel, de exemplu, declarațiile făcute de o persoană în timpul unui control rutier au putut avea „repercusiuni importante” asupra situației sale, în pofida lipsei unei acuzații oficiale la adresa sa (*Aleksandr Zaichenko împotriva Rusiei*, pct. 43). Curtea a statuat, de asemenea, că o persoană reținută de poliție și obligată să depună jurământ înainte de a fi audiată în calitate de martor, făcea obiectul unei „acuzații în materie penală” și beneficia de dreptul la tăcere (*Brusco împotriva Franței*, pct. 46-50). Curtea consideră că o persoană dobândește calitatea de suspect, ceea ce implică garanțiile prevăzute la art. 6, atunci când autoritățile au motive plauzibile pentru a suspecta această persoană de implicarea în săvârșirea unei fapte penale (*ibidem*, pct. 47; *Bandaletov împotriva Ucrainei*, pct. 56 și 61, unde reclamantul a făcut declarații în timpul audierilor în calitate de martor și unde poliția nu l-a considerat suspect decât începând cu acel moment).

264. În ceea ce privește noțiunea autonomă de „penal”, Convenția nu se opune orientării către „depenalizare” în cadrul statelor contractante. Cu toate acestea, infracțiunile încadrate printre infracțiunile „reglementare” în urma depenalizării pot intra sub incidența noțiunii autonome de faptă „penală”. A lăsa statelor posibilitatea de a exclude aceste infracțiuni ar putea duce la rezultate incompatibile cu obiectul și scopul Convenției (*Öztürk împotriva Germaniei*, pct. 49).

265. Punctul de plecare pentru evaluarea aplicabilității aspectului penal al art. 6 din Convenție se bazează pe criteriile prezentate în hotărârea *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos* (pct. 82-83): (1) încadrarea în dreptul intern; (2) natura infracțiunii; (3) gravitatea pedepsei pe care persoana în cauză riscă să o primească.

266. Primul criteriu are o pondere relativă și servește doar ca punct de plecare. Ceea ce este decisiv este dacă dreptul intern încadrează sau nu o faptă penală ca infracțiune. În lipsa unei astfel de încadrări, Curtea va lua în considerare ceea ce se află dincolo de clasificarea națională, examinând realitatea substanțială a procedurii respective.

267. Pentru examinarea celui de-al doilea criteriu, care este considerat ca fiind mai important [*Jussila împotriva Finlandei* (MC), pct. 38], următorii factori pot fi luați în considerare:

–dacă norma juridică în cauză se adresează exclusiv unui grup specific sau are un caracter obligatoriu general (*Bendenoun împotriva Franței*, pct. 47);

–dacă norma juridică are o funcție represivă sau disuasivă (*ibidem*; *Öztürk împotriva Germaniei*, pct. 53);

–dacă procedura este inițiată de o autoritate publică cu atribuții legale de executare [*Benham împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 56];

–dacă o condamnare depinde de constatarea vinovăției (*ibidem*);

–în ce manieră au fost clasificate proceduri comparabile în alte state membre ale Consiliului Europei [*Öztürk împotriva Germaniei*, pct. 53].

268. Al treilea criteriu este stabilit prin referire la pedeapsa maximă posibilă, prevăzută de legislația aplicabilă (*Campbell și Fell împotriva Regatului Unit*, pct. 72; *Demicoli împotriva Maltei*, pct. 34).

269. Criteriile al doilea și al treilea, prevăzute în hotărârea *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, sunt alternative și nu neapărat cumulative: pentru ca art. 6 să fie considerat aplicabil, este suficient ca infracțiunea respectivă să fie considerată, prin natura sa, „penală”, din punctul de vedere al Convenției, sau ca, prin săvârșirea unei infracțiuni, o persoană să fie pasibilă de o sancțiune care, prin natura sa și prin gradul său de gravitate, aparține, în general, sferei „penale” (*Lutz împotriva Germaniei*, pct. 55; *Öztürk împotriva Germaniei*, pct. 54). Faptul că o infracțiune nu este pedepsită cu închisoarea nu este decisiv în sine, căci lipsa

relativă de gravitate a pedepsei nu poate anula caracterul penal intrinsec al infracțiunii (*ibidem*; *Nicoleta Gheorghe împotriva României*, pct. 26).

Cu toate acestea, o abordare cumulativă poate să fie adoptată atunci când o analiză distinctă a fiecărui criteriu nu permite să se ajungă la o concluzie clară cu privire la existența unei acuzații în materie penală (*Bendenoun împotriva Franței*, pct. 47).

270. Utilizând expresiile „acuzație în materie penală” și „acuzat de o infracțiune”, cele trei alineate ale art. 6 se referă la situații identice. Prin urmare, criteriul privind aplicabilitatea art. 6 sub aspect penal este același pentru cele trei alineate. De exemplu, pentru a aprecia un capăt de cerere întemeiat pe art. 6 § 2 în contextul unei proceduri judiciare, este necesar, înainte de toate, să se stabilească dacă procedura în litigiu privește temeinicia unei acuzații în materie penală în sensul jurisprudenței Curții [*Allen împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 95].

b) Aplicarea principiilor generale

i. Proceduri disciplinare

271. Infracțiunile la disciplina militară, care presupun trimiterea într-o unitate disciplinară pentru o perioadă de câteva luni, intră sub incidența aspectului penal al art. 6 din Convenție (*Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, pct. 85). În schimb, pedepsele militare cu privire de libertate timp de două zile au fost considerate de o durată prea scurtă pentru a intra în sfera „dreptului penal” (*ibidem*).

272. În ceea ce privește procedurile în materie de disciplină profesională, Curtea a considerat inutil să se pronunțe asupra aplicabilității art. 6 sub aspect penal, concluzionând că procedura intră sub incidența sferei civile (*Albert și Le Compte împotriva Belgiei*, pct. 30; *Harabin împotriva Slovaciei*, pct. 124). Cu toate acestea, privind procedura disciplinară care a dus la pensionarea din oficiu a unui funcționar, Curtea nu i-a recunoscut caracterul „penal” în sensul art. 6, în măsura în care autoritățile și-au menținut decizia într-un domeniu pur administrativ [*Moulet împotriva Franței* (dec.)]. Curtea a eliminat din aspectul penal al art. 6 și un litigiu privind excluderea din armată a unui militar pentru indisciplină (*Suküt împotriva Turciei* (dec.)), o procedură disciplinară îndreptată împotriva unei anchetatoare din poliție și care a dus la concedierea ei (*Nikolova și Vandova împotriva Bulgariei*, pct. 59) și o procedură disciplinară pentru culpa profesională a unui judecător de la Curtea Supremă și care a dus la revocarea din funcție (*Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei*, pct. 92-95).

273. Ținând „seama în mod riguros” de condițiile din penitenciar și de regimul disciplinar special din închisori, art. 6 se poate aplica infracțiunilor la disciplina în penitenciare, având în vedere natura acuzațiilor, precum și natura și gravitatea pedepselor [acuzația de amenințare cu moartea adresată unui agent de probațiune și acuzația de săvârșirea a unor acte de violență împotriva unui gardian al închisorii, care au avut ca urmare patruzeci de zile de detenție suplimentară, respectiv șapte zile de detenție, în cauza *Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 82; a se vedea, *a contrario*, *Štitić împotriva Croației*, pct. 51-63. Cu toate acestea, contenciosul penitenciar ca atare nu intră, în principiu, în sfera aspectului penal al art. 6 § 1 [*Boulois împotriva Luxemburgului* (MC), pct. 85]. Astfel, de exemplu, plasarea unui deținut într-un sector cu un nivel ridicat de supraveghere nu vizează temeinicia unei acuzații în materie penală; accesul la o instanță pentru contestarea unei astfel de măsuri și restricțiile care ar putea-o însoți trebuie analizate din perspectiva civilă a art. 6 § 1 [*Enea împotriva Italiei* (MC), pct. 98].

274. Măsurile dispuse de o instanță în temeiul normelor care sancționează comportamentele neadecvate în cursul ședinței de judecată (sfidarea instanței) sunt considerate ca nefăcând parte din sfera de aplicare a art. 6, deoarece seamănă mai degrabă cu exercitarea competențelor disciplinare (*Ravnsborg împotriva Suediei*, pct. 34; *Putz împotriva Austriei*, pct. 33-37). Cu toate acestea, natura infracțiunii și severitatea pedepsei pot duce la

aplicarea art. 6 în cazul unei condamnări pentru sfidarea instanței de judecată, clasificată de dreptul intern în clasa condamnărilor penale [*Kyprianou împotriva Ciprului* (MC), pct. 61-64, unde era prevăzută o pedeapsă de 5 zile de închisoare] sau în clasa contravențiilor (*Zaicevs împotriva Letoniei*, pct. 31-36, unde era prevăzută o pedeapsă de 3 zile închisoare contravențională).

275. În ceea ce privește violarea secretului anchetei, trebuie făcută o distincție între, pe de o parte, persoanele care, de principiu, sunt obligate să respecte secretul anchetei, precum judecătorii, avocații și toate persoanele puternic implicate în funcționarea sistemului judiciar și, pe de altă parte, părțile care nu intră în sfera disciplinară a acestui sistem (*Weber împotriva Elveției*, pct. 33-34).

276. În ceea ce privește ultrajul adus Parlamentului, Curtea a stabilit o distincție între competențele unui organ legislativ de a adopta propriile proceduri în materie de atingeri aduse privilegiilor membrilor săi, pe de o parte, și competența extinsă de a sancționa terții pentru acte comise în afara Parlamentului, pe de altă parte. Cele dintâi pot fi considerate competențe disciplinare prin natura lor, în timp ce Curtea le consideră pe cele din urmă ca fiind competențe de natură penală, ținând seama de aplicarea generală și de severitatea pedepsei eventuale care putea fi aplicată (pedeapsa cu închisoarea pe o durată de până la 60 de zile, precum și o amendă, în cauza *Demicoli împotriva Maltei*, pct. 32).

ii. Procedurile administrative, fiscale, vamale și în materie de dreptul concurenței

277. Următoarele contravenții pot intra sub incidența aspectului penal al art. 6:

–contravenții privind circulația rutieră, pedepsite cu amendă, restricții privind permisul de conducere, precum aplicarea unor puncte de penalizare sau suspendarea sau anularea permisului de conducere (*Lutz împotriva Germaniei*, pct. 182; *Schmautzer împotriva Austriei*; *Malige împotriva Franței*);

–contravenții pentru litigii de vecinătate (*Lauko împotriva Slovaciei*; *Nicoleta Gheorghe împotriva României*, pct. 25-26);

–contravenții în domeniul muncii și ocrotirii sociale (nedeclararea angajării, în ciuda amenzii reduse prevăzute, *Hüseyin Turan împotriva Turciei*, pct. 18-21);

–distribuirea de documente care instigă la ură rasială, faptă pedepsită cu amenda contravențională și confiscarea publicației în cauză (*Balsytė-Lideikienė împotriva Lituaniei*, pct. 61).

278. S-a considerat că art. 6 este aplicabil procedurilor privind majorărilor impozitului, pe baza următoarelor elemente: (1) legea prin care se stabileau pedepsele se aplica tuturor cetățenilor în calitatea lor de contribuabili; (2) majorarea nu reprezenta o reparație pecuniară a prejudiciului cauzat, ci urmărea în principal aplicarea unei pedepse pentru a împiedica repetarea infracțiunii; (3) aceasta a fost impusă în temeiul unei norme generale al cărei scop este, în același timp, disuasiv și represiv; (4) majorarea era considerabilă (*Bendenoun împotriva Franței*).

Natura penală a infracțiunii poate fi suficientă pentru ca art. 6 să fie aplicabil, în ciuda valorii scăzute a majorării impozitului [10% din datoria fiscală recuperată *Jussila împotriva Finlandei* (MC), pct. 38]. Majorările de impozit aplicabile unui grup restrâns de persoane care practică o activitate economică specifică pot ține și de legislația penală în sensul autonom pe care îl are această noțiune în art. 6 § 1, dacă au ca scop adaptarea la circumstanțe specifice a obligației generale de a plăti impozite și alte contribuții datorate în urma practicării unor activități economice (*Steininger împotriva Austriei*, pct. 33-38).

279. Cu toate acestea, art. 6 nu se aplică nici procedurilor care vizau „doar” o rectificare fiscală, nici procedurilor referitoare la penalitățile de întârziere, în măsura în care acestea au ca unic scop repararea prejudiciului suferit de autoritățile fiscale mai degrabă decât împiedicarea repetării infracțiunii [*Mieg de Boofzheim împotriva Franței* (dec.)].

280. Art. 6, în latura sa penală, a fost considerat aplicabil în dreptul vamal (*Salabiaku împotriva Franței*, pct. 24), amenzilor aplicate de o instanță competentă în domeniul financiar (*Guisset împotriva Franței*, pct. 59) și anumitor autorități administrative care au atribuții în domeniul dreptului economic, financiar și al concurenței [*Lilly France S.A. împotriva Franței* (dec.), *Dubus S.A. împotriva Franței*, pct. 35-38; *A. Menarini Diagnostics S.r.l. împotriva Italiei*, pct. 38-44].

iii. Probleme politice

281. Curtea a hotărât că art. 6 nu se aplică sub aspect penal unor proceduri cu privire la sancțiuni electorale [*Pierre-Bloch împotriva Franței*, pct. 53-60), dizolvării partidelor politice (*Refah Partisi (Partidul Prosperității) și alții împotriva Turciei* (dec.)), comisiilor de anchetă parlamentară (*Montera împotriva Italiei* (dec.)) și procedurilor de *impeachment* care îl vizează pe președintele unui stat pentru încălcarea vădită a Constituției [*Paksas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 66-67].

282. În ceea ce privește procedura de lustrare, Curtea a concluzionat recent că predominanța aspectelor cu conotații penale (natura infracțiunii, respectiv falsa declarație de lustrare, și natura și gravitatea pedepsei, respectiv interdicția de exercitare a anumitor profesii pentru o perioadă lungă) poate plasa aceste proceduri sub incidența aspectului penal al art. 6 din Convenție [*Matyjek împotriva Poloniei* (dec.); a se vedea, *a contrario*, *Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei* (dec.)].

iv. Expulzare și extrădare

283. Procedurile legate de expulzarea străinilor nu intră sub incidența aspectului penal al art. 6, în ciuda faptului că acestea pot fi inițiate în cadrul unor proceduri penale [*Maaouia împotriva Franței* (MC), pct. 39]. Aceeași abordare exclusivă se aplică procedurilor de extrădare [*Peñafigel Salgado împotriva Spaniei* (dec.)] sau procedurilor privind mandatul de arestare european (*Monedero Angora împotriva Spaniei* (dec.)).

284. Dar, din contră, înlocuirea pedepsei cu închisoarea cu expulzarea și interdicția de a reîntra pe un teritoriu timp de 10 ani trebuie analizată ca o pedeapsă cu același titlu precum cea stabilită la momentul condamnării inițiale (*Gurguchiani împotriva Spaniei*, pct. 40 și 47-48).

V. Diferitele etape ale procedurilor penale, procedurile conexe și căile de atac ulterioare

285. Măsurile luate pentru a împiedica tulburările sau faptele penale nu intră sub incidența garanțiilor art. 6 [o supraveghere specială a poliției: *Raimondo împotriva Italiei*, pct. 43; avertismentul acordat de poliție unui minor care a comis atentate la pudoare asupra unor fete din școala sa: *R. împotriva Regatului Unit* (dec.)].

286. În principiu, art. 6 § 1 nu se aplică sub aspect penal în procedurile de solicitare de asistență juridică (*Gutfreund împotriva Franței*, pct. 36-37).

287. În ceea ce privește faza prealabilă a procesului (ancheta, instrumentarea cazului), Curtea consideră procedurile penale ca un întreg. În consecință, anumite condiții impuse de art. 6, precum termenul rezonabil sau dreptul la apărare, pot fi, de asemenea, relevante la acest stadiu al procedurii, în măsura în care echitatea procesului poate fi grav încălcată prin nerespectarea inițială a acestor condiții impuse (*Imbrioscia împotriva Elveției*, pct. 36). De exemplu, art. 6 § 1 cere, ca regulă generală, accesul la un avocat să fie acordat de la primul

interogatoriu al unui suspect de către poliție, cu excepția cazului în care, având în vedere împrejurările specifice ale cauzei, există motive imperioase pentru a restrânge acest drept (*Salduz împotriva Turciei*, pct. 55; a se vedea și *Dayanan împotriva Turciei*, pct. 31-32).

288. Dacă judecătorul de instrucție nu trebuie să se pronunțe cu privire la temeinicia unei „acuzatii în materie penală”, actele pe care le îndeplinește au o influență directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis. Prin urmare, art. 6 § 1 poate fi considerat aplicabil cercetării judecătorești desfășurate de un judecător de instrucție, chiar dacă e posibil ca anumite garanții procedurale prevăzute de art. 6 § 1 să nu se aplice (*Vera Fernández-Huidobro împotriva Spaniei*, pct. 108-114, cu privire la aplicabilitatea cerinței de imparțialitate unui judecător de instrucție).

289. Art. 6 § 1 se aplică pe tot parcursul procedurii în vederea stabilirii temeiniciei oricărei „acuzatii în materie penală”, inclusiv în faza de individualizare a pedepsei (de exemplu, procedurile de confiscare care permit instanțelor naționale să stabilească cuantumul la care trebuia fixată decizia de confiscare, în cauza *Phillips împotriva Regatului Unit*, pct. 39). Art. 6 este aplicabil sub aspect penal și în cazul unui proces în urma căruia se dispune demolarea unei case construite fără autorizație, măsura putând fi considerată o „sanctiune” (*Hamer împotriva Belgiei*, pct. 60). Totuși, acesta nu se aplică unei proceduri care are ca obiect modificarea condamnării inițiale cu noul Cod penal mai favorabil (*Nourmagomedov împotriva Rusiei*, pct. 50).

290. Procedurile privind executarea pedepselor, precum procedura solicitării amnistiei [*Montcornet de Caumont împotriva Franței* (dec.)], procedura de liberare condiționată [*Aldrian împotriva Austriei* (dec.); a se vedea și *Macedo da Costa împotriva Luxemburgului* (dec.)], procedurile de transfer în temeiul Convenției privind transferul persoanelor condamnate (*Szabó împotriva Suediei* (dec.); dar a se vedea, *a contrario*, *Buijen împotriva Germaniei*, pct. 40-45, având în vedere circumstanțele specifice ale cauzei) sau procedura de *exequatur* privind o decizie de confiscare pronunțată de o instanță străină [*Saccoccia împotriva Austriei* (dec.)] nu intră sub incidența sferei penale de aplicare a art. 6.

291. În principiu, măsurile de confiscare care aduc atingere drepturilor de proprietate ale unor terți, în absența oricărei amenințări de inițiere a unor proceduri penale îndreptate împotriva acestora din urmă, nu sunt echivalente cu „stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală” (sechestrarea unui avion, *Air Canada împotriva Regatului Unit*, pct. 54; confiscarea unor monezi de aur, *AGOSI împotriva Regatului Unit*, pct. 65-66). În schimb, astfel de măsuri intră în sfera aspectului civil al art. 6 (*Silickienė împotriva Lituaniei*, pct. 45-46).

292. Garanțiile art. 6 se aplică, în principiu, recursului în casație [*Meftah și alții împotriva Franței* (MC), pct. 40] și procedurilor constituționale [*Gast și Popp împotriva Germaniei*, pct. 65-66; *Caldas Ramírez de Arrellano împotriva Spaniei* (dec.)] atunci când aceste instanțe reprezintă o etapă ulterioară a procedurii penale corespunzătoare și când rezultatele lor pot fi decisive pentru persoanele condamnate.

293. Art. 6 nu se aplică unei proceduri care vizează redeschiderea unei proceduri, deoarece persoana care cere o astfel de redeschidere, odată ce condamnarea sa dobândește autoritatea de lucru judecat, nu este „acuzată de o infracțiune” în sensul respectivului articol [*Fischer împotriva Austriei* (dec.)]. Doar noile proceduri, după autorizarea redeschiderii procedurii, pot fi considerate ca vizând stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală (*Löffler împotriva Austriei*, pct. 18-19). În același sens, art. 6 nu se aplică unei cereri de redeschidere a procedurii penale, ca urmare a constatării unei încălcări de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului [*Öcalan împotriva Turciei* (dec.)]. Cu toate acestea, procedurile de revizuire care duc la o modificare a unei decizii pronunțate în ultimă instanță intră sub incidența aspectului penal al art. 6 (*Vaniane împotriva Rusiei*, pct. 58).

294. În sfârșit, art. 6 § 2 din Convenție (prezumția de nevinovăție), se poate aplica unei acțiuni intentate după încheierea unei proceduri penale. În cazul în care a existat o acuzație penală, iar procedura penală s-a soluționat prin achitare, persoana care a făcut obiectul acestei urmăriri este considerată nevinovată în fața legii și trebuie tratată ca atare. Prin urmare, prezumția de nevinovăție persistă după încheierea procedurii penale, ceea ce permite respectarea nevinovăției părții interesate în raport cu orice acuzație al cărei temei nu a fost dovedit [*Allen împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 103]. Cu toate acestea pentru a stabili dacă art. 6 § 2 este aplicabil procedurii ulterioare, reclamantul trebuie să demonstreze existența unei legături între procedura penală încheiată și acțiunea ulterioară [*ibidem*, pct. 104]. O astfel de legătură poate fi prezentă de pildă, atunci când acțiunea ulterioară necesită examinarea rezultatului procedurii penale, și mai ales, atunci când obligă instanța în cauză să analizeze sentința penală, să examineze sau să evalueze elementele probatorii depuse la dosarul penal, să formuleze aprecieri cu privire la participarea reclamantului la un eveniment sau la un ansamblu de evenimente care au dus la acuzare sau să formuleze comentarii cu privire la indicațiile care continuă să indice o eventuală vinovăție a persoanei în cauză (*ibidem*). Conform acestei abordări, Curtea a stabilit că art. 6 § 2 era aplicabil unei acțiuni în despăgubire pentru eroare judiciară [*ibidem*, pct. 106-108; a se vedea și la pct. 98 din această hotărâre alte exemple de cauze în care Curtea a statuat asupra aplicabilității art. 6 § 2].

c) Relația cu alte articole din Convenție sau din Protocoalele sale

295. Art. 5 § 1 lit. c) permite în mod exclusiv lipsirea de libertate dispusă în cadrul unei proceduri penale. Acest lucru reiese din formularea articolului, care trebuie citită coroborat, pe de o parte, cu lit. a) și, pe de altă parte, cu alineatul 3, cu care formează un întreg (*Ciulla împotriva Italiei*, pct. 38). În consecință, noțiunea de „acuzație în materie penală” este, de asemenea, relevantă pentru aplicabilitatea garanțiilor de la art. 5 § 1 lit. a) și c) și 3 (a se vedea, de exemplu, *Steel și alții împotriva Regatului Unit*, pct. 49). Rezultă că procedurile privind detenția, doar pentru unul dintre motivele de la celelalte alineate ale art. 5 § 1, precum detenția unui alienat (lit. e) nu intră în sfera de aplicare a art. 6, sub aspect penal (*Aerts împotriva Belgiei*, pct. 59).

296. Chiar dacă există o legătură strânsă între art. 5 § 4 și art. 6 § 1 în domeniul procedurilor penale, trebuie reținut faptul că cele două articole urmăresc scopuri diferite și, prin urmare, aspectul penal al art. 6 nu se aplică procedurilor de control al legalității detenției, care intră sub incidența sferei de aplicare a art. 5 § 4, care este o *lex specialis* în raport cu art. 6 (*Reinprecht împotriva Austriei*, pct. 36, 39, 48 și 55).

297. Noțiunea de „pedeapsă” în temeiul art. 7 din Convenție are, de asemenea, o sferă de aplicare autonomă [*Welch împotriva Regatului Unit*, pct. 27; *Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), pct. 81-90]. Curtea consideră că punctul de plecare pentru orice apreciere a existenței unei „pedepse” constă în a determina dacă măsura în cauză a fost dispusă în urma unei condamnări pentru săvârșirea unei „infracțiuni”. În această privință, trebuie adoptat triplul criteriu stabilit în cauza *Engel și alții* [*Brown împotriva Regatului Unit* (dec.)].

298. În sfârșit, noțiunile de „infracțiune” și de „pedeapsă” pot fi, de asemenea, relevante pentru aplicabilitatea art. 2 și art. 4 din Protocolul nr. 7 [*Greco împotriva României*, pct. 81; *Serguei Zolotoukhine împotriva Rusiei* (MC), pct. 52-57].

3. Noțiunile de „viață privată” și de „viață de familie”

Art. 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie [...].

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

a) Sfera de aplicare a art. 8

299. Chiar dacă art. 8 încearcă să protejeze patru domenii ale autonomiei unei persoane – viața sa privată, viața sa de familie, domiciliul și corespondența sa –, aceste domenii nu se exclud reciproc, iar o măsură poate constitui o ingerință atât în viața privată, cât și în viața de familie (*Menteș și alții împotriva Turciei*, pct. 73; *Stjerna împotriva Finlandei*, pct. 37; *López Ostra împotriva Spaniei*, pct. 51; *Burghartz împotriva Elveției*, pct. 24; *Płoski împotriva Poloniei*, pct. 32).

b) Sfera „vieții private”

300. Nu există o definiție exhaustivă a noțiunii de viață privată (*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 29), dar este o noțiune vastă (*Peck împotriva Regatului Unit*, pct. 57; *Pretty împotriva Regatului Unit*, pct. 61), iar cauzele care pun această noțiune în joc se împart în 3 categorii: i. cele care privesc integritatea fizică, morală sau psihică a persoanei; ii. cele care privesc intimitatea vieții private și iii. cele care privesc identitatea persoanei. Iată exemple de cauze care aparțin acestor trei categorii:

i. Integritate fizică, morală sau psihică

301. Această noțiune cuprinde elementele următoare:

–integritatea fizică, psihică sau morală a unei persoane (*X și Y împotriva Țărilor de Jos*, pct. 22), inclusiv tratamentul medical și examenele psihiatrice (*Glass împotriva Regatului Unit*, pct. 70-72; *X împotriva Finlandei*, pct. 214; *Y.F. împotriva Turciei*, pct. 33, cu privire la un examen ginecologic forțat; *Matter împotriva Slovaciei*, pct. 64; *Worwa împotriva Poloniei*, pct. 80) și sterilizarea forțată (*V.C. împotriva Slovaciei*, pct. 154), considerată, de asemenea, din perspectiva vieții familiale;

–sănătatea mentală (*Bensaid împotriva Regatului Unit*, pct. 47);

–tratamentele care nu ating o gravitate suficientă pentru a intra sub incidența art. 3, dar care au suficiente efecte dăunătoare asupra integrității fizice și morale (*Costello-Roberts împotriva Regatului Unit*, pct. 36). Cu privire la condițiile de detenție care nu ating gravitatea cerută de art. 3, a se vedea *Raninen împotriva Finlandei*, pct. 63; cu privire la imposibilitatea ca un deținut să aibă acces la televizor în timpul lipsirii sale de libertate, ceea ce poate avea o incidență asupra vieții private, a se vedea *Laduna împotriva Slovaciei*, pct. 54;

–integritatea fizică a femeilor gravide, în domeniul avorturilor (*Tysiāc împotriva Poloniei*, pct. 107 și 110; *A, B și C împotriva Irlandei* (MC), pct. 244-246; *R.R. împotriva Poloniei*, pct. 181) și al nașterii la domiciliu (*Ternovszky împotriva Ungariei*, pct. 22), precum și diagnosticul preimplantator, atunci când procrearea asistată medical și avortul din motive medicale sunt autorizate (*Costa și Pavan împotriva Italiei*);

–interzicerea avortului atunci când acesta este solicitat pentru interesul de a păstra sănătatea și/sau bunăstarea persoanei, deși art. 8 nu poate fi interpretat ca o normă ce conferă un drept la avort [*A., B. și C. împotriva Irlandei* (MC), pct. 214 și 216]; a se vedea

și *P. și S. împotriva Poloniei*, pct. 96, 99 și 111-112, unde autoritățile medicale nu au autorizat un avort legal în termen și fără restricții unei minore care a rămas gravidă în urma unui viol și au divulgat informații cu privire la situația sa];

– integritatea fizică și psihică a victimelor violenței domestice (*Hajduová împotriva Slovaciei*, pct. 46);

– integritatea fizică a unei persoane atacate de o haită de câini vagabonzi (*Georgel și Georgeta Stoicescu împotriva României*, pct. 62);

– obligația pozitivă care derivă pentru stat din art. 8 de a proteja integritatea fizică a individului se poate extinde asupra unor aspecte cu privire la caracterul efectiv al unei anchete penale (*C.A.S. și C.S. împotriva României*, pct. 72);

– integritatea fizică a unui copil, victimă a violenței la școală, poate intra în sfera de aplicare a art. 8; cu toate acestea, acuzațiile de violență trebuie să fie precise și detaliate cu privire la locul, momentul și natura actelor denunțate (*Durdević împotriva Croației*, pct. 118);

– identitatea sexuală (*B. împotriva Franței*, pct. 43-63), inclusiv dreptul la recunoașterea juridică a transsexualilor operați [*Christine Goodwin împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 77];

– orientarea sexuală (*Dudgeon împotriva Regatului Unit*, pct. 41);

– viața sexuală (*ibidem*; *Laskey, Jaggard și Brown împotriva Regatului Unit*, pct. 36; *A.D.T. împotriva Regatului Unit*, pct. 21-26; *Mosley împotriva Regatului Unit*, pct. 71);

– dreptul la respectarea deciziei de a deveni sau nu părinte, în sensul genetic al termenului [*Evans împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 71], inclusiv dreptul de a alege circumstanțele în care să devină părinte (*Ternovszky împotriva Ungariei*, pct. 22, privind o naștere la domiciliu). În schimb, Curtea a lăsat deschisă clarificarea aspectului dacă dreptul de a adopta intră sau nu în sfera de aplicare a art. 8, considerat izolat, recunoscând faptul că dreptul unei persoane celibatate de a solicita autorizarea în vederea adopției în conformitate cu legislația națională intră „sub imperiul” art. 8 [*E.B. împotriva Franței* (MC), pct. 46 și 49; a se vedea și, în ceea ce privește procedura de acces la adopție, *Schwizgebel împotriva Elveției*, pct. 73]. Convenția nu garantează unei persoane care a adoptat un copil dreptul de a pune punct adopției [*Goția împotriva României* (dec.)];

– activitățile profesionale sau comerciale [*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 29; *Halford împotriva Regatului Unit*, pct. 44; *Özpinar împotriva Turciei*, pct. 46; *Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei*, pct. 165-167; *Michaud împotriva Franței*, pct. 91; precum și *Gillberg împotriva Suediei* (MC), pct. 74, în care Marea Cameră a constatat că respectiva condamnare a reclamantului pentru abuz în serviciu ca urmare a nerespectării obligațiilor impuse de funcția sa nu intra în sfera de aplicare a art. 8];

– restricțiile privind accesul la unele profesii sau la un loc de muncă (*Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei*, pct. 47-50; *Bigaeva împotriva Greciei*, pct. 22-25);

– anumite drepturi ale persoanelor cu handicap: art. 8 a fost considerat aplicabil obligației unei persoane declarate inapte de a plăti taxa de scutire de stagiul militar (*Glor împotriva Elveției*, pct. 54), dar nu și dreptului unei persoane cu dizabilități de a avea acces la plajă și la mare în timpul vacanțelor sale (*Botta împotriva Italiei*, pct. 35). A se vedea și *Zehnalová și Zehnal împotriva Republicii Cehe* (dec.) cu privire la lipsa de acces a persoanelor cu dizabilități la clădirile publice, în lipsa unor probe suficiente în legătură cu aducerea unui prejudiciu grav la dezvoltarea personală sau la capacitatea de a intra în contact cu ceilalți; *Mólka împotriva Poloniei* (dec.), unde Curtea nu exclus ca lipsa instalațiilor adecvate să implice prevederile art. 8;

– probleme privind înmormântarea membrilor de familie unde se aplică, de asemenea, art. 8, uneori fără ca instanța să precizeze dacă ingerința se raportează la noțiunea de viață privată sau la cea de viață de familie: întârzierea excesivă, din partea autorităților, de restituire a cadavrului unui copil în urma unei autopsii (*Pannullo și Forte împotriva Franței*, pct. 36); refuzul de a autoriza transferul urnei conținând cenușa soțului reclamantei (*Elli Poluhas Dödsbo împotriva Suediei*, pct. 24); dreptul mamei de a asista la îngroparea copilului său, mort la naștere, însoțită eventual de o ceremonie, și ca rămășițele acestuia să fie transportate într-un vehicul corespunzător (*Hadri-Vionnet împotriva Elveției*, pct. 52) și decizia de a nu înapoia familiei cadavrele (*Maskhadova și alții împotriva Rusiei*, pct. 208-212; *Sabanchiyeva și alții împotriva Rusiei*;

– lipsa unei dispoziții legale clare care să prevadă că filmarea pe ascuns a unui copil dezbrăcat este o infracțiune, deși statul are obligația pozitivă de a veghea la existența unor norme penale eficiente [*Söderman împotriva Suediei* (MC), pct. 117];

– obligația de a se asigura ca reclamanții să primească informațiile indispensabile care le permit să evalueze riscul pentru sănătatea și viața lor (*Vilnes și alții împotriva Norvegiei*).

ii. Intimitatea vieții private

302. Această noțiune cuprinde elementele următoare:

– dreptul la imagine și la protejarea fotografiilor unei persoane [*Von Hannover împotriva Germaniei*, pct. 50-53; *Sciacca împotriva Italiei*, pct. 29; *Reklos și Davourlis împotriva Greciei*, pct. 40; *Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 2)* (MC), pct. 95-99];

– protejarea reputației (*Chauvy și alții împotriva Franței*, pct. 70; *Pfeifer împotriva Austriei*, pct. 35; *Petrina împotriva României*, pct. 28; *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, pct. 40), și a onoarei (*A. împotriva Norvegiei*, pct. 64). A se vedea *Putistin împotriva Ucrainei*, unde Curtea a considerat că reputația unui membru decedat din familia reclamantului putea, în anumite circumstanțe, să aibă o incidență asupra vieții private și a identității acestuia din urmă, cu condiția să existe o legătură suficient de strânsă între persoana afectată și reputația generală a familiei sale. În schimb, nu poate fi invocat art. 8 pentru a se plânge de o atingere la reputație, care rezultă în mod vizibil chiar din acțiunile persoanei respective [a se vedea, printre altele, *Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei*, pct. 49; *Mikolajová împotriva Slovaciei*, pct. 57; *Gillberg împotriva Suediei* (MC), pct. 67];

– protejarea datelor cu caracter personal sau public (de exemplu, informații referitoare la activitățile politice ale unei persoane) obținute și păstrate de serviciile de securitate sau alte servicii ale statului (*Rotaru împotriva României* (MC), pct. 43-44; *Amann împotriva Elveției* (MC), pct. 65-67; *Leander împotriva Suediei*, pct. 48); în ceea ce privește profiluri ADN, mostre celulare și amprente digitale, a se vedea *S. și Marper împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 68-86, fără să includă și prelevarea și păstrarea profilurilor ADN a unor delicvenți condamnați în vederea eventualei lor utilizări într-o viitoare procedură penală [*Peruzzo și Martens împotriva Germaniei* (dec.), pct. 42 și 49]; în ceea ce privește înscrierea într-o bază de date națională a autorilor de infracțiuni sexuale, a se vedea *Gardel împotriva Franței*, pct. 58, iar pentru lipsa de garanții împotriva prelevării, păstrării și ștergerii amprentelor digitale ale persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni, dar necondamnate, a se vedea *M.K. împotriva Franței*, pct. 26;

– informații referitoare la sănătatea unei persoane (de exemplu, informațiile referitoare la infectarea cu virusul HIV: *Z împotriva Finlandei*, pct. 71; *C.C. împotriva Spaniei*, pct. 33; sau referitoare la capacitatea sa reproductivă: *K.H. și alții împotriva Slovaciei*, pct. 44)

și informațiile privind riscurile pentru sănătate (*McGinley și Egan împotriva Regatului Unit*, pct. 97; *Guerra și alții împotriva Italiei*, pct. 60);

–supravegherea comunicațiilor și a convorbirilor telefonice [*Halford împotriva Regatului Unit*, pct. 44; *Weber și Saravia împotriva Germaniei* (dec.), pct. 76-79], dar nu neapărat folosirea de agenți sub acoperire (*Lüdi împotriva Elveției*, pct. 40); deținerea de informații obținute prin supraveghere secretă: încălcare (*Asociația 21 decembrie 1989 și alții împotriva României*, pct. 115);

–supravegherea video a locurilor publice atunci când datele vizuale sunt înregistrate, păstrate și fac obiectul unei dezvăluiri publice (*Peck împotriva Regatului Unit*, pct. 57-63);

– supravegherea prin GPS a unei persoane și procesarea și utilizarea informațiilor astfel obținute (*Uzun împotriva Germaniei*, pct. 52);

– supravegherea video a unei angajate de către angajatorul său [*Köpke împotriva Germaniei* (dec.)], cu privire la o casieră a unui supermarket suspectată de furt];

– înscrierea pe o listă a poliției și supravegherea de către aceasta a unei persoane pentru că face parte dintr-o organizație de apărare a drepturilor omului (*Shimovolos împotriva Rusiei*, pct. 66).

iii. Identitatea și autonomia persoanei

303. Această noțiune cuprinde elementele următoare:

–dreptul la dezvoltare personală și la autonomie personală (*Pretty împotriva Regatului Unit*, pct. 61 și 67, referitor la alegerea unei persoane de a evita un final de viață neonorabil și stresant, conform opiniei persoanei respective), care nu acoperă, totuși, orice activitate publică pe care o persoană intenționează să o realizeze împreună cu alte persoane [de exemplu, vânătoria de animale sălbatice cu ajutorul unei haite de câini de vânătoare *Friend și alții împotriva Regatului Unit* (dec.), pct. 40-43]. Deși art. 8 garantează unei persoane o sferă în care să poată urmări liber dezvoltarea și împlinirea personalității sale (*Brüggemann și Scheuten împotriva Germaniei*, decizia Comisiei), acesta nu se limitează la măsurile care afectează o persoană la domiciliul acesteia sau în locuri private: există o zonă de interacțiune între individ și terț care, chiar și într-un context public, poate intra sub incidența „vieții private” (*P.G. și J.H. împotriva Regatului Unit*, pct. 56-57);

–dreptul individului de a decide în ce fel și în ce moment trebuie să ia sfârșit existența sa, cu condiția să aibă capacitatea de a-și formula liber voința în acest sens și de a acționa în consecință (*Haas împotriva Elveției*, pct. 51; *Koch împotriva Germaniei*, pct. 54, unde Curtea a stabilit că art. 8 putea implica dreptul la control judiciar chiar și într-o cauză unde stabilirea aspectului dreptului material în cauză rămânea deschisă);

–capătul de cerere al reclamantilor conform căruia reglementarea le-a limitat capacitatea de a alege, împreună cu medicii lor, tratamentele pe care le puteau urma pentru a-și prelungi viața (*Hristozov și alții împotriva Bulgariei*, pct. 116);

–dreptul unui individ de a obține informații pentru a afla originea sa și identitatea părinților [*Mikulic împotriva Croației*, pct. 53; *Odièvre împotriva Franței* (MC), pct. 29]; cu privire la reținerea documentelor necesare probării identității persoanei, a se vedea *Smirnova împotriva Rusiei*, pct. 95-97;

–imposibilitatea pentru un copil abandonat la naștere de a cere fie acces la informații despre originile sale, altele decât cele de identificare, fie divulgarea identității mamei sale (*Godelli împotriva Italiei*, pct. 58);

–starea civilă ca parte integrantă a identității personale și sociale a persoanei (*Dadouch împotriva Maltei*, pct. 48);

–determinarea prevederilor legale care guvernează relațiile tatălui cu copilul său prezumtiv [pentru o procedură de tăgăduire a paternității, a se vedea *Rasmussen împotriva Danemarcei*, pct. 33; *Yildirim împotriva Austriei* (dec.); *Krušković împotriva Croației*, pct. 20; *Ahrens împotriva Germaniei*, pct. 60];

–identitatea etnică [*S. și Marper împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 66; *Ciubotaru împotriva Moldovei*, pct. 53] și dreptul membrilor unei minorități naționale de a-și păstra identitatea și a duce o viață privată și de familie conformă acestei tradiții [*Chapman împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 73]; în special, începând cu un anumit grad, orice stereotip negativ privitor la un grup poate acționa asupra simțului de identitate al aceluși grup, precum și asupra sentimentelor de stimă de sine al membrilor săi și de aceea poate fi considerat ca aducând atingere la viața personală a membrilor grupului [*Aksu împotriva Turciei* (MC), pct. 58-61];

–informațiile privind convingerile religioase și filosofice personale [*Folgerø și alții împotriva Norvegiei* (MC), pct. 98];

–dreptul de a stabili și întreține relații cu semenii săi și cu lumea exterioară (*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 29);

–interpelarea și percheziția corporală a unei persoane într-un loc public (*Gillan și Quinton împotriva Regatului Unit*, pct. 61– 65);

–percheziții și confiscări (*McLeod împotriva Regatului Unit*, pct. 36; *Funke împotriva Franței*, pct. 48);

–legăturile sociale între imigranții stabiliți și comunitatea în care trăiesc, independent de existența sau absența unei „vieți de familie” [*Üner împotriva Țărilor de Jos* (MC), pct. 59; *A.A. împotriva Regatului Unit*, pct. 49];

–interdicția pentru reclamant de a intra în Elveția și de a tranzita acest stat, pentru motivul că numele lui a fost înscris pe lista anexată la ordonanța federală cu privire la talibani [*Nada împotriva Elveției* (MC), pct. 163-166];

–atingerile grave aduse mediului care pot afecta bunăstarea unei persoane și să o priveze de folosința domiciliului său astfel încât să afecteze viața sa privată și de familie (*López Ostra împotriva Spaniei*, pct. 51; *Tătar împotriva României*, pct. 97), inclusiv mirosul insuportabil provenit din descărcarea de gunoaie în vecinătatea unui penitenciar, care afectează celula unui deținut, considerată ca unic „spațiu de viață” al acestuia pentru mulți ani (*Brândușe împotriva României*, pct. 64-67), nerespectarea continuă a obligației autorităților de a veghea la colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor (*Di Sarno și alții împotriva Italiei*, pct. 112); poluarea sonoră (*Deés împotriva Ungariei*, pct. 21-24, cu referire la zgomotul cauzat de traficul rutier; *Mileva și alții împotriva Bulgariei*, pct. 97, cu privire la disconfortul creat de un internet-club plasat într-un imobil rezidențial);

–refuzul arbitrar de acordare a cetățeniei în anumite condiții, deși dreptul de a obține cetățenia nu este garantat ca atare de Convenție [*Karashev împotriva Finlandei* (dec.)] și nereglementarea statutului persoanelor „șterse” din registrul rezidenților permanenți după obținerea independenței de către Slovenia [*Kurić și alții împotriva Sloveniei* (MC), pct. 339];

–numele și prenumele persoanei fizice [*Mentzen împotriva Letoniei* (dec.); *Burghartz împotriva Elveției*, pct. 24; *Guillot împotriva Franței*, pct. 21-22; *Güzel Erdagöz împotriva Turciei*, pct. 43; *Losonci Rose și Rose împotriva Elveției*, pct. 26; *Garnaga împotriva Ucrainei*, pct. 36].

c) Sfera „vieții de familie”

304. Noțiunea de „viață de familie” este un concept autonom (*Marckx împotriva Belgiei*, raportul Comisiei, pct. 69). Prin urmare, aspectul existenței sau absenței unei „vieți de familie” este, în mod esențial, o problemă de fapt care depinde de existența reală în practică a unor legături personale strânse (*K. împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei). Astfel, Curtea va examina legăturile de familie *de facto*, precum viața în comun a reclamanților, în absența oricărei recunoașteri legale a unei vieți de familie (*Johnston și alții împotriva Irlandei*, pct. 56). Celelalte elemente vor include durata relației și, în cazul cuplurilor, faptul de a clarifica dacă și-au dovedit angajamentul unul față de celălalt având copii împreună [*X, Y și Z împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 36]. În cauza *Ahrens împotriva Germaniei*, pct. 59, Curtea a constatat lipsa vieții de familie *de facto* când relația dintre mamă și reclamant luase sfârșit cu aproximativ un an înainte de conceperea copilului, iar ulterior relațiile lor fuseseră numai de natură sexuală.

305. Aici, deși nu există o definiție exhaustivă a sferei vieții de familie în jurisprudența Curții, aceasta examinează următoarele elemente:

i. Dreptul de a deveni părinte

306. Ca și noțiunea de „viață privată”, noțiunea de „viață de familie” include dreptul la respectarea deciziei de a deveni părinți genetici [*Dickson împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 66]. Prin urmare, dreptul unui cuplu de a recurge la procreare medical asistată intră în sfera de aplicare a art. 8, ca expresie a vieții private și de familie (*S.H. și alții împotriva Austriei*, pct. 60). Cu toate acestea, dispozițiile art. 8, considerate izolat, nu garantează nici dreptul de a întemeia o familie, nici dreptul de a adopta [*E.B. împotriva Franței* (MC)].

ii. Cu privire la copiii

307. Pentru un părinte și copilul său, este esențial pentru „viața de familie”, în sensul art. 8 din Convenție, să fie împreună (a se vedea, printre multe altele, *Kutzner împotriva Germaniei*, pct. 58; *Monory împotriva României și Ungariei*, pct. 70; *Zorica Jovanović împotriva Serbiei*, pct. 68).

308. În ceea ce privește legătura biologică dintre o mamă și copilul său, a se vedea *Marckx împotriva Belgiei*, pct. 31; *Kearns împotriva Franței*, pct. 72.

309. Un copil ce rezultă dintr-o uniune maritală se plasează de drept în această relație; prin urmare, din momentul și ca urmare a simplei sale nașteri, există între acesta și părinții săi o legătură constitutivă de „viață de familie”, pe care evenimentele ulterioare o pot distruge doar în circumstanțe excepționale (*Ahmut împotriva Țărilor de Jos*, pct. 60; *Gül împotriva Elveției*, pct. 32; *Berrehab împotriva Țărilor de Jos*, pct. 21; *Hokkanen împotriva Finlandei*, pct. 54).

310. Pentru tatăl natural și copilul născut în afara căsătoriei, elementele relevante pot include conviețuirea, natura relației dintre părinți și interesul tatălui pentru copil [*Keegan împotriva Irlandei*, pct. 42-45; *M.B. împotriva Regatului Unit* (dec.); *Nylund împotriva Finlandei* (dec.); *L. împotriva Țărilor de Jos*, pct. 37-40; *Chavdarov împotriva Bulgariei*, pct. 40].

311. Noțiunea de viață de familie în sensul art. 8 nu se limitează doar la relațiile bazate pe căsătorie, ci poate îngloba alte legături de „familie” *de facto*, atunci când părțile conviețuiesc în afara căsătoriei. Curtea a decis, de asemenea, că un proiect de viață familială poate, în mod excepțional, să intre în sfera de aplicare a art. 8, mai ales când faptul că viața de familie nu este pe deplin stabilită nu depinde de reclamant (a se compara cu *Pini și alții împotriva României*, pct. 143 și 146). În special, atunci când circumstanțele o justifică, „viața de familie” trebuie să se extindă și la relația potențială care se poate lega între un copil născut în afara căsătoriei și tatăl biologic. Factorii relevanți ce pot determina existența reală a relațiilor

personale strânse în acest caz cuprind natura relației dintre părinți, precum și interesul și atașamentul manifestate de tatăl natural față de copil înainte și după naștere [*Nylund împotriva Finlandei* (dec.); *Nekvedavicius împotriva Germaniei* (dec.); *L. împotriva Țărilor de Jos*, pct. 36; *Anayo împotriva Germaniei*, pct. 57].

312. Cu toate acestea, în general, coabitarea nu este o condiție *sine que non* pentru o viață de familie între părinți și copii (*Berrehab împotriva Țărilor de Jos*, pct. 21).

313. În ceea ce privește copiii adoptați și părinții lor adoptivi, a se vedea *X. împotriva Franței*, decizia Comisiei; *X. împotriva Belgiei și Țărilor de Jos*, decizia Comisiei; *Pini și alții împotriva României*, pct. 139-140 și 143-148. O adopție legală și nefectivă poate constitui o „viață de familie”, chiar în absența conviețuirii sau a oricărei legături concrete între un copil adoptat și părinții adoptivi (*ibidem*, pct. 143-148; *Topčić-Rosenberg împotriva Croației*, pct. 38).

314. Curtea poate recunoaște existența unei „vieți de familie” *de facto* între o familie și un copil aflat în plasament, ținând seama de timpul petrecut împreună, de calitatea relațiilor, precum și de rolul asumat de adult față de copil (*Moretti și Benedetti împotriva Italiei*, pct. 48-52).

315. Viața de familie nu se încheie atunci când un copil este încredințat unui părinte (*Johansen împotriva Norvegiei*, pct. 52) sau dacă părinții divorțează (*Mustafa și Armağan Akin împotriva Turciei*, pct. 19).

316. În cazul imigrației, nu există viață de familie între părinți și copii adulți decât dacă aceștia pot prezenta elemente suplimentare de dependență, altele decât legăturile afective normale [*Kwakyé-Nti și Dufie împotriva Țărilor de Jos* (dec.); *Slivenko împotriva Letoniei* (MC), pct. 97]. Totuși, aceste legături pot fi luate în considerare în cadrul „vieții private” (*ibidem*). Curtea a admis într-o serie de cauze privind tineri care nu își întemeiaseră încă propriile familii că legăturile lor cu părinții și alți membri apropiați ai familiei lor se consideră „viață de familie” [*Maslov împotriva Austriei* (MC), pct. 62].

317. Problemele referitoare la revocarea drepturilor parentale sau a adopției în cazul încălcării dreptului la prezumția de nevinovăție a unui părinte suspectat de abuz asupra copilului, intră în sfera de aplicare a art. 8 (*B.B. și F.B. împotriva Germaniei*, pct. 49-52; *Ageyevy împotriva Rusiei*).

318. Concediul parental și alocațiile parentale intră în sfera de aplicare a art. 8 din Convenție [*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), pct. 130].

iii. Cu privire la cupluri

319. Noțiunea de „familie” vizată de art. 8 nu se limitează doar la relațiile bazate pe căsătorie, ci poate îngloba alte legături de „familie” *de facto*, atunci când părțile conviețuiesc în afara oricărei legături maritale [*Johnston și alții împotriva Irlandei*, pct. 56; și, mai recent, *Van der Heijden împotriva Țărilor de Jos* (MC), pct. 50, cauză privind tentativa de a o obliga pe reclamantă să depună mărturie în cadrul unui proces penal împotriva partenerului său, cu care locuia de multă vreme].

320. Chiar și în absența conviețuirii, pot exista suficiente legături care să constituie o viață de familie (*Kroon și alții împotriva Țărilor de Jos*, pct. 30).

321. Căsătoriile care nu sunt conforme dreptului național nu împiedică o viață de familie (*Abdulaziz, Cabales și Balkandali împotriva Regatului Unit*, pct. 63). Un cuplu care a încheiat o căsătorie pur religioasă și nerecunoscută de legea națională ar putea intra în domeniul de aplicare a noțiunii de „viață de familie” în sensul art. 8. Oricum, acest articol nu poate fi interpretat ca instituind o obligație pentru state de a recunoaște căsătoriile religioase, de exemplu, în raport cu drepturile succesorilor și pensiile supraviețuitorilor [*Şerife Yiğit împotriva Turciei* (MC), pct. 97-98 și 102].

322. Logodna nu creează în sine o viață de familie [*Wakefield împotriva Regatului Unit* (dec.)].

323. Un cuplu de homosexuali care au o legătură stabilă intră sub incidența noțiunii de „viață de familie”, cu același titlu ca și relația unui cuplu de sex opus [*Schalk și Kopf împotriva Austriei*, pct. 92-94; *P.B. și J.S. împotriva Austriei*, pct. 30; *X și alții împotriva Austriei* (MC), pct. 95]. În plus, Curtea a considerat în decizia sa de admisibilitate în cauza *Gas și Dubois împotriva Franței* că relația dintre două femei care trăiesc împreună și care au încheiat un pact civil de solidaritate, pe de o parte, iar copilul conceput de una dintre ele prin procreare medical asistată și crescut de ambele, pe de altă parte, constituie o viață de familie în sensul art. 8 din Convenție.

324. De asemenea, un cuplu de același sex care dorește să încheie un parteneriat înregistrat intră în sfera noțiunii de viață de familie (*Vallianatos și alții împotriva Greciei* (MC), pct. 73-74).

iv. Cu privire la celelalte relații

325. Viața de familie poate exista și între frați și surori [*Moustaquim împotriva Belgiei*, pct. 36; *Mustafa și Armağan Akin împotriva Turciei*, pct. 19], între mătuși și unchi, între nepoate și nepoți (*Boyle împotriva Regatului Unit*, pct. 41-47). Cu toate acestea, conform abordării tradiționale, relațiile strânse în afara „vieții de familie” intră, de obicei, în sfera „vieții private” (*Znamenskaia împotriva Rusiei*, pct. 27 și referințele citate).

326. Cu privire la legăturile dintre un copil și rudele sale apropiate (care pot juca un rol foarte important în viața de familie), a se vedea *Price împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei; *Bronda împotriva Italiei*, pct. 51.

327. Pentru respectarea vieții de familie a unei persoane lipsite de libertate, este esențial ca administrația penitenciară să îl ajute să păstreze legătura cu rudele sale apropiate [*Messina împotriva Italiei (nr. 2)*, pct. 61; *Piechowicz împotriva Poloniei*, pct. 212]. Restricțiile referitoare la contactele cu celelalte persoane lipsite de libertate și cu membrii familiei prevăzute de regulamentul penitenciarului au fost considerate de Curte ca o ingerință în drepturile apărute de art. 8 (*Van der Ven împotriva Țărilor de Jos*, pct. 69). Încarcerarea în coloniile penitenciar e situate la mii de kilometri de domiciliile persoanelor lipsite de libertate a fost considerată o încălcare a art. 8 (*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*).

v. Interese materiale

328. „Viața de familie” nu include doar relații cu caracter social, moral sau cultural, ci și interese materiale, după cum arată în special obligațiile alimentare și locul atribuit rezervei succesoriale în ordinea juridică internă a majorității statelor contractante. Prin urmare, Curtea a recunoscut că drepturile succesoriale între copii și părinți, precum și între nepoți și bunici, sunt atât de strâns legate de viața de familie încât intră sub cadrul art. 8 (*Marckx împotriva Belgiei*, pct. 52; *Pla și Puncernau împotriva Andorrei*, pct. 26). Art. 8 nu impune, totuși, că un copil are dreptul de a fi recunoscut, în scopuri succesoriale, ca moștenitor al unei persoane decedate (*Haas împotriva Țărilor de Jos*, pct. 43).

329. Curtea a hotărât că oferirea ajutoarelor bănești pentru familii permite statului să „demonstreze respectul său față de viața de familie” în sensul art. 8 din Convenție și intră, deci, în sfera de aplicare a prevederilor acestui articol (*Fawsie împotriva Greciei*, pct. 28).

330. Noțiunea de „viață de familie” nu se mai aplică niciunei acțiuni în despăgubire împotriva unui terț, acțiune ulterioară decesului logodnicei reclamantului [*Hofmann împotriva Germaniei* (dec.)].

4. Noțiunile de „domiciliu” și de „corespondență”

Art. 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea [...] domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

a) Sfera de aplicare a art. 8

331. Deși art. 8 vizează protejarea a patru domenii ale autonomiei unei persoane – viața privată, viața de familie, domiciliul și corespondența –, aceste domenii nu se exclud reciproc, iar o măsură poate constitui, simultan, o ingerință în dreptul la respectarea vieții private și de familie și în dreptul la respectarea domiciliului sau a corespondenței (*Menteș și alții împotriva Turciei*, pct. 73; *Klass și alții împotriva Germaniei*, pct. 41; *López Ostra împotriva Spaniei*, pct. 51; *Margareta și Roger Andersson împotriva Suediei*, pct. 72).

b) Întinderea noțiunii de „domiciliu”

332. Noțiunea de domiciliu este un concept autonom, chiar dacă răspunsul la întrebarea dacă o anumită locuință reprezintă un „domiciliu” care intră sub protecția art. 8 § 1 depinde de circumstanțele de fapt, mai ales de existența unor legături suficiente și continue cu un anumit loc [*Prokopovitch împotriva Rusiei*, pct. 36; *Gillow împotriva Regatului Unit*, pct. 46; *McKay-Kopecka împotriva Poloniei* (dec.)]. În plus, termenul „home”, care apare în versiunea engleză a art. 8, nu are o interpretare strictă, având în vedere faptul că echivalentul francez „domicile” are o conotație mai largă (*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 30). Această noțiune:

– vizează ocuparea unei case care aparține altei persoane dacă aceasta are loc pe perioade lungi de timp în fiecare an (*Menteș și alții împotriva Turciei*, pct. 73). Nu este obligatoriu ca reclamantul să fie proprietarul „domiciliului” în sensul art. 8;

– nu se limitează la reședințele legal stabilite (*Buckley împotriva Regatului Unit*, pct. 54) și poate fi invocată de o persoană care locuiește într-un apartament, al cărui contract de închiriere este pe numele colocatarului (*Prokopovitch împotriva Rusiei*, pct. 36);

– prin urmare, se poate aplica unei locuințe sociale pe care reclamantul o ocupă în calitate de locatar, chiar dacă, conform dreptului intern, dreptul de folosire a încetat [*McCann împotriva Regatului Unit*, pct. 46], precum și ocupării fără titlu a unui apartament timp de 39 de ani (*Brežec împotriva Croației*);

– nu se limitează la reședințele tradiționale și include astfel, printre altele, caravane și alte domiciliu mobile [*Buckley împotriva Regatului Unit*, pct. 54; *Chapman împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 71-74], inclusiv cabane sau bungalouri amplasate pe terenuri independent de legalitatea acestei ocupări conform dreptului intern (*Winterstein și alții împotriva Franței*, pct. 141; *Yordanova și alții împotriva Bulgariei*, pct. 103);

– se poate aplica și reședințelor secundare sau caselor de vacanță (*Demades împotriva Turciei*, pct. 32-34);

– se poate aplica și sediilor profesionale în absența unei distincții clare între birou și reședință privată sau între activități private și profesionale (*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 29-31);

– se aplică și sediului social, filialelor sau altor sedii profesionale ale unei societăți (*Société Colas Est și alții împotriva Franței*, pct. 41) și biroului oficial al unei societăți cu răspundere limitată aparținând unei persoane particulare și condusă de aceasta (*Buck împotriva Germaniei*, pct. 32);

– nu se aplică intenției de construire a unei case pe un teren, nici faptului de a-și avea originea într-o anumită regiune (*Loizidou împotriva Turciei*, pct. 66);

– nu se aplică unei spălătorii, bun comun aflat în coproprietate, care are destinația unei utilizări ocazionale (*Chelu împotriva României*, pct. 45), unei cabine de artist [*Hartung împotriva Franței* (dec.)], terenurilor pe care proprietarii practică un sport sau pe care permit practicarea unui sport [de exemplu, vânătoria: *Friend și alții împotriva Regatului Unit* (dec.), pct. 45] sau unor clădiri și echipamente industriale (de pildă, moară, brutărie sau depozite folosite în scopuri exclusiv profesionale: *Khamidov împotriva Rusiei*, pct. 131).

333. Atunci când un reclamant pretinde că „domiciliul” său se află într-o locație pe care nu a ocupat-o niciodată sau pe care nu o mai ocupă de o perioadă considerabilă de timp, este posibil ca legăturile pe care le are cu acest loc să fie atât de neimportante încât nu mai pun probleme, sau cel puțin nu probleme distincte, din perspectiva art. 8 (a se vedea, de exemplu, *Andreou Papi împotriva Turciei*, pct. 54). Posibilitatea de a moșteni proprietatea asupra acestui bun nu reprezintă o legătură suficient de concretă pentru a putea stabili existența unui „domiciliu” [*Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC), pct. 136-137].

334. Noțiunea de „domiciliu” și cea de „proprietate” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 poate coincide în mare parte, dar existența unui „domiciliu” nu se subordonează existenței unui drept sau a unui interes imobiliar (*Surugiu împotriva României*, pct. 63). O persoană poate dispune de un drept de proprietate asupra unui bun în sensul art. 1 din Protocolul 1, fără a avea cu aceasta o legătură suficientă pentru a fi „domiciliul” său în sensul art. 8 (*Khamidov împotriva Rusiei*, pct. 128).

c) Situații cu privire la „domiciliu”

335. Printre posibilele ingerințe în dreptul la respectarea domiciliului, pot fi citate:

– distrugerea deliberată a domiciliului (*Selçuk și Asker împotriva Turciei*, pct. 86);

– refuzul de a autoriza persoanele plecate să revină la domiciliu [*Cipru împotriva Turciei* (MC), pct. 165-177];

– expulzarea de la domiciliu (*Orlić împotriva Croației*, pct. 56 și referințele citate), inclusiv un ordin de expulzare care încă nu a fost pus în executare (*Gladysheva împotriva Rusiei*, pct. 97);

– perchezițiile (*Murray împotriva Regatului Unit*, pct. 88; *Chappell împotriva Regatului Unit*, pct. 50-51; *Funke împotriva Franței*, pct. 48), și alte vizite la domiciliu efectuate de poliție (*Evcen împotriva Țărilor de Jos*, decizia Comisiei; *Kanthak împotriva Germaniei*, decizia Comisiei); cooperarea cu poliția nu împiedică existența unei „ingerințe” (*Saint-Paul Luxembourg S.A. împotriva Luxemburgului*, pct. 38); indiferent dacă infracțiunea care a impus percheziția a fost săvârșită de un terț (*Buck împotriva Germaniei*);

– deciziile în materie de amenajare funciară (*Buckley împotriva Regatului Unit*, pct. 60) și hotărârile de expropriere (*Howard împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei);

– obligația impusă unor societăți de a le permite inspectorilor fiscali accesul la sediile acestora pentru a avea acces la date salvate pe serverul intern (*Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei*, pct. 106).

336. Art. 8 este aplicabil, de asemenea, atingerilor grave aduse mediului ce afectează în mod direct domiciliul (*López Ostra împotriva Spaniei*, pct. 51; *Powell și Rayner împotriva Regatului Unit*, pct. 40; *Fadeieva împotriva Rusiei*, pct. 68-69; *Deés împotriva Ungariei*, pct. 21-24). Poate fi vorba despre zgomote, mirosuri sau alte forme de poluare ale căror efecte negative îi împiedică să se bucure de domiciliul lor (pentru exemple, a se vedea *Moreno Gómez împotriva Spaniei*, pct. 53; *Martínez Martínez și Pino Manzano împotriva Spaniei*, pct. 41 și 45) – trebuie să se distingă de simplele degradări generale ale mediului înconjurător și de neplăcerile inerente societății moderne. Aceste neplăceri trebuie să atingă un anumit grad de gravitate (*Leon și Agnieszka Kania împotriva Poloniei*, pct. 100). Atingerile respective pot proveni de la persoane fizice sau juridice.

Art. 8 se poate aplica și unor riscuri nerealizate încă, ce pot afecta în mod direct domiciliul (*Hardy și Maile împotriva Regatului Unit*, pct. 190-192).

337. Cu toate acestea, există măsuri care aduc atingere folosinței domiciliului, măsuri care trebuie examinate din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1. Poate fi vorba, în special, de:

- cauze clasice de expropriere (*Mehmet Salih și Abdülsamet Çakmak împotriva Turciei*, pct. 22; *Mutlu împotriva Turciei*, pct. 23);
- anumite aspecte legate de contractele de închiriere, precum nivelul chiriilor (*Langborger împotriva Suediei*, pct. 39).

338. De asemenea, anumite măsuri care reprezintă o încălcare a art. 8 nu duc neapărat la constatarea unei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1 (*Surugiu împotriva României*) și invers [*Öneryıldız împotriva Turciei* (MC), pct. 160].

339. Fiind vorba despre activități periculoase, se poate aplica și art. 2 din Convenție (*ibidem*; *Kolyadenko și alții împotriva Rusiei*, pct. 212-213 și 216).

340. Respectarea domiciliului poate presupune și adoptarea de către autoritățile publice a unor măsuri care vizează respectarea acestui drept (obligații pozitive), chiar și în relațiile dintre persoane, în special pentru a preveni violarea și ingerința în domiciliul reclamantului peste limita normală a dezavantajelor vecinătății (*Surugiu împotriva României*, pct. 59 și referințele citate; *Novosseletski împotriva Ucrainei*, pct. 68). Totuși, această obligație nu poate merge până la a impune autorităților o sarcină excesivă (*ibidem*, pct. 70).

341. Statele au obligația, în special în cazul unei activități periculoase, de a adopta o legislație adaptată caracterului specific al activității respective, în special nivelului de risc ce ar putea rezulta din aceasta. Această reglementare trebuie să asigure protecția efectivă a cetățenilor a căror viață riscă să fie pusă în pericol (*Di Sarno și alții împotriva Italiei*, pct. 106). Delegarea gestionării unui serviciu public către unele organizații private nu scutește statul de obligația sa de a fi vigilent (*ibidem*).

342. Statul trebuie să ia măsuri rezonabile și adecvate pentru a proteja dreptul la domiciliu. Curtea a analizat:

- incapacitatea prelungită timp de mai multe luni a unei comune de a asigura colectarea regulată și eliminarea deșeurilor menajere (*ibidem*);
- neglijența autorităților competente de a proteja locuințele situate în aval de baraj împotriva inundațiilor (*Kolyadenko și alții împotriva Rusiei*, pct. 216).

Obligațiile procedurale care decurg din art. 8 impun și accesul publicului la informații care permit evaluarea pericolului la care este expus (*Giacomelli împotriva Italiei*, pct. 83).

d) Sfera de aplicare a noțiunii de „corespondență”

343. Dreptul la respectarea „corespondenței” în sensul art. 8 § 1 vizează protejarea caracterului confidențial al comunicațiilor în următoarele domenii:

– scrisori între persoane, cu caracter personal sau profesional (*Niemietz împotriva Germaniei*, pct. 32 *in fine*), inclusiv atunci când expeditorul sau destinatarul este o persoană lipsită de libertate (*Silver și alții împotriva Regatului Unit*, pct. 84; *Mehmet Nuri Özen și alții împotriva Turciei*, pct. 41), inclusiv pachetele reținute de oficialitățile vamale (*X. împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei din 12 octombrie 1978);

– convorbirile telefonice (*Klass și alții împotriva Germaniei*, pct. 21 și 41; *Malone împotriva Regatului Unit*, pct. 64; *Margareta și Roger Andersson împotriva Suediei*, pct. 72), care au avut loc în locații private sau profesionale (*Halford împotriva Regatului Unit*, pct. 44-46, *Copland împotriva Regatului Unit*, pct. 41), inclusiv informațiile care se referă la aceste convorbiri, mai ales data și durata lor, precum și numerele apelate (*P.G. și J.H. împotriva Regatului Unit*, pct. 42);

– mesaje prin pager (*Taylor-Sabori împotriva Regatului Unit*);

– formele mai vechi de comunicare electronică, precum telexul (*Christie împotriva Regatului Unit*, decizia Comisiei);

– mesajele electronice (e-mail) și utilizarea personală a internetului, inclusiv la locul de muncă [*Copland împotriva Regatului Unit*, pct. 41-42), precum și trimiterea de e-mailuri adresate unei persoane lipsite de libertate la adresa electronică a penitenciarului (*Helander împotriva Finlandei* (dec.), pct. 48];

– un post de radio privat (*X. și Y. împotriva Belgiei*, decizia Comisiei), dar nu atunci când emite pe o frecvență publică și deci accesibilă altor persoane [*B.C. împotriva Elveției*, decizia Comisiei];

– corespondența interceptată în cadrul activităților profesionale sau provenind din sedii profesionale (*Kopp împotriva Elveției*, pct. 50; *Halford împotriva Regatului Unit*, pct. 44-46);

– datele electronice obținute cu ocazia percheziției efectuate la biroul unui avocat (*Wieser și Bicos Beteiligungen GmbH împotriva Austriei*, pct. 45);

– datele aflate pe serverele informatice ale societăților (*Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei*, pct. 106).

344. Conținutul corespondenței nu are nicio incidență asupra aspectului ingerinței (*A. împotriva Franței*, pct. 35-37; *Frérot împotriva Franței*, pct. 54).

345. Nu există un principiu *de minimis* pentru existența unei ingerințe: este suficientă deschiderea unei singure scrisori [*Narinen împotriva Finlandei*, pct. 32; *Idalov împotriva Rusiei* (MC), pct. 197].

346. Până în prezent, Curtea a reținut obligațiile pozitive de mai jos în mod expres în cadrul corespondenței:

– obligația de a împiedica divulgarea conversațiilor private în domeniul public (*Craxi împotriva Italiei (nr. 2)*, pct. 68-76);

– obligația de a ajuta deținuții să scrie, asigurându-le cele necesare (*Cotleț împotriva României*, pct. 60-65; *Gagiu împotriva României*, pct. 91);

– obligația de a executa o hotărâre a unei instanțe constituționale prin care s-a dispus distrugerea unor casete audio pe care fuseseră înregistrate convorbiri telefonice între un avocat și clientul său (*Chadimová împotriva Republicii Cehe*, pct. 146).

e) Exemple de ingerințe

347. Printre posibilele ingerințe în dreptul la respectarea domiciliului, pot fi citate următoarele acte imputabile autorităților publice:

- controlul corespondenței (*Campbell împotriva Regatului Unit*, pct. 33);
- interceptarea sub diverse forme și înregistrarea convorbirilor personale sau profesionale [*Amann împotriva Elveției* (MC), pct. 45], de exemplu, interceptările telefonice (*Malone împotriva Regatului Unit*, pct. 64), deși interceptările în litigiu sunt realizate pe linia telefonică a unui terț (*Lambert împotriva Franței*, pct. 21);
- memorarea datelor interceptate referitoare la utilizarea telefonului, a poștei electronice și a internetului (*Copland împotriva Regatului Unit*, pct. 44). Simplul fapt că este posibil să procuri în perfectă legalitate datele, sub forma facturilor de telefonie, de exemplu, nu împiedică constatarea unei „ingerințe”. De asemenea, nu contează că aceste informații nu au fost divulgate unor terți sau folosite împotriva persoanei în cauză într-o procedură disciplinară (*ibidem*, pct. 43);
- reorientarea corespondenței către un terț (*Luordo împotriva Italiei*, pct. 94);
- copierea dosarelor informatice, inclusiv pe cele ale societăților (*Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei*, pct. 106).
- înregistrarea sistematică de către administrația penitenciară a conversațiilor de la vorbitorul unei închisori între o persoană lipsită de libertate și apropiații săi (*Wisse împotriva Franței*, pct. 29);
- refuzul autorității penitenciare de a expedia scrisoarea unei persoane lipsite de libertate către destinatar (*Mehmet Nuri Ozen și alții împotriva Turciei*, pct. 42);
- măsuri de supraveghere secrete în anumite cazuri (*Kennedy împotriva Regatului Unit*, pct. 122-124 și referințele citate).

348. O „contribuție crucială” a autorităților la o înregistrare efectuată de o persoană fizică constituie o ingerință din partea unei „autorități publice” (*Van Vondel împotriva Țărilor de Jos*, pct. 49).

349. Situația criticată poate intra sub incidența art. 8 § 1, atât în privința secretului corespondenței, cât și în alte sfere de aplicare ale art. 8 (de exemplu, *Chadimová împotriva Republicii Cehe*, pct. 143 și referințele citate).

5. Noțiunea de „bunuri”

Art. 1 din Protocolul nr. 1 - Protecția proprietății

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. [...]”

a) Bunuri protejate

350. Un reclamant nu poate pretinde existența unei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1 decât în măsura în care hotărârile pe care le contestă se raportează la „bunurile” sale în sensul acestei dispoziții. Noțiunea de „bunuri” poate acoperi atât „bunurile actuale”, cât și valorile patrimoniale, inclusiv creanțele, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” de a beneficia efectiv de un drept de proprietate [*J.A. Pye (Oxford) Ltd*

și *J.A. Pye (Oxford) Land Ltd împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 61; *Maltzan și alții împotriva Germaniei* (dec.) (MC), pct. 74 lit. c); *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 35 lit. c)].

O „speranță” este „legitimă” când se întemeiază pe o dispoziție legislativă sau pe un act juridic referitor la interesul patrimonial în cauză (*Saghinadze și alții împotriva Georgiei*, pct. 103).

b) Sfera de aplicare autonomă

351. Noțiunea de „bunuri” prevăzută în prima parte a art. 1 din Protocolul nr. 1 are o sferă de aplicare autonomă care nu se limitează la proprietatea bunurilor corporale și care este independentă în raport cu clasificările formale din dreptul intern: anumite drepturi și dobânzi care reprezintă active pot, de asemenea, fi considerate „drepturi de proprietate” și, deci, „bunuri” în sensul acestei dispoziții. Ceea ce contează este să se verifice dacă circumstanțele unei anumite cauze, considerate în ansamblul lor, pot fi interpretate ca făcându-l pe reclamant titularul unui interes considerabil protejat de art. 1 din Protocolul nr. 1 [*Depalle împotriva Franței* (MC), pct. 62; *Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 63; *Öneryildiz împotriva Turciei* (MC), pct. 124; *Broniowski împotriva Poloniei* (MC), pct. 129; *Beyeler împotriva Italiei* (MC), pct. 100; *Iatridis împotriva Greciei* (MC), pct. 54; *Fabris împotriva Franței* (MC), pct. 51; *Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 171].

În cazul bunurilor necorporale, Curtea a luat în considerare, în special, întrebarea dacă situația juridică în cauză poate genera drepturi de natură financiară și dobânzi și avea, astfel, o valoare economică [*Paeffgen GmbH împotriva Germaniei* (dec.)].

c) Bunuri actuale

352. Art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică doar bunurilor actuale [*Marckx împotriva Belgiei*, pct. 50; *Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 64]. Acesta nu garantează dreptul de a dobândi bunuri [*Slivenko și alții împotriva Letoniei* (dec.) (MC), pct. 121; *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 35 b)].

353. O persoană care denunță o încălcare a dreptului la respectarea bunurilor sale trebuie, în primul rând, să demonstreze existența unui astfel de drept [*Pištárová împotriva Republicii Cehe*, pct. 38; *Des Fours Walderode împotriva Republicii Cehe* (dec.); *Zhigalev împotriva Rusiei*, pct. 131].

354. Atunci când există o controversă cu privire la întrebarea dacă un reclamant are un interes patrimonial putând pretinde protecția art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea trebuie să definească situația juridică a persoanei în cauză [*J.A. Pye (Oxford) Ltd și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 61].

d) Creanțe

355. În cazul în care interesul patrimonial în cauză îl constituie o creanță, acesta nu poate fi considerat „valoare patrimonială” decât dacă are o bază suficientă în dreptul intern, de exemplu atunci când este confirmat de jurisprudența constantă a instanțelor [*Plechanow împotriva Poloniei*, pct. 83; *Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei* (MC), pct. 94; *Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 65; *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 52; *Draon împotriva Franței* (MC), pct. 68].

356. O creanță recunoscută printr-o hotărâre judecătorească reprezintă un „bun” dacă este suficient de determinată pentru a fi exigibilă [*Rafinăriile grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei*, pct. 59; *Bourdov împotriva Rusiei*, pct. 40; *Kotov împotriva Rusiei* (MC), pct. 90].

357. Jurisprudența Curții nu impune existența unei „contestații reale” sau a unei „pretenții justificate” ca un criteriu care să permită stabilirea existenței unei „speranțe legitime” protejate de art. 1 din Protocolul nr. 1 [*Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 52; *Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei* (MC), pct. 94].

358. Nu se poate ajunge la concluzia că există o speranță legitimă atunci când există controverse cu privire la modul de interpretare și aplicare a dreptului intern și când argumentele prezentate de reclamant în această privință sunt respinse definitiv de instanțele naționale [*Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 65; *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 50; *Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 173].

359. Noțiunea de „bunuri” se poate extinde la un beneficiu specific de care persoanele în cauză au fost private ca urmare a unei condiții de acordare discriminatorie [pentru diferență de tratament între femei și bărbați, fiind vorba despre o creanță referitoare la o prestație socială non-contributivă, a se vedea *Stec și alții împotriva Regatului Unit* (dec.) (MC), pct. 55; pentru distincția dintre beneficiarii de pensie în funcție de cetățenie, a se vedea *Andrejeva împotriva Letoniei* (MC), pct. 79; pentru privarea copiilor naturali de drepturile succesoriale, a se vedea *Fabris împotriva Franței* (MC), pct. 50].

e) Restituirea bunurilor

360. Art. 1 din Protocolul nr. 1 nu poate fi interpretat ca impunând statelor contractante o obligație generală de restituire a bunurilor care le-au fost transferate înainte de ratificarea Convenției. De asemenea, art. 1 din Protocolul nr. 1 nu le impune statelor contractante nicio restricție cu privire la libertatea de a determina domeniul de aplicare al legislațiilor pe care le pot adopta în materie de restituire a bunurilor și de alegere a condițiilor în care acceptă să restituie un drept de proprietate persoanelor deposedate.

361. În special, statele contractante dispun de o marjă amplă de apreciere privind oportunitatea de a exclude anumite categorii de foști proprietari de la un astfel de drept de restituire. Acolo unde categorii de proprietari sunt astfel excluse, o cerere de restituire din partea unei persoane care face parte din una dintre aceste categorii nu poate oferi baza unei „speranțe legitime” care să impună protecția art. 1 din Protocolul nr. 1.

362. În schimb, în cazul în care un stat contractant, după ratificarea Convenției, inclusiv a Protocolului nr. 1, adoptă o legislație care prevede restituirea totală sau parțială a bunurilor confiscate în temeiul unui regim anterior, o asemenea legislație poate fi considerată ca generând un nou drept de proprietate protejat prin art. 1 din Protocolul nr. 1 în cazul persoanelor care îndeplinesc condițiile de restituire. Același principiu se poate aplica în ceea ce privește dispozitivele de restituire sau de despăgubire stabilite în temeiul unei legislații adoptate înainte de ratificarea Convenției, în cazul în care o astfel de legislație rămâne în vigoare după ratificarea Protocolului nr. 1 [*Maltzan și alții împotriva Germaniei* (dec.) (MC), pct. 74 lit. d); *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 35 lit. d)].

363. Speranța de a i se recunoaște un drept de proprietate a cărui exercitare efectivă este imposibilă nu poate fi considerată un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1; aceeași situație se aplică unei creanțe condiționale care se stinge prin neîndeplinirea condiției [*Malhous împotriva Republicii Cehe* (dec.) (MC); *Kopecký împotriva Slovaciei* (MC), pct. 35 lit. c)].

364. Convingerea că o lege anterior în vigoare va fi modificată în favoarea reclamantului nu poate fi considerată o formă de speranță legitimă din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1. Există o diferență între o simplă speranță, oricât de evidentă ar fi, și o speranță legitimă, care trebuie să fie mai concretă și să se bazeze pe o dispoziție legală sau un act juridic, precum o hotărâre judecătorească [*Gratzinger și Gratzingerova împotriva Republicii Cehe* (dec.) (MC), pct. 73; *Maltzan și alții împotriva Germaniei* (dec.) (MC), pct. 112].

f) Venituri viitoare

365. Veniturile viitoare nu reprezintă „bunuri” decât atunci când au fost obținute sau când există o creanță care poate fi apărută în justiție [*Ian Edgar (Liverpool) Ltd împotriva Regatului Unit* (dec.); *Wendenburg și alții împotriva Germaniei* (dec.); *Levänen și alții împotriva Finlandei* (dec.); *Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 64; *N.K.M. împotriva Ungariei*, pct. 36].

g) Clientela

366. Art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică profesiilor liberale și clienților acestora, deoarece este vorba de entități cu o anumită valoare. Având, în multe privințe, caracteristicile unui drept privat, acestea se analizează ca o valoare patrimonială, deci ca un bun în sensul primei teze a art. 1 din Protocolul nr. 1 [*Lederer împotriva Germaniei* (dec.); *Buzescu împotriva României*, pct. 81; *Wendenburg și alții împotriva Germaniei* (dec.); *Olbertz împotriva Germaniei* (dec.); *Döring împotriva Germaniei* (dec.); *Van Marle și alții împotriva Țărilor de Jos*, pct. 41].

h) Licențe de desfășurare a unei activități comerciale

367. O licență pentru desfășurarea unei activități comerciale reprezintă un bun; retragerea acesteia se analizează ca o atingere adusă dreptului la respectarea bunurilor, astfel cum este garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1 (*Megadat.com SRL împotriva Moldovei*, pct. 62-63; *Bimer S.A. împotriva Moldovei*, pct. 49; *Rosenzweig și Bonded Warehouses Ltd împotriva Poloniei*, pct. 49; *Capital Bank AD împotriva Bulgariei*, pct. 130; *Tre Traktörer Aktiebolag împotriva Suediei*, pct. 53).

368. Interesele legate de exploatarea concesiilor constituie interese patrimoniale care impun protecția art. 1 din Protocolul nr. 1 și, fără acordarea radiofrecvenței de emisie, concesiile au fost goltite de conținut [*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), pct. 177-178].

i) Inflația

369. Art. 1 din Protocolul nr. 1 nu creează o obligație generală pentru state de a menține, printr-o indexare sistematică a economiilor, puterea de cumpărare a sumelor depuse la organismele financiare [*Rudzińska împotriva Poloniei* (dec.); *Gayduk și alții împotriva Ucrainei* (dec.); *Riabykh împotriva Rusiei*, pct. 63]. Același raționament se aplică cu atât mai mult și unei sume depuse la o instituție nefinanciară (*Flores Cardoso împotriva Portugaliei*, pct. 54-55).

În plus, statul nu este obligat să mențină valoarea creanțelor sau să aplice creanțelor private o rată a dobânzii care să țină seama de inflație [*Todorov împotriva Bulgariei* (dec.)].

j) Proprietatea intelectuală

370. Art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică proprietății intelectuale ca atare [*Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 72].

371. De asemenea, se aplică unei cereri de înregistrare a unei mărci (*ibidem*, pct. 78).

k) Acțiunile

372. Acțiunile care au valoare economică pot fi considerate bunuri [*Olczak împotriva Poloniei* (dec.), pct. 60; *Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei*, pct. 91].

l) Prestațiile de securitate socială

373. Nimic nu justifică operarea unei distincții între prestațiile contributive și cele non-contributive din punctul de vedere al aplicabilității art. 1 din Protocolul nr. 1.

374. Dacă art. 1 din Protocolul nr. 1 nu presupune dreptul de a obține prestații sociale, indiferent de tipul lor, atunci când un stat contractant adoptă o legislație care prevede acordarea automată a unei prestații sociale – fie că acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – respectiva legislație trebuie considerată ca dând naștere unui interes patrimonial care intră în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege [*Stec și alții împotriva Regatului Unit* (dec.) (MC), pct. 53-55; *Andrejeva împotriva Letoniei* (MC), pct. 77; *Moskal împotriva Poloniei*, pct. 38].

III. TEMEIURI DE INADMISIBILITATE LEGATE DE EXAMINAREA PE FOND

A. Lipsa vădită de fundament

Art. 35 § 3 lit. a) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

a) cererea este [...] în mod vădit neîntemeiată [...]”

1. Introducere generală

375. Chiar dacă o cerere este compatibilă cu Convenția și toate condițiile formale de admisibilitate au fost îndeplinite, Curtea poate, totuși, să o declare inadmisibilă pentru motive ce țin de examinarea fondului. Printre aceste motive, ipoteza cea mai des întâlnită este respingerea cererii pentru lipsa vădită de fundament. Este adevărat că folosirea termenului de „vădit” în art. 35 § 3 lit. a) ar putea da naștere la confuzii: înțeles în sens literal, s-ar putea crede că acest motiv de inadmisibilitate se aplică doar cererilor al căror caracter fantezist și neîntemeiat este imediat evident pentru orice cititor obișnuit. Cu toate acestea, din jurisprudența constantă și foarte bogată a organelor Convenției (adică a Curții și, înainte de 1 noiembrie 1998, a Comisiei Europene a Drepturilor Omului) reiese că acest termen trebuie să facă obiectul unei interpretări mai vaste, în sensul rezultatului definitiv al cauzei. Într-adevăr, este „vădit nefondată” orice cerere care, în urma unei examinări preliminare a conținutului său material, nu indică nicio încălcare a drepturilor garantate de Convenție, astfel încât aceasta să poată fi declarată inadmisibilă de la început, fără a trece la stadiul formal al examinării fondului cauzei (care duce în mod normal la pronunțarea unei hotărâri).

376. Faptul că, pentru a stabili o lipsă vădită de fundament, Curtea are uneori nevoie să obțină observații din partea părților și să recurgă la un raționament lung și minuțios în decizia sa, nu schimbă nimic din caracterul „vădit” nefondat al cererii [*Mentzen împotriva Letoniei* (dec.)].

377. Majoritatea absolută a cererilor vădit nefondate sunt declarate inadmisibile *de plano* de către un judecător unic sau de un comitet format din trei judecători (art. 27 și art. 28 din Convenție). Totuși, anumite cereri de acest tip sunt examinate de camere sau chiar – în cazuri excepționale – de Marea Cameră [*Gratzinger și Gratzingerova împotriva Republicii Cehe* (dec.) (MC); *Demopoulos și alții împotriva Turciei* (dec.) (MC)].

378. Atunci când se vorbește despre o cerere „vădit nefondată”, poate fi vorba fie despre o cerere în ansamblu, fie despre un anumit capăt de cerere formulat în cadrul mai larg al unei cauze. Astfel, în anumite cazuri, o parte a cererii poate fi respinsă ca fiind de competența unei „instanțe de gradul 4 de jurisdicție”, în timp ce restul cererii poate fi declarat admisibil și poate duce chiar la constatarea încălcării Convenției. Prin urmare, este mai precis să se vorbească despre „capete de cerere nefondate”.

379. Pentru a înțelege sensul și întinderea noțiunii de „lipsă vădită de fundament” trebuie reamintit că unul dintre principiile fundamentale pe care se construiește întregul sistem al Convenției este cel al subsidiarității. În contextul specific al Curții Europene a Drepturilor Omului, aceasta înseamnă că sarcina de asigurare a respectării drepturilor consacrate de

Convenție, aplicarea și sancționarea lor revine, în primul rând, autorităților statelor contractante, nu Curții, care poate interveni doar în cazul în care autoritățile naționale nu își îndeplinesc această sarcină [*Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), pct. 140]. Prin urmare, este preferabil ca investigațiile cu privire la faptele cauzei și examinarea problemelor pe care le ridică să fie făcute, în măsura posibilului, la nivel național, pentru ca autoritățile interne, fiind în contact direct și permanent cu forțele vii ale țării lor, sunt mai bine plasate pentru a face acest lucru și pot lua măsuri pentru remedierea pretinselor încălcări ale Convenției [*Varnava și alții împotriva Turciei* (MC), pct. 164].

380. Capetele de cerere vădit nefondate pot fi grupate în patru categorii distincte: capete de cerere tip „instanță de gradul patru de jurisdicție”, capete de cerere cu privire la care există o lipsă aparentă sau evidentă de încălcare, capete de cerere nesusținute și, în sfârșit, capete de cerere confuze și fanteziste.

2. „Instanță de gradul patru de jurisdicție”

381. O categorie specială de capete de cerere formulate în fața Curții sunt în general numite capete de cerere tip „instanță de al patrulea grad de jurisdicție”. Acest concept – care nu apare în textul Convenției și care a fost introdus de jurisprudența organismelor Convenției [*Kemmache împotriva Franței (nr. 3)*, pct. 44] este într-o oarecare măsură paradoxal, deoarece insistă asupra a ceea ce nu este Curtea: aceasta nu este o instanță de apel, de recurs sau de revizuire în raport cu instanțele statelor părți la Convenție și nu poate reexamina cauza în același mod în care ar face-o instanța națională supremă. Astfel, cauzele de tip instanță de gradul patru de jurisdicție provin dintr-o concepție eronată, din partea reclamantilor, cu privire la rolul Curții și la natura mecanismului judiciar instituit de Convenție.

382. Într-adevăr, în ciuda particularităților sale, Convenția rămâne un tratat internațional care se supune aceluiași reguli ca și celelalte tratate interstatale, în special cele ale Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor [*Demir și Baykara împotriva Turciei* (MC), pct. 65]. Prin urmare, Curtea nu poate depăși limitele competențelor generale pe care statele contractante, prin voința lor suverană, i le-au delegat. Or, aceste limite sunt definite de art. 19 din Convenție, care dispune:

„Pentru a asigura respectarea angajamentelor care decurg pentru înaltele părți contractante din prezenta convenție și din protocoalele sale, se înființează o Curte Europeană a Drepturilor Omului [...]”

383. Prin urmare, competența Curții se limitează la controlul respectării, de către statele contractante, a angajamentelor în materie de drepturile omului, angajamente asumate prin aderarea la Convenție (și la Protocoalele sale). În plus, nedispunând de o putere de intervenție directă în sistemele juridice ale statelor contractante, Curtea trebuie să respecte autonomia acestor sisteme juridice. Aceasta înseamnă că nu este competentă să se pronunțe cu privire la erori de fapt sau de drept pretins comise de o instanță internă, cu excepția cazului și în măsura în care acestea au adus atingere drepturilor și libertăților garantate de Convenție. Curtea nu poate examina ea însăși elementele de fapt sau de drept care au condus o instanță națională la pronunțarea unei anumite decizii, și nu a alteia; în caz contrar, aceasta s-ar erija în instanță de gradul trei sau patru de jurisdicție și ar încălca limitele misiunii sale [*García Ruiz împotriva Spaniei* (MC), pct. 28; *Perlala împotriva Greciei*, pct. 25].

384. Având în vedere cele de mai sus, ca regulă generală, Curtea nu poate contesta următoarele constatări și concluzii la care au ajuns instanțele naționale în ceea ce privește:

- stabilirea faptelor cauzei;
- interpretarea și aplicarea dreptului intern;
- admisibilitatea și aprecierea probelor la proces;

- echitatea substanțială a rezultatului unui litigiu civil;
- vinovăția sau nevinovăția a unui acuzat într-o cauză penală.

385. Singura situație în care Curtea poate, în mod excepțional, să conteste aceste constatări și concluzii, este aceea în care acestea au un caracter arbitrar flagrant și evident, contrar justiției și bunului simț și atrag, prin acesta, o încălcare a Convenției [*Syssoyeva și alții împotriva Letoniei* (radiere) (MC), pct. 89].

386. Un capăt de cerere tip instanță de gradul patru de jurisdicție poate fi formulat cu privire la orice dispoziție materială a Convenției și indiferent de domeniul de drept în care se încadrează litigiul la nivel național. Doctrina referitoare la instanța de gradul patru de jurisdicție se aplică, printre altele, în cauze:

- civile [*García Ruiz împotriva Spaniei* (MC), pct. 28; *Pla și Puncernau împotriva Andorrei*, pct. 26];
- penale (*Perlala împotriva Greciei*, pct. 25; *Khan împotriva Regatului Unit*, pct. 34);
- fiscale (*Dukmedjian împotriva Franței*, pct. 71);
- sociale (*Marion împotriva Franței*, pct. 22);
- administrative (*Agathos și alții împotriva Greciei*, pct. 26);
- electorale (*Ādamsons împotriva Letoniei*, pct. 118);
- în ceea ce privește intrarea, șederea și îndepărtarea străinilor [*Syssoyeva și alții împotriva Letoniei* (radiere) (MC)].

387. Cu toate acestea, capetele de cerere adresate instanței de gradul patru de jurisdicție sunt cel mai adesea formulate în temeiul art. 6 § 1 cu referire la dreptul la un „proces echitabil” în materie civilă și penală. Trebuie reținut – căci acolo se află sursa numeroaselor neînțelegeri din partea reclamantilor – că „echitatea” impusă de art. 6 § 1 nu reprezintă echitatea „substanțială”, noțiune care se află la limita de drept și etică, și că numai instanța de fond o poate aplica. Art. 6 § 1 nu garantează decât echitatea „procedurală”, care, în plan practic, se traduce printr-o procedură contradictorie, în cursul căreia părțile sunt ascultate și plasate pe o poziție de egalitate în fața judecătorului [*Star Cate Epilekta – Gevmata și alții împotriva Greciei* (dec.)].

388. Prin urmare, atunci când un capăt de cerere tip instanță de gradul patru de jurisdicție este formulat în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, Curtea îl respinge, constatând că reclamantul a beneficiat de o procedură contradictorie, că a putut, în diferitele etape ale acesteia, să prezinte argumentele și probele pe care le considera relevante pentru apărarea cauzei sale, că a putut contesta efectiv argumentele și probele prezentate de partea adversă, că toate argumentele sale obiectiv relevante pentru soluționarea litigiului au fost audiate și examinate de instanță în mod corespunzător, că decizia în litigiu este amplu motivată, atât în fapt, cât și în drept, precum și că, în consecință, procedura considerată în ansamblul său a fost echitabilă [*García Ruiz împotriva Spaniei* (MC); *Khan împotriva Regatului Unit*].

3. Lipsa aparentă sau evidentă a încălcării

389. De asemenea, există o lipsă vădită de fundament în cazul în care capătul de cerere al reclamantului care îndeplinește toate condițiile formale de admisibilitate, care este compatibil cu Convenția și care nu constituie un capăt de cerere tip instanță de gradul patru de jurisdicție, nu indică, totuși, nicio încălcare a drepturilor garantate de Convenție. Într-o astfel de situație, demersul Curții constă în a examina fondul capătului de cerere, în a stabili că nu există nicio

încălcare și în a declara acest capăt de cerere inadmisibil fără a fi nevoie să meargă mai departe. Pot fi identificate trei tipuri de capete de cerere care necesită un astfel de demers.

a) Nicio aparență de arbitrar sau inechitate

390. Conform principiului subsidiarității, autoritățile naționale trebuie să asigure, în primul rând, respectarea drepturilor fundamentale consacrate de Convenție. În consecință, ca regulă generală, stabilirea faptelor cauzei și interpretarea dreptului intern este doar de competența instanțelor și a altor autorități naționale, ale căror constatări și concluzii în aceste domenii se impun Curții. Totuși, conform principiului caracterului efectiv al drepturilor, inerent întregului sistem al Convenției, Curtea poate și trebuie să se asigure că procesul decizional care a condus la actul denunțat de reclamant a fost echitabil și lipsit de un caracter arbitrar (procesul decizional vizat aici poate fi administrativ sau judiciar sau ambele, după caz).

391. În consecință, Curtea poate declara vădit nefondat un capăt de cerere care a fost examinat, în esență, de instanțele naționale competente în cursul unei proceduri care îndeplinește, *a priori*, următoarele condiții (și în absența unor elemente care pot dovedi contrariul):

- procedura s-a desfășurat în fața organelor abilitate în acest scop de dispozițiile dreptului național;
- procedura s-a desfășurat conform dispozițiilor procedurale din dreptul național;
- partea în cauză și-a putut prezenta argumentele și probele, care au fost evaluate corespunzător de autoritatea în cauză;
- organele competente au examinat și luat în considerare toate elementele de fapt și de drept care sunt obiectiv relevante pentru soluționarea echitabilă a cauzei;
- procedura s-a finalizat printr-o decizie suficient motivată.

b) Nicio aparență de disproporție între scopuri și mijloace

392. Atunci când dreptul invocat în temeiul Convenției nu este absolut și impune limitări explicite (indicate expres în Convenție) sau implicite (definite de jurisprudența Curții), Curtea este adesea pusă în situația de a analiza proporționalitatea ingerinței denunțate.

393. Printre dispozițiile care enunță în mod explicit restricțiile autorizate, trebuie să identificăm un subgrup specific alcătuit din patru articole: art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), art. 9 (libertatea de gândire, de conștiință și de religie), art. 10 (libertatea de exprimare), art. 11 (libertatea de întrunire și de asociere). Toate aceste articole au aceeași structură: primul alineat enunță dreptul fundamental în cauză, în timp ce al doilea alineat prevede condițiile în care statul poate restrânge exercitarea acestui drept. Textele acestor din urmă alineate nu sunt complet identice, dar au aceeași structură. De exemplu, în ceea ce privește dreptul la respectarea vieții private și de familie, art. 8 § 2 prevede:

„Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

Și art. 2 din Protocolul nr. 4 (libertatea de circulație) aparține acestei categorii de dispoziții, deoarece cel de-al treilea alineat este redactat în același mod.

394. Atunci când trebuie să examineze ingerința autorităților publice în exercitarea unuia dintre drepturile menționate anterior, Curtea efectuează întotdeauna o analiză în trei timpi.

Dacă a existat într-adevăr un „amestec”, o ingerință, din partea statului (și aceasta este o întrebare preliminară distinctă, ce trebuie soluționată, deoarece răspunsul nu este întotdeauna evident), Curtea încearcă să răspundă la trei întrebări consecutive:

– Este ingerința prevăzută de o „lege” suficient de accesibilă și previzibilă?

– În cazul unui răspuns afirmativ, urmărește ingerința cel puțin unul dintre „scopurile legitime” enumerate exhaustiv (și al căror registru variază ușor în funcție de articol)?

– În cazul unui răspuns afirmativ, este ingerința „necesară într-o societate democratică” pentru atingerea scopului legitim urmărit? Cu alte cuvinte, există un raport de proporționalitate între acest scop și restricțiile în cauză?

395. Doar în cazul unui răspuns afirmativ la fiecare dintre aceste trei întrebări, ingerința este considerată conformă Convenției, în timp ce un răspuns negativ atrage constatarea încălcării. Examinând ultima dintre aceste trei întrebări, Curtea trebuie să țină seama de marja de apreciere de care dispune statul și a cărei sferă de aplicare variază sensibil în funcție de circumstanțe, de natura dreptului protejat și de cea a ingerinței [*Stoll împotriva Elveției* (MC), pct. 105; *Demir și Baykara împotriva Turciei* (MC), pct. 119; *S. și Marper împotriva Regatului Unit* (MC), pct. 102; *Mentzen împotriva Letoniei* (dec.)].

396. Aceeași schemă se aplică nu doar articolelor sus-menționate, ci și majorității celorlalte dispoziții ale Convenției – inclusiv cazurile care se referă la limitări implicite, care nu sunt înscrise în textul articolului în cauză. De exemplu, dreptul de acces la o instanță, recunoscut de art. 6 § 1 din Convenție, nu este absolut: admite limitări implicite, deoarece, prin natura sa, impune chiar o reglementare din partea statului. Statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere în materie. Cu toate acestea, Curtea trebuie să se pronunțe în ultimă instanță cu privire la respectarea cerințelor Convenției; aceasta trebuie să se convingă de faptul că limitările aplicate nu restrâng accesul oferit individului astfel încât sau în asemenea măsură încât dreptul să fie încălcat în însăși esența sa. În plus, o astfel de limitare a dreptului de acces la o instanță nu este conformă art. 6 § 1 decât dacă vizează un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit [*Cudak împotriva Lituaniei* (MC), pct. 55].

397. Dacă, la o examinare preliminară a cererii, Curtea este convinsă că toate condițiile prezentate anterior au fost îndeplinite și că, având în vedere toate circumstanțele relevante ale cauzei, nu există o disproporție evidentă între scopurile urmărite prin ingerința statului și mijloacele utilizate, aceasta declară capătul de cerere inadmisibil pentru lipsă vădită de fundament. Motivarea deciziei de inadmisibilitate este în acest caz identică sau similară celei pe care Curtea ar adopta-o într-o hotărâre care se finalizează cu o concluzie de neîncălcare pe fond [*Mentzen împotriva Letoniei* (dec.)].

c) Alte aspecte de fond relativ simple

398. Chiar și în afara situațiilor descrise anterior, Curtea declară un capăt de cerere vădit nefondat dacă este convinsă că, din motive de fond, nu există nicio încălcare a dispoziției invocate din Convenție. Aceasta are loc doar în două situații:

– atunci când există o jurisprudență constantă și abundentă a Curții, formulată în cauze identice sau similare și care permite stabilirea unei neîncălcări a Convenției în speță [*Galev și alții împotriva Bulgariei* (dec.)];

– chiar și în absența unei jurisprudențe care abordează aspectul ridicat în mod direct și precis, elementele de jurisprudență existente permit stabilirea faptului că nu există nicio încălcare a Convenției [*Hartung împotriva Franței* (dec.)].

399. În cele două cazuri citate, Curtea poate fi adusă în situația de a examina îndelung și minuțios faptele cauzei și toate celelalte elemente de fapt relevante [*Collins și Akaziebie împotriva Suediei* (dec.)].

4. Capete de cerere nesuținute: lipsa probelor

400. Procedura în fața Curții are un caracter contradictoriu. Astfel, părțile – reclamantul și guvernul pârât – trebuie să își susțină argumentele atât în fapt (furnizând Curții elementele factuale de probă necesare), cât și în drept (explicând de ce, în opinia lor, dispoziția invocată din Convenție a fost sau nu încălcată).

401. În măsura în care este relevant în speță, art. 47 din Regulamentul Curții, care reglementează conținutul cererilor individuale, prevede că:

„1. Orice cerere formulată în temeiul art. 34 din Convenție se face pe formularul pus la dispoziție de grefă, cu excepția cazului în care Curtea decide altfel. O cerere trebuie să conțină toate informațiile cerute în părțile pertinente ale formularului de cerere și cuprinde:

[...]

d) o expunere succintă și lizibilă a faptelor;

e) o prezentare succintă și lizibilă a pretensei sau pretenzelor încălcări ale Convenției și a argumentelor relevante;

[...]

2. a) Toate informațiile prevăzute la lit. d)-f) ale alin. (1) trebuie să fie prezentate în partea pertinentă a formularului de cerere și să fie suficiente pentru a-i permite Curții să stabilească, fără să mai consulte alte documente, natura și obiectul cererii.

[...]

3.1. Formularul de cerere trebuie să fie semnat de reclamant sau de reprezentantul său și însoțit de:

a) copii ale documentelor aferente deciziilor sau măsurilor denunțate, fie că sunt de natură judiciară sau nu;

b) copii ale documentelor și deciziilor care arată că reclamantul a epuizat căile de recurs interne și respectă termenul impus de art. 35 § 1 din Convenție;

[...]

5.1. În cazul nerespectării obligațiilor enumerate la alin. (1) și (3) din prezentul articol, cererea nu va fi examinată de Curte, cu excepția cazurilor în care:

a) reclamantul a oferit o explicație satisfăcătoare;

[...]

c) Curtea decide altfel, din oficiu sau la cererea reclamantului.

[...]”

402. În plus, conform art. 44C § 1 din Regulamentul Curții,

„În cazul în care o parte omite să producă probe sau informațiile solicitate de Curte ori să prezinte, din proprie inițiativă, informații pertinente sau să dă dovadă, în alt fel, de lipsă de participare efectivă la procedură, Curtea poate trage, din comportamentul său, concluziile pe care le consideră adecvate.”

403. Atunci când condițiile citate anterior nu sunt îndeplinite, Curtea declară cererea inadmisibilă pentru lipsă vădită de fundament. În special, aceasta se poate întâmpla în următoarele situații:

–atunci când reclamantul se limitează la a cita una sau mai multe dispoziții ale Convenției, fără a explica modul în care acestea au fost încălcate, cu excepția cazului în care acest lucru este evident având în vedere faptele cauzei [*Trofimchuk împotriva Ucrainei* (dec.); *Baillard împotriva Franței* (dec.)];

–în cazul în care reclamantul omite sau refuză să prezinte probe în sprijinul afirmațiilor sale (în special, decizii ale instanțelor și ale altor autorități naționale), cu excepția

existenței unor situații excepționale, independente de voința sa și care îl împiedică să facă acest lucru (de exemplu, atunci când administrația penitenciarului refuză să transmită Curții documente din dosarul unui deținut) sau cu condiția ca însăși Curtea să nu decidă altfel.

5. *Capete de cerere confuze sau fanteziste*

404. Curtea respinge ca vădit nefondate capetele de cerere care sunt atât de confuze încât îi este obiectiv imposibil să înțeleagă faptele pe care reclamantul le denunță și doleanțele pe care dorește să i le adreseze. Același lucru este valabil și pentru capetele de cerere fanteziste, adică pentru cele care vizează fapte obiectiv imposibile, vădit inventate sau vădit contrare bunului simț. În astfel de cazuri, lipsa oricărei încălcări a Convenției este evidentă pentru orice observator obișnuit, chiar lipsit de pregătire juridică.

B. Absența unui prejudiciu important

Art. 35 § 3 lit. b) – Condiții de admisibilitate

„3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în temeiul art. 34, atunci când apreciază că:

[...]

b) reclamantul nu a suferit niciun prejudiciu important, cu excepția cazului în care respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale impune examinarea pe fond a cererii și cu condiția de a nu respinge pentru acest motiv nicio cauză care nu a fost examinată corespunzător de o instanță națională.”

1. *Contextul adoptării noului criteriu*

405. Odată cu intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14, la 1 iunie 2010, un nou criteriu de admisibilitate s-a adăugat criteriilor prevăzute la art. 35. Conform art. 20 din Protocol, noua dispoziție se aplică tuturor cererilor aflate pe rolul Curții, cu excepția celor declarate admisibile înainte de intrarea în vigoare a Protocolului. Astfel, în cauza *Vistiņš și Perepjolkins împotriva Letoniei* (MC) pct. 66, excepția preliminară a lipsei de prejudiciu important ridicată de guvern a fost respinsă pe motiv că cererea fusese declarată admisibilă în 2006, însemnând înainte de intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14.

Introducerea acestui nou criteriu a fost considerată necesară din cauza volumului de lucru mereu în creștere al Curții. Îi conferă acesteia un instrument suplimentar, care ar trebui să îi permită să se concentreze pe cauzele ce justifică o examinare pe fond. Cu alte cuvinte, acesta îi permite Curții să respingă cauzele considerate „minore” în temeiul principiului conform căruia judecătorii nu ar trebui să examineze astfel de cauze („*de minimis non curat praetor*”).

406. Chiar dacă nu a fost înscrisă în mod formal în textul Convenției Europene a Drepturilor Omului înainte de 1 iunie 2010, noțiunea „*de minimis*” a fost cel puțin invocată în numeroase opinii disidente ale membrilor Comisiei (a se vedea rapoartele Comisiei în cauzele *Eyoum-Priso împotriva Franței*, *H.F. K.-F. împotriva Germaniei*, *Lechesne împotriva Franței*) și ale judecătorilor Curții [a se vedea, de exemplu, *Dudgeon împotriva Regatului Unit*, *O’Halloran și Francis împotriva Regatului Unit* (MC), *Micallef împotriva Maltei* (MC), precum și de guverne în observațiile lor către Curte [a se vedea, de exemplu, *Koumoutsea și alții împotriva Greciei* (dec.)].

2. *Obiect*

407. Art. 35 § 3 lit. b) include trei elemente distincte. În primul rând, acesta enunță criteriul de admisibilitate în sine: Curtea poate declara inadmisibilă orice cerere individuală atunci când consideră că reclamantul nu a suferit niciun prejudiciu important. Urmează apoi două clauze de salvagardare. În primul rând, Curtea nu poate declara inadmisibilă o cerere dacă respectarea drepturilor omului impune o examinare pe fond. În al doilea rând, aceasta nu poate respinge, în baza acestui nou criteriu, o cauză care nu a fost examinată în mod corespunzător de o instanță internă. Trebuie adăugat că art. 5 din Protocolul nr. 15, care aduce un amendament Convenției, încă neintrat în vigoare, prevede eliminarea celei de-a doua clauze de salvagardare⁴. În cazul în care cele trei condiții de inadmisibilitate sunt îndeplinite, Curtea declară plângerea inadmisibilă în temeiul art. 35 § 3 lit. b) și 4 din Convenție.

408. În cauza *Shefer împotriva Rusiei* (dec.), Curtea a reținut că, deși nu există o ierarhie formală între cele trei elemente menționate la art. 35 § 3 lit. b), aspectul „prejudiciului important” se află în esența noului criteriu. În majoritatea cazurilor, este urmată o abordare ierarhică, fiecare element al noului criteriu fiind studiat unul după altul.

409. Doar Curtea este competentă să interpreteze această condiție de admisibilitate și să o aplice. Timp de doi ani de la intrarea în vigoare a Protocolului, aplicarea acestui nou criteriu de admisibilitate a fost rezervată camerelor și Marii Camere (art. 20 § 2 din Protocolul nr. 14). Începând cu 1 iunie 2012, acest criteriu a fost folosit de toate formațiunile juridice ale Curții.

410. Curtea poate ridica această nouă condiție de admisibilitate din oficiu [*Ionescu împotriva României* (dec.)] sau ca răspuns la o excepție formulată de guvern (*Gaglione și alții împotriva Italiei*). În unele cazuri, ea examinează noul criteriu înaintea celorlalte condiții de admisibilitate [*Korolev împotriva Rusiei* (dec.), *Rinck împotriva Franței* (dec.), *Gaftoniuc împotriva României* (dec.), *Burov împotriva Moldovei* (dec.), *Shefer împotriva Rusiei* (dec.)]. În celelalte cazuri, Curtea nu examinează noul criteriu decât după ce le-a exclus pe celelalte [*Ionescu împotriva României* (dec.), *Holub împotriva Republicii Cehe* (dec.)].

3. *Cu privire la stabilirea aspectului dacă reclamantul a suferit un prejudiciu important*

411. Principalul element al acestui criteriu este întrebarea dacă reclamantul a suferit un „prejudiciu important”. Această noțiune duce la ideea că încălcarea unui drept, indiferent de realitatea sa din punct de vedere pur juridic, trebuie să atingă un nivel minim de gravitate pentru a justifica examinarea sa de către o instanță internațională. Încălcările de natură pur tehnică și de importanță redusă în afara unui cadru formal nu necesită un control european [*Shefer împotriva Rusiei* (dec.)]. Aprecierea acestui minim este relativă în esență și depinde de datele cauzei în ansamblu. Gravitatea unei încălcări se apreciază ținând seama concomitent de percepția subiectivă a reclamantului și de miza obiectivă a unei cauze date [*Korolev împotriva Rusiei* (dec.)]. Cu toate acestea, simpla impresie subiectivă a reclamantului este insuficientă pentru a se constata că persoana în cauză a suferit un prejudiciu important. Această impresie subiectivă trebuie să fie justificată de motive obiective [*Ladygin împotriva Rusiei* (dec.)]. O încălcare a Convenției poate avea legătură cu probleme de principiu importante și, prin urmare, poate cauza un prejudiciu important fără a aduce totuși atingere unui interes patrimonial [*Korolev împotriva Rusiei* (dec.)]. În hotărârea *Giuran împotriva României*, pct. 17-25, Curtea a considerat că reclamantul a suferit un prejudiciu important pe motiv că procedura reprezenta pentru el un aspect de principiu, și anume dreptul la respectarea

4. Protocolul nr. 15 va elimina următoarea sintagmă din corpul art. 35 § 3 lit. b) din Convenție: „și cu condiția de a nu respinge pentru acest motiv nicio cauză care nu a fost examinată corespunzător de o instanță națională.”

bunurilor și a domiciliului, chiar procedura internă care făcea obiectul capătului de cerere avea ca scop recuperarea bunurilor furate de la domiciliul reclamantului, obiecte în valoare de 350 EUR.

412. În plus, pentru a evalua importanța subiectivă pe care îl are aspectul pentru reclamant, Curtea poate ține seama de comportamentul acestuia, de exemplu, poate să verifice dacă a fost inactiv în timpul procedurii timp de o anumită perioadă, arătând astfel un interes redus față de soarta acesteia [*Shefer împotriva Rusiei* (dec.)]. În hotărârea *Giusti împotriva Italiei*, pct. 22-36, Curtea a menționat pentru prima dată câteva elemente noi care trebuiau luate în seamă în stabilirea gradului minim de gravitate necesar pentru a justifica o examinare din partea unei instanțe internaționale, și anume natura dreptului a cărei încălcare este pretinsă, gravitatea încălcării pretinse și/sau potențialele consecințe ale încălcării asupra situației personale a reclamantului. Pentru a evalua aceste circumstanțe, Curtea va examina în special miza sau rezultatul procedurii naționale.

a) Lipsa unui prejudiciu financiar important

413. Într-un anumit număr de cazuri, nivelul gravității este evaluat în raport cu impactul financiar al problemei în litigiu și cu importanța cauzei pentru reclamant. Impactul financiar nu este apreciat numai în lumina prejudiciului moral denunțat de reclamant. În decizia *Kiوسي împotriva Greciei*, Curtea a stabilit că suma cerută cu titlu de prejudiciu moral, 1 000 EUR, nu era relevantă pentru calcularea adevăratei mize pentru reclamant. Acest lucru provine din faptul că prejudiciul moral este adesea calculat chiar de către reclamanți, pe baza propriilor presupuneri cu privire la amploarea litigiului.

414. Fiind vorba despre un impact financiar nesemnificativ, Curtea a concluzionat, până în prezent, absența unui „prejudiciu important” în următoarele cauze, unde suma era mai mică sau egală cu aproximativ 500 EUR:

- procedura în care suma în cauză era de 90 EUR [*Ionescu împotriva României* (dec.)];
- autoritățile nu au achitat reclamantului o sumă echivalentă cu cel puțin un euro [*Korolev împotriva Rusiei* (dec.)];
- autoritățile nu au achitat reclamantului o sumă echivalentă cu cel puțin un euro (*Vasilchenko împotriva Rusiei*, pct. 49);
- amendă pentru o contravenție rutieră în cuantum de 150 EUR și primirea unui punct de penalizare pe permisul de conducere al reclamantului [*Rinck împotriva Franței* (dec.)];
- întârziere la plata sumei de 25 EUR [*Gaftoniuc împotriva României* (dec.)];
- neplata sumei de 125 EUR [*Stefanescu împotriva României* (dec.)];
- neplata de către stat către reclamant a sumei de 12 EUR [*Fedotov împotriva Moldovei* (dec.)];
- neplata sumei datorate de stat reclamantului în cuantum de 107 EUR, plus 121 EUR pentru cheltuieli de judecată, însemnând un total de 228 EUR [*Burov împotriva Moldovei* (dec.)];
- amendă pentru o contravenție rutieră în cuantum de 135 EUR, taxe de 22 EUR și primirea unui punct de penalizare pe permisul de conducere [*Fernandez împotriva Franței* (dec.)];
- cauza în care Curtea a reținut că prejudiciul material era de 504 EUR [*Kiوسي împotriva Greciei* (dec.)];
- cauza în care cererea inițială de despăgubire cu suma de 99 EUR formulată de reclamant împotriva avocatului său a fost luată în considerare pe lângă faptul că persoanei

în cauză i-a fost acordată suma de 1 515 EUR pentru durata procedurii pe fond [*Havelka împotriva Republicii Cehe* (dec.)];

–drepturi salariale restante în valoare de aproximativ 200 EUR [*Guruyan împotriva Armeniei* (dec.)];

–cheltuieli în valoare de 227 EUR [*Šumbera împotriva Republicii Cehe* (dec.)];

–executarea unei hotărâri prin care se dispunea plata sumei de 34 EUR [*Shefer împotriva Rusiei* (dec.)];

–suma de 445 EUR cu titlu de prejudiciu moral ca urmare a suspendării furnizării de electricitate [*Bazelyuk împotriva Ucrainei* (dec.)];

–amenzi administrative în valoare de 50 EUR [*Boelens și alții împotriva Belgiei* (dec.)];

–cauza în care capetele de cerere vizau sume între 98 și 137 EUR plus dobânzi [*Hudecová și alții împotriva Slovaciei* (dec.)].

415. În decizia *Havelka împotriva Republicii Cehe*, Curtea a considerat că, deși suma de 1 515 EUR nu putea să ofere în mod propriu-zis o reparație adecvată și suficientă din punctul de vedere al jurisprudenței Curții, această sumă nu era departe de a fi o reparație echitabilă încât să îi cauzeze reclamantului un prejudiciu important.

416. În sfârșit, Curtea este conștientă de faptul că impactul unui prejudiciu material nu trebuie măsurat în mod abstract; chiar și un prejudiciu material modic poate fi important în lumina situației specifice a persoanei și a situației economice a țării sau regiunii în care locuiește. Astfel, Curtea ia în considerare efectul pierderii financiare, ținând seama de situația individuală a reclamantului. Astfel, în hotărârea *Fernandez împotriva Franței*, a luat în considerare faptul că reclamanta era magistrat la Curtea Administrativă de Apel din Marsilia, pentru a constata că amenda de 135 EUR pe care o primise nu reprezenta o sumă importantă.

b) Prejudiciu financiar important

417. În schimb, atunci când Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu financiar important, ea poate respinge acest criteriu. Curtea a procedat astfel în următoarele cazuri:

–întârzieri cuprinse între 9 și 49 de luni în executarea hotărârilor prin care se dispunea plata de despăgubiri pentru durata excesivă a procedurilor, cu valori cuprinse între 200 și 13 749,99 EUR (*Gaglione și alții împotriva Italiei*);

–întârzieri la plata despăgubirilor pentru exproprieri unde sumele atingeau valori de zeci de mii de euro (*Sancho Cruz și alții împotriva Portugaliei*, pct. 32-35);

–drepturi salariale, unde suma cerută era de aproximativ 1 800 EUR (*Živić împotriva Serbiei*);

–proces civil cu o durată de 15 ani și 5 luni și lipsa oricărei căi de atac, deși plângerea se referea la „o valoare importantă” (*Giusti împotriva Italiei*, pct. 22-36);

–cauza cu privire la durata unui proces civil în care suma în cauză consta în alocații de invaliditate într-un quantum care nu putea fi considerat scăzut (*De Ieso împotriva Italiei*);

–cauza în care reclamanta a fost obligată să plătească cheltuieli de judecată care depășeau 20% valoarea salariului său lunar (*Piętka împotriva Poloniei*, pct. 33-41).

c) Lipsa unui prejudiciu nepecuniar important

418. Cu toate acestea, Curtea nu se preocupă numai de cauze cu referire la sume derizorii, atunci când aplică criteriul relativ la lipsa unui prejudiciu important. Soarta cauzei pe plan

național poate avea și alte repercusiuni decât cele financiare. În deciziile *Holub împotriva Republicii Cehe*, *Bratři Zátkové, A.S., împotriva Republicii Cehe*, *Matoušek împotriva Republicii Cehe*, *Čavajda împotriva Republicii Cehe*, *Jirsák împotriva Republicii Cehe*, și *Hanzl și Špadrna împotriva Republicii Cehe*, Curtea și-a întemeiat deciziile pe faptul că observațiile necomunicate ale celorlalte părți nu conțineau niciun element nou sau pertinent pentru cauză și că decizia Curții Constituționale în fiecare dintre aceste cauze nu se întemeia pe acestea. În decizia *Liga Portuguesa de Futebol Profissional împotriva Portugaliei*, Curtea a urmat același raționament ca cel expus în decizia *Holub împotriva Republicii Cehe*. Ea a estimat că prejudiciul în cauză nu putea fi suma de 19 milioane de euro cerută societății reclamante, dar că se impunea o cercetare pentru a se afla dacă lipsa comunicării către reclamantă a avizului ministerului public îi cauzase acesteia un eventual prejudiciu important, pentru a constata că acest lucru nu a fost stabilit.

419. De asemenea, în decizia *Jančev împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, capătul de cerere se referea la faptul că hotărârea instanței de fond nu fusese pronunțată în ședință publică. Curtea a constatat că reclamantul nu a suferit nici un prejudiciu important, întrucât nu era partea vătămată. Curtea a ținut seama și de faptul că obligația de a dărâma zidul și de a lua cărămizile, care era consecința comportamentului ilegal al reclamantului, nu reprezenta o sarcină financiară importantă. Într-o altă cauză, *Savu împotriva României* (dec.), reclamantii nu au invocat în mod direct o sumă de bani, ci s-au plâns de neexecutarea unei hotărâri în favoarea lor care obliga la emiterea unui certificat.

420. În cauza *Gagliano Giorgi împotriva Italiei*, Curtea a statuat pentru prima dată asupra unui capăt de cerere cu referire la durata unei proceduri *penale*. Constatând că condamnarea reclamantului a fost redusă din cauza duratei procedurii, Curtea a constatat că această reducere reprezenta pentru reclamant o despăgubire și chiar reducea în mod evident prejudiciul pe care l-ar fi suferit pe durata acestei proceduri. În aceste condiții, Curtea a considerat că reclamanta nu a suferit niciun prejudiciu important. În decizia *Galović împotriva Croației*, Curtea a constatat că reclamanta beneficiase în realitate de durata excesivă a unei proceduri *civile*, întrucât obiectul litigiului a rămas timp de 6 ani și 2 luni în proprietatea sa. În două decizii olandeze, *Čelik împotriva Țărilor de Jos* și *Van der Putten împotriva Țărilor de Jos*, Curtea a abordat și durata unei proceduri penale și lipsa unei căi de atac efective. Reclamantii se plâneau numai de durata procedurii înaintea Curții Supreme, ca urmare a termenului în care curtea de apel a completat dosarul cauzei. Totuși, în cele două cazuri, reclamantii au formulat în fața Curții Supreme un recurs fără a indica motivele de recurs. Constatând că nu a fost formulat niciun capăt de cerere față de hotărârea curții de apel sau cu privire la un anumit aspect al procedurii penale anterioare, Curtea a considerat în cele două cazuri că reclamantii nu au suferit niciun prejudiciu important.

421. În decizia *Zwinkels împotriva Țărilor de Jos*, singura ingerință în dreptul la respectarea domiciliului garantat de art. 8 privea intrarea neautorizată a inspectorilor în muncă într-un garaj; Curtea a respins astfel acest capăt de cerere, căci a considerat că nu exista decât un impact minim asupra dreptului reclamantului la respectarea domiciliului sau al vieții sale private.

d) Prejudiciu nepecuniar important

422. Referitor la cauzele în care Curtea a respins noul criteriu, în hotărârea *3A.CZ s.r.o. împotriva Republicii Cehe*, pct. 34, Curtea a considerat că observațiile necomunicate puteau conține anumite informații noi care nu fuseseră aduse la cunoștința societății reclamante. Distingând această cauză de cele care se înscriu în linia cauzei *Holub împotriva Republicii Cehe* (dec.), Curtea a declarat că nu poate concluziona că societatea nu a suferit un prejudiciu important. Ea a urmat același raționament ca în cauzele *BENet Praha, spol. s r.o., împotriva Republicii Cehe*, pct. 135 și *Joos împotriva Elveției*, pct. 20.

423. În cauza *Luchaninova împotriva Ucrainei*, pct. 46-50, Curtea a observat că rezultatul procedurii, prezentat de reclamantă ca fiind ilegal și inechitabil, avusese un impact negativ asupra vieții sale profesionale. Condamnarea reclamantei a fost folosită îndeosebi ca motiv pentru a fi concediată. Curtea a constatat deci, existența unui prejudiciu important. În cauza *Diacenco împotriva României*, pct. 46, problema de principiu pentru reclamant era aceea a dreptului său de a fi prezumat nevinovat, drept garantat de art. 6 § 2.

424. În cauza *Van Velden împotriva Țărilor de Jos*, pct. 33-39, reclamantul a invocat art. 5 § 4, iar guvernul a argumentat că persoana în cauză nu a suferit niciun prejudiciu important, căci durata totală a detenției sale preventive a fost scăzută din pedeapsa cu închisoarea. Curtea a constatat că este un lucru obișnuit ca, în cadrul procedurii penale, în numeroase state contractante, să fie scăzute din eventuala pedeapsă perioadele de detenție dispuse înainte de condamnarea definitivă; în cazul în care Curtea ar trebui să afirme în mod general că orice prejudiciu care rezultă din arestul preventiv este din acest motiv *ipso facto* anulat în sensul Convenției, acest lucru ar duce la neexaminarea unui mare număr de potențiale capete de cerere în temeiul art. 5. Curtea a respins, deci, excepția ridicată de guvern, referitoare la lipsa unui prejudiciu important. Ea a acționat în același mod și în cauza *Bannikov împotriva Letoniei*, pct. 54-60, în care arestul preventiv a durat 1 an, 11 luni și 18 zile.

425. În trei cauze interesante, în care au fost formulate capete de cerere în temeiul art. 9, art. 10 și art. 11, Curtea a respins de asemenea, excepția lipsei unui prejudiciu important formulată de guvern. În cauza *Vartic împotriva României (nr. 20)*, pct. 37-41, reclamantul s-a plâns de faptul că, fiindu-i refuzată alimentația vegetariană corespunzătoare credințelor sale budiste, autoritatea penitenciară i-a încălcat dreptul de manifestare a religiei, garantat de art. 9. Curtea a constatat că obiectul capătului de cerere ridică un aspect de principiu important. În cauza *Eon împotriva Franței*, pct. 34, capătul de cerere întemeiat pe art. 10 privea întrebarea dacă insultarea șefului statului trebuia considerată faptă penală. Curtea a respins excepția guvernului și a constatat că aspectul avea o importanță subiectivă pentru reclamant și că era vorba în mod obiectiv de o problemă de interes general. În cauza *Berladir și alții împotriva Rusiei*, pct. 34, Curtea nu a considerat oportună respingerea capetelor de cerere întemeiate pe art. 10 și art. 11, în temeiul art. 35 § 3 lit. b) din Convenție, pe motiv că se putea considera că priveau o problemă de principiu.

4. Două clauze de salvagardare

426. Odată ce Curtea a constatat, având abordarea expusă mai sus, lipsa unui prejudiciu important, ea trebuie să verifice dacă una din cele două clauze de salvagardare enunțate în art. 35 § lit. b) o obligă totuși să examineze plângerea pe fond.

a) În ceea ce privește clarificarea aspectului dacă respectarea drepturilor omului impune examinarea cererii pe fond

427. Al doilea element este o clauză de salvagardare (a se vedea Raportul explicativ al Protocolului nr. 14, pct. 81) în temeiul căreia cererea nu este declarată inadmisibilă dacă respectarea drepturilor omului, garantată de Convenție și de Protocelele sale, impune examinarea cauzei pe fond. Formularea acestui element se inspiră din a doua teză a art. 37 § 1 din Convenție, unde îndeplinește o funcție similară în contextul deciziei de a radia o cerere de pe rolul Curții. Aceeași formulare este folosită și la art. 39 § 1 ca bază pentru obținerea unei soluționări amiabile între părți.

428. Organele Convenției au interpretat întotdeauna aceste dispoziții în sensul că le obligau să continue examinarea unei cauze, indiferent de soluționarea sa de către părți sau de existența unui alt motiv de radiere a cererii de pe rol. Curtea a considerat necesar să efectueze o

examinare aprofundată într-o cauză care ridică probleme cu caracter general care vizau respectarea Convenției (*Tyrer împotriva Regatului Unit*, pct. 24-27).

429. Astfel de întrebări cu caracter general se pun, de exemplu, atunci când trebuie precizate obligațiile statelor în temeiul Convenției sau când trebuie stimulat statul pârât să rezolve o problemă structurală care afectează și alte persoane în aceeași situație ca și reclamantul.

430. Tocmai această abordare a fost folosită și în cauza *Finger împotriva Bulgariei*, pct. 67-77, unde Curtea a considerat inutil să se mai determine dacă reclamantul a suferit un prejudiciu important, dat fiind că respectarea drepturilor omului cere ca ea să examineze pe fond cauza (care viza o problemă structurală potențială cu privire la durata excesivă a procedurii civile și pretinsa lipsă a unei căi de atac efective).

431. În cauza *Živić împotriva Serbiei*, pct. 36-42, Curtea a considerat că, chiar presupunând că reclamantul nu a suferit un prejudiciu important, cauza ridică aspecte de interes general ce presupun o examinare, iar acestea din cauza incoerențelor din jurisprudența Tribunalului Belgrad cu privire la dreptul la un salariu echitabil și la un salariu egal pentru muncă egală, și anume dreptul la acordarea aceleiași mărimi de salariu întregii categorii de polițiști.

432. De asemenea, în cauza *Nicoleta Gheorghe împotriva României*, Curtea a respins noul criteriu, în pofida sumei modice invocate (17 EUR), căci instanța națională avea nevoie să dea o hotărâre de principiu asupra acestui aspect (și anume, prezumția de nevinovăție și egalitatea armelor în domeniul penal, căci era vorba despre prima hotărâre dată după modificarea dreptului intern). În cauza *Juhas Đurić împotriva Serbiei* (revizuire), reclamantul s-a plâns de plata onorariilor avocatului apărării desemnat de poliție în cadrul unei anchete penale preliminare. Curtea a constatat că aspectele litigioase nu puteau fi considerate triviale și, prin urmare, neimpunând o examinare pe fond, dat fiind că aveau legătură cu funcționarea justiției penale. Prin urmare, a respins excepția guvernului întemeiată pe noul criteriu de admisibilitate, pe motiv că respectarea drepturilor omului impunea o examinare pe fond.

433. Așa cum s-a arătat la pct. 39 din raportul explicativ al Protocolului nr. 14, aplicarea noii condiții de admisibilitate are ca scop evitarea respingerii cauzelor, care, în ciuda banalității lor, ridică probleme serioase de aplicare sau de interpretare a Convenției sau probleme importante privind dreptul național.

434. Curtea a stabilit deja că respectarea drepturilor omului nu necesită continuarea examinării cererii atunci când, de exemplu, aspecte asemănătoare au fost deja soluționate în alte cauze cu care a fost sesizată [*Léger împotriva Franței* (radiere) (MC), pct. 51; *Rinck împotriva Franței* (dec.); *Fedotova împotriva Rusiei*], sau atunci când legislația relevantă a fost abrogată, iar plângerea nu mai prezenta decât un interes istoric [*Ionescu împotriva României* (dec.)]. De asemenea, respectarea drepturilor omului nu cere Curții să examineze o cerere, atunci când chiar Curtea și Comitetul de Miniștri au examinat cererea din unghiul unei probleme structurale, ca de exemplu neexecutarea hotărârilor judecătorești interne în Rusia (*Vasilchenko împotriva Rusiei*) sau în România [*Gaftoniuc împotriva României* (dec.); *Savu împotriva României* (dec.)] sau în Republica Moldova [*Burov împotriva Moldovei* (dec.)] sau în Armenia (*Guruyan împotriva Armeniei* (dec.)). În plus, atunci când problema privește durata procedurilor în Grecia (*Kiousi împotriva Greciei* (dec.)) sau în Republica Cehă [*Havelka împotriva Republicii Cehe* (dec.)], Curtea a avut deja multiple ocazii de a lua cunoștință în hotărârile precedente. Acest lucru este valabil și pentru pronunțarea hotărârilor în ședință publică [*Jančev împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (dec.)] sau posibilitatea de lua la cunoștință și de a comenta observații sau elemente probatorii depuse de partea adversă [*Bazelyuk împotriva Ucrainei* (dec.)].

b) În ceea ce privește clarificarea aspectului dacă respectiva cauză a fost

deja examinată în mod corespunzător de o instanță internă

435. În sfârșit, art. 35 § 3 lit. b) nu permite respingerea unei cereri din punctul de vedere al admisibilității, dacă respectiva cauză nu a fost examinată în mod corespunzător de o instanță internă. Obiectivul acestei reguli, calificată de autorii textului ca fiind „cea de-a doua clauză de salvagardare”, garantează că orice cauză va face obiectul unei examinări judecătorești, fie în plan național, fie în plan european. Așa cum este indicat mai sus, această a doua clauză de salvagardare va fi eliminată în momentul intrării în vigoare a Protocolului nr. 15 care aduce amendamente Convenției.

436. Cea de-a doua clauză de salvagardare are astfel ca scop să evite o denegare de justiție pentru reclamant [*Korolev împotriva Rusiei* (dec.), *Gaftoniuc împotriva României* (dec.), *Fedotov împotriva Moldovei* (dec.)]. Reclamantul trebuie să aibă posibilitatea de a-și prezenta argumentele în cadrul unei proceduri contradictorii înaintea unui grad de jurisdicție internă, cel puțin [*Ionescu împotriva României* (dec.), *Stefanescu împotriva României* (dec.)].

437. Această clauză se armonizează, de asemenea, cu principiul de subsidiaritate, astfel cum reiese în special din art. 13 din Convenție, care cere disponibilitatea la nivel național a unor căi de atac efective împotriva încălcărilor. Conform Curții, termenul „cauză” nu poate fi asimilat cu termenul „cerere”, altfel spus plângerea depusă la Strasbourg. În caz contrar, ar fi imposibil să se declare inadmisibilă o cerere referitoare la pretense încălcări cauzate de autoritățile care s-au pronunțat în ultimă instanță, întrucât actele acestora nu mai pot fi, prin definiție, examinate la nivel național [*Holub împotriva Republicii Cehe* (dec.)]. Prin urmare, prin termenul „cauză” trebuie să se înțeleagă cererea sau pretențiile cu care reclamantul a sesizat instanțele naționale.

438. În decizia *Dudek împotriva Germaniei*, plângerea cu privire la durata excesivă a unei proceduri civile nu a fost examinată în mod corespunzător de o instanță internă, pentru că încă nu exista în dreptul german o cale de atac efectivă în această privință, motiv pentru care criteriul nu a putut fi folosit. În cauza *Finger împotriva Bulgariei*, pct. 67-77, Curtea a considerat că problema principală a acestei cauze este de a stabili dacă plângerea reclamantei cu referire la durata procedurii, pe care ea o consideră excesivă, putea fi examinată în mod corespunzător la nivel intern. De aceea, cauza nu a putut fi considerată ca îndeplinind condițiile celei de-a doua clauze de salvagardare. Curtea a folosit același demers în cauza *Flisar împotriva Sloveniei*, pct. 28. A reținut că reclamantul se plângea tocmai de faptul că instanțele interne nu au examinat în mod corespunzător cauza sa. A constatat, de asemenea, că instanța constituțională nu examinase pretenția reclamantului conform căruia existase o încălcare a garanțiilor oferite de art. 6. Prin urmare, Curtea a respins excepția ridicată de guvern din respectivul criteriu. În cauza *Fomin împotriva Moldovei*, reclamanta s-a plâns din perspectiva art. 6 că instanțele nu și-au motivat suficient deciziile prin care o declarau vinovată de o infracțiune administrativă. Curtea a unit cu fondul clarificarea aspectului dacă plângerea sa a fost examinată în mod corespunzător de o instanță internă și a sfârșit prin a declara cererea admisibilă, hotărând să nu aplice criteriul și a constatat încălcarea art. 6.

439. Cu privire la interpretarea termenului „corespunzător” (fr. *dûment*), acest nou criteriu nu va face obiectul unei interpretări la fel de stricte precum cea impusă de art. 6, care garantează dreptul la un proces echitabil [*Ionescu împotriva României* (dec.), *Liga Portuguesă de Fotbal Profesional împotriva Portugaliei* (dec.)]. În schimb, așa cum a fost precizat în cauza *Șumbera împotriva Republicii Cehe* (dec.), anumite lacune în echitatea procedurii pot, prin natura și intensitatea lor, să aibă un impact asupra aspectului dacă respectiva cauză a fost examinată „în mod corespunzător” (de unde constatarea Curții conform căreia noul criteriu nu se putea aplica în cauza *Fomin împotriva Moldovei*).

440. În plus, noțiunea conform căreia cauza trebuie să fi fost „examinată în mod corespunzător” nu cere ca statul să examineze pe fond orice plângere înaintată instanțelor naționale, mai ales dacă este inutil. În cauza *Ladygin împotriva Rusiei* (dec.), Curtea a statuat

că, atunci când un reclamant caută să depună o plângere care nu are în mod evident un fundament în dreptul intern, ultima condiție menționată în art. 35 § 3 lit. b) este totuși îndeplinită.

441. În cazul în care cauza se referă la o pretinsă încălcare săvârșită de ultima instanță în grad din sistemul juridic intern, Curtea poate renunța la cerința ca această plângere să fi fost examinată în mod corespunzător. Adoptarea unei atitudini contrare ar împiedica Curtea să respingă o plângere, oricât de ne semnificativă ar fi, dacă pretinsa încălcare ar fi avut loc în ultima etapă a procesului intern [*Çelik împotriva Țărilor de Jos* (dec.)].

INDEXUL CAUZELOR CITATE

(cifrele fac trimitere la numărul paginilor unde au fost citate cauzele)

Jurisprudența citată în acest ghid trimite la hotărâri și decizii pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și la decizii și rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului.

Dacă nu se specifică altfel după numele cauzei, referința citată este cea la o hotărâre pe fond pronunțată de o Cameră a Curții. Mențiunea „(dec.)” se referă la o decizie, iar mențiunea „(MC)” indică faptul că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Legăturile cauzelor citate în versiunea electronică a ghidului trimit la baza de date HUDOC (<<http://hudoc.echr.coe.int>>) care permite accesul la jurisprudența Curții (hotărâri ale Marii Camere, ale camerelor și comitetelor, decizii, cauze comunicate, avize consultative și rezumate juridice extrase din Nota de informare privind jurisprudența), a Comisiei (decizii și rapoarte) și a Comitetului de Miniștri (rezoluții).

Curtea pronunță hotărârile și deciziile în limba engleză sau franceză, cele două limbi oficiale. Baza de date HUDOC oferă, de asemenea, acces la traduceri în aproape treizeci de limbi neoficiale, în plus față de limbile oficiale, ale unora din principalele cauze ale Curții. În plus, include legături către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență on-line elaborate de terți.

—A—

<i>A, B și C împotriva Irlandei</i> (MC), nr. 25579/05, CEDO 2010 (<i>A, B and C v. Ireland</i> [GC], § 142)	23, 28, 29, 70
<i>A. împotriva Franței</i> , 23 noiembrie 1993, seria A nr. 277-B (<i>A. v. France</i> , 23 November 1993, Series A no. 277-B)	81
<i>A. împotriva Norvegiei</i> , nr. 28070/06, 9 aprilie 2009 (<i>A. v. Norway</i> , no. 28070/06, 9 April 2009)	72
<i>A. împotriva Regatului Unit</i> , 23 septembrie 1998, <i>Culegere de hotărâri și decizii</i> 1998-VI (<i>A. v. the United Kingdom</i> , 23 September 1998, <i>Reports of Judgments and Decisions</i> 1998-VI)	13
<i>A. Menarini Diagnostics S.r.l. împotriva Italiei</i> , nr. 43509/08, 27 septembrie 2011 (<i>A. Menarini Diagnostics S.r.l. v. Italy</i> , no. 43509/08, 27 September 2011)	67
<i>A.A. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 8000/08, 20 septembrie 2011 (<i>A.A. v. the United Kingdom</i> , no. 8000/08, 20 September 2011)	74
<i>A.D.T. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 35765/97, CEDO 2000-IX (<i>A.D.T. v. the United Kingdom</i> , no. 35765/97, ECHR 2000-IX)	71
<i>A.N.H. împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 70773/11, 12 februarie 2013 (<i>A.N.H. v. Finland</i> (dec.), no. 70773/11, 12 February 2013)	20
<i>Abdulaziz, Cabales și Balkandali împotriva Regatului Unit</i> , 28 mai 1985, seria A nr. 94 (<i>Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom</i> , 28 May 1985, Series A no. 94)	76
<i>Abdulkhakov împotriva Rusiei</i> , nr. 14743/11, 2 octombrie 2012 (<i>Abdulkhakov v. Russia</i> , no. 14743/11, 2 October 2012)	21
<i>Abdulrahman împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 66994/12, 5 februarie 2013 (<i>Abdulrahman v. the Netherlands</i> (dec.), no. 66994/12, 5 February 2013)	34
<i>Adam și alții împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 290/03, 1 septembrie 2005 (<i>Adam and Others v. Germany</i> (dec.), no. 290/03, 1 September 2005)	35
<i>Ādamsons împotriva Letoniei</i> , nr. 3669/03, 24 iunie 2008 (<i>Ādamsons v. Latvia</i> , no. 3669/03, 24 June 2008)	89
<i>Adesina împotriva Franței</i> (dec.), nr. 31398/96, 13 septembrie 1996 (<i>Adesina v. France</i> (dec.), no. 31398/96, 13 September 1996)	38
<i>Adolf împotriva Austriei</i> , 26 martie 1982, seria A nr. 49 (<i>Adolf v. Austria</i> , 26 March 1982, Series A no. 49)	63
<i>Aerts împotriva Belgiei</i> , 30 iulie 1998, <i>Culegere</i> 1998-V (<i>Aerts v. Belgium</i> , 30 July 1998, <i>Reports</i> 1998-V)	69
<i>Agathos și alții împotriva Greciei</i> , nr. 19841/02, 23 septembrie 2004 (<i>Agathos and Others v. Greece</i> , no. 19841/02, 23 September 2004)	89

<i>Agbovi împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 71759/01, 25 septembrie 2006 (<i>Agbovi v. Germany</i> (dec.), no. 71759/01, 25 September 2006)	24
<i>Ageyevy împotriva Rusiei</i> , nr. 7075/10, 18 aprilie 2013 (<i>Ageyevy v. Russia</i> , no. 7075/10, 18 April 2013)	76
<i>AGOSI împotriva Regatului Unit</i> , 24 octombrie 1986, seria A nr. 108 (<i>AGOSI v. the United Kingdom</i> , 24 October 1986, Series A no. 108)	68
<i>Ahmet Sadik împotriva Greciei</i> , 15 noiembrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-V (<i>Ahmet Sadik v. Greece</i> , 15 November 1996, <i>Reports</i> 1996-V)	25
<i>Ahmut împotriva Țărilor de Jos</i> , 28 noiembrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-VI (<i>Ahmut v. the Netherlands</i> , 28 November 1996, <i>Reports</i> 1996-VI)	75
<i>Ahrens împotriva Germaniei</i> , nr. 45071/09, 22 martie 2012 (<i>Ahrens v. Germany</i> , no. 45071/09, 22 March 2012)	74, 75
<i>Ahtinen împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 48907/99, 31 mai 2005 (<i>Ahtinen v. Finland</i> (dec.), no. 48907/99, 31 May 2005)	31
<i>Air Canada împotriva Regatului Unit</i> , 5 mai 1995, seria A nr. 316-A (<i>Air Canada v. the United Kingdom</i> , 5 May 1995, Series A no. 316-A)	68
<i>Airey împotriva Irlandei</i> , 9 octombrie 1979, seria A nr. 32 (<i>Airey v. Ireland</i> , 9 October 1979, Series A no. 32)	59
<i>Aizpurua Ortiz și alții împotriva Spaniei</i> , nr. 42430/05, 2 februarie 2010 (<i>Aizpurua Ortiz and Others v. Spain</i> , no. 42430/05, 2 February 2010)	13
<i>Akdivar și alții împotriva Turciei</i> , 16 septembrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-IV (<i>Akdivar and Others v. Turkey</i> , 16 September 1996, <i>Reports</i> 1996-IV)	19, 26, 28
<i>Aksoy împotriva Turciei</i> , 18 decembrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-VI (<i>Aksoy v. Turkey</i> , 18 December 1996, <i>Reports</i> 1996-VI)	26, 60
<i>Aksu împotriva Turciei</i> (MC), nr. 4149/04 și 41029/04, CEDO 2012 (<i>Aksu v. Turkey</i> [GC], nos. 4149/04 and 41029/04, ECHR 2012)	14, 16, 45, 74
<i>Al-Adsani împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 35763/97, CEDO 2001-XI (<i>Al-Adsani v. the United Kingdom</i> [GC], no. 35763/97, ECHR 2001-XI)	58
<i>Alatulkkila și alții împotriva Finlandei</i> , nr. 33538/96, 28 iulie 2005 (<i>Alatulkkila and Others v. Finland</i> , no. 33538/96, 28 July 2005)	59
<i>Alaverdyan împotriva Armeniei</i> (dec.), nr. 4523/04, 24 august 2010 (<i>Alaverdyan v. Armenia</i> (dec.), no. 4523/04, 24 August 2010)	56, 61
<i>Albayrak împotriva Turciei</i> , nr. 38406/97, 31 ianuarie 2008 (<i>Albayrak v. Turkey</i> , no. 38406/97, 31 January 2008)	17
<i>Albert și Le Compte împotriva Belgiei</i> , 10 februarie 1983, seria A nr. 58 (<i>Albert and Le Compte v. Belgium</i> , 10 February 1983, Series A no. 58)	65
<i>Aldrian împotriva Austriei</i> , nr. 16266/90, decizia Comisiei din 7 mai 1990, Decizii și rapoarte (DR) 65 (<i>Aldrian v. Austria</i> (dec.), no. 16266/90, Commission decision of 7 May 1990, Decisions and Reports (DR) 65)	68
<i>Aleksandr Zaichenko împotriva Rusiei</i> , nr. 39660/02, 18 februarie 2010 (<i>Aleksandr Zaichenko v. Russia</i> , no. 39660/02, 18 February 2010)	64
<i>Alexanian împotriva Rusiei</i> , nr. 46468/06, 22 decembrie 2008 (<i>Aleksanyan v. Russia</i> , no. 46468/06, 22 December 2008)	40
<i>Aliev împotriva Georgiei</i> , nr. 522/04, 13 ianuarie 2009 (<i>Aliev v. Georgia</i> , no. 522/04, 13 January 2009)	18
<i>Al-Jedda împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 27021/08, CEDO 2011 (<i>Al-Jedda v. the United Kingdom</i> [GC], no. 27021/08, ECHR 2011)	44
<i>Allan împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 48539/99, 28 august 2001 (<i>Allan v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 48539/99, 28 August 2001)	34, 35
<i>Allen împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 25424/09, CEDO 2013 (<i>Allen v. the United Kingdom</i> [GC], no. 25424/09, ECHR 2013)	65, 69
<i>Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão și alții împotriva Portugaliei</i> , nr. 29813/96 și 30229/96, CEDO 2000-I (<i>Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão and Others v. Portugal</i> , nos. 29813/96 and 30229/96, ECHR 2000-I)	49, 52
<i>Al-Moayad împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 35865/03, 20 februarie 2007 (<i>Al-Moayad v. Germany</i> (dec.), no. 35865/03, 20 February 2007)	21
<i>Al-Nashif împotriva Bulgariei</i> , nr. 50963/99, 20 iunie 2002 (<i>Al-Nashif v. Bulgaria</i> , no. 50963/99, 20 June 2002)	40
<i>Al-Saadoon și Mufdhi împotriva Regatului Unit</i> , nr. 61498/08, CEDO 2010 (<i>Al-Saadoon and Mufdhi v. the United Kingdom</i> , no. 61498/08, ECHR 2010)	20
<i>Al-Skeini și alții împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 55721/07, CEDO 2011 (<i>Al-Skeini v. the United Kingdom</i> [GC], no. 55721/07, ECHR 2011)	44, 48
<i>Amann împotriva Elveției</i> (MC), nr. 27798/95, CEDO 2000-II (<i>Amann v. Switzerland</i> [GC], no. 27798/95, ECHR 2000-II)	72, 82
<i>An și alții împotriva Ciprului</i> , nr. 18270/91, decizia Comisiei din 8 octombrie 1991 (<i>An and Others v. Cyprus</i> , no. 18270/91, Commission decision of 8 October 1991)	45
<i>Anayo împotriva Germaniei</i> , nr. 20578/07, 21 decembrie 2010 (<i>Anayo v. Germany</i> , no. 20578/07, 21 December 2010)	76
<i>Anchugov și Gladkov împotriva Rusiei</i> , nr. 11157/04 și 15162/05, 4 iulie 2013 (<i>Anchugov and Gladkov v. Russia</i> , nos. 11157/04 and 15162/05, 4 July 2013)	34

<i>Andrásik și alții împotriva Slovaciei</i> (dec.), nr. 57984/00 și altele, CEDO 2002-IX (<i>Andrásik and Others v. Slovakia</i> (dec.), nos. 57984/00 and others, ECHR 2002-IX)	23, 27, 29
<i>Andrejeva împotriva Letoniei</i> (MC), nr. 55707/00, CEDO 2009 (<i>Andrejeva v. Latvia</i> [GC], no. 55707/00, ECHR 2009)	84, 85
<i>Andreou Papi împotriva Turciei</i> , nr. 16094/90, 22 septembrie 2009 (<i>Andreou Papi v. Turkey</i> , no. 16094/90, 22 September 2009)	79
<i>Andronicou și Constantinou împotriva Ciprului</i> , 9 octombrie 1997, Culegere 1997-VI (<i>Andronicou and Constantinou v. Cyprus</i> , 9 October 1997, Reports 1997-VI)	15
<i>Andronikashvili împotriva Georgiei</i> (dec.), nr. 9297/08, 22 iunie 2010 (<i>Andronikashvili v. Georgia</i> (dec.), no. 9297/08, 22 June 2010)	58
<i>Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei</i> (MC), nr. 73049/01, CEDO 2007-I (<i>Anheuser-Busch Inc. v. Portugal</i> [GC], no. 73049/01, ECHR 2007-I)	83, 84, 85
<i>Apay împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 3964/05, 11 decembrie 2007 (<i>Apay v. Turkey</i> (dec.), no. 3964/05, 11 December 2007)	62
<i>APEH Üldözötteinek Szövetsége și alții împotriva Ungariei</i> , nr. 32367/96, CEDO 2000-X (<i>APEH Üldözötteinek Szövetsége and Others v. Hungary</i> , no. 32367/96, ECHR 2000-X)	61
<i>Apinis împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 46549/06, 20 septembrie 2011 (<i>Apinis v. Latvia</i> (dec.), no. 46549/06, 20 September 2011)	40
<i>Aquilina împotriva Maltei</i> (MC), nr. 25642/94, CEDO 1999-III (<i>Aquilina v. Malta</i> [GC], no. 25642/94, ECHR 1999-III)	24
<i>Arat împotriva Turciei</i> , nr. 10309/03, 10 noiembrie 2009 (<i>Arat v. Turkey</i> , no. 10309/03, 10 November 2009)	17
<i>Armonienė împotriva Lituaniei</i> , nr. 36919/02, 25 noiembrie 2008 (<i>Armonienė v. Lithuania</i> , no. 36919/02, 25 November 2008)	15
<i>Assanidzé împotriva Georgiei</i> (MC), nr. 71503/01, CEDO 2004-II (<i>Assanidze v. Georgia</i> [GC], no. 71503/01, ECHR 2004-II)	44
<i>Asociația 21 decembrie 1989 și alții împotriva României</i> , nr. 33810/07 și 18817/08, 24 mai 2011 (<i>Association 21 December 1989 and Others v. Romania</i> , nos. 33810/07 and 18817/08, 24 May 2011)	73
<i>Association Les témoins de Jéhovah împotriva Franței</i> (dec.), nr. 8916/05, 21 septembrie 2010 (<i>Association Les témoins de Jéhovah v. France</i> (dec.), no. 8916/05, 21 September 2010)	25
<i>Athanassoglou și alții împotriva Elveției</i> (MC), nr. 27644/95, CEDO 2000-IV (<i>Athanassoglou and Others v. Switzerland</i> [GC], no. 27644/95, ECHR 2000-IV)	57
<i>Ayuntamiento de Mula împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 55346/00, CEDO 2001-I (<i>Ayuntamiento de Mula v. Spain</i> (dec.), no. 55346/00, ECHR 2001-I)	13
<i>Azemi împotriva Serbiei</i> (dec.), nr. 11209/09, 5 noiembrie 2013 (<i>Azemi v. Serbia</i> (dec.), no. 11209/09, 5 November 2013)	45
<i>Azinas împotriva Ciprului</i> (MC), nr. 56679/00, CEDO 2004-III (<i>Azinas v. Cyprus</i> [GC], no. 56679/00, ECHR 2004-III)	25

—B—

<i>B. împotriva Franței</i> , 25 martie 1992, seria A nr. 232-C (<i>B. v. France</i> , 25 March 1992, Series A no. 232-C)	71
<i>B.B. și F.B. împotriva Germaniei</i> , nr. 18734/09 și 9424/11, 14 martie 2013 (<i>B.B. and F.B. v. Germany</i> , nos. 18734/09 and 9424/11, 14 March 2013)	76
<i>B.C. împotriva Elveției</i> (dec.), nr. 21353/93, decizia Comisiei din 27 februarie 1995 (<i>B.C. v. Switzerland</i> (dec.), no. 21353/93, Commission decision of 27 February 1995)	81
<i>Bagheri și Maliki împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 30164/06, 15 mai 2007 (<i>Bagheri and Maliki v. the Netherlands</i> (dec.), no. 30164/06, 15 May 2007)	40
<i>Baillard împotriva Franței</i> (dec.), nr. 6032/04, 25 septembrie 2008 (<i>Baillard v. France</i> (dec.), no. 6032/04, 25 September 2008)	92
<i>Balan împotriva Moldovei</i> (dec.), nr. 44746/08, 24 ianuarie 2012 (<i>Balan v. Moldova</i> (dec.), no. 44746/08, 24 January 2012)	29
<i>Balmer-Schafroth și alții împotriva Elveției</i> , 26 august 1997, Culegere 1997-IV (<i>Balmer-Schafroth and Others v. Switzerland</i> , 26 August 1997, Reports 1997-IV)	57
<i>Balsytė-Lideikienė împotriva Lituaniei</i> , nr. 72596/01, 4 noiembrie 2008 (<i>Balsytė-Lideikienė v. Lithuania</i> , no. 72596/01, 4 November 2008)	66
<i>Bandaletov împotriva Ucrainei</i> , nr. 23180/06, 31 octombrie 2013 (<i>Bandaletov v. Ukraine</i> , no. 23180/06, 31 October 2013)	64
<i>Banković și alții împotriva Belgiei</i> (dec.) (MC), nr. 52207/99, CEDO 2001-XII (<i>Banković and Others v. Belgium and Others</i> (dec.) [GC], no. 52207/99, ECHR 2001-XII)	44, 48
<i>Bannikov împotriva Letoniei</i> , nr. 19279/03, 11 iunie 2013 (<i>Bannikov v. Latvia</i> , no. 19279/03, 11 June 2013)	98
<i>Barberà, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei</i> , 6 decembrie 1988, seria A nr. 146 (<i>Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain</i> , 6 December 1988, Series A no. 146)	54
<i>Baumann împotriva Franței</i> , nr. 33592/96, CEDO 2001-V (<i>Baumann v. France</i> , no. 33592/96, ECHR 2001-V)	28
<i>Bazelyuk împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 49275/08, 27 martie 2012 (<i>Bazelyuk v. Ukraine</i> (dec.), no. 49275/08, 27 March 2012)	96, 99

<i>Bazorkina împotriva Rusiei</i> , nr. 69481/01, 27 iulie 2006 (<i>Bazorkina v. Russia</i> , no. 69481/01, 27 July 2006)	21, 22
<i>Beaumont împotriva Franței</i> , 24 noiembrie 1994, seria A nr. 296-B (<i>Beaumont v. France</i> , 24 November 1994, Series A no. 296-B)	57
<i>Beer și Regan împotriva Germaniei</i> (MC), nr. 28934/95, 18 februarie 1999 (<i>Beer and Regan v. Germany</i> [GC], no. 28934/95, 18 February 1999)	47
<i>Beganović împotriva Croației</i> , nr. 46423/06, 25 iunie 2009 (<i>Beganović v. Croatia</i> , no. 46423/06, 25 June 2009)	45
<i>Behrami împotriva Franței și Saramati împotriva Franței, Germaniei și Norvegiei</i> (dec.) (MC), nr. 71412/01 și 78166/01, 2 mai 2007 (<i>Behrami v. France and Saramati v. France, Germany and Norway</i> (dec.) [GC], nos. 71412/01 and 78166/01, 2 May 2007)	45, 46
<i>Bekauri împotriva Georgiei</i> (excepții preliminare), nr. 14102/02, 10 aprilie 2012 (<i>Bekauri v. Georgia</i> (preliminary objections), no. 14102/02, 10 April 2012)	40, 42
<i>Bekirski împotriva Bulgariei</i> , nr. 71420/01, 2 septembrie 2010 (<i>Bekirski v. Bulgaria</i> , no. 71420/01, 2 September 2010)	21
<i>Belilos împotriva Elveției</i> , 29 aprilie 1988, seria A nr. 132 (<i>Belilos v. Switzerland</i> , 29 April 1988, Series A no. 132)	55
<i>Ben Salah Adraqui și Dhaime împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 45023/98, CEDO 2000-IV (<i>Ben Salah Adraqui and Dhaime v. Spain</i> (dec.), no. 45023/98, ECHR 2000-IV)	24
<i>Bendenoun împotriva Franței</i> , 24 februarie 1994, seria A nr. 284 (<i>Bendenoun v. France</i> , 24 February 1994, Series A no. 284)	64, 65, 66
<i>Benet Praha, spol. s r.o., împotriva Republicii Ceha</i> (dec.), nr. 38354/06, 28 septembrie 2010 (<i>Benet Praha, spol. s r.o., v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 38354/06, 28 September 2010)	33
<i>BENet Praha, spol. s r.o., împotriva Republicii Ceha</i> , nr. 33908/04, 24 februarie 2011 (<i>BENet Praha, spol. s r.o., v. the Czech Republic, v. the Czech Republic</i> , no. 33908/04, 24 February 2011)	97
<i>Benham împotriva Regatului Unit</i> (MC), 10 iunie 1996, Culegere 1996-III (<i>Benham v. the United Kingdom</i> [GC], 10 June 1996, Reports 1996-III)	64
<i>Bensaid împotriva Regatului Unit</i> , nr. 44599/98, CEDO 2001-I (<i>Bensaid v. the United Kingdom</i> , no. 44599/98, ECHR 2001-I)	70
<i>Bentham împotriva Țărilor de Jos</i> , 23 octombrie 1985, seria A nr. 97 (<i>Bentham v. the Netherlands</i> , 23 October 1985, Series A no. 97)	56, 59
<i>Berdzenishvili împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 31697/03, CEDO 2004-II (<i>Berdzenishvili v. Russia</i> (dec.), no. 31697/03, ECHR 2004-II)	31
<i>Berić și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei</i> (dec.), nr. 36357/04 și altele, 16 octombrie 2007 (<i>Berić and Others v. Bosnia and Herzegovina</i> (dec.), nos. 36357/04 et al., 16 October 2007)	45, 46
<i>Berladir și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 34202/06, 10 iulie 2012 (<i>Berladir and Others v. Russia</i> , no. 34202/06, 10 July 2012)	98
<i>Bernardet împotriva Franței</i> (dec.), nr. 31406/96, 27 noiembrie 1996 (<i>Bernardet v. France</i> (dec.), no. 31406/96, 27 November 1996)	38
<i>Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei</i> , nr. 24117/08, 14 martie 2013 (<i>Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway</i> , no. 24117/08, 14 March 2013)	80, 81, 82
<i>Berrehab împotriva Țărilor de Jos</i> , 21 iunie 1988, seria A nr. 138 (<i>Berrehab v. the Netherlands</i> , 21 June 1988, Series A no. 138)	75, 76
<i>Beyeler împotriva Italiei</i> (MC), nr. 33202/96, CEDO 2000-I (<i>Beyeler v. Italy</i> [GC], no. 33202/96, ECHR 2000-I)	83
<i>Beygo împotriva a 46 state membre ale Consiliului Europei</i> (dec.), nr. 36099/06, 16 iunie 2009 (<i>Beygo v. 46 Member States of the Council of Europe</i> (dec.), no. 36099/06, 16 June 2009)	46
<i>Bic și alții împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 55955/00, 2 februarie 2006 (<i>Bic and Others v. Turkey</i> (dec.), no. 55955/00, 2 February 2006)	15
<i>Bigaeva împotriva Greciei</i> , nr. 26713/05, 28 mai 2009 (<i>Bigaeva v. Greece</i> , no. 26713/05, 28 May 2009)	71
<i>Bijelić împotriva Muntenegrului și Serbiei</i> , nr. 11890/05, 28 aprilie 2009 (<i>Bijelić v. Montenegro and Serbia</i> , no. 11890/05, 28 April 2009)	43
<i>Bimer S.A. împotriva Moldovei</i> , nr. 15084/03, 10 iulie 2007 (<i>Bimer S.A. v. Moldova</i> , no. 15084/03, 10 July 2007)	85
<i>Biserica din X. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 3798/68, decizia Comisiei din 17 decembrie 1968, Culegere de decizii 29 (<i>Church of X. v. the United Kingdom</i> , no. 3798/68, Commission decision of 17 December 1968, Collection 29)	48
<i>Blagojević împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 49032/07, 9 iunie 2009 (<i>Blagojević v. the Netherlands</i> (dec.), no. 49032/07, 9 June 2009)	45, 46
<i>Blečić împotriva Croației</i> (MC), nr. 59532/00, CEDO 2006-III (<i>Blečić v. Croatia</i> [GC], no. 59532/00, ECHR 2006-III)	49, 50, 51, 52
<i>„Blondje” împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 7245/09, CEDO 2009 (<i>„Blondje” v. the Netherlands</i> (dec.), no. 7245/09, ECHR 2009)	35
<i>Bock împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 22051/07, 19 ianuarie 2010 (<i>Bock v. Germany</i> (dec.), no. 22051/07, 19 January 2010)	42
<i>Boelens și alții împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 20007/09, 11 septembrie 2012 (<i>Boelens and Others. v. Belgium</i> (dec.), no. 20007/09, 11 September 2012)	96
<i>Boicenco împotriva Moldovei</i> , nr. 41088/05, 11 iulie 2006 (<i>Boicenco v. Moldova</i> , no. 41088/05, 11 July 2006)	19

<i>Boivin împotriva a 34 state membre ale Consiliului Europei</i> (dec.), nr. 73250/01, CEDO 2008 (<i>Boivin v. 34 Member States of the Council of Europe</i> (dec.), no. 73250/01, ECHR 2008)	46
<i>Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei</i> (MC), nr. 45036/98, CEDO 2005-VI (<i>Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi v. Ireland</i> [GC], no. 45036/98, ECHR 2005-VI)	46, 47
<i>Botta împotriva Italiei</i> , 24 februarie 1998, Culegere 1998-I (<i>Botta v. Italy</i> , 24 February 1998, Reports 1998-I).....	71
<i>Bottaro împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 56298/00, 23 mai 2002 (<i>Bottaro v. Italy</i> (dec.), no. 56298/00, 23 May 2002)	29
<i>Bouglame împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 16147/08, 2 martie 2010 (<i>Bouglame v. Belgium</i> (dec.), no. 16147/08, 2 March 2010)	17
<i>Bouilloc împotriva Franței</i> (dec.), nr. 34489/03, 28 noiembrie 2006 (<i>Bouilloc v. France</i> (dec.), no. 34489/03, 28 November 2006)	58
<i>Boulois împotriva Luxemburgului</i> (MC), nr. 37575/04, CEDO 2012 (<i>Boulois v. Luxembourg</i> [GC], no. 37575/04, ECHR 2012)	57, 65
<i>Bourdov împotriva Rusiei</i> (nr. 2), nr. 33509/04, CEDO 2009 (<i>Burdov v. Russia</i> (no. 2), no. 33509/04, ECHR 2009)	30
<i>Bourdov împotriva Rusiei</i> , nr. 59498/00, CEDO 2002-III (<i>Burdov v. Russia</i> , no. 59498/00, ECHR 2002-III)	16, 83
<i>Boyle împotriva Regatului Unit</i> , 28 februarie 1994, seria A nr. 282-B (<i>Boyle v. the United Kingdom</i> , 28 February 1994, opinion of the Commission, Series A no. 282-B)	77
<i>Božinovski împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> (dec.), nr. 68368/01, 1 februarie 2005 (<i>Božinovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> (dec.), no. 68368/01, 1 February 2005)	35
<i>Brândușe împotriva României</i> , nr. 6586/03, 7 aprilie 2009 (<i>Brândușe v. Romania</i> , no. 6586/03, 7 April 2009)	74
<i>Bratří Zátkové, A.S., împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 20862/06, 8 februarie 2011 (<i>Bratří Zátkové, A.S. v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 20862/06, 8 February 2011)	97
<i>Brežec împotriva Croației</i> , nr. 7177/10, 18 iulie 2013 (<i>Brežec v. Croatia</i> , no. 7177/10, 18 July 2013)	34, 78
<i>Broca și Texier-Micault împotriva Franței</i> , nr. 27928/02 și 31694/02, 21 octombrie 2003 (<i>Broca and Texier-Micault v. France</i> , nos. 27928/02 and 31694/02, 21 October 2003)	29
<i>Bronda împotriva Italiei</i> , 9 iunie 1998, Culegere 1998-IV (<i>Bronda v. Italy</i> , 9 June 1998, Reports 1998-IV)	77
<i>Broniowski împotriva Poloniei</i> (dec.) (MC), nr. 31443/96, CEDO 2002-X (<i>Broniowski v. Poland</i> (dec.) [GC], no. 31443/96, ECHR 2002-X)	53
<i>Broniowski împotriva Poloniei</i> (MC), nr. 31443/96, CEDO 2004-V (<i>Broniowski v. Poland</i> [GC], no. 31443/96, ECHR 2004-V)	83
<i>Brown împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 38644/97, 24 noiembrie 1998 (<i>Brown v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 38644/97, 24 November 1998)	69
<i>Brudnicka și alții împotriva Poloniei</i> , nr. 54723/00, CEDO 2005-II (<i>Brudnicka and Others v. Poland</i> , no. 54723/00, ECHR 2005-II).....	15
<i>Brüggemann și Scheuten împotriva Germaniei</i> , nr. 6959/75, decizia Comisiei din 19 mai 1976, DR 5 (<i>Brüggemann and Scheuten v. Germany</i> , no. 6959/75, Commission decision of 19 May 1976, DR 5).....	73
<i>Brumărescu împotriva României</i> (MC), nr. 28342/95, CEDO 1999-VII (<i>Brumărescu v. Romania</i> [GC], no. 28342/95, ECHR 1999-VII).....	14
<i>Brusco împotriva Franței</i> , nr. 1466/07, 14 octombrie 2010 (<i>Brusco v. France</i> , no. 1466/07, 14 October 2010)	64
<i>Brusco împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 69789/01, CEDO 2001-IX (<i>Brusco v. Italy</i> (dec.), no. 69789/01, ECHR 2001-IX)	27, 29
<i>Buchholz împotriva Germaniei</i> , 6 mai 1981, seria A nr. 42 (<i>Buchholz v. Germany</i> , 6 May 1981, Series A no. 42)	60
<i>Buck împotriva Germaniei</i> , nr. 41604/98, CEDO 2005-IV (<i>Buck v. Germany</i> , no. 41604/98, ECHR 2005-IV)	79
<i>Buckley împotriva Regatului Unit</i> , 25 septembrie 1996, Culegere 1996-IV (<i>Buckley v. the United Kingdom</i> , 25 September 1996, Reports 1996-IV)	78, 79
<i>Bui Van Thanh și alții împotriva Regatului Unit</i> , nr. 16137/90, decizia Comisiei din 12 martie 1990, DR 65 (<i>Bui Van Thanh and Others v. the United Kingdom</i> , no. 16137/90, Commission decision of 12 March 1990, DR 65)	48
<i>Buijen împotriva Germaniei</i> , nr. 27804/05, 1 aprilie 2010 (<i>Buijen v. Germany</i> , no. 27804/05, 1 April 2010)	68
<i>Buj împotriva Croației</i> , nr. 24661/02, 1 iunie 2006 (<i>Buj v. Croatia</i> , no. 24661/02, 1 June 2006)	63
<i>Buldakov împotriva Rusiei</i> , nr. 23294/05, 19 iulie 2011 (<i>Buldakov v. Russia</i> , no. 23294/05, 19 July 2011)	20
<i>Bulinwar OOD și Hrusanov împotriva Bulgariei</i> , nr. 66455/01, 12 aprilie 2007 (<i>Bulinwar OOD and Hrusanov v. Bulgaria</i> , no. 66455/01, 12 April 2007)	34
<i>Burden împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 13378/05, CEDO 2008 (<i>Burden v. the United Kingdom</i> [GC], no. 13378/05, ECHR 2008)	14, 16, 23
<i>Burghartz împotriva Elveției</i> , 22 februarie 1994, seria A nr. 280-B (<i>Burghartz v. Switzerland</i> , 22 February 1994, Series A no. 280-B)	70, 74

<i>Burov împotriva Moldovei</i> (dec.), nr. 38875/03, 14 iunie 2011 (<i>Burov v. Moldova</i> (dec.), no. 38875/03, 14 June 2011)	94, 95, 99
<i>Buzescu împotriva României</i> , nr. 61302/00, 24 mai 2005 (<i>Buzescu v. Romania</i> , no. 61302/00, 24 May 2005)	85

—C—

<i>C.A.S. și C.S. împotriva României</i> , nr. 26692/05, 20 martie 2012 (<i>C.A.S. and C.S. v. Romania</i> , no. 26692/05, 20 March 2012)	71
<i>C.C. împotriva Spaniei</i> , nr. 1425/06, 6 octombrie 2009 (<i>C.C. v. Spain</i> , no. 1425/06, 6 October 2009)	72
<i>Çakıcı împotriva Turciei</i> (MC), nr. 23657/94, CEDO 1999-IV (<i>Çakıcı v. Turkey</i> [GC], no. 23657/94, ECHR 1999-IV)	22
<i>Çakir și alții împotriva Ciprului</i> (dec.), nr. 7864/06, 29 aprilie 2010 (<i>Çakir and Others v. Cyprus</i> (dec.), no. 7864/06, 29 April 2010)	53
<i>Caldas Ramirez de Arrellano împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 68874/01, CEDO 2003-I (<i>Caldas Ramirez de Arrellano v. Spain</i> (dec.), no. 68874/01, ECHR 2003-I)	68
<i>Campbell împotriva Regatului Unit</i> , 25 martie 1992, seria A nr. 233 (<i>Campbell and Fell v. the United Kingdom</i> , 28 June 1984, Series A no. 80)	82
<i>Campbell și Fell împotriva Regatului Unit</i> , 28 iunie 1984, seria A nr. 80 (<i>Campbell v. the United Kingdom</i> , 25 March 1992, Series A no. 233)	64
<i>Cankoçak împotriva Turciei</i> , nr. 25182/94 și 26956/95, 20 februarie 2001 (<i>Cankoçak v. Turkey</i> , nos. 25182/94 and 26956/95, 20 February 2001)	50
<i>Cantoni împotriva Franței</i> (MC), 15 noiembrie 1996, Culegere 1996-V (<i>Cantoni v. France</i> [GC], 15 November 1996, Reports 1996-V)	46
<i>Capital Bank AD împotriva Bulgariei</i> , nr. 49429/99, CEDO 2005-XII (<i>Capital Bank AD v. Bulgaria</i> , no. 49429/99, ECHR 2005-XII)	85
<i>Carson și alții împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 42184/05, CEDO 2010 (<i>Carson and Others v. the United Kingdom</i> [GC], no. 42184/05, ECHR 2010)	28
<i>Castells împotriva Spaniei</i> , 23 aprilie 1992, seria A nr. 236 (<i>Castells v. Spain</i> , 23 April 1992, Series A no. 236)	25
<i>Catan și alții împotriva Republicii Moldova și Rusiei</i> (MC), nr. 43370/04, 8252/05 și 18454/06, CEDO 2012 (<i>Catan and Others v. the Republic of Moldova and Russia</i> [GC], nos. 43370/04, 8252/05 and 18454/06, ECHR 2012)	44, 45
<i>Čavajda împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 17696/07, 29 martie 2011 (<i>Čavajda v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 17696/07, 29 March 2011)	97
<i>Çelik împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 12810/13, 27 august 2013 (<i>Çelik v. the Netherlands</i> (dec.), no. 12810/13, 27 August 2013)	97, 101
<i>Çelik împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 52991/99, CEDO 2004-X (<i>Çelik v. Turkey</i> (dec.), no. 52991/99, ECHR 2004-X)	32
<i>Celniku împotriva Greciei</i> , nr. 21449/04, 5 iulie 2007 (<i>Celniku v. Greece</i> , no. 21449/04, 5 July 2007)	38
<i>Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei</i> (MC), nr. 38433/09, CEDO 2012 (<i>Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy</i> [GC], no. 38433/09, ECHR 2012)	16, 17, 83, 84, 85
<i>Chadimová împotriva Republicii Cehe</i> , nr. 50073/99, 18 aprilie 2006 (<i>Chadimová v. the Czech Republic</i> , no. 50073/99, 18 April 2006)	81, 82
<i>Chamaïev și alții împotriva Georgiei și Rusiei</i> (dec.), nr. 36378/02, 16 septembrie 2003 (<i>Shamayev and Others v. Georgia and Russia</i> (dec.), no. 36378/02, 16 September 2003)	37
<i>Chamaïev și alții împotriva Georgiei și Rusiei</i> , nr. 36378/02, CEDO 2005-III (<i>Shamayev and Others v. Georgia and Russia</i> , no. 36378/02, ECHR 2005-III)	22, 37
<i>Chapman împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 39619/05, 5 March 2013 (<i>Chapman v. Belgium</i> (dec.), no. 39619/05, 5 March 2013)	31
<i>Chapman împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 27238/95, CEDO 2001-I (<i>Chapman v. the United Kingdom</i> [GC], no. 27238/95, ECHR 2001-I)	74, 78
<i>Chappell împotriva Regatului Unit</i> , 30 martie 1989, seria A nr. 152-A (<i>Chappell v. the United Kingdom</i> , 30 March 1989, Series A no. 152-A)	79
<i>Chappex împotriva Elveției</i> (dec.), nr. 20338/92, 12 octombrie 1994 (<i>Chappex v. Switzerland</i> (dec.), no. 20338/92, 12 October 1994)	38
<i>Charzyński împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 15212/03, CEDO 2005-V (<i>Charzyński v. Poland</i> (dec.), no. 15212/03, ECHR 2005-V)	29
<i>Chaudet împotriva Franței</i> , nr. 49037/06, 29 octombrie 2009 (<i>Chaudet v. France</i> , no. 49037/06, 29 October 2009)	59
<i>Chauvy și alții împotriva Franței</i> , nr. 64915/01, CEDO 2004-VI (<i>Chauvy and Others v. France</i> , no. 64915/01, ECHR 2004-VI)	72
<i>Chavdarov împotriva Bulgariei</i> , nr. 3465/03, 21 decembrie 2010 (<i>Chavdarov v. Bulgaria</i> , no. 3465/03, 21 December 2010)	75
<i>Chelu împotriva României</i> , nr. 40274/04, 12 ianuarie 2010 (<i>Chelu v. Romania</i> , no. 40274/04, 12 January 2010)	79

<i>Chevanova împotriva Letoniei</i> (radiere) (MC), nr. 58822/00, 7 decembrie 2007 (<i>Shevanova v. Latvia</i> (striking out) [GC], no. 58822/00, 7 December 2007)	17
<i>Chevol împotriva Franței</i> , nr. 49636/99, CEDO 2003-III (<i>Chevol v. France</i> , no. 49636/99, ECHR 2003-III)	17, 58
<i>Chiragov și alții împotriva Armeniei</i> (dec.) (MC), nr. 13216/05, 14 decembrie 2011 (<i>Chiragov and Others v. Armenia</i> (dec.) [GC], no. 13216/05, 14 December 2011)	35
<i>Christie împotriva Regatului Unit</i> , nr. 21482/93, decizia Comisiei din 27 iunie 1994, DR 78-B (<i>Christie v. the United Kingdom</i> , no. 21482/93, Commission decision of 27 June 1994, DR 78-B)	81
<i>Christine Goodwin împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 28957/95, CEDO 2002-VI (<i>Christine Goodwin v. the United Kingdom</i> [GC], no. 28957/95, ECHR 2002-VI)	71
<i>Cipru împotriva Turciei</i> (MC), nr. 25781/94, CEDO 2001-IV (<i>Cyprus v. Turkey</i> [GC], no. 25781/94, ECHR 2001-IV)	44, 48, 79
<i>Çınar împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 28602/95, 13 noiembrie 2003 (<i>Çınar v. Turkey</i> (dec.), no. 28602/95, 13 November 2003)	25
<i>Ciobanu împotriva României</i> (dec.), nr. 52414/99, 16 decembrie 2003 (<i>Ciobanu v. Romania</i> (dec.), no. 52414/99, 16 December 2003)	13
<i>Ciubotaru împotriva Moldovei</i> , nr. 27138/04, 27 aprilie 2010 (<i>Ciubotaru v. Moldova</i> , no. 27138/04, 27 April 2010)	74
<i>Ciulla împotriva Italiei</i> , 22 februarie 1989, seria A nr. 148 (<i>Ciulla v. Italy</i> , 22 February 1989, Series A no. 148)	69
<i>Ciupercescu împotriva României</i> , nr. 35555/03, 15 iunie 2010 (<i>Ciupercescu v. Romania</i> , no. 35555/03, 15 June 2010)	28
<i>Cocchiarella împotriva Italiei</i> (MC), nr. 64886/01, CEDO 2006-V (<i>Cocchiarella v. Italy</i> [GC], no. 64886/01, ECHR 2006-V)	29
<i>Colibaba împotriva Moldovei</i> , nr. 29089/06, 23 octombrie 2007 (<i>Colibaba v. Moldova</i> , no. 29089/06, 23 October 2007)	19
<i>Collectif national d'information et d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox et Mox împotriva Franței</i> (dec.), nr. 75218/01, 28 martie 2006 (<i>Collectif national d'information et d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox et Mox v. France</i> (dec.), no. 75218/01, 28 March 2006)	58
<i>Collins și Akaziebie împotriva Suediei</i> (dec.), nr. 23944/05, 8 martie 2007 (<i>Collins and Akaziebie v. Sweden</i> (dec.), no. 3944/05, 8 March 2007)	92
<i>Compania de Navigație a Republicii Islamice Iran împotriva Turciei</i> , nr. 40998/98, CEDO 2007-V (<i>Islamic Republic of Iran Shipping Lines v. Turkey</i> , no. 40998/98, ECHR 2007-V)	13
<i>Confédération des syndicats médicaux français și Fédération nationale des infirmiers împotriva Franței</i> , nr. 10983/84, decizia Comisiei din 12 mai 1986, DR 47 (<i>Federation of French Medical Trade Unions and National Federation of Nurses v. France</i> (dec.), no. 10983/84, Commission decision of 12 May 1986, DR 47)	36
<i>Confédération Française Démocratique du Travail împotriva Comunităților Europene</i> , nr. 8030/77, decizia Comisiei din 10 iulie 1978, DR 13 (<i>Confédération française démocratique du travail v. the European Communities</i> , no. 8030/77, Commission decision of 10 July 1978, DR 13)	47
<i>Connolly împotriva a 15 state membre ale Uniunii Europene</i> (dec.), nr. 73274/01, 9 decembrie 2008 (<i>Connolly v. 15 Member States of the European Union</i> (dec.), no. 73274/01, 9 December 2008)	46
<i>Constantinescu împotriva României</i> , nr. 28871/95, CEDO 2000-VIII (<i>Constantinescu v. Romania</i> , no. 28871/95, ECHR 2000-VIII)	17
<i>Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 13645/05, CEDO 2009 (<i>Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. v. the Netherlands</i> (dec.), no. 13645/05, ECHR 2009)	47
<i>Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei împotriva Moldovei</i> , nr. 39745/02, 3 aprilie 2007 (<i>Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei v. Moldova</i> , no. 39745/02, 3 April 2007)	43
<i>Copland împotriva Regatului Unit</i> , nr. 62617/00, CEDO 2007-I (<i>Copland v. the United Kingdom</i> , no. 62617/00, ECHR 2007-I)	81, 82
<i>Costa și Pavan împotriva Italiei</i> , nr. 54270/10, 28 august 2012 (<i>Costa and Pavan v. Italy</i> , no. 54270/10, 28 August 2012)	70
<i>Costello-Roberts împotriva Regatului Unit</i> , 25 martie 1993, seria A nr. 247-C (<i>Costello-Roberts v. the United Kingdom</i> , 25 March 1993, Series A no. 247-C)	70
<i>Coteț împotriva României</i> , nr. 38565/97, 3 iunie 2003 (<i>Coteț v. Romania</i> , no. 38565/97, 3 June 2003)	19, 81
<i>Craxi împotriva Italiei</i> (nr. 2), nr. 25337/94, 17 iulie 2003 (<i>Craxi v. Italy</i> (no. 2), no. 25337/94, 17 July 2003)	81
<i>Cudak împotriva Lituaniei</i> (MC), nr. 15869/02, CEDO 2010 (<i>Cudak v. Lithuania</i> [GC], no. 15869/02, ECHR 2010)	60, 91
<i>Cvetković împotriva Serbiei</i> , nr. 17271/04, 10 iunie 2008 (<i>Cvetković v. Serbia</i> , no. 17271/04, 10 June 2008)	29

—D—

<i>D.B. împotriva Turciei</i> , nr. 33526/08, 13 iulie 2010 (<i>D.B. v. Turkey</i> , no. 33526/08, 13 July 2010)	20
---	----

<i>D.H. și alții împotriva Republicii Cehe</i> (MC), nr. 57325/00, CEDO 2007-IV (<i>D.H. and Others v. the Czech Republic</i> [GC], no. 57325/00, ECHR 2007-IV)	24, 26
<i>D.J. și A.-K.R. împotriva României</i> (dec.), nr. 34175/05, 20 Octombrie 2009 (<i>D.J. and A.-K.R. v. Romania</i> (dec.), no. 34175/05, 20 October 2009)	17
<i>Dadouch împotriva Maltei</i> , nr. 38816/07, 20 iulie 2010 (<i>Dadouch v. Malta</i> , no. 38816/07, 20 July 2010)	73
<i>Dalban împotriva României</i> (MC), nr. 28114/95, CEDO 1999-VI (<i>Dalban v. Romania</i> [GC], no. 28114/95, ECHR 1999-VI)	17
<i>Dalea împotriva Franței</i> (dec.), nr. 964/07, 2 februarie 2010 (<i>Dalea v. France</i> (dec.), no. 964/07, 2 February 2010)	62
<i>Dalia împotriva Franței</i> , 19 februarie 1998, Culegere 1998-I (<i>Dalia v. France</i> , 19 February 1998, Reports 1998-I)	27
<i>Dayanan împotriva Turciei</i> , nr. 7377/03, 13 octombrie 2009 (<i>Dayanan v. Turkey</i> , no. 7377/03, 13 October 2009)	68
<i>De Becker împotriva Belgiei</i> , nr. 214/56, decizia Comisiei din 9 iunie 1958 (<i>De Becker v. Belgium</i> , no. 214/56, Commission decision of 9 June 1958)	52
<i>De Bruin împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 9765/09, 17 septembrie 2013 (<i>De Bruin v. the Netherlands</i> (dec.), no. 9765/09, 17 September 2013)	58
<i>De Geouffre de la Pradelle împotriva Franței</i> , 16 decembrie 1992, seria A nr. 253-B (<i>De Geouffre de la Pradelle v. France</i> , 16 December 1992, Series A no. 253-B)	59
<i>De Ieso împotriva Italiei</i> , nr. 34383/02, 24 aprilie 2012 (<i>De Ieso v. Italy</i> , no. 34383/02, 24 April 2012)	96
<i>De Moor împotriva Belgiei</i> , 23 iunie 1994, seria A nr. 292-A (<i>De Moor v. Belgium</i> , 23 June 1994, Series A no. 292-A)	58
<i>De Saedeleer împotriva Belgiei</i> , nr. 27535/04, 24 iulie 2007 (<i>De Saedeleer v. Belgium</i> , no. 27535/04, 24 July 2007)	43
<i>De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei</i> , 18 iunie 1971, seria A nr. 12 (<i>De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium</i> , 18 June 1971, Series A no. 12)	23
<i>Deés împotriva Ungariei</i> , nr. 2345/06, 9 noiembrie 2010 (<i>Deés v. Hungary</i> , no. 2345/06, 9 November 2010)	74, 80
<i>Del Río Prada împotriva Spaniei</i> (MC), nr. 42750/09, CEDO 2013 (<i>Del Río Prada v. Spain</i> [GC], no. 42750/09, ECHR 2013)	69
<i>Demades împotriva Turciei</i> , nr. 16219/90, 31 iulie 2003 (<i>Demades v. Turkey</i> , no. 16219/90, 31 July 2003)	78
<i>Demicoli împotriva Maltei</i> , 27 august 1991, seria A nr. 210 (<i>Demicoli v. Malta</i> , 27 August 1991, Series A no. 210)	64, 66
<i>Demir și Baykara împotriva Turciei</i> (MC), nr. 34503/97, CEDO 2008 (<i>Demir and Baykara v. Turkey</i> [GC], no. 34503/97, ECHR 2008)	55, 88, 91
<i>Demirbaş și alții împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 50973/06 și altele, 9 noiembrie 2010 (<i>Demirbaş and Others v. Turkey</i> (dec.), nos. 1093/08 and others, 9 November 2010)	14
<i>Demopoulos și alții împotriva Turciei</i> (dec.) (MC), nr. 46113/99 și altele, CEDO 2010 (<i>Demopoulos and Others v. Turkey</i> (dec.) [GC], nos. 46113/99 et al., ECHR 2010)	24, 26, 28, 29, 30, 79, 87
<i>Dennis și alții împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 76573/01, 2 iulie 2002 (<i>Dennis and Others v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 6573/01, 2 July 2002)	32
<i>Depalle împotriva Franței</i> (MC), nr. 34044/02, CEDO 2010 (<i>Depalle v. France</i> [GC], no. 34044/02, ECHR 2010)	83
<i>Depauw împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 2115/04, 15 mai 2007 (<i>Depauw v. Belgium</i> (dec.), no. 2115/04, 15 May 2007)	29
<i>Des Fours Walderode împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 40057/98, CEDO 2004-V (<i>Des Fours Walderode v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 40057/98, ECHR 2004-V)	83
<i>Deweere împotriva Belgiei</i> , 27 februarie 1980, seria A nr. 35 (<i>Deweere v. Belgium</i> , 27 February 1980, Series A no. 35)	63
<i>Di Giovanni împotriva Italiei</i> , nr. 51160/06, 9 iulie 2013 (<i>Di Giovanni v. Italy</i> , no. 51160/06, 9 July 2013)	60
<i>Di Salvo împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 16098/05, 11 ianuarie 2007 (<i>Di Salvo v. Italy</i> (dec.), no. 16098/05, 11 January 2007)	40
<i>Di Sante împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 56079/00, 24 iunie 2004 (<i>Di Sante v. Italy</i> (dec.), no. 56079/00, 24 June 2004)	27
<i>Di Sarno și alții împotriva Italiei</i> , nr. 30765/08, 10 ianuarie 2012 (<i>Di Sarno and Others v. Italy</i> , no. 30765/08, 10 January 2012)	74, 80
<i>Diacenco împotriva României</i> , nr. 124/04, 7 februarie 2012 (<i>Diacenco v. Romania</i> , no. 124/04, 7 February 2012)	98
<i>Dickson împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 44362/04, CEDO 2007-V (<i>Dickson v. the United Kingdom</i> [GC], no. 44362/04, ECHR 2007-V)	75
<i>Dimitrescu împotriva României</i> , nr. 5629/03 și 3028/04, 3 iunie 2008 (<i>Dimitrescu v. Romania</i> , nos. 5629/03 and 3028/04, 3 June 2008)	17
<i>Dink împotriva Turciei</i> , nr. 2668/07 și altele, 14 septembrie 2010 (<i>Dink v. Turkey</i> , nos. 2668/07 et al., 14 September 2010)	29

<i>Djokaba Lambi Longa împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 33917/12, CEDO 2012 (<i>Djokaba Lambi Longa v. the Netherlands</i> (dec.), no. 33917/12, ECHR 2012)	45
<i>Doran împotriva Irlandei</i> , nr. 50389/99, CEDO 2003-X (<i>Doran v. Ireland</i> , no. 50389/99, ECHR 2003-X)	27
<i>Döring împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 37595/97, CEDO 1999-VIII (<i>Döring v. Germany</i> (dec.), no. 37595/97, ECHR 1999-VIII)	85
<i>Döşemealtı Belediyesi împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 50108/06, 23 martie 2010 (<i>Döşemealtı Belediyesi v. Turkey</i> (dec.), no. 50108/06, 23 March 2010)	13, 43
<i>Draon împotriva Franței</i> (MC), nr. 1513/03, 6 octombrie 2005 (<i>Draon v. France</i> [GC], no. 1513/03, 6 October 2005)	83
<i>Drijfhout împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 51721/09, 22 februarie 2011 (<i>Drijfhout v. the Netherlands</i> (dec.), no. 51721/09, 22 February 2011)	40
<i>Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei</i> , 26 iunie 1992, seria A nr. 240 (<i>Drozd and Janousek v. France and Spain</i> , 26 June 1992, Series A no. 240)	44, 48
<i>Dubus S.A. împotriva Franței</i> , nr. 5242/04, 11 iunie 2009 (<i>Dubus S.A. v. France</i> , no. 5242/04, 11 June 2009)	67
<i>Dudek împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 12977/09 și altele, 23 noiembrie 2010 (<i>Dudek v. Germany</i> (dec.), nos. 12977/09 et al., 23 November 2010)	100
<i>Dudgeon împotriva Regatului Unit</i> , 22 octombrie 1981, seria A nr. 45 (<i>Dudgeon v. the United Kingdom</i> , 22 October 1981, Series A no. 45)	71, 93
<i>Dukmedjian împotriva Franței</i> , nr. 60495/00, 31 ianuarie 2006 (<i>Dukmedjian v. France</i> , no. 60495/00, 31 January 2006)	89
<i>Durđević împotriva Croației</i> , nr. 52442/09, CEDO 2011 (<i>Durđević v. Croatia</i> , no. 52442/09, ECHR 2011)	71
<i>Duringer și Grunge împotriva Franței</i> (dec.), nr. 61164/00 și 18589/02, CEDO 2003-II (<i>Duringer and Grunge v. France</i> (dec.), nos. 61164/00 and 18589/02, ECHR 2003-II)	40
<i>Durini împotriva Italiei</i> , nr. 19217/91, decizia Comisiei din 12 ianuarie 1994, DR 76-B (<i>Durini v. Italy</i> , no. 19217/91, Commission decision of 12 January 1994, DR 76-B)	43
<i>Dvořáček și Dvořáčková împotriva Slovaciei</i> , nr. 30754/04, 28 iulie 2009 (<i>Dvořáček and Dvořáčková v. Slovakia</i> , no. 30754/04, 28 July 2009)	13

—E—

<i>E.B. împotriva Franței</i> (MC), nr. 43546/02, 22 ianuarie 2008 (<i>E.B. v. France</i> [GC], no. 43546/02, 22 January 2008)	71, 75
<i>E.S. împotriva Germaniei</i> , nr. 262/57, decizia Comisiei din 28 august 1957, Anuarul 1 (<i>E.S. v. Germany</i> , no. 262/57, Commission decision of 28 August 1957, Yearbook 1)	43
<i>Eberhard și M. împotriva Sloveniei</i> , nr. 8673/05 și 9733/05, 1 decembrie 2009 (<i>Eberhard and M. v. Slovenia</i> , nos. 8673/05 and 9733/05, 1 December 2009)	24
<i>Eckle împotriva Germaniei</i> , 15 iulie 1982, seria A nr. 51 (<i>Eckle v. Germany</i> , 15 July 1982, Series A no. 51)	63
<i>Éditions Périscope împotriva Franței</i> , 26 martie 1992, seria A nr. 234-B (<i>Éditions Périscope v. France</i> , 26 March 1992, Series A no. 234-B)	59
<i>Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası împotriva Turciei</i> , nr. 20641/05, CEDO 2012 (<i>Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası v. Turkey</i> , no. 20641/05, ECHR 2012)	38, 39
<i>Egmez împotriva Ciprului</i> , nr. 30873/96, CEDO 2000-XII (<i>Egmez v. Cyprus</i> , no. 30873/96, ECHR 2000-XII)	25
<i>El Majjaoui și Stichting Touba Moskee împotriva Țărilor de Jos</i> (radiere) (MC), nr. 25525/03, 20 decembrie 2007 (<i>El Majjaoui and Stichting Touba Moskee v. the Netherlands</i> (striking out) [GC], no. 25525/03, 20 December 2007)	17
<i>Ellès și alții împotriva Elveției</i> , nr. 12573/06, 16 decembrie 2010 (<i>Ellès and Others v. Switzerland</i> , no. 12573/06, 16 December 2010)	61
<i>Elli Poluhas Dödsbo împotriva Suediei</i> , nr. 61564/00, CEDO 2006-I (<i>Elli Poluhas Dödsbo v. Sweden</i> , no. 61564/00, ECHR 2006-I)	72
<i>El-Masri împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> (MC), nr. 39630/09, CEDO 2012 (<i>El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> [GC], no. 39630/09, ECHR 2012)	45
<i>Emesa Sugar N.V. împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 62023/00, 13 ianuarie 2005 (<i>Emesa Sugar N.V. v. the Netherlands</i> (dec.), no. 62023/00, 13 January 2005)	61
<i>Emine Araç împotriva Turciei</i> , nr. 9907/02, 23 septembrie 2008 (<i>Emine Araç v. Turkey</i> , no. 9907/02, 23 September 2008)	61
<i>Enea împotriva Italiei</i> (MC), nr. 74912/01, CEDO 2009 (<i>Enea v. Italy</i> [GC], no. 74912/01, ECHR 2009)	61, 65
<i>Engel și alții împotriva Țărilor de Jos</i> , 8 iunie 1976, seria A nr. 22 (<i>Engel and Others v. the Netherlands</i> , 8 June 1976, Series A no. 22)	64, 65
<i>Enukidze și Guirgvliani împotriva Georgiei</i> , nr. 25091/07, 26 aprilie 2011 (<i>Enukidze and Girgvliani v. Georgia</i> , no. 25091/07, 26 April 2011)	21
<i>Eon împotriva Franței</i> , nr. 26118/10, 14 martie 2013 (<i>Eon v. France</i> , no. 26118/10, 14 March 2013)	98

<i>Epözdemir împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 57039/00, 31 ianuarie 2002 (<i>Epözdemir v. Turkey</i> (dec.), no. 57039/00, 31 January 2002)	28
<i>Evans împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 6339/05, CEDO 2007-I (<i>Evans v. the United Kingdom</i> [GC], no. 6339/05, ECHR 2007-I)	71
<i>Evcen împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 32603/96, decizia Comisiei din 3 decembrie 1997 (<i>Evcen v. the Netherlands</i> , no. 32603/96, Commission decision of 3 December 1997)	79
<i>Eyoum-Priso împotriva Franței</i> , nr. 24352/94, Raportul Comisiei din 9 aprilie 1997 (<i>Eyoum-Priso v. France</i> , no. 24352/94, Commission report of 9 April 1997)	93
<i>Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 39665/98 și 40086/98, CEDO 2003-X (<i>Ezeh and Connors v. the United Kingdom</i> [GC], nos. 39665/98 and 40086/98, ECHR 2003-X)	65

—F—

<i>Fabris împotriva Franței</i> (MC), nr. 16574/08, CEDO 2013 (<i>Fabris v. France</i> [GC], no. 16574/08, ECHR 2013)	83, 84
<i>Fadeieva împotriva Rusiei</i> , nr. 55723/00, CEDO 2005-IV (<i>Fadeyeva v. Russia</i> , no. 55723/00, ECHR 2005-IV)	80
<i>Fairfield împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 24790/04, CEDO 2005-VI (<i>Fairfield v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 24790/04, ECHR 2005-VI)	14
<i>Fakhretdinov și alții împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 26716/09, 67576/09 și 7698/10, 23 septembrie 2010 (<i>Fakhretdinov and Others v. Russia</i> (dec.), nos. 26716/09, 67576/09 and 7698/10, 23 September 2010)	29, 30
<i>Farcaș împotriva României</i> (dec.), nr. 32596/04, 14 septembrie 2010 (<i>Farcaș v. Romania</i> (dec.), no. 32596/04, 14 September 2010)	20
<i>Fawsie împotriva Greciei</i> , nr. 40080/07, 28 octombrie 2010 (<i>Fawsie v. Greece</i> , no. 40080/07, 28 October 2010)	77
<i>Fayed împotriva Regatului Unit</i> , 21 septembrie 1994, seria A nr. 294-B (<i>Fayed v. the United Kingdom</i> , 21 September 1994, Series A no. 294-B)	57
<i>Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de France împotriva Franței</i> (dec.), nr. 53430/99, CEDO 2001-XI (<i>Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de France v. France</i> (dec.), no. 53430/99, ECHR 2001-XI)	16
<i>Federația elenă a Sindicatelor Funcționarilor din Sectorul Bancar împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 72808/10, 6 decembrie 2011 (<i>Greek Federation of Bank Employee Unions v. Greece</i> (dec.), no. 72808/10, 6 December 2011)	37, 38
<i>Fedotov împotriva Moldovei</i> (dec.), nr. 51838/07, 24 mai 2011 (<i>Fedotov v. Moldova</i> (dec.), no. 51838/07, 24 May 2011)	95, 100
<i>Fedotova împotriva Rusiei</i> , nr. 73225/01, 13 aprilie 2006 (<i>Fedotova v. Russia</i> , no. 73225/01, 13 April 2006)	19, 99
<i>Feldbrugge împotriva Țărilor de Jos</i> , 29 mai 1986, seria A nr. 99 (<i>Feldbrugge v. the Netherlands</i> , 29 May 1986, Series A no. 99)	60
<i>Fener Rum Patriklîgi (Patriarhatul Ecumenic) împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 14340/05, 12 iunie 2007 (<i>Fener Rum Patriklîgi (Ecumenical Patriarchy) v. Turkey</i> (dec.), no. 14340/05, 12 June 2007)	51
<i>Fernandez împotriva Franței</i> (dec.), nr. 65421/10, 17 ianuarie 2012 (<i>Fernandez v. France</i> (dec.), no. 65421/10, 17 January 2012)	95
<i>Fernie împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 14881/04, 5 ianuarie 2006 (<i>Fernie v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 14881/04, 5 January 2006)	31
<i>Ferrazzini împotriva Italiei</i> (MC), nr. 44759/98, CEDO 2001-VII (<i>Ferrazzini v. Italy</i> [GC], no. 44759/98, ECHR 2001-VII)	56, 61
<i>Ferreira Alves împotriva Portugaliei</i> (nr. 6), nr. 46436/06 și 55676/08, 13 aprilie 2010 (<i>Ferreira Alves v. Portugal</i> (no. 6), nos. 46436/06 and 55676/08, 13 April 2010)	26
<i>Filipović împotriva Serbiei</i> , nr. 27935/05, 20 noiembrie 2007 (<i>Filipović v. Serbia</i> , no. 27935/05, 20 November 2007)	51
<i>Financial Times Ltd și alții împotriva Regatului Unit</i> , nr. 821/03, 15 decembrie 2009 (<i>Financial Times Ltd and Others v. the United Kingdom</i> , no. 821/03, 15 December 2009)	24
<i>Finger împotriva Bulgariei</i> , nr. 37346/05, 10 mai 2011 (<i>Finger v. Bulgaria</i> , no. 37346/05, 10 May 2011)	99, 100
<i>Fischer împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 27569/02, CEDO 2003-VI (<i>Fischer v. Austria</i> (dec.), no. 27569/02, ECHR 2003-VI)	68
<i>Fiume împotriva Italiei</i> , nr. 20774/05, 30 iunie 2009 (<i>Fiume v. Italy</i> , no. 20774/05, 30 June 2009)	60
<i>Flisar împotriva Sloveniei</i> , nr. 3127/09, 29 septembrie 2001 (<i>Flisar v. Slovenia</i> , no. 3127/09, 29 September 2011).....	100
<i>Flores Cardoso împotriva Portugaliei</i> , nr. 2489/09, 29 mai 2012 (<i>Flores Cardoso v. Portugal</i> , no. 2489/09, 29 May 2012).....	85
<i>Fogarty împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 37112/97, CEDO 2001-XI (<i>Fogarty v. the United Kingdom</i> [GC], no. 37112/97, ECHR 2001-XI)	58
<i>Folgerø și alții împotriva Norvegiei</i> (dec.), nr. 15472/02, 14 februarie 2006 (<i>Folgerø and Others v. Norway</i> (dec.), no. 15472/02, 14 February 2006).....	38
<i>Folgerø și alții împotriva Norvegiei</i> (MC), nr. 15472/02, CEDO 2007-III (<i>Folgerø and Others v. Norway</i> [GC], no. 15472/02, ECHR 2007-III)	74

<i>Fomin împotriva Moldovei</i> , nr. 36755/06, 11 octombrie 2011 (<i>Fomin v. Moldova</i> , no. 36755/06, 11 October 2011).....	100
<i>Foti și alții împotriva Italiei</i> , 10 decembrie 1982, seria A nr. 56 (<i>Foti and Others v. Italy</i> , 10 December 1982, Series A no. 56).....	54
<i>Frérot împotriva Franței</i> , nr. 70204/01, 12 iunie 2007 (<i>Frérot v. France</i> , no. 70204/01, 12 June 2007).....	81
<i>Fressoz și Roire împotriva Franței</i> (MC), nr. 29183/95, CEDO 1999-I (<i>Fressoz and Roire v. France</i> [GC], no. 29183/95, ECHR 1999-I).....	25
<i>Friend și alții împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 16072/06 și 27809/08, 24 noiembrie 2009 (<i>Friend and Others v. the United Kingdom</i> (dec.), nos. 16072/06 and 27809/08, 24 November 2009).....	73, 79
<i>Funke împotriva Franței</i> , 25 februarie 1993, seria A nr. 256-A (<i>Funke v. France</i> , 25 February 1993, Series A no. 256-A).....	74, 79

—G—

<i>Gäfgen împotriva Germaniei</i> (MC), nr. 22978/05, CEDO 2010 (<i>Gäfgen v. Germany</i> [GC], no. 22978/05, ECHR 2010).....	17, 24, 25
<i>Gaftoniuc împotriva României</i> (dec.), nr. 30934/05, 22 februarie 2011 (<i>Gaftoniuc v. Romania</i> (dec.), no. 30934/05, 22 February 2011).....	94, 95, 99, 100
<i>Gagiu împotriva României</i> , nr. 63258/00, 24 februarie 2009 (<i>Gagiu v. Romania</i> , no. 63258/00, 24 February 2009).....	20, 81
<i>Gagliano Giorgi împotriva Italiei</i> , nr. 23563/07, CEDO 2012 (<i>Gagliano Giorgi v. Italy</i> , no. 23563/07, ECHR 2012).....	97
<i>Gaglione și alții împotriva Italiei</i> , nr. 45867/07 și altele, 21 decembrie 2010 (<i>Gaglione and Others v. Italy</i> , nos. 45867/07 et al., 21 December 2010).....	27, 94, 96
<i>Galev și alții împotriva Bulgariei</i> (dec.), nr. 18324/04, 29 septembrie 2009 (<i>Galev and Others v. Bulgaria</i> (dec.), no. 18324/04, 29 September 2009).....	91
<i>Galić împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 22617/07, 9 iunie 2009 (<i>Galić v. the Netherlands</i> (dec.), no. 22617/07, 9 June 2009).....	45, 46
<i>Galović împotriva Croației</i> (dec.), nr. 54388/09, 5 martie 2013 (<i>Galović v. Croatia</i> (dec.), no. 54388/09, 5 March 2013).....	97
<i>García Ruiz împotriva Spaniei</i> (MC), nr. 30544/96, CEDO 1999-I (<i>García Ruiz v. Spain</i> [GC], no. 30544/96, ECHR 1999-I).....	88, 89
<i>Gardean și S.C. Grup 95 SA împotriva României</i> (revizuire), nr. 25787/04, 30 aprilie 2013 (<i>Gardean and S.C. Grup 95 SA v. Romania</i> (revision), no. 25787/04, 30 April 2013).....	40
<i>Gardel împotriva Franței</i> , nr. 16428/05, CEDO 2009 (<i>Gardel v. France</i> , no. 16428/05, ECHR 2009).....	72
<i>Garnaga împotriva Ucrainei</i> , nr. 20390/07, 16 mai 2013 (<i>Garnaga v. Ukraine</i> , no. 20390/07, 16 May 2013).....	74
<i>Gas și Dubois împotriva Franței</i> (dec.), nr. 25951/07, 31 august 2010 (<i>Gas and Dubois v. France</i> (dec.), no. 25951/07, 31 August 2010).....	28, 77
<i>Gasparini împotriva Italiei și Belgiei</i> (dec.), nr. 10750/03, 12 mai 2009 (<i>Gasparini v. Italy and Belgium</i> (dec.), no. 10750/03, 12 May 2009).....	46
<i>Gast și Popp împotriva Germaniei</i> , nr. 29357/95, CEDO 2000-II (<i>Gast and Popp v. Germany</i> , no. 29357/95, ECHR 2000-II).....	68
<i>Gayduk și alții împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 45526/99 și alții, CEDO 2002-VI (<i>Gayduk and Others v. Ukraine</i> (dec.), nos. 45526/99 and others, ECHR 2002-VI).....	85
<i>Gennari împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 46956/99, 5 octombrie 2000 (<i>Gennari v. Italy</i> (dec.), no. 46956/99, 5 October 2000).....	38
<i>Gentilhomme, Schaff-Benhadj și Zerouki împotriva Franței</i> , nr. 48205/99, 48207/99 și 48209/99, 14 mai 2002 (<i>Gentilhomme, Schaff-Benhadj and Zerouki v. France</i> , nos. 48205/99, 48207/99 and 48209/99, 14 May 2002).....	44
<i>Georgel și Georgeta Stoicescu împotriva României</i> , nr. 9718/03, 26 iulie 2011 (<i>Georgel and Georgeta Stoicescu v. Romania</i> , no. 9718/03, 26 July 2011).....	71
<i>Georgiadis împotriva Greciei</i> , 29 mai 1997, Culegere 1997-III (<i>Georgiadis v. Greece</i> , 29 May 1997, Reports 1997-III).....	56
<i>Geraguyn Khorhurd Patgamavorakan Akumb împotriva Armeniei</i> (dec.), nr. 11721/04, 14 aprilie 2009 (<i>Geraguyn Khorhurd Patgamavorakan Akumb v. Armenia</i> (dec.), no. 11721/04, 14 April 2009).....	62
<i>Giacomelli împotriva Italiei</i> , nr. 59909/00, CEDO 2006-XII (<i>Giacomelli v. Italy</i> , no. 59909/00, ECHR 2006-XII).....	80
<i>Gillan și Quinton împotriva Regatului Unit</i> , nr. 4158/05, CEDO 2010 (<i>Gillan and Quinton v. the United Kingdom</i> , no. 4158/05, ECHR 2010).....	74
<i>Gillberg împotriva Suediei</i> (MC), nr. 41723/06, 3 aprilie 2012 (<i>Gillberg v. Sweden</i> [GC], no. 41723/06, 3 April 2012).....	71, 72
<i>Gillow împotriva Regatului Unit</i> , 24 noiembrie 1986, seria A nr. 109 (<i>Gillow v. the United Kingdom</i> , 24 November 1986, Series A no. 109).....	48, 78
<i>Giuliani și Gaggio împotriva Italiei</i> (MC), nr. 23458/02, CEDO 2011 (<i>Giuliani and Gaggio v. Italy</i> [GC], no. 23458/02, ECHR 2011).....	15

<i>Giummarra și alții împotriva Franței</i> (dec.), nr. 61166/00, 12 iunie 2001 (<i>Giummarra and Others v. France</i> (dec.), no. 61166/00, 12 June 2001).....	27
<i>Giuran împotriva României</i> , nr. 24360/04, CEDO 2011 (<i>Giuran v. Romania</i> , no. 24360/04, ECHR 2011).....	94
<i>Giusti împotriva Italiei</i> , nr. 13175/03, 18 octombrie 2011 (<i>Giusti v. Italy</i> , no. 13175/03, 18 October 2011).....	95, 96
<i>Gladysheva împotriva Rusiei</i> , nr. 7097/10, 6 decembrie 2011 (<i>Gladysheva v. Russia</i> , no. 7097/10, 6 December 2011).....	79
<i>Glass împotriva Regatului Unit</i> , nr. 61827/00, CEDO 2004-II (<i>Glass v. the United Kingdom</i> , no. 61827/00, ECHR 2004-II).....	70
<i>Glor împotriva Elveției</i> , nr. 13444/04, CEDO 2009 (<i>Glor v. Switzerland</i> , no. 13444/04, ECHR 2009).....	71
<i>Godelli împotriva Italiei</i> , nr. 33783/09, 25 septembrie 2012 (<i>Godelli v. Italy</i> , no. 33783/09, 25 September 2012).....	73
<i>Gorou împotriva Greciei</i> (nr. 2) (MC), nr. 12686/03, 20 martie 2009 (<i>Gorou v. Greece</i> (no. 2) [GC], no. 12686/03, 20 March 2009).....	56, 60
<i>Gorraiz Lizarraga și alții împotriva Spaniei</i> , nr. 62543/00, CEDO 2004-III (<i>Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain</i> , no. 62543/00, ECHR 2004-III).....	14, 57, 58
<i>Goția împotriva României</i> (dec.), nr. 24315/06, 5 octombrie 2010 (<i>Goția v. Romania</i> (dec.), no. 24315/06, 5 October 2010).....	71
<i>Grădinar împotriva Moldovei</i> , nr. 7170/02, 8 aprilie 2008 (<i>Grădinar v. Moldova</i> , no. 7170/02, 8 April 2008).....	15
<i>Grässer împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 66491/01, 16 septembrie 2004 (<i>Grässer v. Germany</i> (dec.), no. 66491/01, 16 September 2004).....	27
<i>Gratzinger și Gratzingerova împotriva Republicii Cehe</i> (dec.) (MC), nr. 39794/98, CEDO 2002-VII (<i>Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic</i> (dec.) [GC], no. 39794/98, ECHR 2002-VII).....	84, 87
<i>Greco împotriva României</i> , nr. 75101/01, 30 noiembrie 2006 (<i>Greco v. Romania</i> , no. 75101/01, 30 November 2006).....	69
<i>Grișankova și Grișankovs împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 36117/02, CEDO 2003-II (<i>Grișankova and Grișankovs v. Latvia</i> (dec.), no. 36117/02, ECHR 2003-II).....	26
<i>Groni împotriva Albaniei</i> , nr. 25336/04, 7 iulie 2009 (<i>Groni v. Albania</i> , no. 25336/04, 7 July 2009).....	21
<i>Grossi și alții împotriva Italiei</i> (revizuire), nr. 18791/03, 30 octombrie 2012 (<i>Grossi and Others v. Italy</i> (revision), no. 18791/03, 30 October 2012).....	40
<i>Grzinčič împotriva Sloveniei</i> , nr. 26867/02, 3 mai 2007 (<i>Grzinčič v. Slovenia</i> , no. 26867/02, 3 May 2007).....	30
<i>Guerra și alții împotriva Italiei</i> , 19 februarie 1998, <i>Culegere</i> 1998-I (<i>Guerra and Others v. Italy</i> , 19 February 1998, <i>Reports</i> 1998-I).....	73
<i>Guillot împotriva Franței</i> , 24 octombrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-V (<i>Guillot v. France</i> , 24 October 1996, <i>Reports</i> 1996-V).....	74
<i>Guisset împotriva Franței</i> , nr. 33933/96, CEDO 2000-IX (<i>Guisset v. France</i> , no. 33933/96, ECHR 2000-IX).....	17, 67
<i>Gül împotriva Elveției</i> , 19 februarie 1996, <i>Culegere</i> 1996-I (<i>Gül v. Switzerland</i> , 19 February 1996, <i>Reports</i> 1996-I).....	75
<i>Gülmez împotriva Turciei</i> , nr. 16330/02, 20 mai 2008 (<i>Gülmez v. Turkey</i> , no. 16330/02, 20 May 2008).....	61
<i>Güneş împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 53916/00, 13 mai 2004 (<i>Güneş v. Turkey</i> (dec.), no. 53916/00, 13 May 2004).....	17
<i>Gurguchiani împotriva Spaniei</i> , nr. 16012/06, 15 decembrie 2009 (<i>Gurguchiani v. Spain</i> , no. 16012/06, 15 December 2009).....	67
<i>Guruyan împotriva Armeniei</i> (dec.), nr. 11456/05, 24 ianuarie 2012 (<i>Guruyan v. Armenia</i> (dec.), no. 11456/05, 24 January 2012).....	96, 99
<i>Gutfreund împotriva Franței</i> , nr. 45681/99, CEDO 2003-VII (<i>Gutfreund v. France</i> , no. 45681/99, ECHR 2003-VII).....	57, 67
<i>Güzel Erdagöz împotriva Turciei</i> , nr. 37483/02, 21 octombrie 2008 (<i>Güzel Erdagöz v. Turkey</i> , no. 37483/02, 21 October 2008).....	74

—H—

<i>H.F. K.-F. împotriva Germaniei</i> , nr. 25629/94, Raportul Comisiei din 10 septembrie 1996 (<i>H.F. K.-F. v. Germany</i> , no. 25629/94, Commission report of 10 September 1996).....	93
<i>Haas împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 36983/97, CEDO 2004-I (<i>Haas v. the Netherlands</i> , no. 36983/97, ECHR 2004-I).....	77
<i>Haas împotriva Elveției</i> (dec.), nr. 31322/07, 20 mai 2010 (<i>Haas v. Switzerland</i> (dec.), no. 31322/07, 20 May 2010).....	48
<i>Haas împotriva Elveției</i> , nr. 31322/07, 20 ianuarie 2011 (<i>Haas v. Switzerland</i> , no. 31322/07, 20 January 2011).....	73

<i>Hadrabová și alții împotriva Republicii Ceha</i> (dec.), nr. 42165/02 și 466/03, 25 septembrie 2007 (<i>Hadrabová and Others v. the Czech Republic</i> (dec.), nos. 42165/02 and 466/03, 25 September 2007).....	40, 41
<i>Hadri-Vionnet împotriva Elveției</i> , nr. 55525/00, 14 februarie 2008 (<i>Hadri-Vionnet v. Switzerland</i> , no. 55525/00, 14 February 2008).....	72
<i>Hajduová împotriva Slovaciei</i> , nr. 2660/03, 30 noiembrie 2010 (<i>Hajduová v. Slovakia</i> , no. 2660/03, 30 November 2010).....	71
<i>Halford împotriva Regatului Unit</i> , 25 iunie 1997, <i>Culegere</i> 1997-III (<i>Halford v. the United Kingdom</i> , 25 June 1997, <i>Reports</i> 1997-III).....	71, 73, 81
<i>Hamer împotriva Belgiei</i> , nr. 21861/03, CEDO 2007-V (<i>Hamer v. Belgium</i> , no. 21861/03, ECHR 2007-V).....	68
<i>Hamidovic împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 31956/05, 13 septembrie 2011 (<i>Hamidovic v. Italy</i> (dec.), no. 31956/05, 13 September 2011).....	20
<i>Hanzl și Špadrna împotriva Republicii Ceha</i> (dec.), nr. 30073/06, 15 ianuarie 2013 (<i>Hanzl and Špadrna v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 30073/06, 15 January 2013).....	97
<i>Harabin împotriva Slovaciei</i> , nr. 58688/11, 20 noiembrie 2012 (<i>Harabin v. Slovakia</i> , no. 58688/11, 20 November 2012).....	65
<i>Hardy și Maile împotriva Regatului Unit</i> , nr. 31965/07, 14 februarie 2012 (<i>Hardy and Maile v. the United Kingdom</i> , no. 31965/07, 14 February 2012).....	80
<i>Harutyunian împotriva Armeniei</i> , nr. 36549/03, CEDO 2007-III (<i>Harutyunyan v. Armenia</i> , no. 36549/03, ECHR 2007-III).....	51
<i>Hartman împotriva Republicii Ceha</i> , nr. 53341/99, CEDO 2003-VIII (<i>Hartman v. the Czech Republic</i> , no. 53341/99, ECHR 2003-VIII).....	25
<i>Hartung împotriva Franței</i> (dec.), nr. 10231/07, 3 noiembrie 2009 (<i>Hartung v. France</i> (dec.), no. 10231/07, 3 November 2009).....	79, 91
<i>Havelka împotriva Republicii Ceha</i> (dec.), nr. 7332/10, 20 septembrie 2011 (<i>Havelka v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 7332/10, 20 September 2011).....	96, 99
<i>Helander împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 10410/10, 10 septembrie 2013 (<i>Helander v. Finland</i> (dec.) no. 10410/10, 10 September 2013).....	81
<i>Helmers împotriva Suediei</i> , 29 octombrie 1991, seria A nr. 212-A (<i>Helmers v. Sweden</i> , 29 October 1991, Series A no. 212-A).....	61
<i>Hingitaq 53 și alții împotriva Danemarcei</i> (dec.), nr. 18584/04, CEDO 2006-I (<i>Hingitaq 53 and Others v. Denmark</i> (dec.), no. 18584/04, ECHR 2006-I).....	49
<i>Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei</i> (MC), nr. 27765/09, CEDO 2012 (<i>Hirsi Jamaa and Others v. Italy</i> [GC], no. 27765/09, ECHR 2012).....	14, 18, 48
<i>Hofmann împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 1289/09, 23 februarie 2010 (<i>Hofmann v. Germany</i> (dec.), no. 1289/09, 23 February 2010).....	77
<i>Hokkanen împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 25159/94, 15 mai 1996 (<i>Hokkanen v. Finland</i> (dec.), no. 25159/94, 15 May 1996).....	37
<i>Hokkanen împotriva Finlandei</i> , 23 septembrie 1994, seria A nr. 299-A (<i>Hokkanen v. Finland</i> , 23 September 1994, Series A no. 299-A).....	75
<i>Holland împotriva Suediei</i> (dec.), nr. 27700/08, 9 februarie 2010 (<i>Holland v. Sweden</i> (dec.), no. 27700/08, 9 February 2010).....	20
<i>Holub împotriva Republicii Ceha</i> (dec.), nr. 24880/05, 14 decembrie 2010 (<i>Holub v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 24880/05, 14 December 2010).....	94, 97, 100
<i>Hornsby împotriva Greciei</i> , 19 martie 1997, <i>Culegere</i> 1997-II (<i>Hornsby v. Greece</i> , 19 March 1997, <i>Reports</i> 1997-II).....	63
<i>Horsham împotriva Regatului Unit</i> , nr. 23390/94, decizia Comisiei din 4 septembrie 1995 (<i>Horsham v. the United Kingdom</i> , no. 23390/94, Commission decision of 4 September 1995).....	43
<i>Horvat împotriva Croației</i> , nr. 51585/99, CEDO 2001-VIII (<i>Horvat v. Croatia</i> , no. 51585/99, ECHR 2001-VIII).....	25
<i>Hotter împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 18206/06, 7 octombrie 2010 (<i>Hotter v. Austria</i> (dec.), no. 18206/06, 7 October 2010).....	58
<i>Howard împotriva Regatului Unit</i> , nr. 10825/84, decizia Comisiei din 18 octombrie 1985, DR 52 (<i>Howard v. the United Kingdom</i> , no. 10825/84, Commission decision of 18 October 1985, DR 52).....	79
<i>Hristozov și alții împotriva Bulgariei</i> , nr. 47039/11 și 358/12, CEDO 2012 (<i>Hristozov and Others v. Bulgaria</i> , nos. 47039/11 and 358/12, ECHR 2012).....	14, 18, 73
<i>Hudecová și alții împotriva Slovaciei</i> (dec.), nr. 53807/09, 18 decembrie 2012 (<i>Hudecová and Others v. Slovakia</i> (dec.), no. 53807/09, 18 December 2012).....	96
<i>Humen împotriva Poloniei</i> (MC), nr. 26614/95, 15 octombrie 1999 (<i>Humen v. Poland</i> [GC], no. 26614/95, 15 October 1999).....	54
<i>Hüseyin Turan împotriva Turciei</i> , nr. 11529/02, 4 martie 2008 (<i>Hüseyin Turan v. Turkey</i> , no. 11529/02, 4 March 2008).....	66
<i>Hussein împotriva Albaniei și alte 20 state contractante</i> (dec.), nr. 23276/04, 14 martie 2006 (<i>Hussein v. Albania and 20 Other Contracting States</i> (dec.), no. 23276/04, 14 March 2006).....	44
<i>Hutten-Czapska împotriva Poloniei</i> (MC), nr. 35014/97, CEDO 2006-VIII (<i>Hutten-Czapska v. Poland</i> [GC], no. 35014/97, ECHR 2006-VIII).....	49, 52

—I—

<i>I.J.L. împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 39029/97, 6 iulie 1999 (<i>I.J.L. v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 39029/97, 6 July 1999)	37
<i>I.T.C. Ltd împotriva Maltei</i> (dec.), nr. 2629/06, 11 decembrie 2007 (<i>I.T.C. Ltd v. Malta</i> (dec.), no. 2629/06, 11 December 2007)	59
<i>Iambor împotriva României (nr. 1)</i> , nr. 64536/01, 24 iunie 2008 (<i>Iambor v. Romania (no. 1)</i> , no. 64536/01, 24 June 2008)	19
<i>Ian Edgar (Liverpool) Ltd împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 37683/97, CEDO 2000-I (<i>Ian Edgar (Liverpool) Ltd v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 37683/97, ECHR 2000-I)	85
<i>Iatridis împotriva Greciei</i> (MC), nr. 31107/96, CEDO 1999-II (<i>Iatridis v. Greece</i> [GC], no. 31107/96, ECHR 1999-II)	83
<i>İçyer împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 18888/02, CEDO 2006-I (<i>İçyer v. Turkey</i> (dec.), no. 18888/02, ECHR 2006-I)	29, 30
<i>Idalov împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 5826/03, 22 mai 2012 (<i>Idalov v. Russia</i> [GC], no. 5826/03, 22 May 2012)	31, 35, 81
<i>Ignats împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 38494/05, 24 septembrie 2013 (<i>Ignats v. Latvia</i> (dec.), no. 38494/05, 24 September 2013)	26
<i>Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei</i> (MC), nr. 48787/99, CEDO 2004-VII (<i>Ilașcu and Others v. Moldova and Russia</i> [GC], no. 48787/99, ECHR 2004-VII)	44, 45, 48, 52
<i>İlhan împotriva Turciei</i> (MC), nr. 22277/93, CEDO 2000-VII (<i>İlhan v. Turkey</i> [GC], no. 22277/93, ECHR 2000-VII)	18
<i>Illiū și alții împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 14301/08, 19 mai 2009 (<i>Illiū and Others v. Belgium</i> (dec.), no. 14301/08, 19 May 2009)	38
<i>Imakaieva împotriva Rusiei</i> , nr. 7615/02, CEDO 2006-XIII (<i>Imakayeva v. Russia</i> , no. 7615/02, ECHR 2006-XIII)	21
<i>Imbrioscia împotriva Elveției</i> , 24 noiembrie 1993, seria A nr. 275 (<i>Imbrioscia v. Switzerland</i> , 24 November 1993, Series A no. 275)	67
<i>Ionescu împotriva României</i> (dec.), nr. 36659/04, 1 iunie 2010 (<i>Ionescu v. Romania</i> (dec.), no. 36659/04, 1 June 2010)	94, 95, 99, 100
<i>Iordache împotriva României</i> , nr. 6817/02, 14 octombrie 2008 (<i>Iordache v. Romania</i> , no. 6817/02, 14 October 2008)	33
<i>İpek împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 39706/98, 7 noiembrie 2000 (<i>İpek v. Turkey</i> (dec.), no. 39706/98, 7 November 2000)	33
<i>Irlanda împotriva Regatului Unit</i> , 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25 (<i>Ireland v. the United Kingdom</i> , 18 January 1978, Series A no. 25)	21
<i>Isaak și alții împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 44587/98, 28 septembrie 2006 (<i>Isaak and Others v. Turkey</i> (dec.), no. 44587/98, 28 September 2006)	44
<i>Issa și alții împotriva Turciei</i> , nr. 31821/96, 16 noiembrie 2004 (<i>Issa and Others v. Turkey</i> , no. 31821/96, 16 November 2004)	44
<i>Ivan Atanassov împotriva Bulgariei</i> , nr. 12853/03, 2 decembrie 2010 (<i>Ivan Atanasov v. Bulgaria</i> , no. 12853/03, 2 December 2010)	57
<i>Ivanțoc și alții împotriva Moldovei și Rusiei</i> , nr. 23687/05, 15 noiembrie 2011 (<i>Ivanțoc and Others v. Moldova and Russia</i> , no. 23687/05, 15 November 2011)	45

—J—

<i>J.A. Pye (Oxford) Ltd și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 44302/02, CEDO 2007-III (<i>J.A. Pye (Oxford) Ltd and J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. the United Kingdom</i> [GC], no. 44302/02, ECHR 2007-III)	83
<i>James și alții împotriva Regatului Unit</i> , 21 februarie 1986, seria A nr. 98 (<i>James and Others v. the United Kingdom</i> , 21 February 1986, Series A no. 98)	56
<i>Jančev împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> (dec.), nr. 18716/09, 4 octombrie 2011 (<i>Jančev v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> (dec.), no. 18716/09, 4 October 2011)	97, 99
<i>Janowiec și alții împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 55508/07 și 29520/09, CEDO 2013 (<i>Janowiec and Others v. Russia</i> [GC], nos. 55508/07 and 29520/09, ECHR 2013)	21, 22, 53
<i>Jasinskis împotriva Letoniei</i> , nr. 45744/08, 21 decembrie 2010 (<i>Jasinskis v. Latvia</i> , no. 45744/08, 21 December 2010)	25
<i>Jeličić împotriva Bosniei și Herțegovinei</i> (dec.) nr. 41183/02, CEDO 2005-XII (<i>Jeličić v. Bosnia and Herzegovina</i> (dec.), no. 41183/02, ECHR 2005-XII)	23, 24
<i>Jenița Mocanu împotriva României</i> , nr. 11770/08, 17 decembrie 2013 (<i>Jenița Mocanu and Others v. Romania</i> , no. 11770/08, 17 December 2013)	53
<i>Jensen împotriva Danemarcei</i> (dec.), nr. 48470/99, CEDO 2001-X (<i>Jensen v. Denmark</i> (dec.), no. 48470/99, ECHR 2001-X)	17
<i>Jensen și Rasmussen împotriva Danemarcei</i> (dec.), nr. 52620/99, 20 martie 2003 (<i>Jensen and Rasmussen v. Denmark</i> (dec.), no. 52620/99, 20 March 2003)	17
<i>Jian împotriva României</i> (dec.), nr. 46640/99, 30 martie 2004 (<i>Jian v. Romania</i> (dec.), no. 46640/99, 30 March 2004)	40

<i>Jirsák împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 8968/08, 5 aprilie 2012 (<i>Jirsák v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 8968/08, 5 April 2012)	97
<i>Johansen împotriva Norvegiei</i> , 7 august 1996, <i>Culegere</i> 1996-III (<i>Johansen v. Norway</i> , 7 August 1996, <i>Reports</i> 1996-III).....	76
<i>Johnston și alții împotriva Irlandei</i> , 18 decembrie 1986, seria A nr. 112 (<i>Johnston and Others v. Ireland</i> , 18 December 1986, Series A no. 112)	75, 76
<i>Johtti Sappmelaccat Ry și alții împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 42969/98, 18 ianuarie 2005 (<i>Johtti Sappmelaccat Ry and Others v. Finland</i> (dec.), no. 42969/98, 18 January 2005)	27
<i>Joos împotriva Elveției</i> , nr. 43245/07, 15 noiembrie 2012 (<i>Joos v. Switzerland</i> , no. 43245/0, 15 November 2012)	97
<i>Jovanović împotriva Croației</i> (dec.), nr. 59109/00, CEDO 2002-III (<i>Jovanović v. Croatia</i> (dec.), no. 59109/00, ECHR 2002-III).....	51
<i>Juhas Đurić împotriva Serbiei</i> (revizuire), nr. 48155/06, 10 aprilie 2012 (<i>Juhas Đurić v. Serbia</i> (revision), no. 48155/06, 10 April 2012).....	99
<i>Jurisić și Collegium Mehrerau împotriva Austriei</i> , nr. 62539/00, 27 iulie 2006 (<i>Jurisić and Collegium Mehrerau v. Austria</i> , no. 62539/00, 27 July 2006).....	62
<i>Jussila împotriva Finlandei</i> (MC), nr. 73053/01, CEDO 2006-XIII (<i>Jussila v. Finland</i> [GC], no. 73053/01, ECHR 2006-XIII).....	64, 66

—K—

<i>K. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 11468/85, decizia Comisiei din 15 octombrie 1986, DR 50 (<i>K. v. the United Kingdom</i> , no. 11468/85, Commission decision of 15 October 1986, DR 50)	75
<i>K.H. și alții împotriva Slovaciei</i> , nr. 32881/04, CEDO 2009 (<i>K.H. and Others v. Slovakia</i> , no. 32881/04, ECHR 2009).....	72
<i>K.S. și K.S. AG împotriva Elveției</i> , nr. 19117/91, decizia Comisiei din 12 ianuarie 1994, DR nr. 76-B (<i>K.S. and K.S. AG v. Switzerland</i> , no. 19117/91, Commission decision of 12 January 1994, DR 76-B)	25
<i>Kaburov împotriva Bulgariei</i> (dec.), nr. 9035/06, 19 iunie 2012 (<i>Kaburov v. Bulgaria</i> (dec.), no. 9035/06, 19 June 2012).....	15
<i>Kadiķis împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 47634/99, 29 iunie 2000 (<i>Kadiķis v. Latvia</i> (dec.), no. 47634/99, 29 June 2000)	51
<i>Kafkaris împotriva Ciprului</i> (dec.), nr. 9644/09, 21 iunie 2011 (<i>Kafkaris v. Cyprus</i> (dec.), no. 9644/09, 21 June 2011).....	37
<i>Kalachnikov împotriva Rusiei</i> , nr. 47095/99, CEDO 2002-VI (<i>Kalashnikov v. Russia</i> , no. 47095/99, ECHR 2002-VI)	54
<i>Kamaliyevy împotriva Rusiei</i> , nr. 52812/07, 3 iunie 2010 (<i>Kamaliyevy v. Russia</i> , no. 52812/07, 3 June 2010).....	20
<i>Kanthak împotriva Germaniei</i> , nr. 12474/86, decizia Comisiei din 11 octombrie 1988, DR 58 (<i>Kanthak v. Germany</i> , no. 12474/86, Commission decision of 11 October 1988, DR 58)	79
<i>Karakó împotriva Ungariei</i> , nr. 39311/05, 28 aprilie 2009 (<i>Karakó v. Hungary</i> , no. 39311/05, 28 April 2009).....	24
<i>Karapanagiotou și alții împotriva Greciei</i> , nr. 1571/08, 28 octombrie 2010 (<i>Karapanagiotou and Others v. Greece</i> , no. 1571/08, 28 October 2010).....	25
<i>Karassev împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 31414/96, CEDO 1999-II (<i>Karassev v. Finland</i> (dec.), no. 31414/96, ECHR 1999-II)	74
<i>Karner împotriva Austriei</i> , nr. 40016/98, CEDO 2003-IX (<i>Karner v. Austria</i> , no. 40016/98, ECHR 2003-IX)	14, 18
<i>Karoussiotis împotriva Portugaliei</i> , nr. 23205/08, CEDO 2011 (<i>Karoussiotis v. Portugal</i> , no. 23205/08, ECHR 2011).....	28, 38, 39
<i>Kaur împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 35864/11, 15 mai 2012 (<i>Kaur v. the Netherlands</i> (dec.), no. 35864/11, 15 May 2012).....	34
<i>Kaya și Polat împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 2794/05 și 40345/05, 21 octombrie 2008 (<i>Kaya and Polat v. Turkey</i> (dec.), nos. 2794/05 and 40345/05, 21 October 2008)	13
<i>Kearns împotriva Franței</i> , nr. 35991/04, 10 ianuarie 2008 (<i>Kearns v. France</i> , no. 35991/04, 10 January 2008)	75
<i>Keegan împotriva Irlandei</i> , 26 mai 1994, seria A nr. 290 (<i>Keegan v. Ireland</i> , 26 May 1994, Series A no. 290)	75
<i>Kefalas și alții împotriva Greciei</i> , 8 iunie 1995, seria A nr. 318-A (<i>Kefalas and Others v. Greece</i> , 8 June 1995, Series A no. 318-A)	51
<i>Kemmache împotriva Franței</i> (nr. 3), 24 noiembrie 1994, seria A nr. 296-C (<i>Kemmache v. France</i> (no. 3), 24 November 1994, Series A no. 296-C)	88
<i>Kennedy împotriva Regatului Unit</i> , nr. 26839/05, 18 mai 2010 (<i>Kennedy v. the United Kingdom</i> , no. 26839/05, 18 May 2010).....	82
<i>Kéréchachvili împotriva Georgiei</i> (dec.), nr. 5667/02, CEDO 2006-V (<i>Kerechashvili v. Georgia</i> (dec.), no. 5667/02, ECHR 2006-V)	40
<i>Kerimov împotriva Azerbaidjanului</i> (dec.), nr. 151/03, 28 septembrie 2006 (<i>Kerimov v. Azerbaijan</i> (dec.), no. 151/03, 28 September 2006).....	51

<i>Kerojärvi împotriva Finlandei</i> , 19 iulie 1995, seria A nr. 322 (<i>Kerojärvi v. Finland</i> , 19 July 1995, Series A no. 322)	54
<i>Kezer și alții împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 58058/00, 5 octombrie 2004 (<i>Kezer and Others v. Turkey</i> (dec.), no. 58058/00, 5 October 2004).....	37
<i>Khachiev și Akaieva împotriva Rusiei</i> , nr. 57942/00 și 57945/00, 24 februarie 2005 (<i>Khashiyev and Akayeva v. Russia</i> , nos. 57942/00 and 57945/00, 24 February 2005).....	26
<i>Khadjialiyev și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 3013/04, 6 noiembrie 2008 (<i>Khadzhialiyev and Others v. Russia</i> , no. 3013/04, 6 November 2008)	42
<i>Khamidov împotriva Rusiei</i> , nr. 72118/01, 15 noiembrie 2007 (<i>Khamidov v. Russia</i> , no. 72118/01, 15 November 2007).....	79
<i>Khan împotriva Regatului Unit</i> , nr. 35394/97, CEDO 2000-V (<i>Khan v. the United Kingdom</i> , no. 35394/97, ECHR 2000-V)	89
<i>Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei</i> , nr. 11082/06 și 13772/05, 25 iulie 2013 (<i>Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia</i> , nos. 11082/06 and 13772/05, 25 July 2013)	19, 77
<i>Kiiskinen împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 26323/95, CEDO 1999-V (<i>Kiiskinen v. Finland</i> (dec.), no. 26323/95, ECHR 1999-V)	25
<i>Kikots și Kikota împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 54715/00, 6 iunie 2002 (<i>Kikots and Kikota v. Latvia</i> (dec.), no. 54715/00, 6 June 2002)	51
<i>Kiوسي împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 52036/09, 20 septembrie 2011 (<i>Kiوسي v. Greece</i> (dec.), no. 52036/09, 20 September 2011).....	95, 99
<i>Klass și alții împotriva Germaniei</i> , 6 septembrie 1978, seria A nr. 28 (<i>Klass and Others v. Germany</i> , 6 September 1978, Series A no. 28)	16, 78, 81
<i>Klyakhin împotriva Rusiei</i> , nr. 46082/99, 30 noiembrie 2004 (<i>Klyakhin v. Russia</i> , no. 46082/99, 30 November 2004)	54
<i>Koç și Tambaş împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 46947/99, 24 februarie 2005 (<i>Koç and Tambaş v. Turkey</i> (dec.), no. 46947/99, 24 February 2005).....	17
<i>Koç și Tosun împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 23852/04, 13 noiembrie 2008 (<i>Koç and Tosun v. Turkey</i> (dec.), no. 23852/04, 13 November 2008)	32
<i>Koch împotriva Germaniei</i> , nr. 497/09, 19 iulie 2012 (<i>Koch v. Germany</i> , no. 497/09, 19 July 2012).....	73
<i>Kök împotriva Turciei</i> , nr. 1855/02, 19 octombrie 2006 (<i>Kök v. Turkey</i> , no. 1855/02, 19 October 2006)	58
<i>Kokhraidze și Ramishvili împotriva Georgiei</i> (dec.), nr. 17092/07 și 22032/07, 25 septembrie 2012 (<i>Kokhraidze and Ramishvili v. Georgia</i> (dec.), nos. 17092/07 and 22032/07, 25 September 2012).....	34
<i>Kolyadenko și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 17423/05 și altele, 28 februarie 2012 (<i>Kolyadenko and Others v. Russia</i> , nos. 17423/05 et al., 28 February 2012).....	80
<i>König împotriva Germaniei</i> , 28 iunie 1978, seria A nr. 27 (<i>König v. Germany</i> , 28 June 1978, Series A no. 27)	59
<i>Konstantin Markin împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 30078/06, CEDO 2012 (<i>Konstantin Markin v. Russia</i> [GC], no. 30078/06, ECHR 2012).....	76
<i>Kopecký împotriva Slovaciei</i> (MC), nr. 44912/98, CEDO 2004-IX (<i>Kopecký v. Slovakia</i> [GC], no. 44912/98, ECHR 2004-IX)	49, 83, 84
<i>Köpke împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 420/07, 5 octombrie 2010 (<i>Köpke v. Germany</i> (dec.), no. 420/07, 5 October 2010).....	73
<i>Kopp împotriva Elveției</i> , 25 martie 1998, Culegere 1998-II (<i>Kopp v. Switzerland</i> , 25 March 1998, Reports 1998-II).....	81
<i>Korenjak împotriva Sloveniei</i> (dec.), nr. 463/03, 15 mai 2007 (<i>Korenjak v. Slovenia</i> (dec.), no. 463/03, 15 May 2007).....	29
<i>Korizno împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 68163/01, 28 septembrie 2006 (<i>Korizno v. Latvia</i> (dec.), no. 68163/01, 28 September 2006).....	54
<i>Kornakovs împotriva Letoniei</i> , nr. 61005/00, 15 iunie 2006 (<i>Kornakovs v. Latvia</i> , no. 61005/00, 15 June 2006).....	19, 27
<i>Korolev împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 25551/05, CEDO 2010 (<i>Korolev v. Russia</i> (dec.), no. 25551/05, 1 July 2010).....	94, 95, 100
<i>Kotov împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 54522/00, 3 aprilie 2012 (<i>Kotov v. Russia</i> [GC], no. 54522/00, 3 April 2012).....	13, 51, 83
<i>Koumoutsea și alții împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 56625/00, 13 decembrie 2001 (<i>Koumoutsea and Others v. Greece</i> (dec.), no. 56625/00, 13 December 2001)	93
<i>Kozacioğlu împotriva Turciei</i> (MC), nr. 2334/03, 19 februarie 2009 (<i>Kozacioğlu v. Turkey</i> [GC], no. 2334/03, 19 February 2009).....	24
<i>Kozlova și Smirnova împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 57381/00, CEDO 2001-XI (<i>Kozlova and Smirnova v. Latvia</i> (dec.), no. 57381/00, ECHR 2001-XI).....	55
<i>Kroon și alții împotriva Țărilor de Jos</i> , 27 octombrie 1994, seria A nr. 297-C (<i>Kroon and Others v. the Netherlands</i> , 27 October 1994, Series A no. 297-C)	76
<i>Krušković împotriva Croației</i> , nr. 46185/08, 21 iunie 2011 (<i>Krušković v. Croatia</i> , no. 46185/08, 21 June 2011).....	74
<i>Kübler împotriva Germaniei</i> , nr. 32715/06, 13 ianuarie 2011 (<i>Kübler v. Germany</i> , no. 32715/06, 13 January 2011).....	61

<i>Kudła împotriva Poloniei</i> (MC), nr. 30210/96, CEDO 2000-XI (<i>Kudła v. Poland</i> [GC], no. 30210/96, ECHR 2000-XI).....	23
<i>Kurić și alții împotriva Sloveniei</i> (MC), nr. 26828/06, CEDO 2012 (<i>Kurić and Others v. Slovenia</i> [GC], no. 26828/06, ECHR 2012).....	49, 52, 74
<i>Kurt împotriva Turciei</i> , 25 mai 1998, <i>Culegere</i> 1998-III (<i>Kurt v. Turkey</i> , 25 May 1998, <i>Reports</i> 1998-III).....	19
<i>Kutzner împotriva Germaniei</i> , nr. 46544/99, CEDO 2002-I (<i>Kutzner v. Germany</i> , no. 46544/99, ECHR 2002-I).....	75
<i>Kwakye-Nti și Dufie împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 31519/96, 7 noiembrie 2000 (<i>Kwakye-Nti and Dufie v. the Netherlands</i> (dec.), no. 31519/96, 7 November 2000).....	76
<i>Kyprianou împotriva Ciprului</i> (MC), nr. 73797/01, CEDO 2005-XIII (<i>Kyprianou v. Cyprus</i> [GC], no. 73797/01, ECHR 2005-XIII).....	66

—L—

<i>L. împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 45582/99, CEDO 2004-IV (<i>L. v. the Netherlands</i> , no. 45582/99, ECHR 2004-IV).....	75
<i>L'Érablière A.S.B.L. împotriva Belgiei</i> , nr. 49230/07, CEDO 2009 (<i>L'Érablière A.S.B.L. v. Belgium</i> , no. 49230/07, ECHR 2009).....	57, 58
<i>Labsi împotriva Slovaciei</i> , nr. 33809/08, 15 mai 2012 (<i>Labsi v. Slovakia</i> , no. 33809/08, 15 May 2012).....	21
<i>Laduna împotriva Slovaciei</i> , nr. 31827/02, CEDO 2011 (<i>Laduna v. Slovakia</i> , no. 31827/02, ECHR 2011).....	70
<i>Ladygin împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 35365/05, 30 august 2011 (<i>Ladygin v. Russia</i> (dec.), no. 35365/05, 30 August 2011).....	94, 100
<i>Laidin împotriva Franței</i> (nr. 2), nr. 39282/98, 7 ianuarie 2003 (<i>Laidin v. France</i> (no. 2), no. 39282/98, 7 January 2003).....	61
<i>Lambert împotriva Franței</i> , 24 august 1998, <i>Culegere</i> 1998-V (<i>Lambert v. France</i> , 24 August 1998, <i>Reports</i> 1998-V).....	82
<i>Langborger împotriva Suediei</i> , 22 iunie 1989, seria A nr. 155 (<i>Langborger v. Sweden</i> , 22 June 1989, Series A no. 155).....	80
<i>Laska și Lika împotriva Albaniei</i> , nr. 12315/04 și 17605/04, 20 aprilie 2010 (<i>Laska and Lika v. Albania</i> , nos. 12315/04 and 17605/04, 20 April 2010).....	28
<i>Laskey, Jaggard și Brown împotriva Regatului Unit</i> , 19 februarie 1997, <i>Culegere</i> 1997-I (<i>Laskey, Jaggard and Brown v. the United Kingdom</i> , 19 February 1997, <i>Reports</i> 1997-I).....	71
<i>Łatak împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 52070/08, 12 octombrie 2010 (<i>Łatak v. Poland</i> (dec.), no. 52070/08, 12 October 2010).....	29
<i>Lauko împotriva Slovaciei</i> , 2 septembrie 1998, <i>Culegere</i> 1998-VI (<i>Lauko v. Slovakia</i> , 2 September 1998, <i>Reports</i> 1998-VI).....	66
<i>Le Calvez împotriva Franței</i> , 29 iulie 1998, <i>Culegere</i> 1998-V (<i>Le Calvez v. France</i> , 29 July 1998, <i>Reports</i> 1998-V).....	58
<i>Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei</i> , 23 iunie 1981, seria A nr. 43 (<i>Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium</i> , 23 June 1981, Series A no. 43).....	56, 59
<i>Leander împotriva Suediei</i> , 26 martie 1987, seria A nr. 116 (<i>Leander v. Sweden</i> , 26 March 1987, Series A no. 116).....	72
<i>Leandro Da Silva împotriva Luxemburgului</i> , nr. 30273/07, 11 februarie 2010 (<i>Leandro Da Silva v. Luxembourg</i> , no. 30273/07, 11 February 2010).....	29
<i>Lechesne împotriva Franței</i> , nr. 20264/92, Raportul Comisiei din 21 mai 1997 (<i>Lechesne v. France</i> , no. 20264/92, Commission report of 21 May 1997).....	93
<i>Lederer împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 6213/03, CEDO 2006-VI (<i>Lederer v. Germany</i> (dec.), no. 6213/03, ECHR 2006-VI).....	85
<i>Léger împotriva Franței</i> (radiere) (MC), nr. 19324/02, 30 martie 2009 (<i>Léger v. France</i> (striking out) [GC], no. 19324/02, 30 March 2009).....	18, 99
<i>Lehtinen împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 39076/97, CEDO 1999-VII (<i>Lehtinen v. Finland</i> (dec.), no. 39076/97, ECHR 1999-VII).....	24
<i>Lenzing AG împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 39025/97, 9 septembrie 1998 (<i>Lenzing AG v. Germany</i> (dec.), no. 39025/97, 9 September 1998).....	47
<i>Leon și Agnieszka Kania împotriva Poloniei</i> , nr. 12605/03, 21 iulie 2009 (<i>Leon and Agnieszka Kania v. Poland</i> , no. 12605/03, 21 July 2009).....	80
<i>Lepojić împotriva Serbiei</i> , nr. 13909/05, 6 noiembrie 2007 (<i>Lepojić v. Serbia</i> , no. 13909/05, 6 November 2007).....	51
<i>Levänen și alții împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 34600/03, 11 aprilie 2006 (<i>Levänen and Others v. Finland</i> (dec.), no. 34600/03, 11 April 2006).....	85
<i>Libert împotriva Belgiei</i> (dec.), nr. 44734/98, 8 iulie 2004 (<i>Libert v. Belgium</i> (dec.), no. 44734/98, 8 July 2004).....	62
<i>Lienhardt împotriva Franței</i> (dec.), nr. 12139/10, 13 septembrie 2011 (<i>Lienhardt v. France</i> (dec.), no. 12139/10, 13 September 2011).....	26

<i>Liepājnieks împotriva Letoniei</i> (déc), nr. 37586/06, 2 noiembrie 2010 (<i>Liepājnieks v. Latvia</i> (dec), no. 37586/06, 2 November 2010).....	26
<i>Liga Portuguesa de Futebol Profissional împotriva Portugaliei</i> (dec.), nr. 49639/09, 3 aprilie 2012 (<i>Liga Portuguesa de Futebol Profissional v. Portugal</i> (dec.), no. 49639/09, 3 April 2012)	97, 100
<i>Lilly France S.A. împotriva Franței</i> (dec.), nr. 53892/00, 3 decembrie 2002 (<i>Lilly France S.A. v. France</i> (dec.), no. 53892/00, 3 December 2002)	67
<i>Locuitorii insulelor Chagos împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 35622/04, 11 decembrie 2012 (<i>Chagos Islanders v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 35622/04, 11 December 2012)	48
<i>Löffler împotriva Austriei</i> , nr. 30546/96, 3 octombrie 2000 (<i>Löffler v. Austria</i> , no. 30546/96, 3 October 2000).....	68
<i>Loiseau împotriva Franței</i> (dec.), nr. 46809/99, CEDO 2003-XII (<i>Loiseau v. France</i> (dec.), no. 46809/99, ECHR 2003-XII)	61
<i>Loizidou împotriva Turciei</i> (exceptii preliminare), 23 martie 1995, seria A nr. 310 (<i>Loizidou v. Turkey</i> (preliminary objections), 23 March 1995, Series A no. 310)	12, 44, 48, 52
<i>Loizidou împotriva Turciei</i> , 18 decembrie 1996, <i>Culegere</i> 1996-VI (<i>Loizidou v. Turkey</i> , 18 December 1996, <i>Reports</i> 1996-VI)	79
<i>Lopata împotriva Rusiei</i> , nr. 72250/01, 13 iulie 2010 (<i>Lopata v. Russia</i> , no. 72250/01, 13 July 2010).....	19, 20
<i>Lopez Cifuentes împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 18754/06, 7 iulie 2009 (<i>Lopez Cifuentes v. Spain</i> (dec.), no. 18754/06, 7 July 2009).....	45, 46
<i>López Ostra împotriva Spaniei</i> , 9 decembrie 1994, seria A nr. 303-C (<i>López Ostra v. Spain</i> , 9 December 1994, Series A no. 303-C)	70, 74, 78, 80
<i>Losonci Rose și Rose împotriva Elveției</i> , nr. 664/06, 9 noiembrie 2010 (<i>Losonci Rose and Rose v. Switzerland</i> , no. 664/06, 9 November 2010).....	74
<i>Lowe împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 12486/07, 8 septembrie 2009 (<i>Lowe v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 12486/07, 8 September 2009).....	37
<i>Luchaninova împotriva Ucrainei</i> , nr. 16347/02, 9 iunie 2011 (<i>Luchaninova v. Ukraine</i> , no. 16347/02, 9 June 2011).....	98
<i>Lüdi împotriva Elveției</i> , 15 iunie 1992, seria A nr. 238 (<i>Lüdi v. Switzerland</i> , 15 June 1992, Series A no. 238).....	73
<i>Lukenda împotriva Sloveniei</i> , nr. 23032/02, CEDO 2005-X (<i>Lukenda v. Slovenia</i> , no. 23032/02, ECHR 2005-X).....	30
<i>Luordo împotriva Italiei</i> , nr. 32190/96, CEDO 2003-IX (<i>Luordo v. Italy</i> , no. 32190/96, ECHR 2003-IX).....	82
<i>Lutz împotriva Germaniei</i> , 25 august 1987, seria A nr. 123 (<i>Lutz v. Germany</i> , 25 August 1987, Series A no. 123)	64, 66
<i>Lyons împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 15227/03, CEDO 2003-IX (<i>Lyons v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 15227/03, ECHR 2003-IX).....	55

—M—

<i>M. împotriva Danemarcei</i> , nr. 17392/90, decizia Comisiei din 14 octombrie 1992, DR 73 (<i>M. v. Denmark</i> , no. 17392/90, Commission decision of 14 October 1992, DR 73)	48
<i>M. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 13284/87, decizia Comisiei din 15 octombrie 1987, DR 54 (<i>M. v. the United Kingdom</i> , no. 13284/87, Commission decision of 15 October 1987, DR 54)	42
<i>M.B. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 22920/93, decizia Comisiei din 6 aprilie 1994, DR 77-B (<i>M.B. v. the United Kingdom</i> , no. 22920/93, Commission decision of 6 April 1994, DR 77-B)	75
<i>M.K. împotriva Franței</i> , nr. 19522/09, 18 aprilie 2013 (<i>M.K. v. France</i> , no. 19522/09, 18 April 2013).....	72
<i>M.S.S. împotriva Belgiei și Greciei</i> (MC), nr. 30696/09, 21 ianuarie 2011 (<i>M.S.S. v. Belgium and Greece</i> [GC], no. 30696/09, 21 January 2011)	29
<i>Maaouia împotriva Franței</i> (MC), nr. 39652/98, CEDO 2000-X (<i>Maaouia v. France</i> [GC], no. 39652/98, ECHR 2000-X)	61, 67
<i>Macedo da Costa împotriva Luxemburgului</i> (dec.), nr. 26619/07, 5 iunie 2012 (<i>Macedo da Costa v. Luxembourg</i> (dec.), no. 26619/07, 5 June 2012).....	68
<i>Mackay și BBC Scotland împotriva Regatului Unit</i> , nr. 10734/05, 7 decembrie 2010 (<i>Mackay and BBC Scotland v. the United Kingdom</i> , no. 10734/05, 7 December 2010).....	62
<i>Makharadze și Sikharulidze împotriva Georgiei</i> , nr. 35254/07, 22 noiembrie 2011 (<i>Makharadze and Sikharulidze v. Georgia</i> , no. 35254/07, 22 November 2011).....	20
<i>Malhous împotriva Republicii Cehe</i> (dec.) (MC), nr. 33071/96, CEDO 2000-XII (<i>Malhous v. the Czech Republic</i> (dec.) [GC], no. 33071/96, ECHR 2000-XII)	18, 84
<i>Malige împotriva Franței</i> , 23 septembrie 1998, <i>Culegere</i> 1998-VII (<i>Malige v. France</i> , 23 September 1998, <i>Reports</i> 1998-VII)	66
<i>Malone împotriva Regatului Unit</i> , 2 august 1984, seria A nr. 82 (<i>Malone v. the United Kingdom</i> , 2 August 1984, Series A no. 82)	81, 82
<i>Maltzan și alții împotriva Germaniei</i> (dec.) (MC), nr. 71916/01, 71917/01 și 10260/02, CEDO 2005-V (<i>Maltzan and Others v. Germany</i> (dec.) [GC], nos. 71916/01, 71917/01 and 10260/02, ECHR 2005-V)	84

<i>Mamatkoulov și Askarov împotriva Turciei</i> (MC), nr. 46827/99 și 46951/99, CEDO 2005-I (<i>Mamatkoulov and Askarov v. Turkey</i> [GC], nos. 46827/99 and 46951/99, ECHR 2005-I)	12, 19, 20, 61
<i>Mann împotriva Regatului Unit și Portugaliei</i> (dec.), nr. 360/10, 1 februarie 2011 (<i>Mann v. the United Kingdom and Portugal</i> (dec.), no. 360/10, 1 February 2011).....	38
<i>Mannai v. Italy</i> <i>Mannai împotriva Italiei</i> , nr. 9961/10, 27 martie 2012 (<i>Mannai v. Italy</i> , no. 9961/10, 27 March 2012).....	20
<i>Manoilescu și Dobrescu împotriva României și Rusiei</i> (dec.), nr. 60861/00, CEDO 2005-VI (<i>Manoilescu and Dobrescu v. Romania and Russia</i> (dec.), no. 60861/00, ECHR 2005-VI)	45
<i>Manuel împotriva Portugaliei</i> (dec.), nr. 62341/00, 31 ianuarie 2002 (<i>Manuel v. Portugal</i> (dec.), no. 62341/00, 31 January 2002)	38
<i>Marckx împotriva Belgiei</i> , 13 iunie 1979, seria A nr. 31 (<i>Marckx v. Belgium</i> , 13 June 1979, Series A no. 31)	74, 75, 77, 83
<i>Marckx împotriva Belgiei</i> , Raportul Comisiei din 10 decembrie 1977, seria B nr. 29 (<i>Marckx v. Belgium</i> , Commission report of 10 December 1977, Series B no. 29)	74
<i>Margareta și Roger Andersson împotriva Suediei</i> , 25 februarie 1992, seria A nr. 226-A (<i>Margareta and Roger Andersson v. Sweden</i> , 25 February 1992, Series A no. 226-A)	78, 81
<i>Marion împotriva Franței</i> , nr. 30408/02, 20 decembrie 2005 (<i>Marion v. France</i> , no. 30408/02, 20 December 2005).....	89
<i>Markovic și alții împotriva Italiei</i> (MC), nr. 1398/03, CEDO 2006-XIV (<i>Markovic and Others v. Italy</i> [GC], no. 1398/03, ECHR 2006-XIV)	44, 58
<i>Martínez Martínez și Pino Manzano împotriva Spaniei</i> , nr. 61654/08, 3 iulie 2012 (<i>Martínez Martínez and Pino Manzano v. Spain</i> , no. 61654/08, 3 July 2012).....	80
<i>Maskhadova și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 18071/05, 6 iunie 2013 (<i>Maskhadova and Others v. Russia</i> , no. 18071/05, 6 June 2013).....	72
<i>Maslov împotriva Austriei</i> (MC), nr. 1638/03, CEDO 2008 (<i>Maslov v. Austria</i> [GC], no. 1638/03, ECHR 2008).....	76
<i>Maslova și Nalbandov împotriva Rusiei</i> , nr. 839/02, 24 ianuarie 2008 (<i>Maslova and Nalbandov v. Russia</i> , no. 839/02, 24 January 2008).....	22
<i>Masson și Van Zon împotriva Țărilor de Jos</i> , 28 septembrie 1995, seria A nr. 327-A (<i>Masson and Van Zon v. the Netherlands</i> , 28 September 1995, Series A no. 327-A)	57, 58
<i>Massuero împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 58587/00, 1 aprilie 2004 (<i>Massuero v. Italy</i> (dec.), no. 58587/00, 1 April 2004).....	38
<i>Matoušek împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 9965/08, 29 martie 2011 (<i>Matoušek v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 9965/08, 29 March 2011).....	97
<i>Matter împotriva Slovaciei</i> , nr. 31534/96, 5 iulie 1999 (<i>Matter v. Slovakia</i> , no. 31534/96, 5 July 1999)	70
<i>Mathews împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 24833/94, CEDO 1999-I (<i>Mathews v. the United Kingdom</i> [GC], no. 24833/94, ECHR 1999-I)	46, 47
<i>Matveyev împotriva Rusiei</i> , nr. 26601/02, 3 iulie 2008 (<i>Matveyev v. Russia</i> , no. 26601/02, 3 July 2008).....	54
<i>Matyjek împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 38184/03, CEDO 2006-VII (<i>Matyjek v. Poland</i> (dec.), no. 38184/03, ECHR 2006-VII)	67
<i>McCann împotriva Regatului Unit</i> , nr. 19009/04, 13 mai 2008 (<i>McCann v. the United Kingdom</i> , no. 19009/04, 13 May 2008)	78
<i>McCann și alții împotriva Regatului Unit</i> (MC), 27 septembrie 1995, seria A nr. 324 (<i>McCann and Others v. the United Kingdom</i> , 27 September 1995, Series A no. 324)	15
<i>McElhinney împotriva Irlandei și Regatului Unit</i> (dec.) (MC), nr. 31253/96, 9 februarie 2000 (<i>McElhinney v. Ireland and the United Kingdom</i> (dec.) [GC], no. 31253/96, 9 February 2000).....	45
<i>McFarlane împotriva Irlandei</i> (MC), nr. 31333/06, 10 septembrie 2010 (<i>McFarlane v. Ireland</i> [GC], no. 31333/06, 10 September 2010).....	27, 29
<i>McFeeley și alții împotriva Regatului Unit</i> , nr. 8317/78, decizia Comisiei din 15 mai 1980, DR 20 (<i>McFeeley and Others v. the United Kingdom</i> , no. 8317/78, Commission decision of 15 May 1980, DR 20)	42
<i>McGinley și Egan împotriva Regatului Unit</i> , 9 iunie 1998, Culegere 1998-III (<i>McGinley and Egan v. the United Kingdom</i> , 9 June 1998, Reports 1998-III)	72
<i>McKay-Kopecka împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 45320/99, 19 septembrie 2006 (<i>McKay-Kopecka v. Poland</i> (dec.), no. 45320/99, 19 September 2006).....	78
<i>McKerr împotriva Regatului Unit</i> , nr. 28883/95, CEDO 2001-III (<i>McKerr v. the United Kingdom</i> , no. 28883/95, ECHR 2001-III)	15
<i>McLeod împotriva Regatului Unit</i> , 23 septembrie 1998, Culegere 1998-VII (<i>McLeod v. the United Kingdom</i> , 23 September 1998, Reports 1998-VII)	74
<i>McMichael împotriva Regatului Unit</i> , 24 februarie 1995, seria A nr. 307-B (<i>McMichael v. the United Kingdom</i> , 24 February 1995, Series A no. 307-B)	61
<i>McShane împotriva Regatului Unit</i> , nr. 43290/98, 28 mai 2002 (<i>McShane v. the United Kingdom</i> , no. 43290/98, 28 May 2002)	19
<i>Medvedyev și alții împotriva Franței</i> (MC), nr. 3394/03, CEDO 2010 (<i>Medvedyev and Others v. France</i> [GC], no. 3394/03, ECHR 2010).....	44
<i>Meftah și alții împotriva Franței</i> (MC), nr. 32911/96, 35237/97 și 34595/97, CEDO 2002-VII (<i>Meftah and Others v. France</i> [GC], nos. 32911/96, 35237/97 and 34595/97, ECHR 2002-VII)	68

<i>Megadat.com SRL împotriva Moldovei</i> , nr. 21151/04, CEDO 2008 (<i>Megadat.com SRL v. Moldova</i> , no. 21151/04, ECHR 2008).....	85
<i>Mehmet Nuri Özen și alții împotriva Turciei</i> , nr. 15672/08 și altele, 11 ianuarie 2011 (<i>Mehmet Nuri Özen and Others v. Turkey</i> , nos. 15672/08 et al., 11 January 2011).....	81
<i>Mehmet Salih și Abdülsamet Çakmak împotriva Turciei</i> , nr. 45630/99, 29 aprilie 2004 (<i>Mehmet Salih and Abdülsamet Çakmak v. Turkey</i> , no. 45630/99, 29 April 2004).....	80
<i>Melnik împotriva Ucrainei</i> , nr. 72286/01, 28 martie 2006 (<i>Melnik v. Ukraine</i> , no. 72286/01, 28 March 2006).....	40
<i>Meltex Ltd împotriva Armeniei</i> (dec.), nr. 37780/02, 27 mai 2008 (<i>Meltex Ltd v. Armenia</i> (dec.), no. 37780/02, 27 May 2008).....	51
<i>Menteş și alții împotriva Turciei</i> , 28 noiembrie 1997, <i>Culegere 1997-VIII</i> (<i>Menteş and Others v. Turkey</i> , 28 November 1997, <i>Reports 1997-VIII</i>).....	70, 78
<i>Mentzen împotriva Letoniei</i> (dec.), nr. 71074/01, CEDO 2004-XII (<i>Mentzen v. Latvia</i> (dec.), no. 71074/01, ECHR 2004-XII).....	74, 87, 91
<i>Merger și Cros împotriva Franței</i> (dec.), nr. 68864/01, 11 martie 2004 (<i>Merger and Cros v. France</i> (dec.), no. 68864/01, 11 March 2004).....	24
<i>Merit împotriva Ucrainei</i> , nr. 66561/01, 30 martie 2004 (<i>Merit v. Ukraine</i> , no. 66561/01, 30 March 2004).....	27
<i>Messina împotriva Italiei</i> (nr. 2), nr. 25498/94, CEDO 2000-X (<i>Messina v. Italy</i> (no. 2), no. 25498/94, ECHR 2000-X).....	77
<i>Micallef împotriva Maltei</i> (MC), nr. 17056/06, CEDO 2009 (<i>Micallef v. Malta</i> [GC], no. 17056/06, ECHR 2009).....	14, 15, 62, 93
<i>Michalak împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 24549/03, 1 martie 2005 (<i>Michalak v. Poland</i> (dec.), no. 24549/03, 1 March 2005).....	29
<i>Michaud împotriva Franței</i> , nr. 12323/11, CEDO 2012 (<i>Michaud v. France</i> , no. 12323/11, ECHR 2012).....	16, 46, 71
<i>Mieg de Boofzheim împotriva Franței</i> (dec.), nr. 52938/99, CEDO 2002-X (<i>Mieg de Boofzheim v. France</i> (dec.), no. 52938/99, ECHR 2002-X).....	67
<i>Migliore și alții împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 58511/13, 59971/13 și 59987/13, 12 noiembrie 2013 (<i>Migliore and Others v. Italy</i> (dec.), nos. 58511/13, 59971/13 and 59987/13, 12 November 2013).....	40, 42
<i>Mihova împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 25000/07, 30 martie 2010 (<i>Mihova v. Italy</i> (dec.), no. 25000/07, 30 March 2010).....	59
<i>Mikhailenki și alții împotriva Ucrainei</i> , nr. 35091/02 și altele, CEDO 2004-XII (<i>Mykhaylenky and Others v. Ukraine</i> , nos. 35091/02 et al., ECHR 2004-XII).....	43
<i>Mikolajová împotriva Slovaciei</i> , nr. 4479/03, 18 ianuarie 2011 (<i>Mikolajová v. Slovakia</i> , no. 4479/03, 18 January 2011).....	27, 72
<i>Mikulić împotriva Croației</i> , nr. 53176/99, CEDO 2002-I (<i>Mikulić v. Croatia</i> , no. 53176/99, ECHR 2002-I).....	73
<i>Mileva și alții împotriva Bulgariei</i> , nr. 43449/02 și 21475/04, 25 noiembrie 2010 (<i>Mileva and Others v. Bulgaria</i> , nos. 43449/02 and 21475/04, 25 November 2010).....	74
<i>Milošević împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 77631/01, 19 martie 2002 (<i>Milošević v. the Netherlands</i> (dec.), no. 77631/01, 19 March 2002).....	28
<i>Miroļubovs și alții împotriva Letoniei</i> , nr. 798/05, 15 septembrie 2009 (<i>Miroļubovs and Others v. Latvia</i> , no. 798/05, 15 September 2009).....	40, 41, 42
<i>Miszczyński împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 23672/07, 8 februarie 2011 (<i>Miszczyński v. Poland</i> (dec.), no. 23672/07, 8 February 2011).....	40
<i>Moldovan și alții împotriva României</i> (dec.), nr. 8229/04 și altele, 15 februarie 2011 (<i>Moldovan and Others v. Romania</i> (dec.), nos. 8229/04 et al., 15 February 2011).....	38
<i>Mólka împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 56550/00, CEDO 2006-IV (<i>Mólka v. Poland</i> (dec.), no. 56550/00, ECHR 2006-IV).....	71
<i>Monedero Angora împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 41138/05, CEDO 2008 (<i>Monedero Angora v. Spain</i> (dec.), no. 41138/05, ECHR 2008).....	67
<i>Monnat împotriva Elveției</i> , nr. 73604/01, CEDO 2006-X (<i>Monnat v. Switzerland</i> , no. 73604/01, ECHR 2006-X).....	14
<i>Monory împotriva României și Ungariei</i> , nr. 71099/01, 5 aprilie 2005 (<i>Monory v. Romania and Hungary</i> , no. 71099/01, 5 April 2005).....	75
<i>Montcornet de Caumont împotriva Franței</i> (dec.), nr. 59290/00, CEDO 2003-VII (<i>Montcornet de Caumont v. France</i> (dec.), no. 59290/00, ECHR 2003-VII).....	68
<i>Montera împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 64713/01, 9 iulie 2002 (<i>Montera v. Italy</i> (dec.), no. 64713/01, 9 July 2002).....	67
<i>Moon împotriva Franței</i> , nr. 39973/03, 9 iulie 2009 (<i>Moon v. France</i> , no. 39973/03, 9 July 2009).....	17
<i>Mooren împotriva Germaniei</i> (MC), nr. 11364/03, 9 iulie 2009 (<i>Mooren v. Germany</i> [GC], no. 11364/03, 9 July 2009).....	29
<i>Moreira Barbosa împotriva Portugaliei</i> (dec.), nr. 65681/01, CEDO 2004-V (<i>Moreira Barbosa v. Portugal</i> (dec.), no. 65681/01, ECHR 2004-V).....	24, 31
<i>Moreno Gómez împotriva Spaniei</i> , nr. 4143/02, CEDO 2004-X (<i>Moreno Gómez v. Spain</i> , no. 4143/02, ECHR 2004-X).....	80

<i>Moretti și Benedetti împotriva Italiei</i> , nr. 16318/07, 27 aprilie 2010 (<i>Moretti and Benedetti v. Italy</i> , no. 16318/07, 27 April 2010).....	43, 76
<i>Moskal împotriva Poloniei</i> , nr. 10373/05, 15 septembrie 2009 (<i>Moskal v. Poland</i> , no. 10373/05, 15 September 2009).....	86
<i>Moskovets împotriva Rusiei</i> , nr. 14370/03, 23 aprilie 2009 (<i>Moskovets v. Russia</i> , no. 14370/03, 23 April 2009).....	17
<i>Mosley împotriva Regatului Unit</i> , nr. 48009/08, 10 mai 2011 (<i>Mosley v. the United Kingdom</i> , no. 48009/08, 10 May 2011).....	71
<i>Moulet împotriva Franței</i> (dec.), nr. 27521/04, 13 septembrie 2007 (<i>Moulet v. France</i> (dec.), no. 27521/04, 13 September 2007).....	65
<i>Moustaquim împotriva Belgiei</i> , 18 februarie 1991, Seria A nr. 193 (<i>Moustaquim v. Belgium</i> , 18 February 1991, Series A no. 193)	77
<i>MPP Golub împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 6778/05, CEDO 2005-XI (<i>MPP Golub v. Ukraine</i> (dec.), no. 6778/05, ECHR 2005-XI).....	24, 28
<i>Mrkić împotriva Croației</i> (dec.), nr. 7118/03, 8 iunie 2006 (<i>Mrkić v. Croatia</i> (dec.), no. 7118/03, 8 June 2006).....	50
<i>Murray împotriva Regatului Unit</i> , 28 octombrie 1994, seria A nr. 300-A (<i>Murray v. the United Kingdom</i> , 28 October 1994, Series A no. 300-A)	79
<i>Mustafa și Armağan Akan împotriva Turciei</i> , nr. 4694/03, 6 aprilie 2010 (<i>Mustafa and Armağan Akan v. Turkey</i> , no. 4694/03, 6 April 2010).....	76, 77
<i>Mutlu împotriva Turciei</i> , nr. 8006/02, 10 octombrie 2006 (<i>Mutlu v. Turkey</i> , no. 8006/02, 10 October 2006).....	80

—N—

<i>N.K.M. împotriva Ungariei</i> , nr. 66529/11, 14 mai 2013 (<i>N.K.M. v. Hungary</i> , no. 66529/11, 14 May 2013).....	85
<i>Nada împotriva Elveției</i> (MC), nr. 10593/08, CEDO 2012 (<i>Nada v. Switzerland</i> [GC], no. 10593/08, ECHR 2012).....	17, 46, 74
<i>Nagovitsyn și Nalgiyev împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 27451/09 și 60650/09, 23 septembrie 2010 (<i>Nagovitsyn and Nalgiyev v. Russia</i> (dec.), nos. 27451/09 and 60650/09, 23 September 2010).....	29, 30
<i>Narinen împotriva Finlandei</i> , nr. 45027/98, 1 iunie 2004 (<i>Narinen v. Finland</i> , no. 45027/98, 1 June 2004).....	81
<i>Nassau Verzekerings Maatschappij N.V. împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 57602/09, 4 octombrie 2011 (<i>Nassau Verzekering Maatschappij N.V. v. the Netherlands</i> (dec.), no. 57602/09, 4 October 2011)	15
<i>Naydyon împotriva Ucrainei</i> , nr. 16474/03, 14 octombrie 2010 (<i>Naydyon v. Ukraine</i> , no. 16474/03, 14 October 2010).....	20
<i>Nekvedavicius împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 46165/99, 19 iunie 2003 (<i>Nekvedavicius v. Germany</i> (dec.), no. 46165/99, 19 June 2003)	75
<i>Nencheva și alții împotriva Bulgariei</i> , nr. 48609/06, 18 iunie 2013 (<i>Nencheva and Others v. Bulgaria</i> , no. 48609/06, 18 June 2013).....	18
<i>Neves e Silva împotriva Portugaliei</i> , 27 aprilie 1989, seria A nr. 153-A (<i>Neves e Silva v. Portugal</i> , 27 April 1989, Series A no. 153-A)	59
<i>Nicoleta Gheorghe împotriva României</i> , nr. 23470/05, 3 aprilie 2012 (<i>Nicoleta Gheorghe v. Romania</i> , no. 23470/05, 3 April 2012).....	65, 66, 99
<i>Niemietz împotriva Germaniei</i> , 16 decembrie 1992, seria A nr. 251-B (<i>Niemietz v. Germany</i> , 16 December 1992, Series A no. 251-B)	70, 71, 74, 78, 81
<i>Nikolova și Vandova împotriva Bulgariei</i> , nr. 20688/04, 17 decembrie 2013 (<i>Nikolova and Vandova v. Bulgaria</i> , no. 20688/04, 17 December 2013).....	65
<i>Nikula împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 31611/96, 30 noiembrie 2000 (<i>Nikula v. Finland</i> (dec.), no. 31611/96, 30 November 2000).....	25
<i>Nizomkhon Dzhurayev împotriva Rusiei</i> , nr. 31890/11, 3 octombrie 2013 (<i>Nizomkhon Dzhurayev v. Russia</i> , no. 31890/11, 3 October 2013).....	21
<i>Nogolica împotriva Croației</i> (dec.), nr. 77784/01, CEDO 2002-VIII (<i>Nogolica v. Croatia</i> (dec.), no. 77784/01, ECHR 2002-VIII)	29, 30
<i>Nolan și K. împotriva Rusiei</i> , nr. 2512/04, 12 februarie 2009 (<i>Nolan and K. v. Russia</i> , no. 2512/04, 12 February 2009).....	22
<i>Nold împotriva Germaniei</i> , nr. 27250/02, 29 iunie 2006 (<i>Nold v. Germany</i> , no. 27250/02, 29 June 2006).....	40
<i>Nölkenbockhoff împotriva Germaniei</i> , 25 august 1987, seria A nr. 123 (<i>Nölkenbockhoff v. Germany</i> , 25 August 1987, Series A no. 123)	15
<i>Norbert Sikorski împotriva Poloniei</i> , nr. 17599/05, 22 octombrie 2009 (<i>Norbert Sikorski v. Poland</i> , no. 17599/05, 22 October 2009).....	27
<i>Normann împotriva Danemarcei</i> (dec.), nr. 44704/98, 14 iunie 2001 (<i>Normann v. Denmark</i> (dec.), no. 44704/98, 14 June 2001)	17
<i>Nourmagomedov împotriva Rusiei</i> , nr. 30138/02, 7 iunie 2007 (<i>Nourmagomedov v. Russia</i> , no. 30138/02, 7 June 2007).....	20, 68

<i>Novinski împotriva Rusiei</i> , nr. 11982/02, 10 februarie 2009 (<i>Novinskiy v. Russia</i> , no. 11982/02, 10 February 2009).....	19
<i>Novosseletski împotriva Ucrainei</i> , nr. 47148/99, CEDO 2005-II (<i>Novoseletskiy v. Ukraine</i> , no. 47148/99, ECHR 2005-II).....	80
<i>Nylund împotriva Finlandei</i> (dec.), nr. 27110/95, CEDO 1999-VI (<i>Nylund v. Finland</i> (dec.), no. 27110/95, ECHR 1999-VI)	75

—O—

<i>O'Halloran și Francis împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 15809/02 și 25624/02, CEDO 2007-III (<i>O'Halloran and Francis v. the United Kingdom</i> [GC], nos. 15809/02 and 25624/02, ECHR 2007-III)	93
<i>OAQ Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei</i> , nr. 14902/04, 20 septembrie 2011 (<i>OAQ Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia</i> , no. 14902/04, 20 September 2011).....	38, 39
<i>Öcalan împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 5980/07, 6 iulie 2010 (<i>Öcalan v. Turkey</i> (dec.), no. 5980/07, 6 July 2010).....	68
<i>Öcalan împotriva Turciei</i> (MC), nr. 46221/99, CEDO 2005-IV (<i>Öcalan v. Turkey</i> [GC], no. 46221/99, ECHR 2005-IV).....	44
<i>Odièvre împotriva Franței</i> (MC), nr. 42326/98, CEDO 2003-III (<i>Odièvre v. France</i> [GC], no. 42326/98, ECHR 2003-III)	73
<i>Oferta Plus S.R.L împotriva Moldovei</i> , nr. 14385/04, 19 decembrie 2006 (<i>Oferta Plus SRL v. Moldova</i> , no. 14385/04, 19 December 2006).....	19
<i>Ohlen împotriva Danemarcei</i> (radiere), nr. 63214/00, 24 februarie 2005 (<i>Ohlen v. Denmark</i> (striking out), no. 63214/00, 24 February 2005).....	17
<i>Olaechea Cahuas împotriva Spaniei</i> , nr. 24668/03, CEDO 2006-X (<i>Olaechea Cahuas v. Spain</i> , no. 24668/03, ECHR 2006-X)	21
<i>Olbertz împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 37592/97, CEDO 1999-V (<i>Olbertz v. Germany</i> (dec.), no. 37592/97, ECHR 1999-V)	85
<i>Olczak împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 30417/96, CEDO 2002-X (<i>Olczak v. Poland</i> (dec.), no. 30417/96, ECHR 2002-X)	85
<i>Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei</i> , nr. 21722/11, CEDO 2013 (<i>Oleksandr Volkov v. Ukraine</i> , no. 21722/11, ECHR 2013).....	65, 71
<i>Oleksy împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 1379/06, 16 iunie 2009 (<i>Oleksy v. Poland</i> (dec.), no. 1379/06, 16 June 2009).....	17
<i>Ölmez împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 39464/98, 1 februarie 2005 (<i>Ölmez v. Turkey</i> (dec.), no. 39464/98, 1 February 2005).....	33
<i>Olujić împotriva Croației</i> , nr. 22330/05, 5 februarie 2009 (<i>Olujić v. Croatia</i> , no. 22330/05, 5 February 2009).....	60
<i>Omkanananda și Divine Light Zentrum împotriva Elveției</i> , nr. 8118/77, decizia Comisiei din 19 martie 1981, DR 25 (<i>Omkanananda and Divine Light Zentrum v. Switzerland</i> , no. 8118/77, Commission decision of 19 March 1981, DR 25)	37
<i>Öneryıldız împotriva Turciei</i> (MC), nr. 48939/99, CEDO 2004-XII (<i>Öneryıldız v. Turkey</i> [GC], no. 48939/99, ECHR 2004-XII)	80, 83
<i>Orlić împotriva Croației</i> , nr. 48833/07, 21 iunie 2011 (<i>Orlić v. Croatia</i> , no. 48833/07, 21 June 2011).....	79
<i>Oršuš și alții împotriva Croației</i> (MC), nr. 15766/03, CEDO 2010 (<i>Oršuš and Others v. Croatia</i> [GC], no. 15766/03, ECHR 2010).....	61
<i>Osman împotriva Regatului Unit</i> , 28 octombrie 1998, Culegere 1998-VIII (<i>Osman v. the United Kingdom</i> , 28 October 1998, Reports 1998-VIII)	58
<i>Osmanov și Husseinov împotriva Bulgariei</i> (dec.), nr. 54178/00 și 59901/00, 4 septembrie 2003 (<i>Osmanov and Husseinov v. Bulgaria</i> (dec.), nos. 54178/00 and 59901/00, 4 September 2003)	17
<i>Österreichischer Rundfunk împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 57597/00, 25 mai 2004 (<i>Österreichischer Rundfunk v. Austria</i> (dec.), no. 57597/00, 25 May 2004).....	13
<i>Otto împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 21425/06, 10 noiembrie 2009 (<i>Otto v. Germany</i> (dec.), no. 21425/06, 10 November 2009).....	33
<i>Özpinar împotriva Turciei</i> , nr. 20999/04, 19 octombrie 2010 (<i>Özpinar v. Turkey</i> , no. 20999/04, 19 October 2010).....	71
<i>Öztürk împotriva Germaniei</i> , 21 februarie 1984, seria A nr. 73 (<i>Öztürk v. Germany</i> , 21 February 1984, Series A no. 73)	64

—P—

<i>P. și S. împotriva Poloniei</i> , nr. 57375/08, 30 octombrie 2012 (<i>P. and S. v. Poland</i> , no. 57375/08, 30 October 2012).....	70
<i>P.B. și J.S. împotriva Austriei</i> , nr. 18984/02, 22 iulie 2010 (<i>P.B. and J.S. v. Austria</i> , no. 18984/02, 22 July 2010).....	76
<i>P.G. și J.H. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 44787/98, CEDO 2001-IX (<i>P.G. and J.H. v. the United Kingdom</i> , no. 44787/98, ECHR 2001-IX).....	73, 81

<i>Paeffgen GmbH împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 25379/04, 21688/05, 21722/05 și 21770/05, 18 septembrie 2007 (<i>Paeffgen GmbH v. Germany</i> (dec.), nos. 25379/04, 21688/05, 21722/05 and 21770/05, 18 September 2007)	83
<i>Paksas împotriva Lituaniei</i> (MC), nr. 34932/04, CEDO 2011 (<i>Paksas v. Lithuania</i> [GC], no. 34932/04, ECHR 2011).....	25, 61, 67
<i>Paladi împotriva Moldovei</i> (MC), nr. 39806/05, 10 martie 2009 (<i>Paladi v. Moldova</i> [GC], no. 39806/05, 10 March 2009).....	20, 21
<i>Palić împotriva Bosniei și Herțegovinei</i> , nr. 4704/04, 15 februarie 2011 (<i>Palić v. Bosnia and Herzegovina</i> , no. 4704/04, 15 February 2011).....	52
<i>Panjeheighalehei împotriva Danemarcei</i> (dec.), nr. 11230/07, 13 octombrie 2009 (<i>Panjeheighalehei v. Denmark</i> (dec.), no. 11230/07, 13 October 2009).....	61
<i>Pannullo și Forte împotriva Franței</i> , nr. 37794/97, CEDO 2001-X (<i>Pannullo and Forte v. France</i> , no. 37794/97, ECHR 2001-X)	72
<i>Papachelas împotriva Greciei</i> (MC), nr. 31423/96, CEDO 1999-II (<i>Papachelas v. Greece</i> [GC], no. 31423/96, ECHR 1999-II).....	32
<i>Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei</i> , 24 iunie 1993, seria A nr. 260-B (<i>Papamichalopoulos and Others v. Greece</i> , 24 June 1993, Series A no. 260-B)	52
<i>Papon împotriva Franței</i> (dec.), nr. 344/04, CEDO 2005-XI (<i>Papon v. France</i> (dec.), no. 344/04, ECHR 2005-XI).....	62
<i>Parizov împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> , nr. 14258/03, 7 februarie 2008 (<i>Parizov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> , no. 14258/03, 7 February 2008).....	29
<i>Parohia greco-catolică Sâmbata Bihor împotriva României</i> (dec.), nr. 48107/99, 25 mai 2004 (<i>Sâmbata Bihor Greco-Catholic Parish v. Romania</i> (dec.), no. 48107/99, 25 May 2004).....	35
<i>Parohia greco-catolică Sâmbata Bihor împotriva României</i> , nr. 48107/99, 12 ianuarie 2010 (<i>Sâmbata Bihor Greco-Catholic Parish v. Romania</i> , no. 48107/99, 12 January 2010).....	59
<i>Partidul Muncitoresc din Georgia împotriva Georgiei</i> , nr. 9103/04, CEDO 2008 (<i>Georgian Labour Party v. Georgia</i> , no. 9103/04, ECHR 2008).....	42
<i>Paşa și Erkan Erol împotriva Turciei</i> , nr. 51358/99, 12 decembrie 2006 (<i>Paşa and Erkan Erol v. Turkey</i> , no. 51358/99, 12 December 2006).....	16
<i>Patera împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 25326/03, 10 ianuarie 2006 (<i>Patera v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 25326/03, 10 January 2006).....	38
<i>Pauger împotriva Austriei</i> , nr. 24872/94, decizia Comisiei din 9 ianuarie 1995, DR 80-B (<i>Pauger v. Austria</i> , no. 24872/94, Commission decision of 9 January 1995, DR 80-B)	39
<i>Paul și Audrey Edwards împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 46477/99, 7 iunie 2001 (<i>Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 46477/99, 7 June 2001)	31
<i>Paulino Tomás împotriva Portugaliei</i> (dec.), nr. 58698/00, CEDO 2003-VIII (<i>Paulino Tomás v. Portugal</i> (dec.), no. 58698/00, ECHR 2003-VIII)	27
<i>Peck împotriva Regatului Unit</i> , nr. 44647/98, CEDO 2003-I (<i>Peck v. the United Kingdom</i> , no. 44647/98, ECHR 2003-I)	70, 73
<i>Peers împotriva Greciei</i> , nr. 28524/95, CEDO 2001-III (<i>Peers v. Greece</i> , no. 28524/95, ECHR 2001-III)	19
<i>Pellegrin împotriva Franței</i> (MC), nr. 28541/95, CEDO 1999-VIII (<i>Pellegrin v. France</i> [GC], no. 28541/95, ECHR 1999-VIII)	60
<i>Pellegriti împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 77363/01, 26 mai 2005 (<i>Pellegriti v. Italy</i> (dec.), no. 77363/01, 26 May 2005).....	28
<i>Peñañiel Salgado împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 65964/01, 16 aprilie 2002 (<i>Peñañiel Salgado v. Spain</i> (dec.), no. 65964/01, 16 April 2002)	55, 61, 67
<i>Peraldi împotriva Franței</i> (dec.), nr. 2096/05, 7 aprilie 2009 (<i>Peraldi v. France</i> (dec.), no. 2096/05, 7 April 2009).....	23, 38
<i>Perez împotriva Franței</i> (MC), nr. 47287/99, CEDO 2004-I (<i>Perez v. France</i> [GC], no. 47287/99, ECHR 2004-I)	59
<i>Perlala împotriva Greciei</i> , nr. 17721/04, 22 februarie 2007 (<i>Perlala v. Greece</i> , no. 17721/04, 22 February 2007).....	88, 89
<i>Peruzzo și Martens împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 7841/08 și 57900/12, 4 iunie 2013 (<i>Peruzzo and Martens v. Germany</i> (dec.), nos. 7841/08 and 57900/12, 4 June 2013).....	72
<i>Petra împotriva României</i> , 23 septembrie 1998, Culegere 1998-VII (<i>Petra v. Romania</i> , 23 September 1998, Reports 1998-VII)	19
<i>Petrina împotriva României</i> , nr. 78060/01, 14 octombrie 2008 (<i>Petrina v. Romania</i> , no. 78060/01, 14 October 2008)	72
<i>Pfeifer împotriva Austriei</i> , nr. 12556/03, 15 noiembrie 2007 (<i>Pfeifer v. Austria</i> , no. 12556/03, 15 November 2007).....	72
<i>Philis împotriva Greciei</i> (nr. 2), 27 iunie 1997, Culegere 1997-IV (<i>Philis v. Greece</i> (no. 2), 27 June 1997, Reports 1997-IV).....	59
<i>Philis împotriva Greciei</i> , nr. 28970/95, decizia Comisiei din 17 octombrie 1996 (<i>Philis v. Greece</i> , no. 28970/95, Commission decision of 17 October 1996)	42
<i>Phillips împotriva Regatului Unit</i> , nr. 41087/98, CEDO 2001-VII (<i>Phillips v. the United Kingdom</i> , no. 41087/98, ECHR 2001-VII)	68
<i>Piechowicz împotriva Poloniei</i> , nr. 20071/07, 17 aprilie 2012 (<i>Piechowicz v. Poland</i> , no. 20071/07, 17 April 2012).....	77

<i>Pierre-Bloch împotriva Franței</i> , 21 octombrie 1997, <i>Culegere</i> 1997-VI (<i>Pierre-Bloch v. France</i> , 21 October 1997, <i>Reports</i> 1997-VI)	62, 67
<i>Piętka împotriva Poloniei</i> , nr. 34216/07, 16 octombrie 2012 (<i>Piętka v. Poland</i> , no. 34216/07, 16 October 2012).....	96
<i>Pini și alții împotriva României</i> , nr. 78028/01 și 78030/01, CEDO 2004-V (<i>Pini and Others v. Romania</i> , nos. 78028/01 and 78030/01, ECHR 2004-V).....	75, 76
<i>Pisano împotriva Italiei</i> (radiere) (MC), nr. 36732/97, 24 octombrie 2002 (<i>Pisano v. Italy</i> (striking out) [GC], no. 36732/97, 24 October 2002).....	17
<i>Pištorová împotriva Republicii Ceha</i> , nr. 73578/01, 26 octombrie 2004 (<i>Pištorová v. the Czech Republic</i> , no. 73578/01, 26 October 2004).....	83
<i>Pla și Puncernau împotriva Andorrei</i> , nr. 69498/01, CEDO 2004-VIII (<i>Pla and Puncernau v. Andorra</i> , no. 69498/01, ECHR 2004-VIII)	77, 89
<i>Plechanow împotriva Poloniei</i> , nr. 22279/04, 7 iulie 2009 (<i>Plechanow v. Poland</i> , no. 22279/04, 7 July 2009)	83
<i>Ploski împotriva Poloniei</i> , nr. 26761/95, 12 noiembrie 2002 (<i>Ploski v. Poland</i> , no. 26761/95, 12 November 2002)	70
<i>POA și alții împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 59253/11, 21 mai 2013 (<i>POA and Others v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 59253/11, 21 May 2013).....	38, 39
<i>Pocius împotriva Lituaniei</i> , nr. 35601/04, 6 iulie 2010 (<i>Pocius v. Lithuania</i> , no. 35601/04, 6 July 2010).....	61
<i>Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei</i> , nr. 34147/06, 21 septembrie 2010 (<i>Polanco Torres and Movilla Polanco v. Spain</i> , no. 34147/06, 21 September 2010).....	15, 72
<i>Popov împotriva Moldovei</i> , nr. 74153/01, 18 ianuarie 2005 (<i>Popov v. Moldova</i> , no. 74153/01, 18 January 2005)	41
<i>Poslu și alții împotriva Turciei</i> , nr. 6162/04 și altele, 8 iunie 2010 (<i>Poslu and Others v. Turkey</i> , nos. 6162/04 et al., 8 June 2010).....	33
<i>Post împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 21727/08, 20 ianuarie 2009 (<i>Post v. the Netherlands</i> (dec.), no. 21727/08, 20 January 2009).....	18
<i>Powell și Rayner împotriva Regatului Unit</i> , 21 februarie 1990, seria A nr. 172 (<i>Powell and Rayner v. the United Kingdom</i> , 21 February 1990, Series A no. 172).....	80
<i>Poznanski și alții împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 25101/05, 3 iulie 2007 (<i>Poznanski and Others v. Germany</i> (dec.), no. 25101/05, 3 July 2007).....	40
<i>Predescu împotriva României</i> , nr. 21447/03, 2 decembrie 2008 (<i>Predescu v. Romania</i> , no. 21447/03, 2 December 2008)	40
<i>Predil Anstalt împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 31993/96, 14 martie 2002 (<i>Predil Anstalt v. Italy</i> (dec.), no. 31993/96, 14 March 2002)	29
<i>Prencipe împotriva Monaco</i> , nr. 43376/06, 16 iulie 2009 (<i>Prencipe v. Monaco</i> , no. 43376/06, 16 July 2009).....	27
<i>Pressos Compania Naviera S.A. și alții împotriva Belgiei</i> , 20 noiembrie 1995, seria A nr. 332 (<i>Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belgium</i> , 20 November 1995, Series A no. 332).....	28
<i>Pretty împotriva Regatului Unit</i> , nr. 2346/02, CEDO 2002-III (<i>Pretty v. the United Kingdom</i> , no. 2346/02, ECHR 2002-III).....	70, 73
<i>Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 47550/06, 7 octombrie 2008 (<i>Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. v. Poland</i> (dec.), no. 47550/06, 7 October 2008).....	52
<i>Price împotriva Regatului Unit</i> , nr. 12402/86, decizia Comisiei din 9 martie 1988, DR 55 (<i>Price v. the United Kingdom</i> , no. 12402/86, Commission decision of 9 March 1988, DR 55).....	77
<i>Pridatchenko și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 2191/03, 3104/03, 16094/03 și 24486/03, 21 iunie 2007 (<i>Pridatchenko and Others v. Russia</i> , nos. 2191/03, 3104/03, 16094/03 and 24486/03, 21 June 2007).....	60
<i>Prokopovitch împotriva Rusiei</i> , nr. 58255/00, CEDO 2004-XI (<i>Prokopovich v. Russia</i> , no. 58255/00, ECHR 2004-XI).....	78
<i>Prystavka împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 21287/02, CEDO 2002-X (<i>Prystavka v. Ukraine</i> (dec.), no. 21287/02, ECHR 2002-X)	26
<i>Puchstein împotriva Austriei</i> , nr. 20089/06, 28 ianuarie 2010 (<i>Puchstein v. Austria</i> , no. 20089/06, 28 January 2010).....	30
<i>Putistin împotriva Ucrainei</i> , nr. 16882/03, 21 noiembrie 2013 (<i>Putistin v. Ukraine</i> , no. 16882/03, 21 November 2013).....	72
<i>Putz împotriva Austriei</i> , 22 februarie 1996, <i>Culegere</i> 1996-I (<i>Putz v. Austria</i> , 22 February 1996, <i>Reports</i> 1996-I)	65

—Q—

<i>Quark Fishing Ltd împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 15305/06, CEDO 2006-XIV (<i>Quark Fishing Limited v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 15305/06, ECHR 2006-XIV).....	48
--	----

—R—

<i>R. împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 33506/05, 4 ianuarie 2007 (<i>R. v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 33506/05, 4 January 2007).....	67
<i>R.R. împotriva Poloniei</i> , nr. 27617/04, CEDO 2011 (<i>R.R. v. Poland</i> , no. 27617/04, ECHR 2011).....	70
<i>Radio France și alții împotriva Franței</i> (dec.), nr. 53984/00, CEDO 2003-X (<i>Radio France and Others v. France</i> (dec.), no. 53984/00, ECHR 2003-X).....	13, 28
<i>Rafineriile grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei</i> , 9 decembrie 1994, seria A nr. 301-B (<i>Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece and Stratis Andreadis v. Greece</i> , 9 December 1994, Series A no. 301-B)	83
<i>Raimondo împotriva Italiei</i> , 22 februarie 1994, seria A nr. 281-A (<i>Raimondo v. Italy</i> , 22 February 1994, Series A no. 281-A).....	18, 67
<i>Rambus Inc. împotriva Germaniei</i> (dec.) nr. 40382/04, 16 iunie 2009 (<i>Rambus Inc. v. Germany</i> (dec.) no. 40382/04, 16 June 2009).....	46
<i>Ramsahai și alții împotriva Țărilor de Jos</i> (MC), nr. 52391/99, CEDO 2007-II (<i>Ramsahai and Others v. the Netherlands</i> [GC], no. 52391/99, ECHR 2007-II).....	15
<i>Raninen împotriva Finlandei</i> , 16 decembrie 1997, <i>Culegere</i> 1997-VIII (<i>Raninen v. Finland</i> , 16 December 1997, <i>Reports</i> 1997-VIII).....	70
<i>Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei</i> , nr. 25965/04, CEDO 2010 (<i>Rantsev v. Cyprus and Russia</i> , no. 25965/04, ECHR 2010).....	48
<i>Rasmussen împotriva Danemarcei</i> , 28 noiembrie 1984, seria A nr. 87 (<i>Rasmussen v. Denmark</i> , 28 November 1984, Series A no. 87)	73
<i>Ravnsborg împotriva Suediei</i> , 23 martie 1994, seria A nr. 283-B (<i>Ravnsborg v. Sweden</i> , 23 March 1994, Series A no. 283-B).....	65
<i>Refah Partisi (Partidul Prosperității) și alții împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 și 41344/98, 3 octombrie 2000 (<i>Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey</i> (dec.), nos. 41340/98, 41342/98, 41343/98 and 41344/98, 3 October 2000)..	62, 67
<i>Řehák împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 67208/01, 18 mai 2004 (<i>Řehák v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 67208/01, 18 May 2004).....	41
<i>Reinprecht împotriva Austriei</i> , nr. 67175/01, CEDO 2005-XII (<i>Reinprecht v. Austria</i> , no. 67175/01, ECHR 2005-XII)	69
<i>Reklos și Davourlis împotriva Greciei</i> , nr. 1234/05, 15 ianuarie 2009 (<i>Reklos and Davourlis v. Greece</i> , no. 1234/05, 15 January 2009).....	72
<i>Revel și Mora împotriva Franței</i> (dec.), nr. 171/03, 15 noiembrie 2005 (<i>Revel and Mora v. France</i> (dec.), no. 171/03, 15 November 2005).....	57
<i>Rezgui împotriva Franței</i> (dec.), nr. 49859/99, CEDO 2000-XI (<i>Rezgui v. France</i> (dec.), no. 49859/99, ECHR 2000-XI).....	26
<i>Rhazali și alții împotriva Franței</i> (dec.), nr. 37568/09, 10 aprilie 2012 (<i>Rhazali and Others v. France</i> (dec.), no. 37568/09, 10 April 2012).....	26
<i>Riabov împotriva Rusiei</i> , nr. 3896/04, 31 ianuarie 2008 (<i>Ryabov v. Russia</i> , no. 3896/04, 31 January 2008)	19
<i>Riabykh împotriva Rusiei</i> , nr. 52854/99, CEDO 2003-IX (<i>Ryabykh v. Russia</i> , no. 52854/99, ECHR 2003-IX).....	85
<i>Riad și Idiab împotriva Belgiei</i> , nr. 29787/03 și 29810/03, 24 ianuarie 2008 (<i>Riad and Idiab v. Belgium</i> , nos. 29787/03 and 29810/03, 24 January 2008).....	24
<i>Riener împotriva Bulgariei</i> , nr. 46343/99, 23 mai 2006 (<i>Riener v. Bulgaria</i> , no. 46343/99, 23 May 2006).....	38
<i>Rinck împotriva Franței</i> (dec.), nr. 18774/09, 19 octombrie 2010 (<i>Rinck v. France</i> (dec.), no. 18774/09, 19 October 2010).....	94, 95, 99
<i>Ringeisen împotriva Austriei</i> , 16 iulie 1971, seria A nr. 13 (<i>Ringeisen v. Austria</i> , 16 July 1971, Series A no. 13)	24, 59
<i>Rizi împotriva Albaniei</i> (dec), nr. 49201/06, 8 noiembrie 2011 (<i>Rizi v. Albania</i> (dec), no. 49201/06, 8 November 2011).....	63
<i>Robert Lesjak împotriva Sloveniei</i> , nr. 33946/03, 21 iulie 2009 (<i>Robert Lesjak v. Slovenia</i> , no. 33946/03, 21 July 2009).....	30
<i>Roche împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 32555/96, CEDO 2005-X (<i>Roche v. the United Kingdom</i> [GC], no. 32555/96, ECHR 2005-X)	58
<i>Romańczyk împotriva Franței</i> , nr. 7618/05, 18 noiembrie 2010 (<i>Romańczyk v. France</i> , no. 7618/05, 18 November 2010).....	63
<i>Rosenzweig și Bonded Warehouses Ltd împotriva Poloniei</i> , nr. 51728/99, 28 iulie 2005 (<i>Rosenzweig and Bonded Warehouses Ltd v. Poland</i> , no. 51728/99, 28 July 2005).....	85
<i>Rossi și alții împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 55185/08 și altele, 16 decembrie 2008 (<i>Rossi and Others v. Italy</i> (dec.), nos. 55185/08 et al., 16 December 2008).....	16
<i>Rotaru împotriva României</i> (MC), nr. 28341/95, CEDO 2000-V (<i>Rotaru v. Romania</i> [GC], no. 28341/95, ECHR 2000-V).....	72
<i>RTBF împotriva Belgiei</i> , nr. 50084/06, 29 martie 2011 (<i>RTBF v. Belgium</i> , no. 50084/06, 29 March 2011).....	62
<i>Rudzińska împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 45223/99, CEDO 1999-VI (<i>Rudzińska v. Poland</i> (dec.), no. 45223/99, ECHR 1999-VI)	85

Ruiz-Mateos împotriva Spaniei, 23 iunie 1993, seria A nr. 262 (*Ruiz-Mateos v. Spain*, 23 June 1993, Series A no. 262) 61

—S—

<i>S. și Marper împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 30562/04 și 30566/04, CEDO 2008 (<i>S. and Marper v. the United Kingdom</i> [GC], nos. 30562/04 and 30566/04, ECHR 2008)	72, 74, 91
<i>S.H. și alții împotriva Austriei</i> , nr. 57813/00, 1 aprilie 2010 (<i>S.H. and Others v. Austria</i> , no. 57813/00, 1 April 2010).....	75
<i>S.P., D.P. și A.T. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 23715/96, decizia Comisiei din 20 mai 1996 (<i>S.P., D.P. and A.T. v. the United Kingdom</i> , no. 23715/96, Commission decision of 20 May 1996)	18
<i>Sabanchiyeva și alții împotriva Rusiei</i> , nr. 38450/05, CEDO 2013 (<i>Sabanchiyeva and Others v. Russia</i> , no. 38450/05, ECHR 2013).....	72
<i>Sablon împotriva Belgiei</i> , nr. 36445/97, 10 aprilie 2001 (<i>Sablon v. Belgium</i> , no. 36445/97, 10 April 2001).....	63
<i>Sabri Güneş împotriva Turciei</i> (MC), nr. 27396/06, 29 iunie 2012 (<i>Sabri Güneş v. Turkey</i> [GC], no. 27396/06, 29 June 2012).....	31, 32, 33
<i>Saccoccia împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 69917/01, 5 iulie 2007 (<i>Saccoccia v. Austria</i> (dec.), no. 69917/01, 5 July 2007).....	63, 68
<i>Sadak împotriva Turciei</i> , nr. 25142/94 și 27099/95, 8 aprilie 2004 (<i>Sadak v. Turkey</i> , nos. 25142/94 and 27099/95, 8 April 2004).....	38
<i>Saghinadze și alții împotriva Georgiei</i> , nr. 18768/05, 27 mai 2010 (<i>Saghinadze and Others v. Georgia</i> , no. 18768/05, 27 May 2010).....	24, 28, 83
<i>Saint-Paul Luxembourg S.A. împotriva Luxemburgului</i> , nr. 26419/10, 18 aprilie 2013 (<i>Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg</i> , no. 26419/10, 18 April 2013).....	79
<i>Sakellaropoulos împotriva Greciei</i> (dec), nr. 38110/08, 6 ianuarie 2011 (<i>Sakellaropoulos v. Greece</i> (dec.), no. 38110/08, 6 January 2011).....	61
<i>Sakhnovski împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 21272/03, 2 noiembrie 2010 (<i>Sakhnovskiy v. Russia</i> [GC], no. 21272/03, 2 November 2010).....	27
<i>Salabiaku împotriva Franței</i> , 7 octombrie 1988, seria A nr. 141-A (<i>Salabiaku v. France</i> , 7 October 1988, Series A no. 141-A)	67
<i>Salduz împotriva Turciei</i> (MC), nr. 36391/02, CEDO 2008 (<i>Salduz v. Turkey</i> [GC], no. 36391/02, ECHR 2008)	68
<i>Salesi împotriva Italiei</i> , 26 februarie 1993, seria A nr. 257-E (<i>Salesi v. Italy</i> , 26 February 1993, Series A no. 257-E).....	60
<i>Salman împotriva Turciei</i> (MC), nr. 21986/93, CEDO 2000-VII (<i>Salman v. Turkey</i> [GC], no. 21986/93, ECHR 2000-VII)	15
<i>San Leonard Band Club împotriva Maltei</i> , nr. 77562/01, CEDO 2004-IX (<i>San Leonard Band Club v. Malta</i> , no. 77562/01, ECHR 2004-IX).....	63
<i>Sánchez Ramirez împotriva Franței</i> , nr. 28780/95, decizia Comisiei din 24 iunie 1996, DR 86-B (<i>Sánchez Ramirez v. France</i> , no. 48787/99, Commission decision of 24 June 1996, DR 86-B).....	44
<i>Sancho Cruz și 14 alte cauze „Reforma agrară” împotriva Portugaliei</i> , nr. 8851/07 și altele, 18 ianuarie 2011 (<i>Sancho Cruz and Others v. Portugal</i> , nos. 8851/07 et al., 18 January 2011).....	96
<i>Sanles Sanles împotriva Spaniei</i> (dec.), nr. 48335/99, CEDO 2000-XI (<i>Sanles Sanles v. Spain</i> (dec.), no. 48335/99, ECHR 2000-XI).....	15
<i>Sapeyan împotriva Armeniei</i> , nr. 35738/03, 13 ianuarie 2009 (<i>Sapeyan v. Armenia</i> , no. 35738/03, 13 January 2009).....	32
<i>Sargsyan împotriva Azerbaidjanului</i> (dec.) (MC), nr. 40167/06, 14 decembrie 2011 (<i>Sargsyan v. Azerbaijan</i> (dec.) [GC], no. 40167/06, 14 December 2011).....	35
<i>Savino și alții împotriva Italiei</i> , nr. 17214/05, 20329/05 și 42113/04, 28 aprilie 2009 (<i>Savino and Others v. Italy</i> , nos. 17214/05, 20329/05 and 42113/04, 28 April 2009).....	60
<i>Savridin Dzhurayev împotriva Rusiei</i> , nr. 71386/10, CEDO 2013 (<i>Savridin Dzhurayev v. Russia</i> , no. 71386/10, ECHR 2013).....	21
<i>Savu împotriva României</i> (dec.), nr. 29218/05, 11 octombrie 2011 (<i>Savu v. Romania</i> (dec.), no. 29218/05, 11 October 2011).....	97, 99
<i>Scavuzzo-Hager și alții împotriva Elveției</i> (dec.), nr. 41773/98, 30 noiembrie 2004 (<i>Scavuzzo-Hager and Others v. Switzerland</i> (dec.), no. 41773/98, 30 November 2004).....	27
<i>Schalk și Kopf împotriva Austriei</i> , nr. 30141/04, CEDO 2010 (<i>Schalk and Kopf v. Austria</i> , no. 30141/04, ECHR 2010).....	76
<i>Schmautzer împotriva Austriei</i> , 23 octombrie 1995, seria A nr. 328-A (<i>Schmautzer v. Austria</i> , 23 October 1995, Series A no. 328-A).....	66
<i>Schouten și Meldrum împotriva Țărilor de Jos</i> , 9 decembrie 1994, seria A nr. 304 (<i>Schouten and Meldrum v. the Netherlands</i> , 9 December 1994, Series A no. 304)	60
<i>Schwizgebel împotriva Elveției</i> , nr. 25762/07, CEDO 2010 (<i>Schwizgebel v. Switzerland</i> , no. 25762/07, ECHR 2010).....	71
<i>Sciacca împotriva Italiei</i> , nr. 50774/99, CEDO 2005-I (<i>Sciacca v. Italy</i> , no. 50774/99, ECHR 2005-I)	72

<i>Scoppola împotriva Italiei</i> (nr. 2) (MC), nr. 10249/03, 17 septembrie 2009 (<i>Scoppola v. Italy</i> (no. 2) [GC], no. 10249/03, 17 September 2009).....	27, 29, 34
<i>Scordino împotriva Italiei</i> (dec.), nr. 36813/97, CEDO 2003-IV (<i>Scordino v. Italy</i> (dec.), no. 36813/97, ECHR 2003-IV).....	27
<i>Scordino împotriva Italiei</i> (nr. 1) (MC), nr. 36813/97, CEDO 2006-V (<i>Scordino v. Italy</i> (no. 1) [GC], no. 36813/97, ECHR 2006-V).....	16, 17, 27, 29, 88
<i>Scozzari și Giunta împotriva Italiei</i> (MC), nr. 39221/98 și 41963/98, CEDO 2000-VIII (<i>Scozzari and Giunta v. Italy</i> [GC], nos. 39221/98 and 41963/98, ECHR 2000-VIII).....	13
<i>Sdružení Jihočeské Matky împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 19101/03, 10 iulie 2006 (<i>Sdružení Jihočeské Matky v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 19101/03, 10 July 2006).....	57
<i>Section de commune d'Antilly împotriva Franței</i> (dec.), nr. 45129/98, CEDO 1999-VIII (<i>Municipal Section of Antilly v. France</i> (dec.), no. 45129/98, ECHR 1999-VIII)	13, 43
<i>Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei</i> (MC), nr. 27996/06 și 34836/06, CEDO 2009 (<i>Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina</i> [GC], nos. 27996/06 and 34836/06, ECHR 2009).....	16, 43, 47
<i>Sejdovic împotriva Italiei</i> (MC), nr. 56581/00, CEDO 2006-II (<i>Sejdovic v. Italy</i> [GC], no. 56581/00, ECHR 2006-II).....	25, 26, 28
<i>Selçuk și Asker împotriva Turciei</i> , 24 aprilie 1998, Culegere 1998-II (<i>Selçuk and Asker v. Turkey</i> , 24 April 1998, Reports 1998-II).....	79
<i>Selmouni împotriva Franței</i> (MC), nr. 25803/94, CEDO 1999-V (<i>Selmouni v. France</i> [GC], no. 25803/94, ECHR 1999-V).....	23, 28
<i>Senator Lines GmbH împotriva a 15 state ale Uniunii Europene</i> (dec.) (MC), nr. 56672/00, CEDO 2004-IV (<i>Senator Lines GmbH v. fifteen member States of the European Union</i> (dec.) [GC], no. 56672/00, ECHR 2004-IV)	16
<i>Serguei Zolotoukhine împotriva Rusiei</i> (MC), nr. 14939/03, CEDO 2009 (<i>Sergey Zolotukhin v. Russia</i> [GC], no. 14939/03, ECHR 2009).....	17, 69
<i>Sfintele mănăstiri împotriva Greciei</i> , 9 decembrie 1994, seria A nr. 301-A (<i>The Holy Monasteries v. Greece</i> , 9 December 1994, Series A no. 301-A)	13
<i>Shefer împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 45175/04, 13 martie 2012 (<i>Shefer v. Russia</i> (dec.), no. 45175/04, 13 March 2012).....	94, 95, 96
<i>Shimovolos împotriva Rusiei</i> , nr. 30194/09, 21 iunie 2011 (<i>Shimovolos v. Russia</i> , no. 30194/09, 21 June 2011).....	73
<i>Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei</i> (dec.), nr. 55480/00 și 59330/00, 1 iulie 2003 (<i>Sidabras and Džiautas v. Lithuania</i> (dec.), nos. 55480/00 and 59330/00, 1 July 2003)	67
<i>Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei</i> , nr. 55480/00 și 59330/00, CEDO 2004-VIII (<i>Sidabras and Džiautas v. Lithuania</i> , nos. 55480/00 and 59330/00, ECHR 2004-VIII).....	71, 72
<i>Sigalas împotriva Greciei</i> , nr. 19754/02, 22 septembrie 2005 (<i>Sigalas v. Greece</i> , no. 19754/02, 22 September 2005)	59
<i>Šikić împotriva Croației</i> , nr. 9143/08, 15 iulie 2010 (<i>Šikić v. Croatia</i> , no. 9143/08, 15 July 2010).....	60
<i>Siliadin împotriva Franței</i> , nr. 73316/01, CEDO 2005-VII (<i>Siliadin v. France</i> , no. 73316/01, ECHR 2005-VII)	14, 45
<i>Silickienė împotriva Lituaniei</i> , nr. 20496/02, 10 aprilie 2012 (<i>Silickienė v. Lithuania</i> , no. 20496/02, 10 April 2012).....	68
<i>Šilih împotriva Sloveniei</i> (MC), nr. 71463/01, 9 aprilie 2009 (<i>Šilih v. Slovenia</i> [GC], no. 71463/01, 9 April 2009).....	49, 50, 51, 53
<i>Silver și alții împotriva Regatului Unit</i> , 25 martie 1983, seria A nr. 61 (<i>Silver and Others v. the United Kingdom</i> , 25 March 1983, Series A no. 61).....	81
<i>Simitzi-Papachristou și alții împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 50634/11 și altele, 5 noiembrie 2013 (<i>Simitzi-Papachristou and Others v. Greece</i> (dec.), nos. 50634/11 et al., 5 November 2013).....	42
<i>Sindicatul Păstorul cel Bun împotriva României</i> (MC), nr. 2330/09, CEDO 2013 (<i>Sindicatul Păstorul cel Bun v. Romania</i> [GC], no. 2330/09, ECHR 2013).....	36, 37
<i>Skorobogatykh împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 37966/02, 8 iunie 2006 (<i>Skorobogatykh v. Russia</i> (dec.), no. 37966/02, 8 June 2006).....	56
<i>Slavgorodski împotriva Estoniei</i> (dec.), nr. 37043/97, CEDO 1999-II (<i>Slavgorodski v. Estonia</i> (dec.), no. 37043/97, ECHR 1999-II).....	27
<i>Slaviček împotriva Croației</i> (dec.), nr. 20862/02, 4 iulie 2002 (<i>Slaviček v. Croatia</i> (dec.), no. 20862/02, 4 July 2002).....	27
<i>Slivenko împotriva Letoniei</i> (MC), nr. 48321/99, CEDO 2003-X (<i>Slivenko and Others v. Latvia</i> (dec.) [GC], no. 48321/99, ECHR 2002-II)	76
<i>Slivenko și alții împotriva Letoniei</i> (dec.) (MC), nr. 48321/99, CEDO 2002-II (<i>Slivenko v. Latvia</i> [GC], no. 48321/99, ECHR 2003-X).....	83
<i>Smirnov împotriva Rusiei</i> (dec.), nr. 14085/04, 6 iulie 2006 (<i>Smirnov v. Russia</i> (dec.), no. 14085/04, 6 July 2006).....	26, 62
<i>Smirnova împotriva Rusiei</i> , nr. 46133/99 și 48183/99, CEDO 2003-IX (<i>Smirnova v. Russia</i> , nos. 46133/99 and 48183/99, ECHR 2003-IX).....	73
<i>Société Colas Est și alții împotriva Franței</i> , nr. 37971/97, CEDO 2002-III (<i>Société Colas Est and Others v. France</i> , no. 37971/97, ECHR 2002-III)	78
<i>Söderman împotriva Suediei</i> (MC), nr. 5786/08, CEDO 2013 (<i>Söderman v. Sweden</i> [GC], no. 5786/08, ECHR 2013).....	45, 72

<i>Soering împotriva Regatului Unit</i> , 7 iulie 1989, seria A nr. 161 (<i>Soering v. the United Kingdom</i> , 7 July 1989, Series A no. 161)	16, 44
<i>Solmaz împotriva Turciei</i> , nr. 27561/02, 16 ianuarie 2007 (<i>Solmaz v. Turkey</i> , no. 27561/02, 16 January 2007).....	35
<i>Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei</i> , nr. 48553/99, CEDO 2002-VII (<i>Sovtransavto Holding v. Ukraine</i> , no. 48553/99, ECHR 2002-VII).....	85
<i>Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei</i> , 23 septembrie 1982, seria A nr. 52 (<i>Sporrong and Lönnroth v. Sweden</i> , 23 September 1982, Series A no. 52)	56, 59
<i>Stamoulakatos împotriva Greciei (nr. 1)</i> , 26 octombrie 1993, seria A nr. 271 (<i>Stamoulakatos v. Greece (no. 1)</i> , 26 October 1993, Series A no. 271).....	50, 51
<i>Stamoulakatos împotriva Regatului Unit</i> , nr. 27567/95, decizia Comisiei din 9 aprilie 1997 (<i>Stamoulakatos v. the United Kingdom</i> , no. 27567/95, Commission decision of 9 April 1997)	41
<i>Stanev împotriva Bulgariei</i> (MC), nr. 36760/06, CEDO 2012 (<i>Stanev v. Bulgaria</i> [GC], no. 36760/06, ECHR 2012).....	57
<i>Star Cate – Epilekta Gevmata și alții împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 54111/07, 6 iulie 2010 (<i>Star Cate – Epilekta Gevmata and Others v. Greece</i> (dec.), no. 54111/07, 6 July 2010).....	89
<i>State Holding Company Luganskvugillya împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 23938/05, 27 ianuarie 2009 (<i>State Holding Company Luganskvugillya v. Ukraine</i> (dec.), no. 23938/05, 27 January 2009).....	14
<i>Stec și alții împotriva Regatului Unit</i> (dec.) (MC), nr. 65731/01 și 65900/01, CEDO 2005-X (<i>Stec and Others v. the United Kingdom</i> (dec.) [GC], nos. 65731/01 and 65900/01, ECHR 2005-X).....	84, 86
<i>Steel și alții împotriva Regatului Unit</i> , 23 septembrie 1998, Culegere 1998-VII (<i>Steel and Others v. the United Kingdom</i> , 23 September 1998, Reports 1998-VII)	69
<i>Stefănescu împotriva României</i> (dec.), nr. 11774/04, 12 aprilie 2011 (<i>Stefanescu v. Romania</i> (dec.), no. 11774/04, 12 April 2011).....	95, 100
<i>Stegarescu și Bahrin împotriva Portugaliei</i> , nr. 46194/06, 6 aprilie 2010 (<i>Stegarescu and Bahrin v. Portugal</i> , no. 46194/06, 6 April 2010).....	61
<i>Steininger împotriva Austriei</i> , nr. 21539/07, 17 aprilie 2012 (<i>Steininger v. Austria</i> , no. 21539/07, 17 April 2012).....	66
<i>Stephens împotriva Ciprului, Turciei și Organizației Națiunilor Unite</i> (dec.), nr. 45267/06, 11 decembrie 2008 (<i>Stephens v. Cyprus, Turkey and the United Nations</i> (dec.), no. 45267/06, 11 December 2008).....	43, 45
<i>Stephens împotriva Maltei (nr. 1)</i> , nr. 11956/07, 21 aprilie 2009 (<i>Stephens v. Malta (no. 1)</i> , no. 11956/07, 21 April 2009).....	44, 45
<i>Štitić împotriva Croației</i> , nr. 29660/03, 8 noiembrie 2007 (<i>Štitić v. Croatia</i> , no. 29660/03, 8 November 2007).....	65
<i>Stjerna împotriva Finlandei</i> , 25 noiembrie 1994, seria A nr. 299-B (<i>Stjerna v. Finland</i> , 25 November 1994, Series A no. 299-B)	70
<i>Stojkovic împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> , nr. 14818/02, 8 noiembrie 2007 (<i>Stojkovic v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> , no. 14818/02, 8 November 2007).....	18
<i>Stoll împotriva Elveției</i> (MC), nr. 69698/01, CEDO 2007-V (<i>Stoll v. Switzerland</i> [GC], no. 69698/01, ECHR 2007-V)	91
<i>Stukus și alții împotriva Poloniei</i> , nr. 12534/03, 1 aprilie 2008 (<i>Stukus and Others v. Poland</i> , no. 12534/03, 1 April 2008)	14
<i>Suküt împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 59773/00, 11 septembrie 2007 (<i>Suküt v. Turkey</i> (dec.), no. 59773/00, 11 September 2007).....	62, 65
<i>Šumbera împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 48228/08, 21 februarie 2012 (<i>Šumbera v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 48228/08, 21 February 2012).....	96, 100
<i>Sürmeli împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 75529/01, 29 aprilie 2004 (<i>Sürmeli v. Germany</i> (dec.), no. 75529/01, 29 April 2004)	37
<i>Sürmeli împotriva Germaniei</i> (MC), nr. 75529/01, CEDO 2006-VII (<i>Sürmeli v. Germany</i> [GC], no. 75529/01, ECHR 2006-VII)	27, 29
<i>Surugiu împotriva României</i> , nr. 48995/99, 20 aprilie 2004 (<i>Surugiu v. Romania</i> , no. 48995/99, 20 April 2004)	79, 80
<i>Syssoyeva și alții împotriva Letoniei</i> (radiere) (MC), nr. 60654/00, CEDO 2007-I (<i>Sisojeva and Others v. Latvia</i> (striking out) [GC], no. 60654/00, ECHR 2007-I)	17, 20, 89
<i>Szabó împotriva Suediei</i> (dec.), nr. 28578/03, CEDO 2006-VIII (<i>Szabó v. Sweden</i> (dec.), no. 28578/03, ECHR 2006-VIII)	68
<i>Szott-Medyńska împotriva Poloniei</i> (dec.), nr. 47414/99, 9 octombrie 2003 (<i>Szott-Medyńska v. Poland</i> (dec.), no. 47414/99, 9 October 2003)	26
<i>Szücs împotriva Austriei</i> , 24 noiembrie 1997, Culegere de hotărâri și decizii 1997-VII (<i>Szücs v. Austria</i> , 24 November 1997, Reports 1997-VII)	57

—§—

<i>Şahmo împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 37415/97, 1 aprilie 2003 (<i>Şahmo v. Turkey</i> (dec.), no. 37415/97, 1 April 2003).....	32
<i>Şandru și alții împotriva României</i> , nr. 22465/03, 8 decembrie 2009 (<i>Şandru and Others v. Romania</i> , no. 22465/03, 8 December 2009).....	53
<i>Şerife Yiğit împotriva Turciei</i> (MC), nr. 3976/05, 2 noiembrie 2010 (<i>Şerife Yiğit v. Turkey</i> [GC], no. 3976/05, 2 November 2010).....	76

—T—

<i>Tahsin Acar împotriva Turciei</i> (MC), nr. 26307/95, CEDO 2004-III (<i>Tahsin Acar v. Turkey</i> [GC], no. 26307/95, ECHR 2004-III).....	21
<i>Tănase împotriva Moldovei</i> (MC), nr. 7/08, CEDO 2010 (<i>Tănase v. Moldova</i> [GC], no. 7/08, ECHR 2010).....	14, 16, 25, 27, 55
<i>Tanrikulu împotriva Turciei</i> (MC), nr. 23763/94, CEDO 1999-IV (<i>Tanrikulu v. Turkey</i> [GC], no. 23763/94, ECHR 1999-IV).....	19
<i>Taşkın și alții împotriva Turciei</i> , nr. 46117/99, CEDO 2004-X (<i>Taşkın and Others v. Turkey</i> , no. 46117/99, ECHR 2004-X).....	57, 61
<i>Tătar împotriva României</i> , nr. 67021/01, 27 ianuarie 2009 (<i>Tătar v. Romania</i> , no. 67021/01, 27 January 2009).....	74
<i>Taylor-Sabori împotriva Regatului Unit</i> , nr. 47114/99, 22 octombrie 2002 (<i>Taylor-Sabori v. the United Kingdom</i> , no. 47114/99, 22 October 2002).....	81
<i>Tchernitsine împotriva Rusiei</i> , nr. 5964/02, 6 aprilie 2006 (<i>Chernitsyn v. Russia</i> , no. 5964/02, 6 April 2006).....	41
<i>Techniki Olympiaki A.E. împotriva Greciei</i> (dec.), nr. 40547/10, 1 octombrie 2013 (<i>Techniki Olympiaki A.E. v. Greece</i> (dec.), no. 40547/10, 1 October 2013).....	29
<i>Ternovszky împotriva Ungariei</i> , nr. 67545/09, 14 decembrie 2010 (<i>Ternovszky v. Hungary</i> , no. 67545/09, 14 December 2010).....	70, 71
<i>Thévenon împotriva Franței</i> (dec.), nr. 2476/02, CEDO 2006-III (<i>Thévenon v. France</i> (dec.), no. 2476/02, ECHR 2006-III).....	18
<i>Tinnelly & Sons Ltd și alții și McElduff și alții împotriva Regatului Unit</i> , 10 iulie 1998, <i>Culegere</i> 1998-IV (<i>Tinnelly & Sons Ltd and Others and McElduff and Others v. the United Kingdom</i> , 10 July 1998, <i>Reports</i> 1998-IV).....	59
<i>Todorov împotriva Bulgariei</i> (dec.), nr. 65850/01, 13 mai 2008 (<i>Todorov v. Bulgaria</i> (dec.), no. 65850/01, 13 May 2008).....	85
<i>Topčić-Rosenberg împotriva Croației</i> , nr. 19391/11, 14 noiembrie 2013 (<i>Topčić-Rosenberg v. Croatia</i> , no. 19391/11, 14 November 2013).....	76
<i>Torri împotriva Italiei</i> , 1 iulie 1997, <i>Culegere</i> 1997-IV (<i>Torri v. Italy</i> , 1 July 1997, <i>Reports</i> 1997-IV).....	63
<i>Transpetrol, a.s., împotriva Slovaciei</i> (dec.), nr. 28502/08, 15 noiembrie 2011 (<i>Transpetrol, a.s., v. Slovakia</i> (dec.), no. 28502/08, 15 November 2011).....	13
<i>Tre Traktörer Aktiebolag împotriva Suediei</i> , 7 iulie 1989, seria A nr. 159 (<i>Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden</i> , 7 July 1989, Series A no. 159).....	59, 85
<i>Treska împotriva Albaniei și Italiei</i> (dec.), nr. 26937/04, CEDO 2006-XI (<i>Treska v. Albania and Italy</i> (dec.), no. 26937/04, ECHR 2006-XI).....	45
<i>Trofimchuk împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 4241/03, 31 mai 2005 (<i>Trofimchuk v. Ukraine</i> (dec.), no. 4241/03, 31 May 2005).....	92
<i>Trubnikov împotriva Rusiei</i> , nr. 49790/99, 5 iulie 2005 (<i>Trubnikov v. Russia</i> , no. 49790/99, 5 July 2005).....	22
<i>Tucka împotriva Regatului Unit (nr. 1)</i> (dec.), nr. 34586/10, 18 ianuarie 2011 (<i>Tucka v. the United Kingdom (no. 1)</i> (dec.), no. 34586/10, 18 January 2011).....	32
<i>Tuna împotriva Turciei</i> , nr. 22339/03, 19 ianuarie 2010 (<i>Tuna v. Turkey</i> , no. 22339/03, 19 January 2010).....	53
<i>Turgut și alții împotriva Turciei</i> , nr. 1411/03, 8 iulie 2008 (<i>Turgut and Others v. Turkey</i> , no. 1411/03, 8 July 2008).....	51
<i>Tyrer împotriva Regatului Unit</i> , 25 aprilie 1978, seria A nr. 26 (<i>Tyrer v. the United Kingdom</i> , 25 April 1978, Series A no. 26).....	48, 98
<i>Tysiāc împotriva Poloniei</i> , nr. 5410/03, CEDO 2007-I (<i>Tysiāc v. Poland</i> , no. 5410/03, ECHR 2007-I).....	70

—U—

<i>Ukraine-Tyumen împotriva Ucrainei</i> , nr. 22603/02, 22 noiembrie 2007 (<i>Ukraine-Tyumen v. Ukraine</i> , no. 22603/02, 22 November 2007).....	13
<i>Ûlke împotriva Turciei</i> (dec.), nr. 39437/98, 1 iunie 2004 (<i>Ûlke v. Turkey</i> (dec.), no. 39437/98, 1 June 2004).....	33
<i>Ulyanov împotriva Ucrainei</i> (dec.), nr. 16472/04, 5 octombrie 2010 (<i>Ulyanov v. Ukraine</i> (dec.), no. 16472/04, 5 October 2010).....	56
<i>Unédic împotriva Franței</i> , nr. 20153/04, 18 decembrie 2008 (<i>Unédic v. France</i> , no. 20153/04, 18 December 2008).....	13
<i>Ûner împotriva Țărilor de Jos</i> (MC), nr. 46410/99, CEDO 2006-XII (<i>Ûner v. the Netherlands</i> [GC], no. 46410/99, ECHR 2006-XII).....	74
<i>Užukauskas împotriva Lituaniei</i> , nr. 16965/04, 6 iulie 2010 (<i>Užukauskas v. Lithuania</i> , no. 16965/04, 6 July 2010).....	61
<i>Uzun împotriva Germaniei</i> , nr. 35623/05, CEDO 2010 (<i>Uzun v. Germany</i> , no. 35623/05, ECHR 2010).....	73

<i>V.C. împotriva Slovaciei</i> , nr. 18968/07, CEDO 2011 (<i>V.C. v. Slovakia</i> , no. 18968/07, ECHR 2011)	70
<i>Vallianatos și alții împotriva Greciei</i> (MC), nr. 29381/09 și 32684/09, CEDO 2013 (<i>Vallianatos and Others v. Greece</i> [GC], nos. 29381/09 and 32684/09, ECHR 2013).....	13, 14, 77
<i>Van Colle împotriva Regatului Unit</i> , nr. 7678/09, 13 noiembrie 2012 (<i>Van Colle v. the United Kingdom</i> , no. 7678/09, 13 November 2012).....	15
<i>Van der Heijden împotriva Țărilor de Jos</i> (MC), nr. 42857/05, 3 aprilie 2012 (<i>Van der Heijden v. the Netherlands</i> [GC], no. 42857/05, 3 April 2012).....	76
<i>Van der Putten împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 15909/13, 27 august 2013 (<i>Van der Putten v. the Netherlands</i> (dec.), no. 15909/13, 27 August 2013).....	97
<i>Van der Tang împotriva Spaniei</i> , 13 iulie 1995, seria A nr. 321 (<i>Van der Tang v. Spain</i> , 13 July 1995, Series A no. 321)	13
<i>Van der Ven împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 50901/99, CEDO 2003-II (<i>Van der Ven v. the Netherlands</i> , no. 50901/99, ECHR 2003-II).....	77
<i>Van Droogenbroeck împotriva Belgiei</i> , 24 iunie 1982, seria A nr. 50 (<i>Van Droogenbroeck v. Belgium</i> , 24 June 1982, Series A no. 50).....	58
<i>Van Marle și alții împotriva Țărilor de Jos</i> , 26 iunie 1986, seria A nr. 101 (<i>Van Marle and Others v. the Netherlands</i> , 26 June 1986, Series A no. 101)	85
<i>Van Velden împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 30666/08, 19 iulie 2011 (<i>Van Velden v. the Netherlands</i> , no. 30666/08, 19 July 2011).....	98
<i>Van Vondel împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 38258/03, 25 octombrie 2007 (<i>Van Vondel v. the Netherlands</i> , no. 38258/03, 25 October 2007).....	82
<i>Vaniane împotriva Rusiei</i> , nr. 53203/99, 15 decembrie 2005 (<i>Vanyan v. Russia</i> , no. 53203/99, 15 December 2005)	68
<i>Varbanov împotriva Bulgariei</i> , nr. 31365/96, CEDO 2000-X (<i>Varbanov v. Bulgaria</i> , no. 31365/96, ECHR 2000-X)	40
<i>Varnava și alții împotriva Turciei</i> (MC), nr. 16064/90 și altele, CEDO 2009 (<i>Varnava and Others v. Turkey</i> [GC], nos. 16064/90 et al., ECHR 2009).....	14, 31, 33, 35, 37, 49, 50, 52, 88
<i>Vartic împotriva României</i> (nr. 2), nr. 14150/08, 17 decembrie 2013 (<i>Vartic v. Romania</i> (no. 2), no. 14150/08, 17 December 2013).....	98
<i>Vasilchenko împotriva Rusiei</i> , nr. 34784/02, 23 septembrie 2010 (<i>Vasilchenko v. Russia</i> , no. 34784/02, 23 September 2010).....	60, 95, 99
<i>Vasiliy Ivashchenko împotriva Ucrainei</i> , nr. 760/03, 26 iulie 2012 (<i>Vasiliy Ivashchenko v. Ukraine</i> , no. 760/03, 26 July 2012).....	20
<i>Vasilkoski și alții împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei</i> , nr. 28169/08, 28 octombrie 2010 (<i>Vasilkoski and Others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia</i> , no. 28169/08, 28 October 2010)	28
<i>Vassilios Athanasiou și alții împotriva Greciei</i> , nr. 50973/08, 21 decembrie 2010 (<i>Vassilios Athanasiou and Others v. Greece</i> , no. 50973/08, 21 December 2010).....	29, 30
<i>Veeber împotriva Estoniei</i> (nr. 1), nr. 37571/97, 7 noiembrie 2002 (<i>Veeber v. Estonia</i> (no. 1), no. 37571/97, 7 November 2002)	51
<i>Velikova împotriva Bulgariei</i> (dec.), nr. 41488/98, CEDO 1999-V (<i>Velikova v. Bulgaria</i> (dec.), no. 41488/98, ECHR 1999-V).....	15, 18
<i>Velikova împotriva Bulgariei</i> , nr. 41488/98, CEDO 2000-VI (<i>Velikova v. Bulgaria</i> , no. 41488/98, ECHR 2000-VI)	18
<i>Vera Fernández-Huidobro împotriva Spaniei</i> , nr. 74181/01, 6 ianuarie 2010 (<i>Vera Fernández-Huidobro v. Spain</i> , no. 74181/01, 6 January 2010).....	68
<i>Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției</i> (nr. 2) (MC), nr. 32772/02, CEDO 2009 (<i>Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland</i> (no. 2) [GC], no. 32772/02, ECHR 2009)	24, 37, 55, 63
<i>Veriter împotriva Franței</i> , nr. 31508/07, 14 octombrie 2010 (<i>Veriter v. France</i> , no. 31508/07, 14 October 2010).....	27, 28
<i>Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 62763/00, 16 ianuarie 2003 (<i>Verlagsgruppe News GmbH v. Austria</i> (dec.), no. 62763/00, 16 January 2003).....	62
<i>Vernillo împotriva Franței</i> , 20 februarie 1991, seria A nr. 198 (<i>Vernillo v. France</i> , 20 February 1991, Series A no. 198)	27
<i>Vijayanathan și Pusparajah împotriva Franței</i> , 27 august 1992, seria A nr. 241-B (<i>Vijayanathan and Pusparajah v. France</i> , 27 August 1992, Series A no. 241-B).....	16
<i>Vilho Eskelinen și alții împotriva Finlandei</i> (MC), nr. 63235/00, CEDO 2007-II (<i>Vilho Eskelinen and Others v. Finland</i> [GC], no. 63235/00, ECHR 2007-II).....	60, 62, 83, 84
<i>Vilnes și alții împotriva Norvegiei</i> , nr. 52806/09 și 22703/10, 5 decembrie 2013 (<i>Vilnes and Others v. Norway</i> , nos. 52806/09 and 22703/10, 5 December 2013).....	72
<i>Vistiņš și Perepjolkins împotriva Letoniei</i> (MC), nr. 71243/01, 25 octombrie 2012 (<i>Vistiņš and Perepjolkins v. Latvia</i> [GC], no. 71243/01, 25 October 2012).....	93
<i>Vladimir Romanov împotriva Rusiei</i> , nr. 41461/02, 24 iulie 2008 (<i>Vladimir Romanov v. Russia</i> , no. 41461/02, 24 July 2008).....	24

<i>Voggenreiter împotriva Germaniei</i> , nr. 47169/99, CEDO 2004-I (<i>Voggenreiter v. Germany</i> , no. 47169/99, ECHR 2004-I).....	24, 59
<i>Vojnović împotriva Croației</i> (dec.), nr. 4819/10, 26 iunie 2012 (<i>Vojnović v. Croatia</i> (dec.), no. 4819/10, 26 June 2012).....	37
<i>Von Hannover împotriva Germaniei</i> (nr. 2) (MC), nr. 40660/08 și 60641/08, CEDO 2012 (<i>Von Hannover v. Germany</i> (no. 2) [GC], nos. 40660/08 and 60641/08, ECHR 2012).....	72
<i>Von Hannover împotriva Germaniei</i> , nr. 59320/00, CEDO 2004-VI (<i>Von Hannover v. Germany</i> , no. 59320/00, ECHR 2004-VI).....	72

—W—

<i>Waite și Kennedy împotriva Germaniei</i> (MC), nr. 26083/94, CEDO 1999-I (<i>Waite and Kennedy v. Germany</i> [GC], no. 26083/94, ECHR 1999-I).....	47
<i>Wakefield împotriva Regatului Unit</i> , nr. 15817/89, decizia Comisiei din 1 octombrie 1990, DR 66 (<i>Wakefield v. the United Kingdom</i> , no. 15817/89, Commission decision of 1 October 1990, DR 66).....	76
<i>Weber împotriva Elveției</i> , 22 mai 1990, seria A nr. 177 (<i>Weber v. Switzerland</i> , 22 May 1990, Series A no. 177).....	66
<i>Weber și Saravia împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 54934/00, CEDO 2006-XI (<i>Weber and Saravia v. Germany</i> (dec.), no. 54934/00, ECHR 2006-XI).....	44, 48, 73
<i>Welch împotriva Regatului Unit</i> , 9 februarie 1995, seria A nr. 307-A (<i>Welch v. the United Kingdom</i> , 9 February 1995, Series A no. 307-A).....	69
<i>Wendenburg și alții împotriva Germaniei</i> (dec.), nr. 71630/01, CEDO 2003-II (<i>Wendenburg and Others v. Germany</i> (dec.), no. 71630/01, ECHR 2003-II).....	85
<i>Wieser și Bicos Beteiligungen GmbH împotriva Austriei</i> , nr. 74336/01, CEDO 2007-IV (<i>Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria</i> , no. 74336/01, ECHR 2007-IV).....	81
<i>Williams împotriva Regatului Unit</i> (dec.), nr. 32567/06, 17 februarie 2009 (<i>Williams v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 32567/06, 17 February 2009).....	25, 32
<i>Winterstein și alții împotriva Franței</i> , nr. 27013/07, 17 octombrie 2013 (<i>Winterstein and Others v. France</i> , no. 27013/07, 17 October 2013).....	78
<i>Wisse împotriva Franței</i> , nr. 71611/01, 20 decembrie 2005 (<i>Wisse v. France</i> , no. 71611/01, 20 December 2005).....	82
<i>Worm împotriva Austriei</i> , 29 august 1997, Culegere 1997-V (<i>Worm v. Austria</i> , 29 August 1997, Reports 1997-V).....	32
<i>Worwa împotriva Poloniei</i> , nr. 26624/95, CEDO 2003-XI (<i>Worwa v. Poland</i> , no. 26624/95, ECHR 2003-XI).....	70
<i>Woś împotriva Poloniei</i> , nr. 22860/02, CEDO 2006-VII (<i>Woś v. Poland</i> , no. 22860/02, ECHR 2006-VII).....	60

—X—

<i>X împotriva Finlandei</i> , nr. 34806/04, CEDO 2012 (<i>X v. Finland</i> , no. 34806/04, ECHR 2012).....	70
<i>X împotriva Franței</i> , 31 martie 1992, seria A nr. 234-C (<i>X v. France</i> , 31 March 1992, Series A no. 234-C).....	18, 59
<i>X și alții împotriva Austriei</i> (MC), nr. 19010/07, CEDO 2013 (<i>X and Others v. Austria</i> [GC], no. 19010/07, ECHR 2013).....	76
<i>X și Y împotriva Țărilor de Jos</i> , 26 martie 1985, seria A nr. 91 (<i>X and Y v. the Netherlands</i> , 26 March 1985, Series A no. 91).....	70
<i>X, Y și Z împotriva Regatului Unit</i> (MC), 22 aprilie 1997, Culegere 1997-II (<i>X, Y and Z v. the United Kingdom</i> [GC], 22 April 1997, Reports 1997-II).....	74
<i>X împotriva Germaniei</i> , nr. 1611/62, decizia Comisiei din 25 septembrie 1965 (<i>X v. Germany</i> , no. 1611/62, Commission decision of 25 September 1965).....	48
<i>X împotriva Germaniei</i> , nr. 7462/76, decizia Comisiei din 7 martie 1977, DR 9 (<i>X v. Germany</i> , no. 7462/76, Commission decision of 7 March 1977, DR 9).....	54
<i>X împotriva Belgiei și Țărilor de Jos</i> , nr. 6482/74, decizia Comisiei din 10 iulie 1975, DR 7 (<i>X v. Belgium and the Netherlands</i> , no. 6482/74, Commission decision of 10 July 1975, DR 7).....	75
<i>X împotriva Franței</i> , nr. 9587/81, decizia Comisiei din 13 decembrie 1982, DR 29 (<i>X v. France</i> , no. 9587/81, Commission decision of 13 December 1982, DR 29).....	50
<i>X împotriva Franței</i> , nr. 9993/82, decizia Comisiei din 5 octombrie 1982, DR 31 (<i>X v. France</i> , no. 9993/82, Commission decision of 5 October 1982, DR 31).....	76
<i>X împotriva Italiei</i> , nr. 6323/73, decizia Comisiei din 4 martie 1976, DR 3 (<i>X v. Italy</i> , no. 6323/73, Commission decision of 4 March 1976, DR 3).....	50
<i>X împotriva Țărilor de Jos</i> , nr. 7230/75, decizia Comisiei din 4 octombrie 1976, DR 7 (<i>X v. the Netherlands</i> , no. 7230/75, Commission decision of 4 October 1976, DR 7).....	55
<i>X împotriva Regatului Unit</i> , nr. 6956/75, decizia Comisiei din 10 decembrie 1976, DR 8 (<i>X v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 6956/75, Commission decision of 10 December 1976, DR 8).....	43

<i>X. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 7308/75, decizia Comisiei din 12 octombrie 1978, DR 16 (<i>X. v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 7308/75, Commission decision of 12 October 1978, DR 16).....	80
<i>X. împotriva Regatului Unit</i> , nr. 8206/78, decizia Comisiei din 10 iulie 1981, DR 25 (<i>X. v. the United Kingdom</i> (dec.), no. 8206/78, Commission decision of 10 July 1981, DR 25).....	37
<i>X. și Y. împotriva Belgiei</i> , nr. 8962/80, decizia Comisiei din 13 mai 1982, DR 28 (<i>X. and Y. v. Belgium</i> , no. 8962/80, Commission decision of 13 May 1982, DR 28).....	81
<i>Xenides-Arestis împotriva Turciei</i> , nr. 46347/99, 22 decembrie 2005 (<i>Xenides-Arestis v. Turkey</i> , no. 46347/99, 22 December 2005)	30

—Y—

<i>Y.F. împotriva Turciei</i> , nr. 24209/94, CEDO 2003-IX (<i>Y.F. v. Turkey</i> , no. 24209/94, ECHR 2003-IX)	18, 70
<i>Yaşa împotriva Turciei</i> , 2 septembrie 1998, <i>Culegere</i> 1998-VI (<i>Yaşa v. Turkey</i> , 2 September 1998, <i>Reports</i> 1998-VI)	15
<i>Yatsenko împotriva Ucrainei</i> , nr. 75345/01, 16 februarie 2012 (<i>Yatsenko v. Ukraine</i> , no. 75345/01, 16 February 2012)	53
<i>Yepishin împotriva Rusiei</i> , nr. 591/07, 27 iunie 2013 (<i>Yepishin v. Russia</i> , no. 591/07, 27 June 2013)	20
<i>Yildirim împotriva Austriei</i> (dec.), nr. 34308/96, 19 octombrie 1999 (<i>Yildirim v. Austria</i> (dec.), no. 34308/96, 19 October 1999)	74
<i>Yonghong împotriva Portugaliei</i> (dec.), nr. 50887/99, CEDO 1999-IX (<i>Yonghong v. Portugal</i> (dec.), no. 50887/99, ECHR 1999-IX)	48
<i>Yordanova și alții împotriva Bulgariei</i> , nr. 25446/06, 24 aprilie 2012 (<i>Yordanova and Others v. Bulgaria</i> , no. 25446/06, 24 April 2012)	78
<i>Yorgiyadis împotriva Turciei</i> , nr. 48057/99, 19 octombrie 2004 (<i>Yorgiyadis v. Turkey</i> , no. 48057/99, 19 October 2004)	50
<i>Yurttas împotriva Turciei</i> , nr. 25143/94 și 27098/95, 27 mai 2004 (<i>Yurttas v. Turkey</i> , nos. 25143/94 and 27098/95, 27 May 2004)	38

—Z—

<i>Z împotriva Finlandei</i> , 25 februarie 1997, <i>Culegere</i> 1997-I (<i>Z v. Finland</i> , 25 February 1997, <i>Reports</i> 1997-I)	72
<i>Z. și alții împotriva Regatului Unit</i> (MC), nr. 29392/95, CEDO 2001-V (<i>Z. and Others v. the United Kingdom</i> [GC], no. 29392/95, ECHR 2001-V)	58
<i>Zaicevs împotriva Letoniei</i> , nr. 65022/01, 31 iulie 2007 (<i>Zaicevs v. Latvia</i> , no. 65022/01, 31 July 2007)	66
<i>Zalli împotriva Albaniei</i> (dec.), nr. 52531/07, 8 februarie 2011 (<i>Zalli v. Albania</i> (dec.), no. 52531/07, 8 February 2011)	60
<i>Zana împotriva Turciei</i> , 25 noiembrie 1997, <i>Culegere</i> 1997-VII (<i>Zana v. Turkey</i> , 25 November 1997, <i>Reports</i> 1997-VII)	51
<i>Zander împotriva Suediei</i> , 25 noiembrie 1993, seria A nr. 279-B (<i>Zander v. Sweden</i> , 25 November 1993, Series A no. 279-B)	57
<i>Zapletal împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 12720/06, 30 noiembrie 2010 (<i>Zapletal v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 12720/06, 30 November 2010)	57
<i>Zastava It Turs împotriva Serbiei</i> (dec.), nr. 24922/12, 9 aprilie 2013 (<i>Zastava It Turs v. Serbia</i> (dec.), no. 24922/12, 9 April 2013)	13
<i>Zehentner împotriva Austriei</i> , nr. 20082/02, 16 iulie 2009 (<i>Zehentner v. Austria</i> , no. 20082/02, 16 July 2009)	13
<i>Zehnalová și Zehnal împotriva Republicii Cehe</i> (dec.), nr. 38621/97, CEDO 2002-V (<i>Zehnalová and Zehnal v. the Czech Republic</i> (dec.), no. 38621/97, ECHR 2002-V)	71
<i>Zhigalev împotriva Rusiei</i> , nr. 54891/00, 6 iulie 2006 (<i>Zhigalev v. Russia</i> , no. 54891/00, 6 July 2006)	83
<i>Ziętal împotriva Poloniei</i> , nr. 64972/01, 12 mai 2009 (<i>Ziętal v. Poland</i> , no. 64972/01, 12 May 2009)	14
<i>Živić împotriva Serbiei</i> , nr. 37204/08, 13 septembrie 2011 (<i>Živić v. Serbia</i> , no. 37204/08, 13 September 2011)	96, 99
<i>Znamenskaia împotriva Rusiei</i> , nr. 77785/01, 2 iunie 2005 (<i>Znamenskaya v. Russia</i> , no. 77785/01, 2 June 2005)	77
<i>Zorica Jovanović împotriva Serbiei</i> , nr. 21794/08, CEDO 2013 (<i>Zorica Jovanović v. Serbia</i> , no. 21794/08, ECHR 2013)	75
<i>Zwinkels împotriva Țărilor de Jos</i> (dec.), nr. 16593/10, 9 octombrie 2012 (<i>Zwinkels v. the Netherlands</i> (dec.), no. 16593/10, 9 October 2012)	97

—3—

3A.CZ s.r.o. împotriva Republicii Cehe, nr. 21835/06, 10 februarie 2011 (*3A.CZ s.r.o. v. the Czech Republic*, no. 21835/06, 10 February 2011) 97